Ajuntament de Jorba

Pla director del Castell de Jorba

Redacció:
Carles Enrich Giménez, arquitecte

novembre de 2015

S E R V E I D E P A T R I M O N I A R Q U I T E C T Ò N I C L O C A L

Diputació Barcelona

Àrea de Territori i Sostenibilitat

MEMÒRIA

0. Introducció

0.1 Agents
0.2 Consideracions prèvies
0.3 Antecedents
0.4 Objectiu del Pla Director
0.5 Legislació específica

1. Descripció del monument

1.1 Aproximació al lloc
1.2 Situació i emplaçament
1.3 Propietat
1.4 Situació urbanística
1.5 Grau de protecció
1.6 Anàlisi històrica
1.7 Anàlisi material
1.8 Anàlisi sociològica

2. Avaluació del monument

2.1 Avaluació de l'estat actual
2.2 Necessitats a satisfer

3. Proposta del Pla Director

3.1 Àmbit d'actuació
3.2 Objectius i criteris
3.3 Treballs a realitzar
3.4 Fases de treball

4. Pressupost (terminis i costos d'execució)

Annexes a la memòria

PLÀNOLS

1. Plànols de localització.

2. Plànols de situació.

3. Plànols d'estat inicial.

4. Plànols de proposta.

DOCUMENT D'INFORMACIÓ BÀSICA (DIB)

0. Introducció

0.1. Agents

El promotor d'aquest Pla Director és l'Ajuntament de Jorba i el Servei de Patrimoni Arquitectònic Local de la Diputació de Barcelona.

La redacció del Pla ha estat encarregada a Carles Enrich Giménez, arquitecte amb número de col·legiat 49036-9.

Han col·laborat en la redacció i en l'elaboració del material gràfic: Adriana Campmany, Claudio Beni, Rafel Capó, Anna de Castro.

0.2. Consideracions prèvies

El Castell de Jorba es troba situat al terme municipal de Jorba, a la comarca de l'Anoia. Actualment està catalogat com a Bé Cultural d'Interès Nacional (BCIN) per la Llei de Patrimoni Cultural Català 9/1993, amb número de registre 95-MH (registre estatal R-I-51-5506).

El castell, situat al turó del Puig de la Guàrdia, es troba en estat d'enrunament. Per aquest motiu, i per tractar-se d'un dels principals elements patrimonials del poble, l'Ajuntament de Jorba i la Diputació de Barcelona han considerat oportú dur a terme la redacció del present Pla Director, que ha de determinar les mesures necessàries per salvaguardar el monument, ampliar-ne el coneixement i alhora garantir-ne la seguretat als visitants.

Vista del Puig de la Guàrdia amb el Castell al cim i el poble als peus
Foto: Carles Enrich, maig de 2015

0.3. Antecedents

Per a la redacció del present Pla Director s'han consultat:

ARXIUS:

Cartoteca digital de l'Institut Cartogràfic de Catalunya (ICC)

PLÀNOLS:

Ajuntament de Jorba. Pla d'Ordenació Urbanística Municipal, 2011

Direcció general del cadastre. Cartografia cadastral del municipi de Jorba, 2015

BIBLIOGRAFIA:

A.A.V.V.(1992): Catalunya Romànica. Vol. XIX. El Penedès i L'Anoia. Barcelona: Fundació Enciclopèdia Catalana

A.A.V.V.: *Anoia, terra de castells*, Anoia turisme – Consell Comarcal de l'Anoia – Diputació de Barcelona

A.A.V.V. (2012): *Informe d'assessorament: actuació al castell de Jorba*, Diputació de Barcelona, Àrea de Cultura, Oficina de Patrimoni Cultural

Ajuntament de Jorba. Normes urbanístiques. Pla d'Ordenació Urbanística Municipal. Desembre 2013

CASTRO I BORRÓS, Mn. Pere (1993): *Dates i dades històriques de Jorba*, Ajuntament de Jorba

JULIÀ I TORNÉ, M. (1999): *La recuperació d'un tram de l'històric Camí Ral de Jorba (Anoia)*, Espais nº 54

0.4. Objectiu del Pla Director

El Pla Director té per a objecte oferir uns criteris i unes fases d'intervenció per a la recuperació del Castell de Jorba i totes les seves etapes evolutives i per a facilitar i garantir la seguretat en els seus accessos i itineraris de visita.

Aquest document s'entén com una primera aproximació per tal de desenvolupar degudament les necessàries actuacions d'urgència, les excavacions arqueològiques i les actuacions de recuperació proposades.

0.5. Legislació específica

Les propostes del Pla Director s'adiran a la legislació vigent, i de manera especial a:

- Llei 16/1985, de 25 de juny, de Patrimoni Històric Espanyol
- Llei 9/1993, de 30 de setembre, del Patrimoni Cultural Català

1. Descripció del monument

1.1. Aproximació al lloc

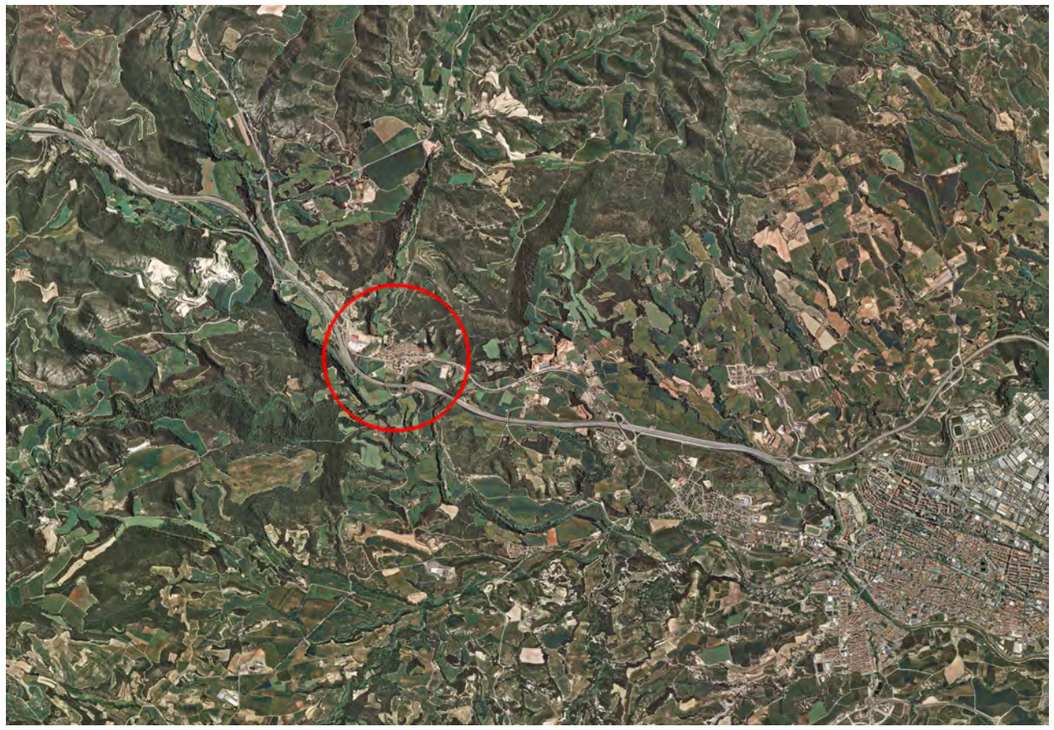
El municipi de Jorba es troba situat a 380 m d'altitud, a la zona central de la comarca de l'Anoia, a 8 km d'Igualada, i consta dels nuclis de Jorba, cap de municipi, Sant Genís, el veïnat de Traver i els antics hostals del Ganxo i de Castellví. Té una extensió de 30,91 km^2 i una població de 838 habitants (dades de 2014). Limita amb els municipis de Copons i Rubió al nord, Òdena i Igualada a l'est, Santa Margarida de Montbui i Sant Martí de Tous, al sud, Argençola a l'oest i Veciana al nord-oest. S'hi accedeix des de l'autovia A-2, que ha desviat el trànsit que abans passava pel centre de Jorba per l'antiga N-II, per la sortida 545 Jorba.

El territori és accidentat: al nord, a l'esquerra del riu Anoia, destaquen el Puig de la Guàrdia i el Cim de Montpaó, amb 549 m i 599 m d'alçada, respectivament; i a sud, a la dreta de la vall, la serra de Clariana. A més, travessen el terme les rieres de Clariana i de Rubió, afluents de l'Anoia.

El poble s'estructura al llarg de l'antiga N-II, actualment Avinguda de Canaletes, que ressegueix l'històric camí ral de Barcelona a Lleida, i compta amb una gran riquesa d'elements d'interès històrico-artístic, entre ells el Castell, coronant el Puig de la Guàrdia; la Creu de terme, datada del 1604; l'església de Sant Pere d'estil gòtic tardà; el Pont del Comte d'Aranda sobre la riera de Rubió; l'església de Santa Maria de la Sala del segle X; la Creu de la Sala, al costat de l'església; i el conjunt rural de Sant Genís, entre altres.

El present Pla Director abarca l'àmbit comprès entre el carrer del Rec i el camí de Jorba, és a dir, les cotes superiors del Turó de la Guàrdia, a partir dels 430 m d'altitud, on es troben les restes del castell, formades per l'antiga torre guaita, la capella, el recinte emmurallat, les estances i el mas.

A més es proposa optimitzar l'accessibilitat des del poble recuperant de l'accés des de l'antic camí ral per la vessant oest del Puig de la Guàrdia, per darrere l'església de Sant Pere.

Ortofotoplà de Jorba.
Font: Institut Cartogràfic de Catalunya, 2015.

Situació del castell en el nucli de Jorba
Font: Institut Cartogràfic de Catalunya, 2015

1.2. Situació i emplaçament

Jorba té el seu creixement vinculat a dues vies que el travessen: l'antic camí ral Barcelona - Lleida i la nacional N-II. La primera, estructura el nucli històric, que es desplega al llarg de l'actual Carrer Major, resseguint el peu del Puig de la Guàrdia. L'antiga N-II, convertida ara en via urbana, va propiciar el creixement del poble cap al sud.

El nucli històric presenta una topografia amb pendent en el sentit transversal al turó i carrers estrets amb edificacions de poca alçada i de pedra, amb ús residencial i sense activitat en les plantes baixes. La majoria d'elles de principis del segle XIX, època en què el poble va experimentar un fort creixement demogràfic gràcies a la instal·lació d'indústries cotoneres. Dins aquesta estructura de cases entre mitgeres, es destaquen algunes edificacions singulars. La primera d'elles, és l'església de Sant Pere, construïda entre 1551 i 1558 amb estil gòtic tardà, situada al capdavall oest del Carrer Major. A pocs metres, hi trobem els safareigs i la font, amb data aproximada de l'any 1777, alimentats per l'aigua del rec, que constitueixen una infraestructura a valorar en un poble tan petit. A l'extrem oposat del Carrer Major, està situada la creu de terme, una creu monumental que històricament es col·locava al costat d'un camí per tal de donar la benvinguda o acomiadar als transeünts que havien passat pel poble. La creu de terme de Jorba està considerada un bé inventariat dins el Patrimoni Arquitectònic Català amb identificador IPAC-5818.

Al llarg de l'Avinguda de Canaletes, nom que rep la nacional N-II en travessar el poble, es situen les noves edificacions, d'ús residencial i amb algunes plantes baixes comercials, els equipaments i zones d'aparcament per tal d'alliberar del trànsit rodat la zona històrica de Jorba. El caràcter d'aquesta zona és el propi d'una població de pas. A l'extrem oest de l'avinguda trobem uns vestigis de l'etapa industrial.

Als afores estan situats els grans equipaments com la piscina municipal, els camps de futbol, un gran establiment alimentari i una àrea de servei associada a l'autovia A-2.

L'entorn de Jorba està definit per la topografia i l'activitat agrícola. Com un teló de fons, s'alça el Puig de la Guàrdia, amb una alçada de 549 metres, resseguit per la seva vessant oest per la riera de Rubió, que desemboca al riu Anoia.

El castell, situat al capdamunt del Puig de la Guàrdia, ofereix una visió del territori de 360º i alhora és un referent visual des de molts punts, fins i tot, des de dins el poble.

1.3. Propietat

L'àmbit objecte del Pla Director és propietat de l'Ajuntament de Jorba, doncs inclou el castell, que va passar a ser propietat municipal l'any 2010.

1.4. Situació urbanística

El Planejament urbanístic vigent és el Pla d'Ordenació Urbanística Municipal, aprovat en data 19 de juliol de 2011. L'àmbit del Castell està qualificat com a P.E.S.P. de Protecció del Paisatge, segons el plànol I-13a del POUM de 2011, en sòl rústic de protecció preventiva 20b. Agrícola comú.

1.5. Protecció monumental

El castell de Jorba està declarat Bé Cultural d'Interès Nacional (BCIN) en la categoria de monument històric amb número de registre 955-MH (registre estatal R-I-51-5506) i es troba sota la protecció de la Declaració genèrica del Decret de 22 d'abril de 1949 i la Llei 16/1958 sobre el Patrimoni Històric Espanyol.

Al Pla d'Ordenació Urbanística Municipal de 2013, el Castell de Jorba està inclòs al Catàleg de béns a protegir com a Patrimoni arquitectònic i s'ha d'aplicar la legislació vigent sobre patrimoni que, actualment, són la Llei 9/1993, de 30 de setembre, del patrimoni cultural català i el Decret 78/202, de 5 de març, del reglament de protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic de Catalunya.

Vistes al castell
Foto: Carles Enrich, maig de 2015

Vistes des del castell, amb el poble, l'autovia i la Serra de Miralles a l'horitzó.
Foto: Carles Enrich, maig de 2015

1.6. Anàlisi històrica

Context històric

L'estudi històric-arqueològic realitzat per *Cat Patrimoni*, permet arribar a les següents informacions sobre l'origen i història del castell de Jorba:

La construcció del castell de Jorba és un tant incerta, no obstant, podria estar situada entre els anys 911 i 950, ja que el comte Sunyer tenia fortificacions avançades per a la defensa de Barcelona. Tot i això, el terme de Jorba apareix documentat per primera vegada l'any 960 en un document del Comte Borrell per la donació de terres i, pròpiament el castell de Jorba apareix com a castro Iorba l'any 974 a l'obra titulada 'Catalunya Carolingia. Els Comtats d'Osona i Manresa', de Ramón Ordeig i Mata.

Segons l'obra 'Dates i dades històriques de Jorba' de Monsenyor Pere Castro, un altra d'aquests documents és la Butlla del papa Benet VII (de l'any 978), que concedeix a la seu de Vic en reconeixement de les seves possessions, on hi figuren els municipis de Tous, Montbui, Cabrera, Igualada, Jorba... llocs tots ells habitats i fortificats.

Un altre document que fa referència als senyors del castell de Jorba, 'Notas para la historia de Jorba', de J. Bassegoda, data de l'any 1143 i correspon a un cartulari del Monestir de Poblet on es cita a Guerau de Jorba, una de les primeres famílies nobles que es van començar a enterrar al monestir.

Guerau de Jorba, senyor del castell de Jorba, a partir de 1146 comença a aparèixer en molts documents oficials, la majoria relacionats amb el sobirà Ramon Berenguer IV fins l'any 1188. En relació aquest personatge, un document molt significatiu és el seu testament, datat a Lleida el 18 de febrer de l'any 1185 on hi consten els seus dominis i castells: d'Alcarràs, Montagut de Llitera, Raïmat, Montblanc, Jorba, Montmaneu, Ondara, Rubinat, Montfalcó, Veciana, Tous, Òdena, Castellolí, Sudanell, la Torre de Montoliu, Montagut, Pinyana, Montbrió, de la Marca, les Piles, el Talladell, Sant Guillem,Vinaixa i Vallcarca, a més de drets i dominis a diversos altres termes. Per tant, tota aquesta enumeració de castells fa palès el domini de Guerau de Jorba a una amplíssima zona des de la comarca de l'Anoia cap a la Lleida més occidental passant per les Garrigues (Vinaixa) i la Conca de Barbarà. Segons el text 'Seguint el rastre de Guerau de Jorba i el seu llinatge' de A. Altissen, es tracta d'un noble que ha estès els seus dominis a partir d'activitats relacionades amb el projecte i orientació de la Reconquesta.

Planta actual del castell de Jorba. Escala: 1:500
ICAC: Institut Català d'Arqueologia Clàssica

Com queda recollit en el mateix text, un altre punt important del testament de Guerau de Jorba i la seva esposa, Saurina, és el que fa referència a la capella de Jorba, a la qual li deixen terres i unes rendes "*Et relinquimus capelle de Iorba, quam fecimus ante salam nostram"*, i també volen que els seus successors mantinguin el capellà que hi celebra les misses mentre resideixin o s'estiguin en l'esmentada *sala nostra de Jorba.* També hi deixen els ornaments que han fet fer per la capella: canelobres daurats, vestits litúrgics i ornaments d'altar "*et relinquimus adhuc eidem capelle omnia illa ornamenta ecclesiastica que modo ibi habemus facta, scilicet, calicem argenti et rucem argenteamet duo candelabra deaurata et vestimenta sacerdotalia et supertaltaria".*

Segons el text d'Altissen, la singularitat d'aquesta part del testament recau en les paraules de la *sala nostrum* i en el fet que al terme de Jorba existeix una ermita formada per una petita església romànica amb una construcció adossada de pedra i tàpia que rep el nom de la Mare de Déu de la Sala. Per tant, per raons toponímiques i tenint en compte que es troba situada en l'antic camí ral, possiblement aquestes paraules fan referència a dita església la qual hagués servit per albergar al senyor del castell.

Segons un document datat del 2 de juny de 1374 es constata la presència d'una capella construïda a l'interior del castell. Extret del text d'Altissen:

> *Capella constructa in fortitudine Catri de Jorba sub invocatione de Santa Marie*.

Possiblement pel tipus d'edificació i característiques s'hauria d'ubicar la seva construcció entorn el segle XI; l'absis orientat a l'est, sense sagristia ni campanar.

En els seus orígens, la capella era dedicada a Santa Maria i sembla que fins a mitjans del segle XIV encara era dedicada a Santa Maria, no obstant, en època dels Rajadell era dedicada a Sant Miquel l'Arcàngel.

L'any 1200 hi ha constància que el senyor feudal del castell de Jorba era el comte Robles. No obstant, Gueraula de Jorba, néta de Guerau de Jorba, és va casar amb el vescomte de Cardona, Guillem (mort el 1225) incorporant-se així la baronia de Jorba dins la casa dels Cardona. L'any 1241 era governat pel vescomte Ramon de Cardona.

Segons el text de Monsenyor Pere Castro, l'any 1272, Guerau IV de Jorba, fill de Guerau III, cedeix el castell de Jorba a Pere de Copons. Els motius o causes per les quals es fa aquesta donació no es poden explicar, atès que no s'ha trobat cap tipus de documentació que ho narri.

Segons l'obra de Bassegona, la següent referència sobre els senyors del castell de Jorba apareix en els fogatges de la vegueria de Cervera de l'any 1381 moment en què el castell era propietat de Ramon de Castell Oulí (Castellolí). No obstant, i no es d'estranyar que amb anterioritat a l'any 1374 ja eren senyors del castell de Jorba la família de Castellolí, com ho constata el testament de Petronila, esposa de Guillem Ramon de Castro-Aulino (Castellolí) amb data de 2 de juny de 1374 on hi confirma les rendes del Benefici de Sant Miquel fundat pel seu marit a la capella del castell de Jorba.

Anys posteriors el castell de Jorba continuà sota el domini dels Castellolí, ja que es documenta l'any 1410 com a senyor de Jorba Ramon de Castellaulino. El 1424 era Joan de Castellolí, fill de Ramon de Castellolí i l'any 1441 n'era Francesc de Castellolí que posava com hereu en el testament el seu nebot Martí Joan Orís.

Malgrat tot, el 21 de gener de 1444 el castell fou comprat per Manuel de Rajadell o Raxadell, castlà d'Òdena. Durant la guerra civil catalana (1462-1472), que enfrontava Joan II d'Aragó i els remences contra el Consell del Principat (Diputació del General i Consell de Cent), el castell de Jorba es posiciona a favor del Consell del Principat.

Durant el transcurs de la guerra, era senyor del castell Demià de Rajadell. No obstant això, el castell quedà a càrrec del Mossèn Lluch Ferrer, rector de l'església del castell. Aquest fet va provocar per circumstàncies poc clares l'empresonament de Mossèn Lluch Ferrer per part dels seus lacais.

Aquests fets apareixen citats en una carta de l'any 1463, i recollida al text 'Història d'Igualada' de J. Segura, de la que s'extreu:

> *Mosser Luch Ferrer prevera Rector de la església del dit castell é capità é regidor de aquéll, é en ma del qual la restauració del dit castell, per sa gran é vertadera fidelitat é affecció que porta á la terra é al*

principat de Cathalunya fins açí ses restaurat é sostengut, no sabents, ans ignorants la causa de la seva capció, merescha éll esser manejat per semblant manera. (....) per la custodia é conservació del dit castell, qui per intervenció sua se fa: denucniant vos que si la detenció del dit mosser Luch es dilatada, saurá.

Un cop finalitzada la guerra, el castell va tornar al domini de la família dels Rajadell. Un document de l'any 1565 cita a Lluís de Rajadell, donzell senyor del castell i terme de Jorba.

Sembla ser, que durant el domini dels Rajadell a Jorba es va construir entre els anys 1551 i 1558 l'església parroquial del poble dedicada a Sant Pere a càrrec del mestre d'obres Joan Jivert de Bellpuig.

La família dels Rajadell va seguir com a senyors del castell de Jorba fins el 1606 en què Jerònima de Rajadell i Oms va casar-se amb Miquel de Pons Turell. A partir d'aleshores la baronia va passar a mans d'un nou llinatge, els Pons. Posteriorment va passar a mans de les famílies dels Salbà, els Ponts-López de Mendoza (l'any 1635).

Així, va iniciar-se un període de decadència dins la baronia del castell de Jorba. En el castell hi vivien algunes famílies a títol d'administradors i masovers, els quals també obtenien el permís per rebre sepultura a la capella. Aquest fet es constata en el document de Monsenyor Pere Castro de l'any 1627 on hi figura que hi fou enterrat Francesc Barques, masover del castell. Un altre exemple el trobem l'any 1663: Antiga Esbert, muller de Benet Valls, va fer el testament, segons el mateix document:

(...) en una cambra sobre la capella de Sant Miquel del castell de la vila y terme de Jorba, bisbat de Vic.

Finalment, passa al domini dels comtes d'Aranda. L'any 1787 Pere-Pau Abarca de Bolea, desè comte d'Aranda, que construeix el pont del comte d'Aranda, situat al camí ral de Barcelona a Lleida per salvar la riera de Rubió.

El 1798 va morir l'últim comte d'Aranda i el 1799 el castell de Jorba va passar a ser domini del senyor Pere de Silva, ducs d'Híxar i comte de Guimerà.

Segons l'obra de Monsenyor Pere Castro, en el Diccionari de Madoz, de l'any 1847, es narra el següent sobre la vila de Jorba:

Jorva tiene un antiguo castillo con su torre, propio del Sr. Duque de Hijar, que se hallaba muy deteriorado y se habilitó i fotificó durante la última guerra civil de 1834-1840; una hermosa posada de igual propiedad; (...) próximo al castillo se ven las ruinas de la ermita de San Miguel, en una cumbre que domina la población.

Durant la Primera Guerra Carlina (1833-1840) el castell fou destruït totalment juntament amb la seva capella. En el decurs de la guerra el recinte fou emprat com a caserna de les forces liberals. Hi ha constància que l'any 1844 ja havia perdut totalment les funcions miliars i exercia funcions més administratives relacionades amb la vida dels masovers, atès que l'any 1844 s'hi documenten masovers que s'encarregaven del castell o mas.

A partir de l'any 1873 el castell va entrar en decadència i ja a finals del segle XIX (1890) el que quedava del castell de Jorba fou adquirit pels germans Muntadas i Campeny, possiblement ja destruït. Els germans Muntadas i Campeny eren industrials igualadins propietaris del Vapor Nou d'Igualada, fàbrica de teixit que fou incendiada per un treballador de la fàbrica. Arran d'aquest fet, van traslladar la fàbrica a Barcelona, a L'Espanya Industrial.

Actualment, el castell de Jorba es propietat municipal.

Hipòtesi evolutiva del Castell de Jorba

El castell de planta trapezoïdal, ocupa una superfície aproximada de 2447 m2. L'origen del castell correspon a la torre de vigilància, al voltant de la qual es va anar construint tot el recinte fortificat i les diverses dependències annexes. Actualment, el castell es troba en mal estat de conservació i la major part de les estructures situades a l'interior del castell estan molt arrasades fet que en alguns casos ens dificulta la seva interpretació.

Les diferents fases establertes i que presentem a continuació, s'han distingit a partir de l'anàlisi visual dels paraments i de les relacions estratigràfiques entre les estructures muraries.

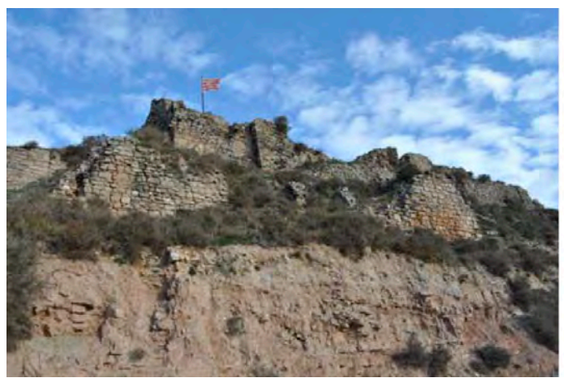
En cas de portar-se a terme una intervenció arqueològica que ens proporcione una major informació, alguna d'aquestes estructures podria veure's modificada cronològicament i ubicar-se en una fase constructiva diferent a l'atribuïda en el present estudi.

FASE 1 (Mitjan s.X- XI)

Aquesta fase correspon al moment fundacional del castell de Jorba. Molts dels castells que conservem actualment, tenen els seus inicis amb una torre de vigilància a partir de la qual es portem a terme diferents ampliacions segons les necessitats que van sorgint. Segons el text de J. Gibert 'L'alta edat mitjana a la Catalunya Central (segles VI-XI). Estudi històric i arqueològic de la conca mitjana del riu Llobregat', aquest model sembla que fou el més habitual a la Catalunya Central durant la primera època comtal i en alguns casos, a la torre se'ls hi adossa un petit recinte emmurallat, no molt extens.

Actualment, d'aquest període es conserva la torre de guaita, de planta circular amb un diàmetre interior de 4.31 m i un diàmetre exterior de 7.72 m. La paret presenta un gruix de 1.70 m i s'hi poden identificar dos tipus de parament: un mur interior de pedra petita lligada amb argamassa de tonalitat taronja i col·locada amb *opus spicatum* i revestida per un segon mur, de carreus ben escairats de grans dimensions de filades regulars lligats amb argamassa de tonalitat taronja. L'excavació del Castell de Callús (Callús, Bages) va permetre documentar la torre circular que contenia. Una torre amb un diàmetre inferior identificada amb la construcció primigènia; folrada amb un doble parament de carreus i l'edifici original presentava trams *d'opus spicatum*.

La intervenció realitzada l'any 2013 per la col·locació de la senyera a l'interior del castell va permetre efectuar un

Vista actual del Castell de Jorba

Vista actual del parament de la torre (Fase 1

Detall de l'*opus spicatum* del parament interior

seguit de cales. A la cala realitzada a l'interior de la torre s'hi va poder documentar, a la 'Memòria de la intervenció arqueològica al castell de Jorba' de P. Olmos, la coberta en cúpula del primer pis de la torre. La cúpula estava formada per grans blocs de pedra calcària i fragments de teula lligats amb morter, amb un gruix de 0.27 m.

La funció de les torres de guaita era avisar en cas de perill d'atac a la torre o castell més proper, per tant solen formar part d'una xarxa defensiva organitzada. No obstant, segons J. Bolós, molt sovint també tenien la funció de vigilar els camins de comunicació. Així doncs, no es d'estranyar, que la torre de Jorba pogués complir ambdues funciona: per una banda avisar de possibles atacs i tenir cura de la vigilància de l'antic camí ral que anava de Barcelona a Lleida.

FASE 2. (s. XI-XII)

D'aquesta segona fase situaríem la capella, adossada a la torre de planta circular de la fase anterior.

Actualment de la capella es conserva la paret nord i sud de tancament i part de l'absis orientat a l'est i amb una superfície de 21 m2. Constructivament està efectuada amb pedres de mida mitjana i grans ben escairades i lligades amb morter de calç de tonalitat taronja. En el mur nord, que es conserva una alçada d'entre 1 i 1.50 m, s'hi documenten alguns forats de biga relacionats amb la construcció del propi mur per a la col·locació de les bigues de les bastides. El mur s'assenta en una petita banqueta de fonamentació la qual s'assenta directament sobre la roca natural que conforma el turó.

Al document de l'any 1374 d'Altissen, es fa referència a la capella del castell de Jorba dedicada a Santa Maria:

> (...) *capella constructa in fortitudine Catri de Jorba sub invocatione de Santa Marie*

Possiblement pel tipus d'edificació i característiques s'hauria d'ubicar la seva construcció entorn el segle XI; l'absis orientat a l'est, sense sagristia ni campanar.

Sembla ser que ja l'any 1847 estava molt malmesa i en ruïnes, atès que en el Diccionari de Madoz la descriu de la següent manera: *"proximo al castillo se ven las ruinas de la ermita de San Miguel, en una cumbre que domina la población"*.

Com moltes d'aquestes capelles, l'absis estava orientat a orient (est) i la porta d'accés normalment es trobava situada a la façana sud. No obstant, en aquest cas, plantegem la hipòtesi que la porta d'accés estigues situada a la façana oest, atès que és possible que el mur de tancament sud de la pròpia capella actués com a muralla del recinte.

Segons el text de J. Gibert, és molt probable que una de les funcions de la capella del castell de Jorba fos la de cobrar la dècima eclesiàstica, atès que molts dels castells amb un territori propi i ben definit i sense competències d'altres institucions com les parròquies podien tenir accés a la recaptació de la dècima eclesiàstica (rendes, censos i serveis) a partir de la construcció d'una església castral.

Vista actual de la Capella (Fase 2

En aquest cas, el cobrament de la dècima el trobem documentat l'any 1374 en el testament de Petronilia, esposa de Guillem Ramon de Castro-Aulino (Castellolí) on s'hi anomena les rendes del Benefici de Sant Miquel fundat pel seu marit a la capella del castell de Jorba.

FASE 3. (s. XII-XIII)

En aquesta fase situaríem tres trams del perímetre emmurallat i un mur que es trobaria a l'interior del recinte emmurallat. L'espai interior del recinte ocuparia una superfície aproximada de 829,04[i].

Referent a la muralla s'ha pogut identificar tres trams que correspondrien a la primera muralla del recinte. Malgrat tot, no es descarta la possibilitat que restin trams més antics relacionats amb la torre primigènia (Fase 1), atès que com s'ha comentat anteriorment, moltes d'aquestes torres podien anar associades a una muralla.

El parament es caracteritza per l'ús de pedra ben escairada disposada en filades regulars lligades amb morter de calç de tonalitat taronja.

D'aquest moment, també s'ha identificat un mur d'1 m d'amplada per 4 m de longitud situat uns metres endins respecte la muralla. Constructivament presenta les mateixes característiques: pedres ben escairades disposades en filades regulars lligades amb morter de calç de tonalitat taronja. No obstant, no ha estat possible determinar-ne la seva funcionalitat.

FASE 4: Època dels Rajadell (segona meitat s. XV-XVI)

Aquesta etapa correspon al moment de construcció del gran recinte emmurallat que es pot observar avui dia, ocupant una superfície aproximada de 2447 m2. En relació al castell s'edifiquen un seguit de dependències, de les quals en desconeixem el seu ús, situades a la vessant sud del turó i fora del perímetre que encerclava pròpiament les dependències del castell situades al cim del turó.

La muralla, que encerclava una superfície aproximada de 830 m2, possiblement correspongui a una reparació de l'antic perímetre i per tant, hauria quedat fossilitzat el traçat original de la muralla.

La muralla s'assenta directament sobre l'estat geològic de pedra i per tant, s'adapta a la topografia del terreny. El parament és caracteritza per l'ús de carreus ben escairats de mida mitjà lligats amb morter de calç blanc i entre mig s'hi localitzen petits fragments de teula. Presenta una amplada d' 1.10 m i l'alçada varia segons la localització de l'estrat geològic. Així, el tram N i NW es conserva una alçada entre 1 i 2 m a diferència del tram SW i S, que es conserva una alçada aproximada d'entre 4 i 5 m.

Del perímetre S de la muralla, en destaquem el tram més occidental en el qual s'hi ha identificat les restes de la muralla primigènia (Fase 3) i la reparació efectuada en aquesta fase que s'hi adossa.

Murs corresponents a la primera muralla del recinte (Fase 3)

Un element a destacar són les dos canals d'evacuació d'aigua situades al pany NW de la muralla. Amb dues estan construïdes al mateix moment que la muralla i tant les parets com la solera corresponen a les pròpies pedres de la muralla. En el cas de les parets, aquestes sobresurten un 20 cm de pany de muralla.

A 1.50 metres del pany S de la muralla s'hi construeix un mur de contenció, del qual actualment és conserva una amplada d'entre 30 i 40 cm per una alçada que oscil·la entre 3 i 4 m i una allargada aproximada de 27,70 m. Està construït amb pedra de mida mitjana i petita lligada amb morter de calç de tonalitat grisa i amb fragments de teula a les juntures.

A tall d'hipòtesi, pensem que aquest mur per una banda delimitava la rampa del camí d'accés a l'interior del castell i per altra banda, l'extrem més oriental, pogués delimitar un petit espai de sagrera relacionat amb la capella del castell.

A l'extrem est d'aquest mur s'hi adossa un cos de planta quadrangular d'aproximadament 7,60 m^2 de la qual no es conserva el mur de tancament de la vessant est. Constructivament està realitzada amb carreus ben escairats i de grans dimensions lligats amb morter de calç i amb fragments de teula a les juntures.

A 2,50 metres del mur de contenció de la rampa d'accés al castell, en direcció sud s'edifiquen en bateria sis dependències de planta rectangular (A1, A2, A3, A4, A5, A6), sense determinar-ne l'ús. Es troben disposades d'oest a est i en cap d'elles s'identifica el mur de tancament nord a partir de l'estudi visual dut a terme. A nivell constructiu estan realitzades amb pedra de mida mitjana lligades amb morter de calç i amb restes de teula. El mur de tancament sud a banda d'actuar com a mur de tancament de les diferents dependències pensem que també actuaria com a perímetre del recinte i per tant com a segona muralla de tota la superfície pertanyent al castell.

A la banda oest del turó, concretament a la zona del pla i a tocar del camí actual d'accés al castell, s'ha identificat un arrencament d'arcada que a tall d'hipòtesi apuntem que correspongui a la porta d'accés principal de tot el recinte emmurallat fins a connectar amb la rampa d'accés que conduïa cap a l'interior del castell situat al cim del turó. Juntament amb aquest arrencament d'arcada s'ha localitzat un tram de mur de 10.70 m de longitud que pensem que delimitaria la zona d'accés de la plana per la vessant sud.

D'aquest període, a l'interior de la capella també s'hi distingeixen les restes d'un mur de 0.97 per 0.20 m amb gran quantitat d'argamassa i amb una orientació N-S per a la col·locació d'un retaule dedicat a Sant Miquel l'Arcàngel.

Parament del pany sud de la muralla:
1 restes de la muralla primigènia 2 reparació del pany de muralla d'aquest període 3 contrafort de la fase 5

FASE 5. (s. XVIII – s. XIX)

En aquesta fase hi situem la major part de les estructures actualment visibles a l'interior del castell, al cim del turó. A partir de les estructures apuntem la possibilitat que el castell hagués perdut les funcions més militars i es centrés amb funcions més administratives relacionades amb la vida dels masovers, els quals es documenta que l'any 1844 encara s'encarregaven del castell o mas.

A la zona nord d'aquest espai, s'hi documenta un cup de vi i diversos murs, situats a la banda W, que delimitarien quatre àmbits (A7, A8, A9, A10) relacionats amb l'elaboració del vi.

El cup, de planta circular amb un diàmetre interior de 2.50 m i conserva un alçada d'entre 3 i 3,50 m aproximadament. A nivell constructiu l'estructura està realitzada amb pedra mitjana i gran quantitat de morter de calç i folrada per la part exterior amb pedra ben escairada disposada en filades bastant regulars. La part interior esta revestida amb lloses de pedra de grans dimensions i col·locades verticalment.

Dels diferents àmbits identificats destaca l'àmbit A9, el qual deixa entreveure un espai de planta quadrada amb una superfície aproximada de 19,40 m2. Els murs estan construïts amb pedra de mida mitjana lligades amb morter de calç blanc barrejat amb molta pedra petita i restes de guix. L'accés a l'interior d'aquest espai es localitza al mur de tancament sud i plantegem que pogués tractar-se del celler i/o la cubella, atès que el nivell de circulació d'aquest àmbit estaria situat possiblement sota el nivell d'ús del recinte, ja que s'han identificat petites restes d'un paviment de lloses que correspondria al nivell de circulació d'aquest moment.

Relacionat amb les restes de pavimentació s'ha documentat un retall de gran dimensions 2.55 m per 1.75 m i amb una profunditat d'aproximadament 2 m d'alçada, que correspondria a l'espai on s'hi ubicaria una escala de cargol amb un mínim de 10 graons, atès que hi ha documentat a l'obra de J. Segura, que a mitjan del segle XX "hi havia una obertura al subsòl que permet davallar una desena de graons; el runam cobreix després el forat". Actualment però, només en resta el retall o espai destinat a encabir-hi l'escala. El fet de documentar-se una escala es indicatiu de l'existència de dos nivells o pisos a l'interior del castell. Per aquesta raó, plantegem la possibilitat que al nivell superior fos destinat a tasques relacionades amb l'explotació agrària, com l'elaboració del vi, i a tasques quotidianes i l'espai situat a la banda sud de les escales fos destinat a la zona de descans.

Detall d'una de les canals d'evacuació d'aigua

Mur de contenció i rampa d'accés a l'interior del castell

Bateria d'habitacions col·locades en sentit oest-est

Vista general de l'arrencament d'arcada

Detall de l'arrencament d'arcada

Aquesta hipòtesi també ve recolzada per la localització d'un mur de 4.60 m de longitud per 0.30 m d'amplada, amb una orientació est-oest i adossat a la muralla que si és projectés en direcció est s'adossaria a l'estructura de l'escala de cargol. El mur està construït amb pedra de mida mitjana lligada amb morter de calç i restes de guix. Aquest mur, juntament amb la muralla de tancament per la vessant sud delimita un espai de planta rectangular on s'hi documenta la construcció d'una finestra a l'angle SW de la muralla. La finestra està emmarcada per tres grans blocs de pedra(dos brancals i la llinda). Posteriorment fou tapiada amb pedra de mida petita i argamassa.

Finalment, d'aquesta fase també s'identifica la reparació d'un tram de muralla de la vessant SW i relacionat amb el moment de construcció de la finestra i l'edificació d'un contrafort adossat al pany de muralla de la fase 4.

Cup de vi. Vista del parament i detall de la part superior del cup

Vista general de l'espai d'elaboració del vi i detall de l'àmbit A9

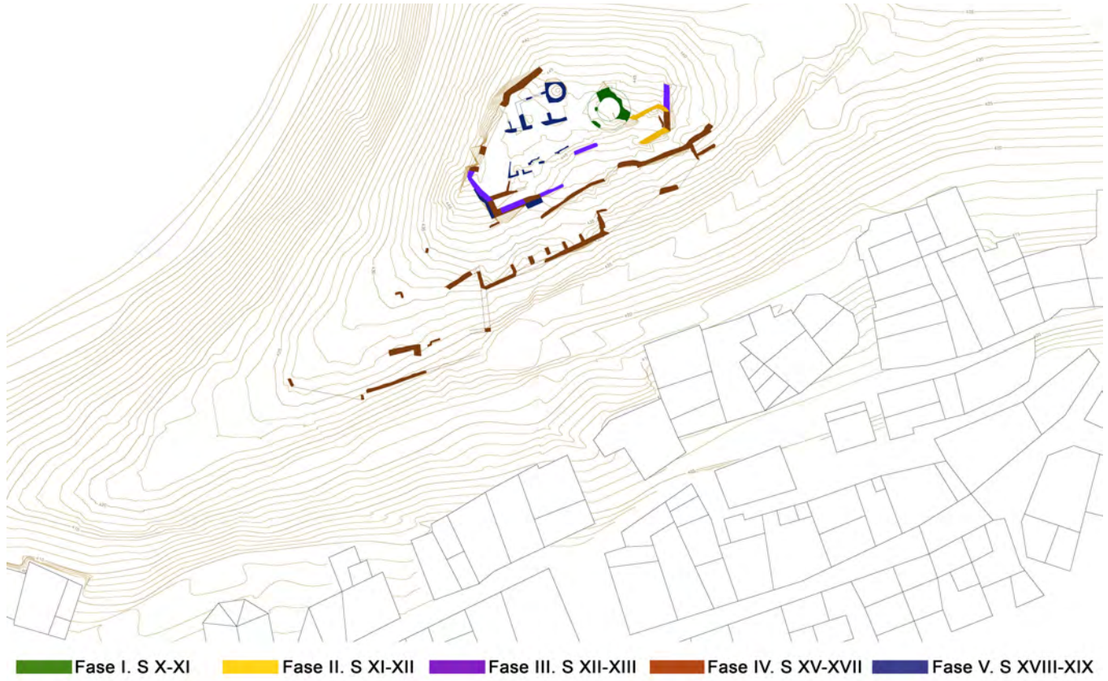
Vista del retall de l'escala

Detall de la finestra

Vista general de l'espai d'habitació

Hipòtesi evolutiva del castell de Jorba

1.7. Anàlisi material (estat actual)

El camí ral

L'antic camí de Lleida a Barcelona al llarg del temps ha sofert moltes transformacions evolucionant fins a convertir-se en una carretera de la que es conserven encara molts trams. El tram que travessa el terme de Jorba, adaptat parcialment a la carretera N-II, uneix el nucli urbà amb el veïnat de Sant Genís i el de la Creu de Sant Pere. Aquest últim tram ha mantingut al llarg dels anys el seu caràcter rural, sense gaires transformacions i sense quedar absorbit pel creixement urbà del municipi.

L'any 1990 es va realitzar un projecte de recuperació del pont Vell o pont del Comte d'Aranda, de finals del segle XVIII, per tal d'integrar el camí ral en la estructura viària del poble. Es tracta d'un pont de pedra que salva el pas sobre la riera de Rubió sobre dos arcs iguals i anivella el camí en un tram de 100m de llargada amb un mur de contenció. Tot i aquesta intervenció, l'antic camí ral està patint una gran degradació.

En entrar al nucli de Jorba, el camí es converteix en el carrer Major. La secció d'aquest és de 3,6 metres amb voreres en alguns trams que no superen els 50 cm d'amplada. La calçada està asfaltada, tot i que el trànsit és majoritàriament peatonal, com a la resta del nucli històric.

Al llarg del seu traçat trobem diferents punts des d'on s'aprecien vistes al castell. La seva secció varia en tres punts, en què les façanes contínues de pedra s'interrompen i trobem un eixamplament que forma una petita plaça. És aquest el cas de l'església de Sant Pere amb l'accés al llarg d'una escalinata; la parcel·la no edificada del nº 31 del carrer Major, convertida en espai públic amb un banc i una escala que fa drecera cap al carrer del Castell; i la plaça de l'Ajuntament, a la que s'accedeix descendint uns esglaons. Es pot considerar que el tram urbà del camí ral, tot i tenir només una longitud de 600 m, presenta una complexitat d'espais que encara no s'han explotat en benefici del poble i dels possibles visitants.

Camí ral en el seu pas pel nucli de Jorba
Elaboració pròpia, 2015

Carrer Major a l'alçada de l'ajuntament amb la plaça a l'esquerra
Foto: Carles Enrich, maig de 2015

Carrer Major
Foto: Carles Enrich, maig de 2015

Espai públic del nº31 del carrer Major
Foto: Carles Enrich, maig de 2015

Església de Sant Pere
Foto: Carles Enrich, febrer de 2015

Relació visual entre el camp de futbol i el castell
Foto: Carles Enrich, maig de 2015

Estat actual del pont
Foto: Carles Enrich, maig de 2015

El pont restaurat (1990)
Foto: Carles Enrich, maig de 2015

El castell

El castell de Jorba està format per un petit recinte de planta irregular situat al cim del Puig de la Guàrdia. Des de la seva ubicació pot veure's les terres de l'Anoia, terres frontereres amb l'Al-Andalus fa més de mil anys.

Al llarg dels segles ha estat molt modificat i transformat segons les necessitats de cada època històrica. Actualment en estat enrunat a causa de la Primera Guerra Carlina (1833-1840), les restes més significatives es troben al vessant de ponent que mira cap al poble de Jorba. En quest punt, es conserven importants fragments de murs de carreus que formaven part de la muralla o recinte sobirà.

Ja dins el recinte, al capdamunt del turó, poden apreciar-se altres restes en estat d'abandonament.

Imatge del castell des del poble
Foto: Carles Enrich, desembre de 2014

Restes sobre el cim del turó
Foto: Carles Enrich, desembre de 2014

Accessos

El fet d'estar sobre el cim del turó (cota +445), converteix el castell en un indret amb difícil accés. Actualment es pot arribar en cotxe fins a la cota +435 pel camí de Jorba, continuació del carrer del Castell, amb la calçada formigonada, fort pendent i corbes pronunciades. A partir d'aquest únic punt accessible amb trànsit rodat, només es pot arribar fins a les restes ascendint a peu per una senda amb fort pendent i amb trams complicats.

Històricament podia accedir-se també per un sender que s'iniciava al camí ral, vorejant l'església de Sant Pere, i s'unia a l'actual camí de Jorba. Gràcies a les poques transformacions que s'han realitzat al nucli de Jorba, el sender encara existeix, tot i que en molt mal estat i amb difícil accés.

Accés nord
Foto: Carles Enrich, juliol de 2015

Sender que condueix al cim del Turó de la Guàrdia
Foto: Carles Enrich, juliol de 2015

Accés rodat actual
Foto: Carles Enrich, maig de 2015

Camí de Jorba i traces de l'antic sender
Foto: Carles Enrich, desembre de 2014

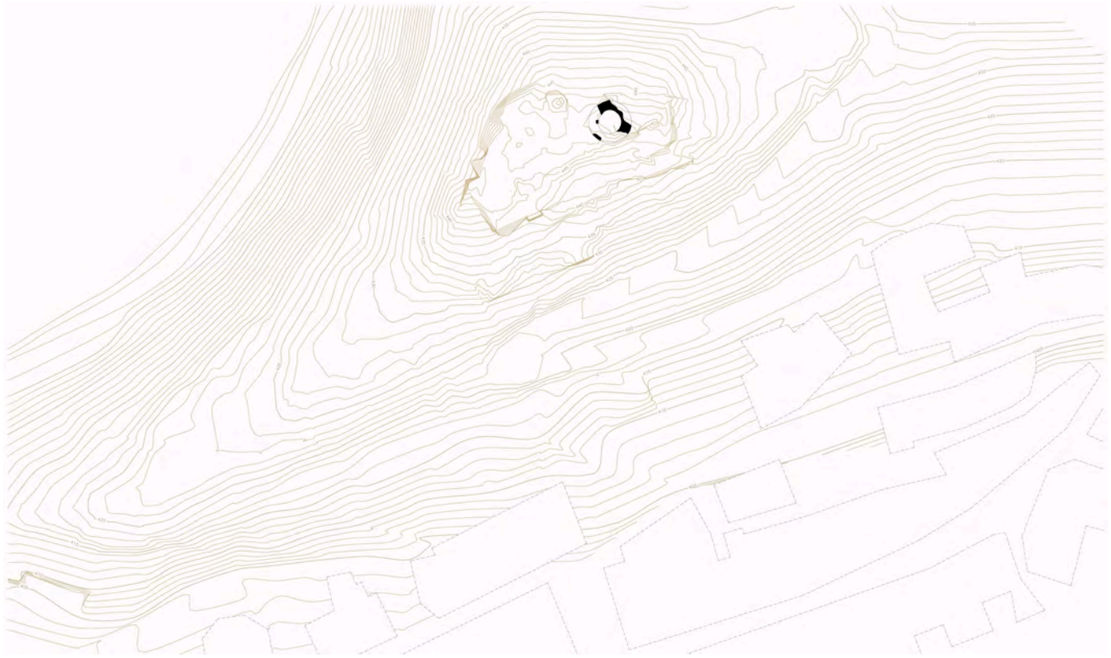
Antic sender
Foto: Carles Enrich, desembre de 2014

Torre de guaita

És la primera edificació sobre el Turó, del segle X-XI. Situada al nord-est, es conserva parcialment la traça de la planta circular de diàmetre interior de 4,31m i diàmetre exterior de 7,72 m però se'n desconeix la seva alçada original. Actualment és visible un tram d'aproximadament 1,5 m sobresortint del terreny.

Es poden identificar les dues capes del mur: l'exterior formada per carreus de grans dimensions lligats amb argamassa de tonalitat taronja i la interior, de pedra petita lligada amb argamassa de tonalitat taronja i col·locada amb *opus spicatum*.

L'any 2013 es va realitzar una cala a l'interior de la torre i es va documentar la coberta en cúpula del primer pis de la torre, formada per grans blocs de pedra calcària i fragments de teula lligats amb morter, d'un gruix de 0,27 cm.

Situació en el conjunt
Elaboració pròpia, 2015

Vista nord-oest de la torre de guaita
Foto: Carles Enrich, maig de 2015

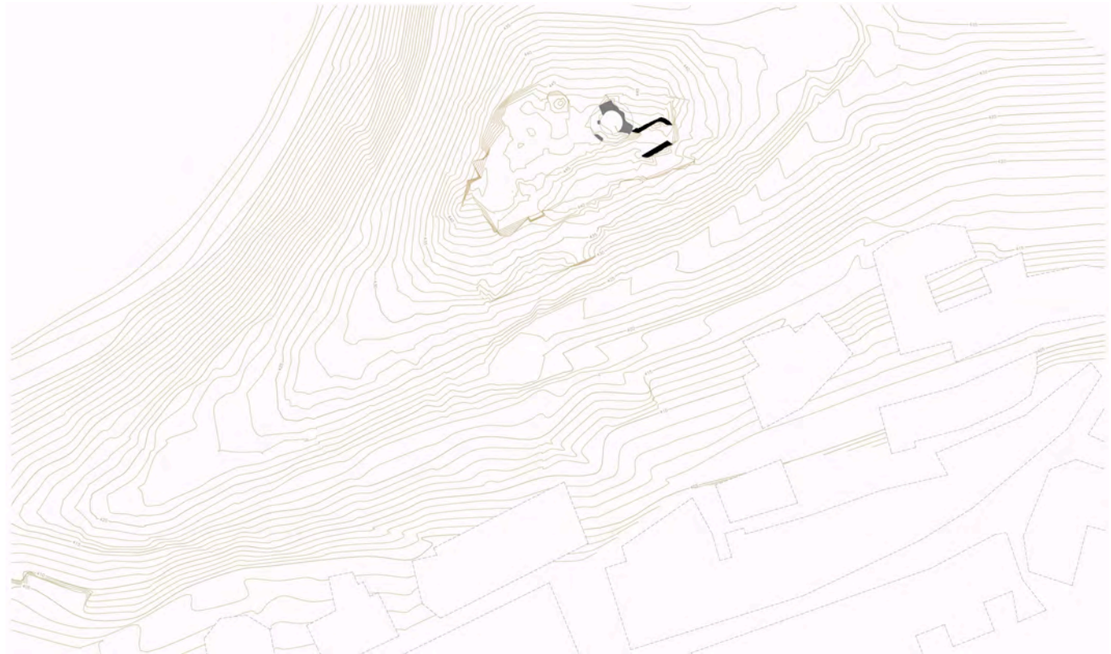
Vista sud- est de la torre de guaita
Foto: Carles Enrich, maig de 2015

Capella

Es tracta de la segona fase d'edificació, datada al segle XI-XII. De planta rectangular i una superfície de 21 m^2, es troba adossada a la torre de guaita, punt en què el mur nord es conserva en més bon estat juntament amb part de l'absis. També es reconeix la traça del mur sud. Es tracta d'una construcció de pedres de mida mitjana i gran lligades amb morter de calç de tonalitat taronja, que es manté dempeus 1,5 m en el seu punt més alt.

Al mur nord és possible identificar-hi els forats de les bigues que formaven les bastides durant la seva construcció.

D'una fase posterior (s. XV- XVI) és un mur orientat nord-sud, amb gran quantitat d'argamassa, de 0,97 per 0,20 metres, construït per a la col·locació d'un retaule dedicat a Sant Miquel, que va ser traslladat l'any 1830 a l'església de Sant Pere.

Situació en el conjunt
Elaboració pròpia, 2015

Detall del mur nord de la capella
Foto: Carles Enrich, desembre de 2014

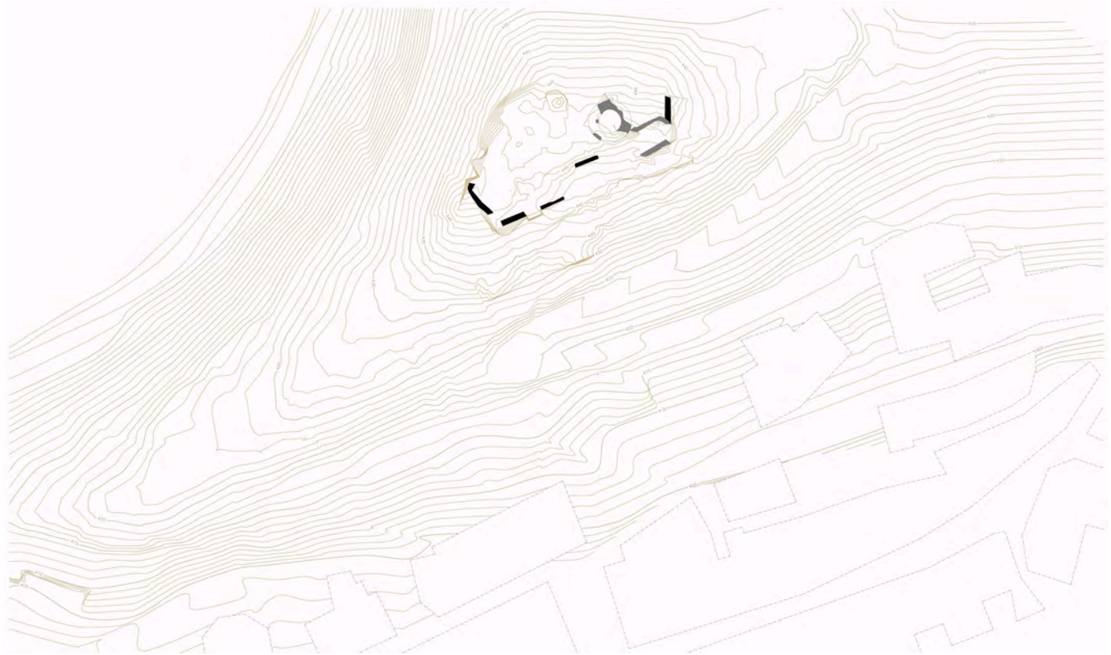
Recinte de la capella amb l'absis
Foto: Carles Enrich, maig de 2015

Recinte sobirà (muralla)

La muralla, construïda entre els segles XII i XIII, formava un recinte de 830 m^2 aproximadament. Segons les restes que es conserven, el mur era d'un metre d'amplada, format per pedres ben escairades disposades en filades regulars i lligades amb morter de calç de tonalitat taronja.

Es conserven tres trams, al sud-oest, amb alçada variable, oscil·lant entre 2 i 3 metres, dos d'ells alineats i el tercer situat perpendicularment.

També s'ha identificat de la mateixa fase i amb les mateixes característiques, un mur situat uns metres endins respecte la línia del perímetre emmurallat. Sobre la fàbrica de pedra és possible reconèixer restes de morter que podrien haver sostingut una escala de la que no se'n conserva res.

Situació en el conjunt
Elaboració pròpia, 2015

Vista general de la muralla
Foto: Carles Enrich, desembre de 2014

En primer pla, mur de l'escala. Al fons, la torre i la capella.
Foto: Carles Enrich, juliol de 2015

Estances

Possiblement la fase més extensa, compresa entre els segles XV-XVI, formava un gran recinte emmurallat, reforçant en alguns punts la muralla anterior. La seva superfície interior era aproximadament de 2.500 m^2 i són les restes més ben conservades. Es poden identificar dues intervencions diferents: una primera que ressegueix el recinte sobirà i una segona que forma un seguit de dependències afilerades sobre el vessant sud i una rampa d'accés al nivell superior.

Aquesta construcció s'assenta directament sobre al roca i s'adapta a la topografia. Està formada per un mur de 1,1 metres d'amplada i carreus ben escairats de mida mitjana lligats amb morter de calç i petits fragments de teula. La seva alçada varia entre 1 i 2 metres als trams del nord i nord-est i entre 4 i 5 metres al sud i sud-oest.

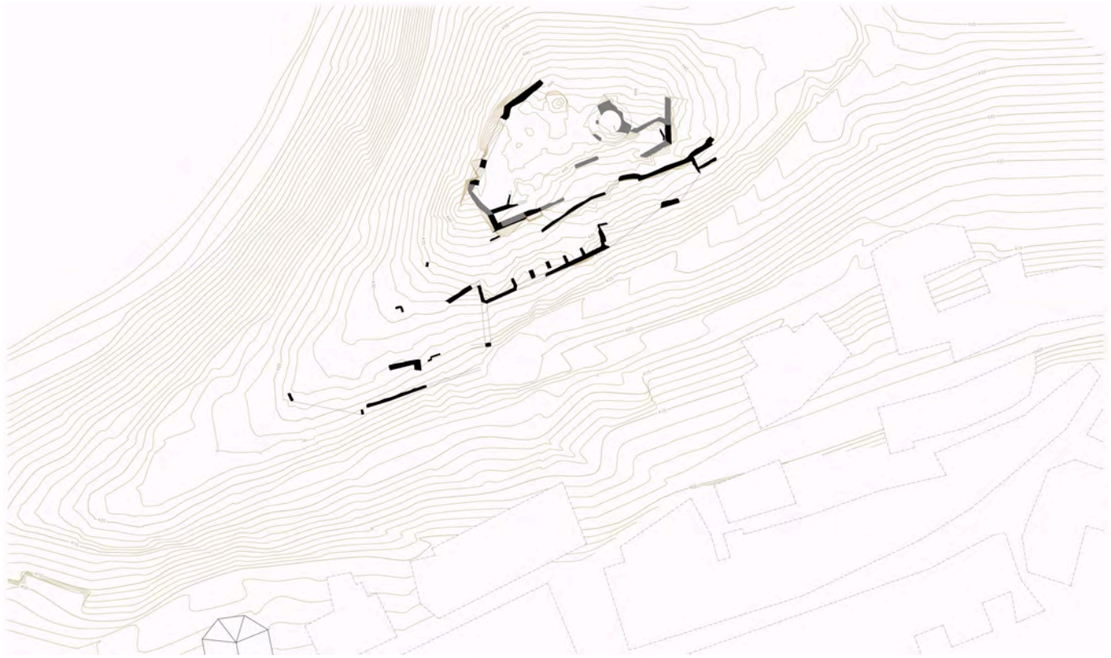
Les dependències, sis en total, es situen en bateria paral·lelament i a 2,5 metres de la rampa d'accés. De cap d'elles es conserva el mur a cara nord.

A més cal destacar tres elements singulars.

El primer es tracta de dos canals d'evacuació d'aigua situades al mur nord-oest, sobresortint 20 cm del pla de la muralla i construïdes amb la mateixa pedra.

El segon és un mur de contenció, situat en paral·lel i a pocs metres del recinte sobirà. Construït amb pedres de mida mitjana i petita i lligades amb morter de calç de tonalitat grisa i petits fragments de teules a les juntes, té un gruix que oscil·la entre els 30 i 40 cm, una alçada de 4 metres en el seu punt més alt i una longitud de 27,7 metres. En un dels seus extrems té un cos annexat d'uns 2,7 m^2, construït amb carreus de grans dimensions, ben escairats i lligats amb morter de calç i petits fragments de teula. No es conserva el mur de tancament est.

Finalment, s'ha de fer esment a un arrencament d'arcada situat a l'oest a les cotes més baixes i a tocar del camí de Jorba, i per aquests motius, possiblement el punt d'accés al castell, i un mur de 10,7 metres de longitud, juntament amb restes de murs disperses i aparentment sense cap relació entre sí.

Situació en el conjunt
Elaboració pròpia, 2015

Mur de la rampa d'accés
Foto: Carles Enrich, maig de 2015

Restes dels murs de les dependències
Foto: Carles Enrich, juliol de 2015

Mas

Es tracta de l'última fase del castell, situada entre els segles XVIII i XIX, que va construir-se sobre el cim del Turó, dins el primer recinte emmurallat.

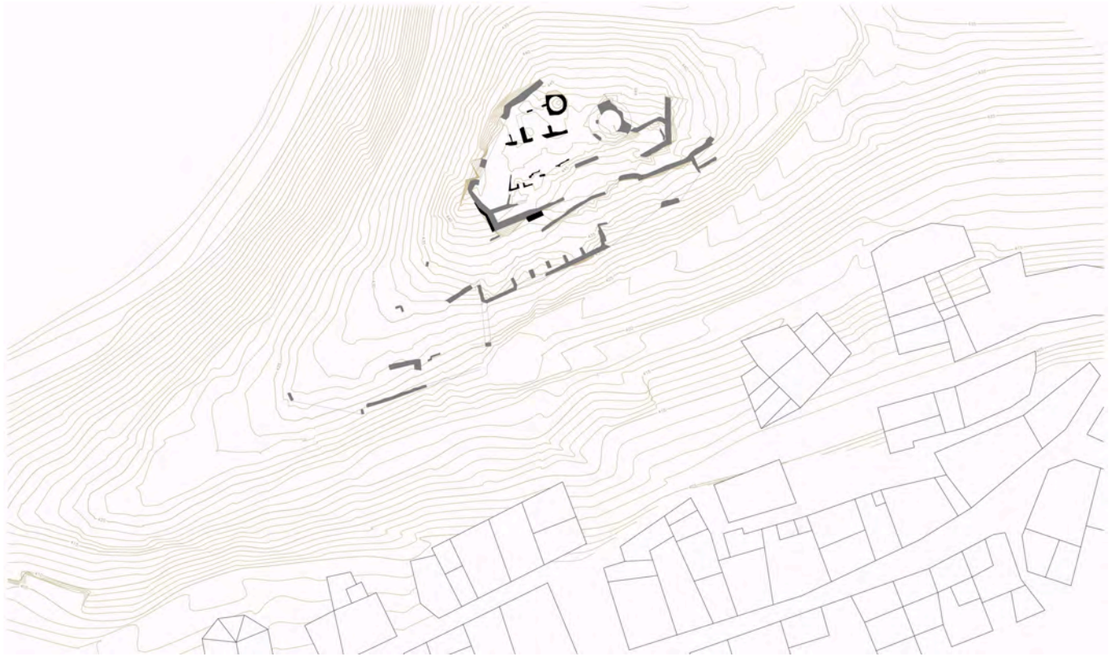
A la zona nord d'aquest espai, es troba un cup per a moldre vi, de planta circular amb un diàmetre interior de 2,5 m i una alçada sobre la cota del terreny que oscil·la entre els 3 i 3,5 meres. Està construït amb pedra mitjana i gran quantitat de morter de calç. La part interior està revestida amb pedra ben escairada formant filades regulars mentre que la part exterior ho està amb lloses de pedra de grans dimensions col·locades verticalment.

A l'oest del cup, es localitza un recinte d'uns 19,40 m^2 delimitat amb pedres de mida mitjana lligades amb morter de calç blanc barrejat amb pedra petita i guix. Dels murs se'n conserven trams que formen un perímetre quadrat amb un punt d'accés al sud. Es poden veure restes d'altres murs amb les mateixes característiques adossats a dreta i esquerra d'aquest recinte.

Es conserva parcialment la pavimentació amb lloses de pedra de 20 cm de gruix i dimensió variable, entre els 50 i 60 cm.

Proper a la cantonada oest, cap al vessant sud, s'ha localitzat un espai de 2,55 m per 1,75m i 2 m de profunditat i un mur de 4,6 metres de longitud i 30 cm d'amplada construït amb pedres de mida mitjana lligades amb morter de calç i guix.

Cal destacar tres intervencions realitzades sobre la muralla relacionades amb el nou ús masover del recinte. La primera és la finestra oberta a l'angle sud-oest, emmarcada per tres grans blocs de pedra. Actualment està tapiada amb pedra de mida petita i argamassa. Les altres dues són operacions de reforç del mur: una reparació del mur oest a tocar de la finestra i un contrafort tangent a la rampa d'accés, corresponent a la fases de les estances.

Situació en el conjunt
Elaboració pròpia, 2015

Vista general de les restes del mas
Foto: Carles Enrich, desembre de 2014

Restes del cup
Foto: Carles Enrich, desembre de 2014

Restes del cup
Foto: Carles Enrich, juliol de 2015

Restes del paviment
Foto: Carles Enrich, juliol de 2015

Intervencions sobre la muralla: finestra i reforços
Foto: Carles Enrich, juliol de 2015

1.8. Anàlisi sociològica

Jorba manté el caràcter propi d'un poble de pas, ja que històricament ha estat vinculat a una via de rellevància com és el Camí Ral i posteriorment la nacional N-II, amb una activitat orientada als propis habitants i un sector destinat al servei als viatjants.

La seva economia sempre ha estat molt diversificada des del seu origen, en què la població treballava als molins fariners i bataners, l'agricultura, les pedreres i els hostals a la vora del camí. Actualment es manté l'activitat productiva relacionada amb la construcció en pedreres, fàbriques de guix i bòbiles, convivint amb l'agricultura de secà i la ramaderia porcina.

Els establiments de serveis (terciari) es situen a la vora de l'Avinguda de Canaletes, tram urbà de la N-II tot i que es tracta només de tres restaurants, un forn de pa i un alberg. Als afores, vinculats a la A-2, es troben altres restaurants i una àrea de servei.

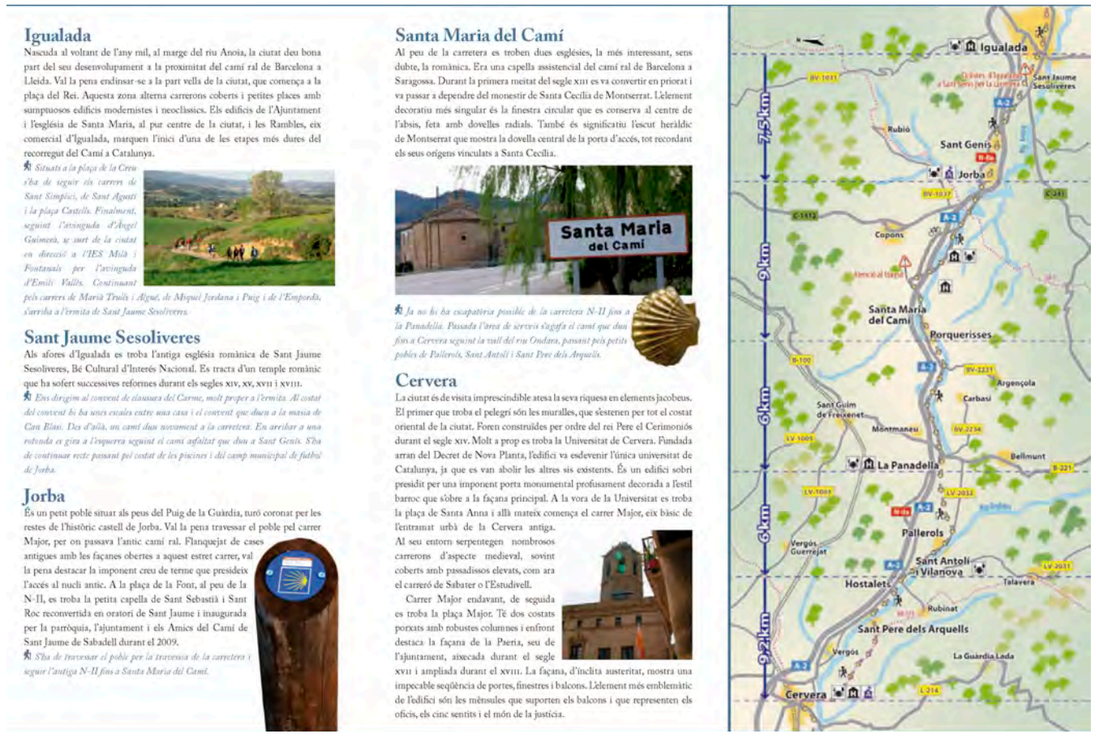
Actualment, l'Ajuntament vol fer una aposta per obrir les portes de Jorba i potenciar els seus establiments de serveis, afavorint l'estada dels viatjants i passar de ser d'un lloc de pas a un poble amb interès turístic.

Per aquest motiu el propi Ajuntament de Jorba busca donar a conèixer el seu patrimoni històric i cultural a partir d'intervencions com:

- la recuperació del castell, inclòs dins la xarxa de castells de l'Anoia, i la millora dels seus accessos
- la integració d'aquest dins la Ruta Nacional de Castells de Frontera de Catalunya, impulsada per la Direcció general de Turisme de la Generalitat de Catalunya
- la inclusió en la Ruta Nacional del Camí de Sant Jaume, impulsada per la Generalitat de Catalunya amb l'objectiu d'integrar Catalunya en l'itinerari europeu ja consolidat. El tram entre Igualada i Cervera passa per centre de Jorba.

Bar de la Plaça de la Font, tangent a l'Avinguda de Canaletes
Foto: Carles Enrich, febrer de 2015

Camí de Sant Jaume, tram Igualada – Cervera
Font: Catalunya Turisme

Avinguda de Canaletes, a l'esquerra el forn de pa
Foto: Carles Enrich, maig de 2015

2. Avaluació del monument

2.1 Avaluació de l'estat actual

Tant el castell com els seus accessos es troben sense manteniment i, per tant, en estat de degradació. Les dificultats per accedir al cim del Puig de la Guàrdia així com la poca seguretat en el recorregut entre les restes impossibilita que es realitzin visites.

L'any 2011 l'Ajuntament va dur a terme una actuació d'arranjament de l'accés asfaltant el camí des del poble fins a la base del castell, així com la senyalització turística del monument dins el Pla de Desenvolupament Turístic (PLADETUR) amb la ubicació d'un plafó informatiu al punt d'entrada al recinte. Tot i això, l'estat enrunat del castell dificulta la comprensió de la seva forma inicial, de les seves etapes evolutives i dels diversos usos que va acollir.

Gràcies a la seva situació al capdamunt del Puig, és un element visible des de tot el terme municipal de Jorba, esdevenint un referent visual i un signe pel poble. Tot i això, manca la consciència col·lectiva del seu valor històric respecte el territori.

2.2 Necessitats a satisfer

- Preservar i consolidar les restes del castell, tenint en compte totes les seves etapes evolutives.
- Reconstituir la muralla oferint una lectura clara i eficaç del monument.
- Millorar l'accessibilitat, potenciant l'accés peatonal des del poble.
- Proposar uns recorreguts pel monument garantint la seguretat dels visitants en tot moment.
- Potenciar la consciència col·lectiva sobre l'origen i el valor del castell respecte el poble i el territori, així com posar en valor la traça de l'antic camí ral com a símbol del passat històric de la comarca.

Murs de la torre de guaita i de la capella
Foto: Carles Enrich, juliol de 2015

Restes de la capella
Foto: Carles Enrich, juliol de 2015

Restes de les estances
Foto: Carles Enrich, juliol de 2015

3. Proposta d’actuacions

3.1. Àmbit d’actuació

El present Pla Director abarca l’àmbit ocupat per les restes formades per l’antiga torre guaita, la capella, el recinte emmurallat, les estances i el mas. És a dir, les cotes superiors del Turó de la Guàrdia, a partir dels 430 m d'altitud.

A més s’estudia l’accessibilitat des del poble i la recuperació de l’accés al castell des de l’antic camí ral per la vessant oest del Puig de la Guàrdia, per darrere l’església de Sant Pere. També es treballa sobre la integració de l’antic camí ral en el conjunt per tal de millorar la comprensió del monument i entendre el seu orígen.

Àmbit d’actuació
Elaboració pròpia, 2015

3.2. Objectius i criteris

Objectius

El Pla Director té per a objecte oferir uns criteris i unes fases d’intervenció per a la posada en valor del Castell de Jorba destacant les seves etapes més significatives, alhora que facilitant i garantint la seguretat en els seus accessos i itineraris de visita.

Aquest document s’entén com una primera aproximació per tal de desenvolupar degudament les necessàries actuacions d’urgència, les prospeccions arqueològiques i les actuacions de recuperació i reconstrucció proposades.

Criteris

Per desenvolupar correctament el projecte d'intervenció de cada fase serà necessari dur a terme un estudi històric detallat de cada element del castell i s'adaptarà a les traces i paraments que es descobreixin amb les actuacions arqueològiques que poden corroborar o oferir més dades a les hipòtesis d'aquest Pla Director.

En els casos on calgui restituir petites parts malmeses dels murs s’utilitzarà la mateixa pedra del lloc.

Quan calgui reconstruir o completar parts dels paraments es proposa utilitzar la mateixa pedra del lloc, fent evident en la restauració quines són les parts reconstruïdes.

Cada fase ha de garantir, de manera autònoma, la seguretat dels visitants.

Es prioritzarà la intervenció de les tres primeres fases (torre de guaita, capella i recinte sobirà) per tal d’emfatitzar la imatge del castell corresponent a aquest moment històric.

Imatge de la proposta
Elaboració pròpia, 2015

3.3. Treballs a realitzar

ACTUACIONS PRELIMINARS:

1. Documentació (estudis previs)

Per a un correcte desenvolupament del projecte caldria aprofundir en l'estudi històric per a afinar en uns criteris d'intervenció adients que es complementaran amb l'anàlisi de les troballes arqueològiques a realitzar posteriorment.

Caldria realitzar també un estudi geotècnic per a determinar els components i les característiques del sòl per tal de garantir la idoneïtat de les intervencions de recuperació proposades.

2. Consolidacions d'urgència

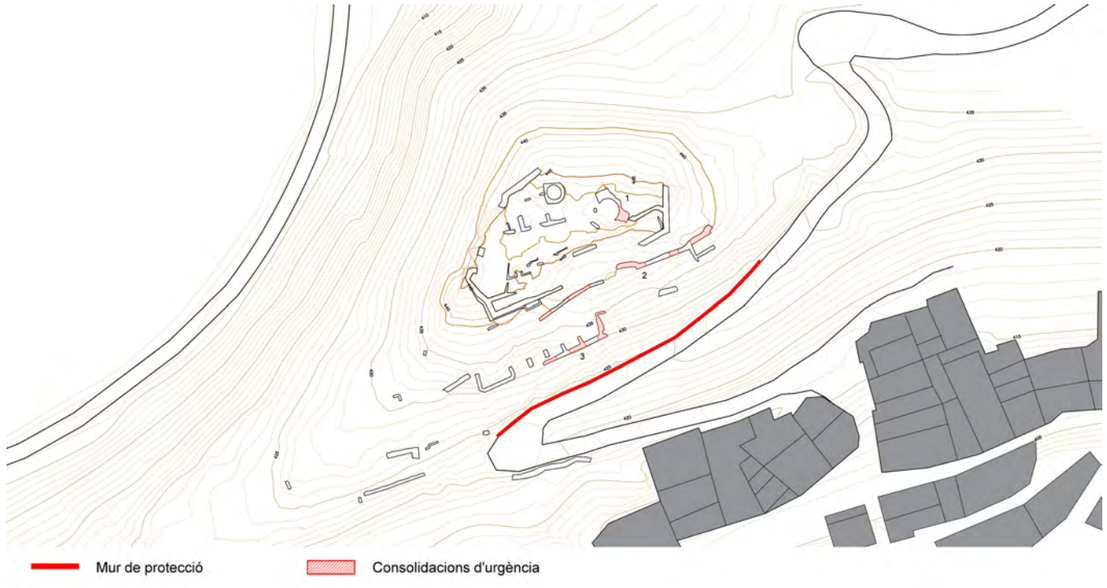
Els treballs de consolidació es realitzaran principalment en quatre estructures muraries:

- la torre de guaita per la banda sud

- la paret nord de la capella i la unió d'aquesta i la torre circular

- la paret situada al centre de la superfície corresponent al mas, de la qual se'n conserva una alçada de més de tres metres

- el mur del tancament sud del recinte del Castell

Consolidacions d'urgència
Elaboració pròpia, 2015

ARQUEOLOGIA:

Els treballs arqueològics es realitzaran vinculats a cadascuna de les fases de treball:

Fase 1. Torre de guaita
Fase 2. Capella
Fase 3. Recinte sobirpa (ja inclou les àrees associades al mas)
Fase 4. Estances

Es proposa una posible cinquena fase que es pot anar desenvolupant com a parc arqueològic.

Fases de la intervenció arqueològica
Elaboració pròpia, 2015

PROJECTE

La proposta d'intervenció al castell de Jorba fa referència a la seva evolució històrica. Per aquest motiu, el projecte es realitza en cinc fases pautades segons l'ordre cronològic en què van existir: la torre de guaita (s. XI), la capella (s. XII), la primera muralla o recinte sobirà (s. XIII), les estances (s. XVI) i finalment el mas (s. XVIII).

En cada una d'elles es busca garantir l'accessibilitat i la seguretat en les visites i restituir les volumetries necessàries per a una bona interpretació de l'espai i de l'ús històric que s'hi va desenvolupar. Es prioritzarà el reconeixement de les tres primeres fases, entenent que corresponen al moment àlgid de la història del castell.

Cadascuna de les intervencions requerirà un projecte executiu i la corresponent direcció d'obra.

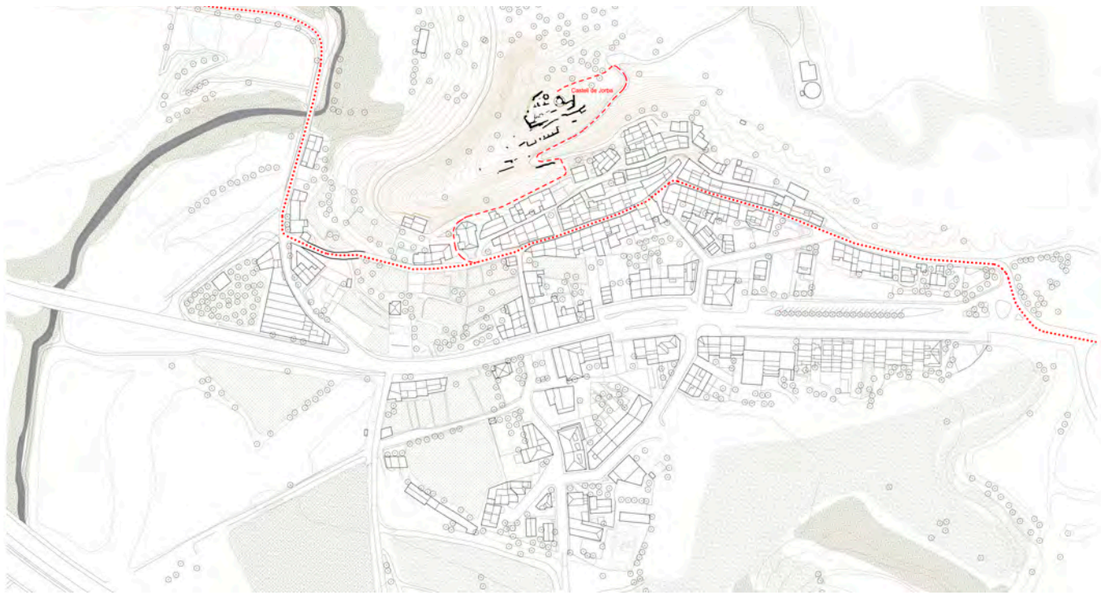
Fase 0: Camí ral

Es proposa una intervenció prèvia per tal de posar en valor l'origen del castell com a punt d'observació de l'antic camí ral. Aquesta consisteix en reconèixer el camí ral, antic recorregut que unia Barcelona i Lleida, que correspon amb l'actual carrer Major en el seu transcurs per Jorba.

L'objectiu és definir un recorregut que s'inicia a la plaça de l'ajuntament i finalitza al camp de futbol passant per diferents espais buits des d'on es pot gaudir de visions del castell i on s'hi poden desenvolupar activitats de caràcter lúdic, com ara relacionades amb l'esport.

Aquest recorregut estarà senyalitzat des dels punts d'arribada al poble (parades d'autobús i superfícies d'aparcament) per tal de facilitar la visita al poble i al castell.

D'altra banda, es planteja recuperar l'accés històric al castell per la vessant sud del turó, per darrera l'absis de l'església de Sant Pere i partint del carrer Major. L'ascensió, de 90 m de recorregut, s'inicia a la cota 404 i finalitza en trobar-se amb el camí de Jorba en el revolt de la cota 420. A més de proporcionar una millor comprensió històrica del lloc, amb aquesta intervenció es vol afavorir l'accés peatonal al castell i evitar l'aparició de zones d'aparcament en l'entorn natural del Turó.

Antic accés al castell des del camí ral
Elaboració pròpia, 2015

Fase 1: Torre de guaita

El primer element que origina el castell és la torre de guaita del segle XI, des d'on es controlava la frontera entre les terres cristianes i l'Al-Andalus. Concretament, la torre de Jorba vigilava el camí ral de Lleida a Barcelona i el riu Anoia, dos possibles punts d'atac. Es proposa recordar la seva funció com a punt privilegiat de vigilància del camí i establir una relació amb el poble i la resta de castells medievals de la comarca.

A partir de les prospeccions arqueològiques i un estudi històric detallat, es proposa garantir l'accessibilitat a la torre millorant l'accés existent i habilitant una superfície des d'on poder accedir a la torre.

El perímetre original de la torre de guaita es reconstruirà segons les traces que apareguin en les prospeccions arqueològiques. Es proposa recuperar els murs fins a una alçada que serveixi d'ampit (90 cm per sobre del terra). S'accedirà al nivell de la torre a través d'unes escales des de la zona d'arribada.

Les restes existents es mantindran, sempre que sigui possible, mitjançant treballs de consolidació i reconstituint la volumetria utilitzant pedres del castell que es troben en el lloc i morter de calç.

Després de la intervenció, la torre tornarà a ser una peça clau del conjunt des d'on observar el camí ral, el riu i els altres castells de frontera. Proposem que s'hi desenvolupi una actuació artística relacionada amb l'observació com reclam d'aquesta primera fase.

Fase 2: Capella

Es tracta de la segona fase d'edificació, datada al segle XI-XII. De planta rectangular i una superfície de 21 m2, es troba adossada a la torre de guaita, punt en què el mur nord es conserva en més bon estat juntament amb part de l'absis. També es reconeix la traça del mur sud. En aquest àmbit proposem recuperar l'espai i potenciar l'ús que s'associa a un recinte religiós.

A partir de les prospeccions arqueològiques i un estudi històric detallat, es pretén recuperar la cota del paviment original acondicionant, l'espai de la capella.

Es realitzaran actuacions d'urgència en els murs perimetrals i es reconstituiran els paraments facilitant el seu reconeixement volumètric i garantint la seguretat dels visitants. S'utilitzaran pedres del propi castell que es apareguin en el lloc i morter de calç.

Caldrà garantir la connexió i l'accessibilitat entre aquest espai i la torre de guaita per tal de permetre el funcionament d'aquestes dos primeres fases de manera autònoma.

Per remarcar el caràcter de recinte tancat i permetre el desenvolupament d'actes en els mesos de més calor es proposa la possibilitat de cobrir-lo parcialment.

Fase 3: Recinte sobirà

La muralla, construïda entre els segles XII i XIII, formava un recinte de 830 m2 aproximadament. Segons les restes que es conserven, el mur era d'un metre d'amplada, format per pedres ben escairades disposades en filades regulars i lligades amb morter de calç de tonalitat taronja.

El projecte d'aquesta fase correspon a la principal intervenció de cara a la comprensió i visibilitat del castell des del poble i té com a objectiu recuperar el perímetre de la muralla per tal que l'usuari reconeixi volumètricament tot el recinte.

Partint de les prospeccions arqueològiques i un estudi històric detallat, els murs de la muralla es consolidaran i es reconstruiran delimitant de nou l'espai del castell fins a una alçada que garanteixi, com a mínim, la seguretat dels visitants. S'utilitzarà pedres del castell existents en el lloc i morter de calç per tal de reconstituïr volumètricament la muralla del castell.

S'intentarà recuperar la cota original i s'acondicionarà un recorregut perimetral per tal de poder passejar al voltant de l'antiga muralla, rememorant l'ús d'espai d'observació sobre l'entorn del castell.

Fase 4: Estances

Possiblement la fase més extensa, compresa entre els segles XV-XVI, formava un gran recinte emmurallat, reforçant en alguns punts la muralla anterior. La seva superfície interior era aproximadament de 2.500 m2 i són les restes més ben conservades. Es poden identificar dues intervencions diferents: una primera que ressegueix el recinte sobirà i una segona que forma un seguit de dependències afilerades sobre el vessant sud i una rampa d'accés al nivell superior.

Segons les prospeccions arqueològiques i l'estudi històric, es pretén recuperar l'accés original a l'antic castell, i des d'aquest punt arribar fins la zona de les estances. D'aquesta manera es fa accessible als visitants tot el conjunt del monument.

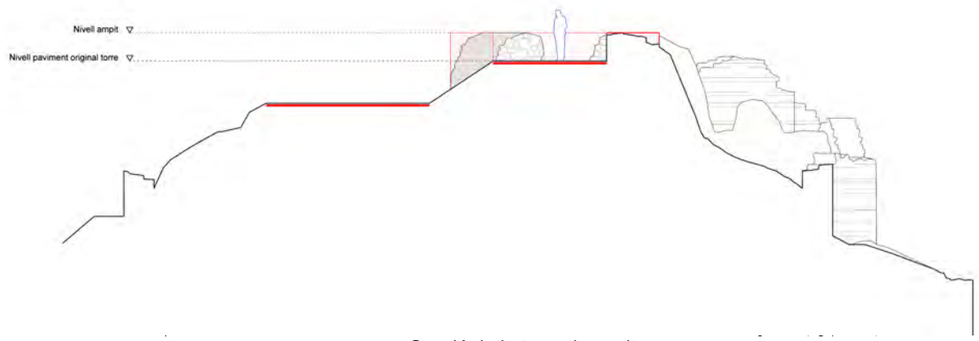
Es proposa reconstruir els espais tancats entre murs a la zona de les dependències, acondicionant els espais per tal de fer-los transitables. Els murs es reconstruiran i actuaran d'ampit per garantir la seguretat i poder contemplar el paisatge per sobre.

Fase 5: Mas

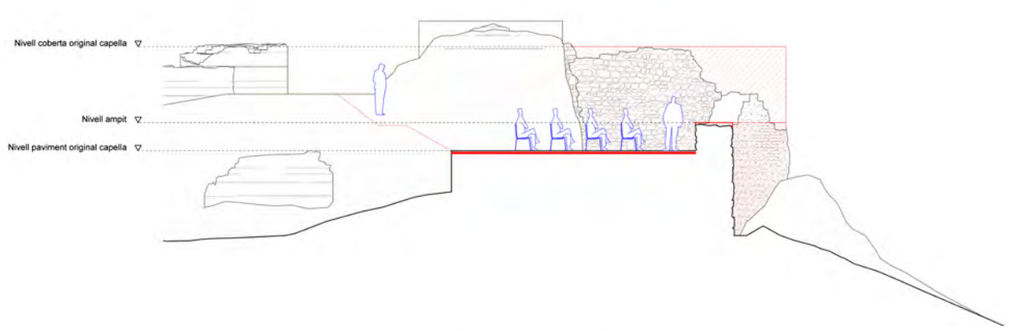
En la seva darrera etapa, el castell va tenir usos masovers. Es convertí doncs en la residència d'una o més famílies i es van construir murs que corresponien a habitacions i altres espais domèstics. Existeixen també restes d'un cup de vi que respon a les tasques agrícoles pròpies de la vida domèstica.

En aquesta fase proposem mostrar els vestigis de la darrera etapa del castell relacionades amb un ús domèstic, com ara l'antic paviment de lloses de pedra o el cup per trepitjar vi.

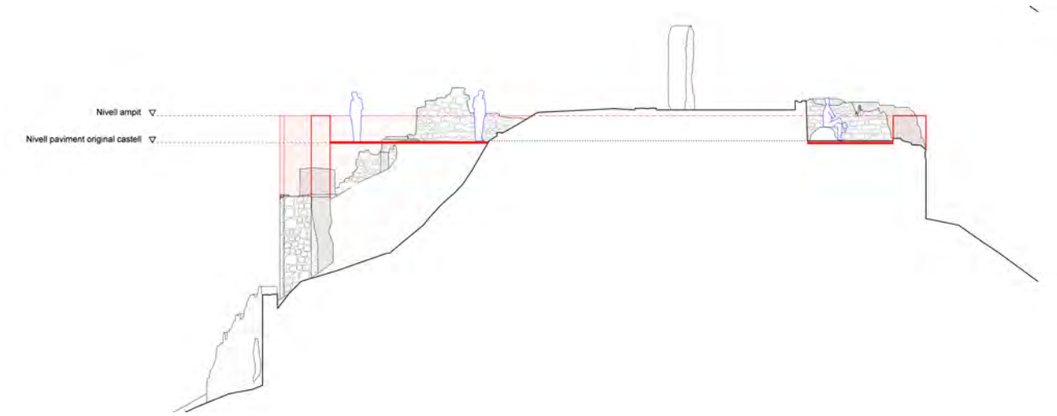
Serà un espai accessible on es visualitzaran les restes però no es reconstruiran per tal de jerarquitzar les diferents fases, prioritzant les etapes originals.

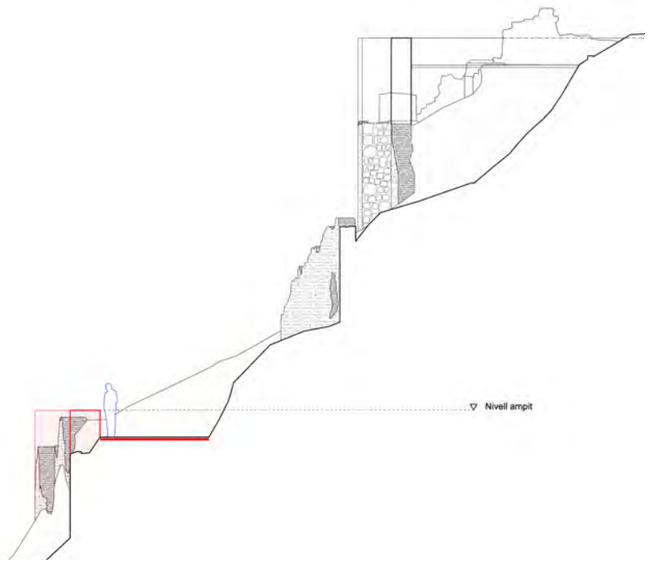
Secció de la torre de guaita
Elaboració pròpia, 2015

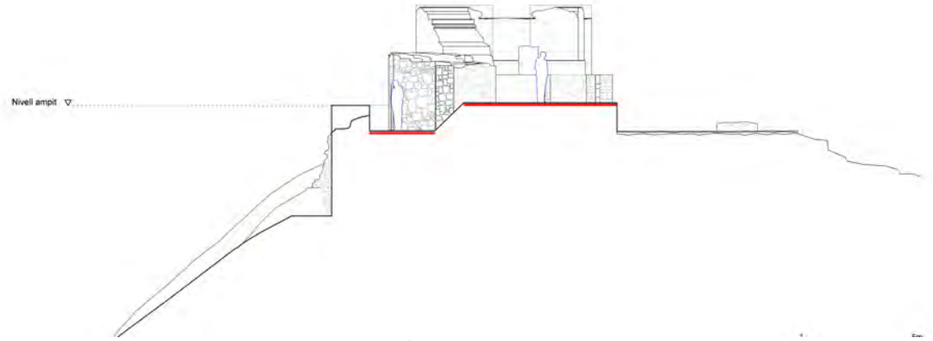
Secciónde la capella
Elaboració pròpia, 2015

Secció del recinte sobirà
Elaboració pròpia, 2015

Secció de les estances
Elaboració pròpia, 2015

Secció del mas
Elaboració pròpia, 2015

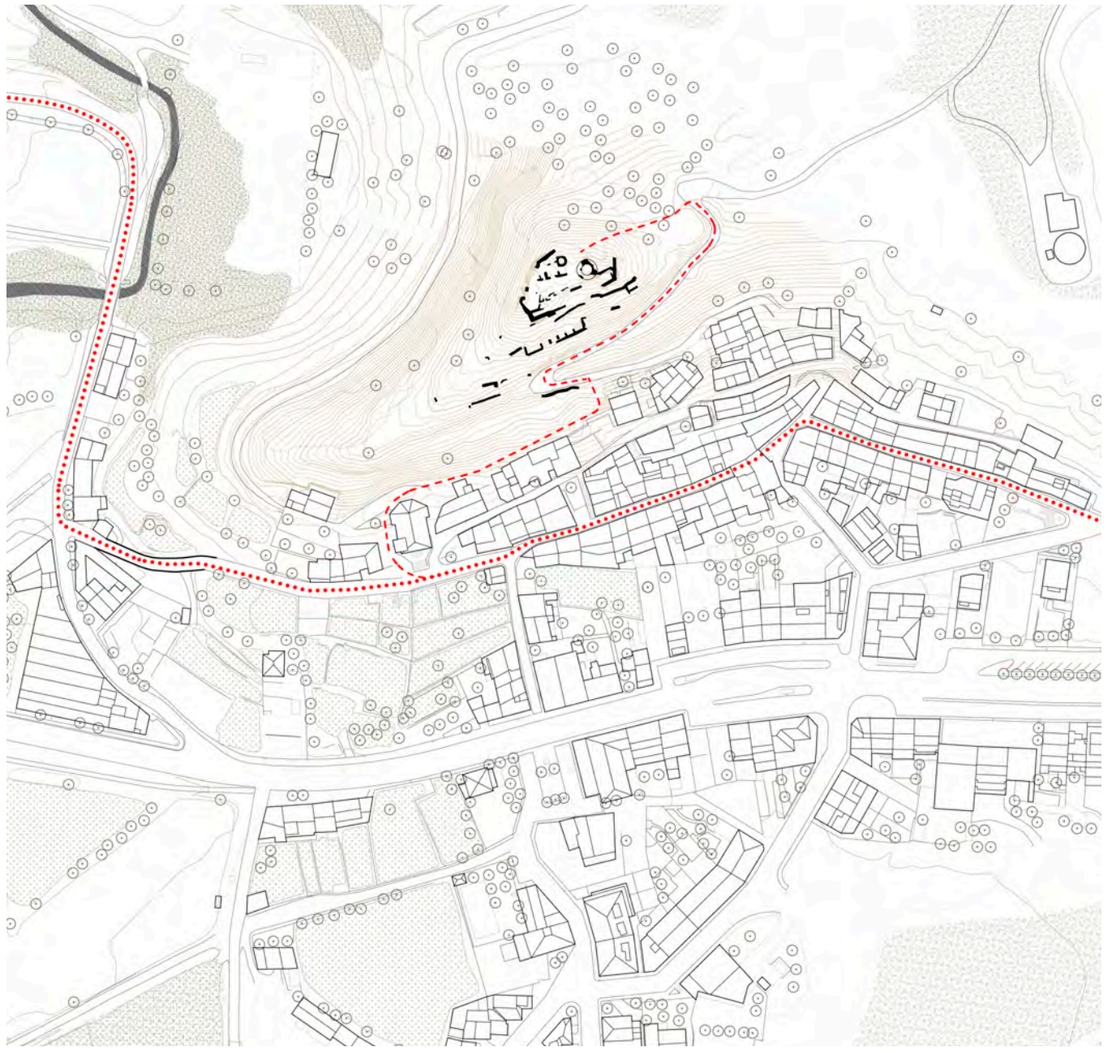
3.4. Fases de treball

Es proposa pautar l'actuació total en les següents fases vinculades a les diferents etapes evolutives del castell:

Es proposa una intervenció prèvia que complementa i afavoreix la comprensió de la funció original del castell de Jorba com a punt de vigilància sobre el territori: la recuperació del camí ral. També es planteja recuperar l'antic accés des de l'Església de Sant Pere.

Fase 0. Recuperació del camí ral i antic accés

0.1 Estudi històric detallat
0.2 Adequació itinerari
0.3 Recuperació antic accés
0.4 Adequació espais d'observació

Fase 1. Torre de guaita (50 m2)

1.1 Estudi històric detallat
1.2 Sondejos i excavacions arqueològiques
1.3 Restitució volumètrica murs
1.4 Adequació superfícies transitables
1.5 Adequació accessos

Fase 2. Capella (40 m2)

2.1 Estudi històric detallat
2.2 Sondejos i excavacions arqueològiques
2.3 Restitució volumètrica murs
2.4 Adequació superfícies transitables

Fase 3. Recinte emmurallat (350 m2)

3.1 Estudi històric detallat
3.2 Sondejos i excavacions arqueològiques
3.3 Restitució volumètrica murs
3.4 Adequació superfícies transitables

Fase 4. Estances (420 m2)

4.1 Estudi històric detallat
4.2 Sondejos i excavacions arqueològiques
4.3 Restitució volumètrica murs
4.4 Adequació superfícies transitables
4.5 Adequació accessos

Fase 5. Mas (130 m2)

5.1 Estudi històric detallat
5.2 Restauració restes
5.3 Adequació superfícies transitables

4. Pressupost

PLA DIRECTOR DEL CASTELL DE JORBA

	TERMINI EXECUCIÓ	PEC	HONORARIS REDACCIÓ PROJECTE	HONORARIS DIRECCIÓ D'OBRA	TOTAL
ACTUACIONS PRELIMINARS					
1. CONEIXEMENT					
ESTUDIS PREVIS					
Estudi històric	1 mes				3.000,00 €
Estudi geotècnic	1 mes				1.500,00 €
Cates	1 mes				2.000,00 €
TOTAL ESTUDIS PREVIS					5.000,00 €
TOTAL CONEIXEMENT					**5.000,00 €**
2. CONSOLIDACIONS D'URGÈNCIA					
Consolidacions paraments torre de guaita	1 mes	5.000,00 €	1.000,00 €	1.000,00 €	7.000,00 €
Consolidacions paraments recinte emmurallat	2 mesos	10.000,00 €	1.000,00 €	1.000,00 €	12.000,00 €
Consolidacions paraments estances	2 mesos	15.000,00 €	2.000,00 €	2.000,00 €	19.000,00 €
TOTAL CONSOLIDACIONS					38.000,00 €
TOTAL CONSOLIDACIONS D'URGÈNCIA					**38.000,00 €**
TOTAL ACTUACIONS PRELIMINARS					**43.000,00 €**
PROJECTE					
FASE 0. RECUPERACIÓ CAMÍ RAL I ANTIC ACCÉS					
Estudi històric detallat	1 mes				1.000,00 €
Adeqüació itinerari	1 mes	5.000,00 €	2.000,00 €	1.000,00 €	8.000,00 €
Recuperació antic accés	2 mesos	13.000,00 €	2.000,00 €	2.000,00 €	17.000,00 €
Adeqüació espais d'observació	2 mesos	10.000,00 €	2.000,00 €	1.000,00 €	13.000,00 €
TOTAL FASE 0					**39.000,00 €**
FASE I. TORRE DE GUAITA					
Estudi històric detallat	1 mes				1.000,00 €
Sondejos i excavacions arqueològiques	1 mes				13.000,00 €
Restitució volumètrica murs	2 mesos	15.000,00 €	2.000,00 €	1.500,00 €	18.500,00 €
Adeqüació superfícies transitables	2 mes	15.000,00 €	2.000,00 €	1.500,00 €	18.500,00 €
Adeqüació accessos	1 mes	5.000,00 €	1.000,00 €	1.000,00 €	7.000,00 €
TOTAL FASE I					**58.000,00 €**

FASE II. CAPELLA					
Estudi històric detallat	1 mes				1.000,00 €
Sondejos i excavacions arqueològiques	1 mes				15.000,00 €
Restitució volumètrica murs	2 mesos	30.000,00 €	3.000,00 €	3.000,00 €	36.000,00 €
Adeqüació superfícies transitables	2 mesos	15.000,00 €	2.000,00 €	1.000,00 €	18.000,00 €
TOTAL FASE II					**70.000,00 €**
FASE III. MURALLA					
Estudi històric detallat	1 mes				1.000,00 €
Sondejos i excavacions arqueològiques	3 mesos				45.000,00 €
Restitució volumètrica murs	3 mesos	50.000,00 €	5.000,00 €	5.000,00 €	60.000,00 €
Adeqüació itinerari	2 mesos				
TOTAL FASE III					**166.000,00 €**
FASE IV. ESTANCES					
Estudi històric detallat	1 mes				1.000,00 €
Sondejos i excavacions arqueològiques	3 mesos				45.000,00 €
Restitució volumètrica murs	3 mesos	30.000,00 €	3.000,00 €	3.000,00 €	36.000,00 €
Adeqüació superfícies transitables	2 mesos	15.000,00 €	1.500,00 €	1.500,00 €	18.000,00 €
Adeqüació accessos	2 mesos	5.000,00 €	1.000,00 €	1.000,00 €	7.000,00 €
TOTAL FASE IV					**107.000,00 €**
FASE V. MAS					
Estudi històric detallat	1 mes				1.000,00 €
Restauració restes	2 mesos	25.000,00 €	2.500,00 €	2.500,00 €	30.000,00 €
Adeqüació superfícies transitables	2 mesos	15.000,00 €	1.500,00 €	1.500,00 €	18.000,00 €
TOTAL FASE V					**49.000,00 €**
TOTAL INTERVENCIONS					**490.000,00 €**

21% IVA inclós en els preus

Annexos a la memòria

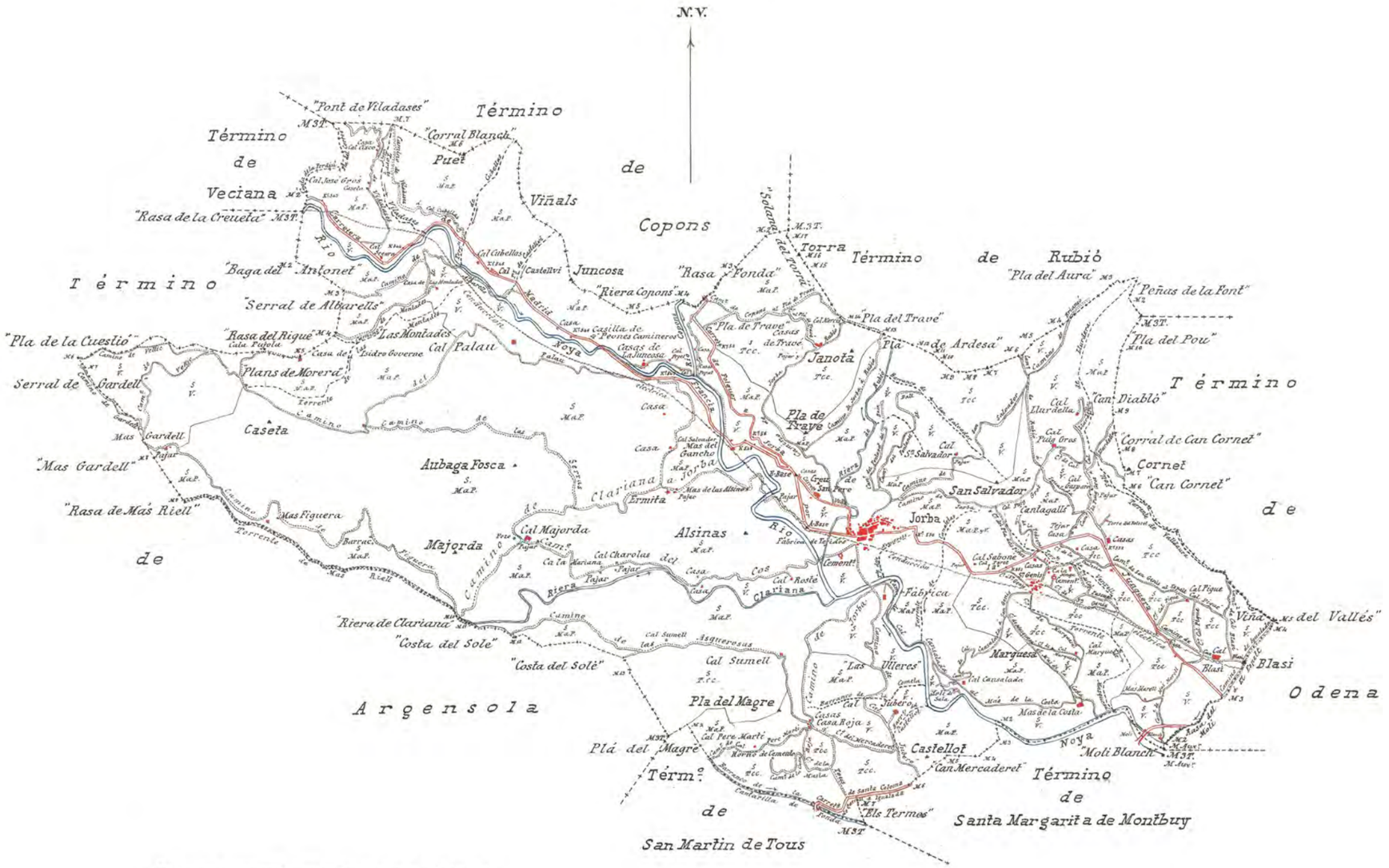
1. Plànols antics, Institut Cartogràfic de Catalunya
2. *Informe arqueològic del Castell de Jorba*, Cat Patrimoni
3. *Memòria de la intervenció arqueològica al Castell de Jorba*, IPAT Serveis Culturals
4. *Informe d'assessorament: actuació al castell de Jorba*, Oficina de Patrimoni Cultural
5. Plànol d'informació planejament vigent I-13a del *Pla d'ordenació urbanística municipal de Jorba*, Ajuntament de Gironella 2011
6. Extracte del número 25 de la revista *Espais*, Departament de Política Territorial i Obres Públiques
7. Tríptic *Anoia, terra de castells*, Consell comarcal de l'Anoia

1. **Plànols antics, Institut Cartogràfic de Catalunya**

PROVINCIA DE BARCELONA.

Término de Jorba.

Escala de 1:25,000

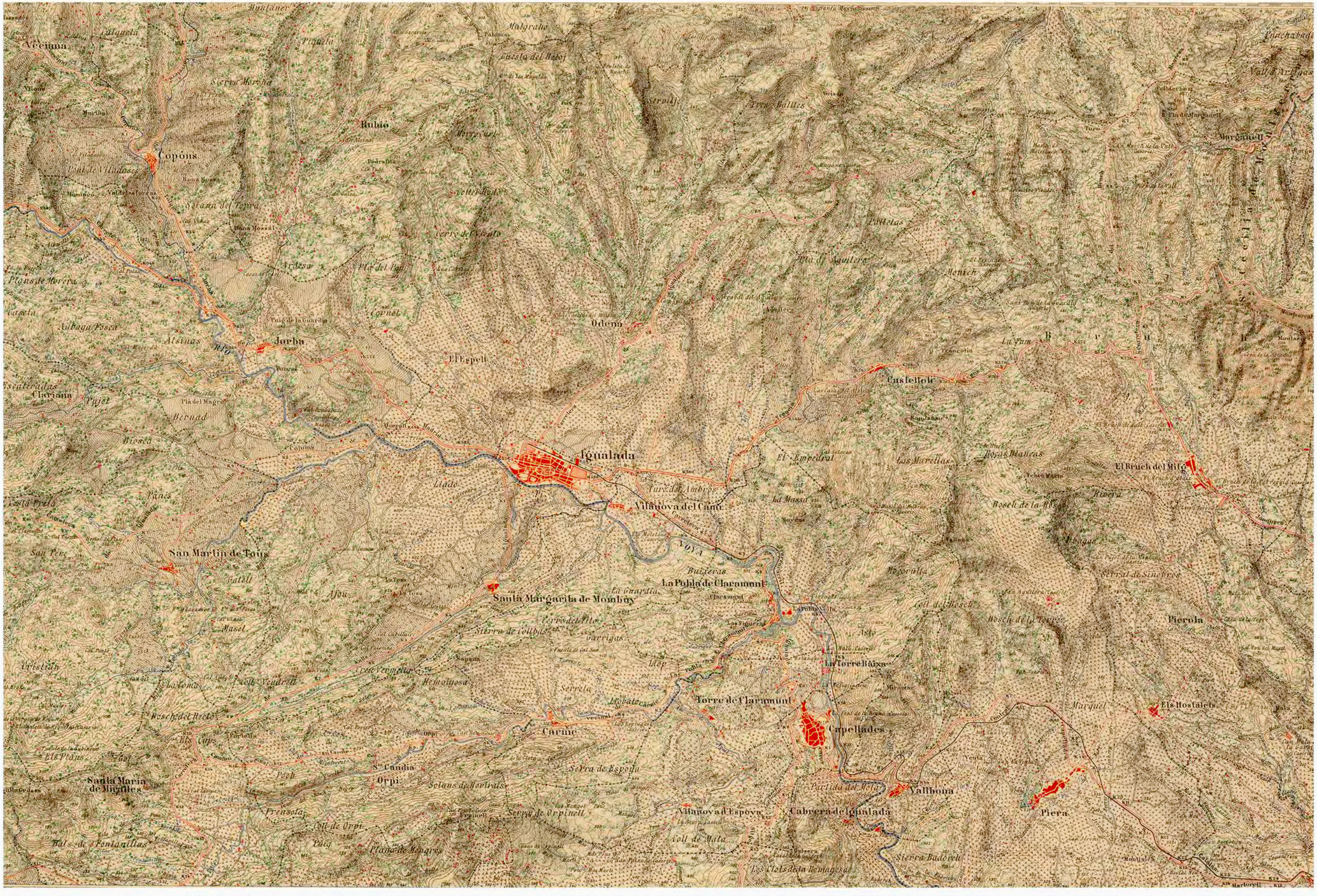
Los trabajos de campo fueron ejecutados en el año de 1918 por el Topógrafo Dn. José María Prats.

Armario A
Cajón 1-E-84
Igualada B.5/14
R.08002/415

Término

de

Santa Margarita de Montbuy

Vèciana
Calaguela
Pinyala
Malgrats
Sierra Morena
Rubió
Copons
Pont de Vilades
Sitjana del Terral
Ardesa
Pla del Pou
Cornet
Odena
Jorba
Pinós
El Espelt
Clariana
Pujol
Pla del Magre
Bernad
Brosta
Columna
Igualada
Turó del Ambros
Vilanova del Camí
Lladó
Pi
Pànis
Font Prelà
San Pere
San Martin de Tous
Gatell
Afou
Masel
Santa Margarita de Montbuy
Sierra de Collbas
Cerro de Pins
Barrigas
Llop
Serrela
Urbatà
Torre de Claramunt
La Pobla de Claramunt
Butieras
La Guardia
Claramunt
Cruz Vermella
Hermitgosa
Sapam
Urtistich
La Comas
Coll Verdrell
Bosch del Rector
Els Cups
Els Plans
Carme
Vecinal
Portella
Sª Candia
Orpi
Santa Maria de Miralles
Serra de Espoya
Solans de Montrals
Prensota
Coll de Orpi
Puig
Plana de Monges
Bals de Fontanillas
Vilanova d'Espoya
Coll de Malta
Los Clots de la Hermagosa
Cabrera de Igualada
Sierra Badorell
Capellades
Parlida del Molta
Vallbona
Piera
Marquet
Els Hostalets
Pierola
Asfo
La Torreliuxa
Coll del Bosch
Bosch de la Perera
Pinyol
Ribera
Bosch de la Riera
El Bruch del Mitg
Las Marellas
Horas Blancas
El Empedral
Las Setzenas
Monich
Pallàrias
Pla de Aguilera
Aguilera
Francolin
La Font
Castellolí
Montserrat
Marcanell
Pla de Marcanell
Vall de Arligas
Puchabud
Serral de Sinetbros
Montjuich
Cardona
Martorell
Vilanova del Camí
Vapor
Ferrocarril de Manresa

2. ***Informe arqueològic del Castell de Jorba*, Cat Patrimoni**

SUMARI

1. Situació 2
2. Context històric 3
3. Hipòtesi evolutiva del Castell de Jorba 7
   3.1. Fase 1 (mitjan s. X-XI) 7
   3.2. Fase 2 (s. XI-XII) 9
   3.3. Fase 3 (s. XII-XIII) 10
   3.4. Fase 4 : Època dels Rajadell (segona meitat s. XV-XVI) 11
   3.5. Fase 5 (s. XVIII-XIX) 13
4. Proposta d'actuació arqueològica 16
5. Bibliografia 21

WEB CULTURA, SCP – Plaça Barcelona'92 nº 7 baixos - 08280 CALAF
Tels. 93 869 98 46 - 637 81 14 27 e-mail: cat@catpatrimoni.com
www.catpatrimoni.com

Cat PATRIMONI de WEB CULTURA
CONSERVACIO MANTENIMENT PROTECCIO
ESTUDI RECERCA RESTAURACIO EXCAVACIO
PROJECTES ASSESSORAMENT PROMOCIO
TURISME DIVULGACIO SENYALITZACIO
EXPOSICIO REHABILITACIO INVENTARI

1. SITUACIÓ

El municipi de Jorba, amb una extensió de 30.91 km^2, consta dels nuclis de Sant Genis, el Pla de Torruella, el nucli de Travé i el mateix nucli de Jorba. El terme limita amb Copons i Rubió al nord, amb Òdena i Igualada a l'est, amb Santa Margarida de Montbui i Sant Martí de Tous al sud, amb Argençola a l'oest i amb Veciana al nord-oest.

El territori és accidentat, a l'esquerra de l'Anoia, pel Puig de la Guàrdia (549 m) i el de Montpaó (599 m) i, a la dreta de la vall, per la serra de Clariana, que, dintre el terme, ateny l'altitud de 643 m als Plans de Morera, al límit amb el municipi d'Argençola, sobre l'Obaga Fosca.

Dalt del turó del Puig de la Guàrdia s'hi localitzen les restes del Castell de Jorba, amb un gran domini visual del nucli de Jorba. El seu estat actual és resultat del transcurs de la Primera Guerra Carlina (1833-1840), que va destruir el recinte emmurallat.

El castell de Jorba actualment està catalogat com a Bé Cultural d'Interès Nacional per la Generalitat de Catalunya (número de registre 955-MH, registre estatal R-I-51-5506).

Figura 1: Situació topogràfica de castell de Jorba

ICC: Institut Cartogràfic de Catalunya
Escala: 1:10.000

Figura 2: Situació topogràfica de castell de Jorba

ICC: Institut Cartogràfic de Catalunya

Escala: 1:5.000

WEB CULTURA, SCP – Plaça Barcelona'92 nº 7 baixos - 08280 CALAF
Tels. 93 869 98 46 - 637 81 14 27 e-mail: cat@catpatrimoni.com
www.catpatrimoni.com

2. CONTEXT HISTÒRIC

La construcció del castell de Jorba és un tant incerta, no obstant, podria estar situada entre els anys 911 i 950, ja que el comte Sunyer tenia fortificacions avançades per a la defensa de Barcelona. Tot i això, el terme de Jorba apareix documentat per primera vegada l'any 960 en un document del Comte Borrell per la donació de terres i, pròpiament el castell de Jorba apareix en la documentació com a castro Iorba l'any 974[1].

Un d'aquests documents és la Butlla del papa Benet VII (de l'any 978), que concedeix a la seu de Vic en reconeixement de les seves possessions, on hi figuren els municipis de Tous, Montbui, Cabrera, Igualada, Jorba.... llocs tots ells habitats i fortificats[2].

Un altre document que fa referència als senyors del castell de Jorba data de l'any 1143 i correspon a un cartulari del Monestir de Poblet on es cita a Guerau de Jorba[3]; una de les primeres famílies nobles que es van començar a enterrar al monestir.

Guerau de Jorba, senyor del castell de Jorba, a partir de 1146 comença a aparèixer en molts documents oficials, la majoria relacionats amb el sobirà Ramon Berenguer IV fins l'any 1188. En relació aquest personatge, un document molt significatiu és el seu testament, datat a Lleida el 18 de febrer de l'any 1185 on hi consten els seus dominis i castells: d'Alcarràs, Montagut de Llitera, Raïmat, Montblanc, Jorba, Montmaneu, Ondara, Rubinat, Montfalcó, Veciana, Tous, Òdena, Castellolí, Sudanell, la Torre de Montoliu, Montagut, Pinyana, Montbrió, de la Marca, les Piles, el Talladell, Sant Guillem,Vinaixa i Vallcarca, a més de drets i dominis a diversos altres termes. Per tant, tota aquesta enumeració de castells fa palès el domini de Guerau de Jorba a una amplíssima zona des de la comarca de l'Anoia cap a la Lleida més occidental passant per les Garrigues (Vinaixa) i la Conca de Barbarà. És tracta d'un noble que ha estès els seus dominis a partir d'activitats relacionades amb el projecte i orientació de la Reconquesta[4].

Un altre punt important del testament de Guerau de Jorba i la seva esposa, Saurina, és el que fa referència a la capella de Jorba, a la qual li deixen terres i unes rendes "*Et relinquimus capelle de Iorba, quam fecimus ante salam nostram*", i també volen que els seus successors mantinguin el capellà que hi celebra les misses mentre resideixin o s'estiguin en l'esmentada *sala nostra de Jorba.* També hi deixen els ornaments que han fet fer per la capella: canelobres daurats, vestits litúrgics i ornaments d'altar "*et relinquimus adhuc eidem capelle omnia illa*

[1] ORDEIG,R : Catalunya Carolingia, IV. Els comtats d'Osona i Manresa

[2] CASTRO, MN. PERE: Dates i dades històriques de Jorba.

[3] BASSEGODA, J: Notas para la historia de Jorba.

[4] ALTISEN, A: Seguint el rastre de Guerau de Jorba i el seu llinatge.

WEB CULTURA, SCP – Plaça Barcelona'92 nº 7 baixos - 08280 CALAF
Tels. 93 869 98 46 - 637 81 14 27 e-mail: cat@catpatrimoni.com
www.catpatrimoni.com

Cat PATRIMONI de WEB CULTURA
CONSERVACIO MANTENIMENT PROTECCIO
ESTUDI RECERCA RESTAURACIO EXCAVACIO
PROJECTES ASSESSORAMENT PROMOCIO
TURISME DIVULGACIO SENYALITZACIO
EXPOSICIO REHABILITACIO INVENTARI

ornamenta ecclesiastica que modo ibi habemus facta, scilicet, calicem argenti et crucem argenteamet duo candelabra deaurata et vestimenta sacerdotalia et supertaltaria"[5].

La singularitat d'aquesta part del testament recau en les paraules de la *sala nostrum* i en el fet que al terme de Jorba existeix una ermita formada per una petita església romànica amb una construcció adossada de pedra i tàpia que rep el nom de la Mare de Déu de la Sala. Per tant, per raons toponímiques i tenint en compte que es troba situada en l'antic camí ral, possiblement aquestes paraules fan referència a dita església la qual hagués servit per albergar al senyor del castell[6].

Segons un document datat del 2 de juny de 1374 es constata la presència d'una capella construïda a l'interior del castell *"capella constructa in fortitudine Catri de Jorba sub invocatione de Santa Marie"* [7]. Possiblement pel tipus d'edificació i característiques s'hauria d'ubicar la seva construcció entorn el segle XI; l'absis orientat a l'est, sense sacristia ni campanar.

En els seus orígens, la capella era dedicada a Santa Maria i sembla que fins a mitjans del segle XIV encara era dedicada a Santa Maria, no obstant, en època dels Rajadell era dedicada a Sant Miquel l'Arcàngel.

Figura 3: Planta actual del castell de Jorba ICAC: Institut Català d'Arqueologia Clàssica
Escala: 1:500

[5] ALTISEN, A: Seguint el rastre de Guerau de Jorba i el seu llinatge.

[6] ALTISEN, A: Seguint el rastre de Guerau de Jorba i el seu llinatge.

[7] ALTISEN, A: Seguint el rastre de Guerau de Jorba i el seu llinatge.

WEB CULTURA, SCP – Plaça Barcelona'92 nº 7 baixos - 08280 CALAF
Tels. 93 869 98 46 - 637 81 14 27 e-mail: cat@catpatrimoni.com
www.catpatrimoni.com

L'any 1200 hi ha constància que el senyor feudal del castell de Jorba era el comte Robles. No obstant, Gueraula de Jorba, néta de Guerau de Jorba, és va casar amb el vescomte de Cardona, Guillem (mort el 1225) incorporant-se així la baronia de Jorba dins la casa dels Cardona. L'any 1241 era governat pel vescomte Ramon de Cardona.

L'any 1272, Guerau IV de Jorba, fill de Guerau III, cedeix el castell de Jorba a Pere de Copons. Els motius o causes per les quals es fa aquesta donació no es poden explicar, atès que no s'ha trobat cap tipus de documentació que ho narri[8].

La següent referència sobre els senyors del castell de Jorba apareix en els fogatges de la vegueria de Cervera de l'any 1381 moment en què el castell era propietat de Ramon de Castell Oulí (Castellolí). No obstant, i no es d'estranyar que amb anterioritat a l'any 1374 ja eren senyors del castell de Jorba la família de Castellolí, com ho constata el testament de Petronila, esposa de Guillem Ramon de Castro-Aulino (Castellolí) amb data de 2 de juny de 1374 on hi confirma les rendes del Benefici de Sant Miquel fundat pel seu marit a la capella del castell de Jorba[9].

Anys posteriors el castell de Jorba continuà sota el domini dels Castellolí, ja que es documenta l'any 1410 com a senyor de Jorba Ramon de Castellaulino. El 1424 era Joan de Castellolí, fill de Ramon de Castellolí i l'any 1441 n'era Francesc de Castellolí que posava com hereu en el testament el seu nebot Martí Joan Orís.

Malgrat tot, el 21 de gener de 1444 el castell fou comprat per Manuel de Rajadell o Raxadell[10], castlà d'Òdena. Durant la guerra civil catalana (1462-1472), que enfrontava Joan II d'Aragó i els remences contra el Consell del Principat (Diputació del General i Consell de Cent), el castell de Jorba es posiciona a favor del Consell del Principat.

Durant el transcurs de la guerra, era senyor del castell Demià de Rajadell. No obstant això,el castell quedà a càrrec del Mossèn Lluch Ferrer, rector de l'església del castell. Aquest fet va provocar per circumstàncies poc clares l'empresonament de Mossèn Lluch Ferrer per part dels seus lacais.

Aquests fets apareixen citats en una carta de l'any 1463: *"mosser Luch Ferrer prevera Rector de la esglesia del dit castell é capità é regidor de aquéll, é en ma del qual la restauració del dit castell, per sa gran é vertadera fidelitat é affecció que porta á la terra é al principat de Cathalunya fins açí ses restaurat é sostengut, no sabents, ans ignorants la causa de la seva capció,meresche éll esser manejat per semblant manera. (....) per la custodia é conservació del*

[8] CASTRO, MN. PERE: Dates i dades històriques de Jorba.

[9] BASSEGODA, J: Notas para la historia de Jorba

[10] L'actual escut heràldic de Jorba porta les armes de la família dels Rajadell: cometa i castell. A l'arxiu de la Torre de Claramunt existeix una recopilació d'escuts nobiliaris entre els que hi figura els dels Rajadell.

WEB CULTURA, SCP – Plaça Barcelona'92 nº 7 baixos - 08280 CALAF
Tels. 93 869 98 46 - 637 81 14 27 e-mail: cat@catpatrimoni.com
www.catpatrimoni.com

Cat PATRIMONI de WEB CULTURA
CONSERVACIO MANTENIMENT PROTECCIO
ESTUDI RECERCA RESTAURACIO EXCAVACIO
PROJECTES ASSESSORAMENT PROMOCIO
TURISME DIVULGACIO SENYALITZACIO
EXPOSICIO REHABILITACIO INVENTARI

dit castell, qui per intervenció sua se fa: denucniant vos que si la detenció del dit mosser Luch es dilatada, saurá" [11].

Un cop finalitzada la guerra, el castell va tornar al domini de la família dels Rajadell. Un document de l'any 1565 cita a Lluís de Rajadell, donzell senyor del castell i terme de Jorba.

Sembla ser, que durant el domini dels Rajadell a Jorba es va construir entre els anys 1551 i 1558 l'església parroquial del poble dedicada a Sant Pere a càrrec del mestre d'obres Joan Jivert de Bellpuig.

Figura 4: Actual església de Sant Pere

La família dels Rajadell va seguir com a senyors del castell de Jorba fins el 1606 en què Jerònima de Rajadell i Oms va casar-se amb Miquel de Pons Turell. A partir d'aleshores la baronia va passar a mans d'un nou llinatge, els Pons. Posteriorment va passar a mans de les famílies dels Salbà, els Ponts-López de Mendoza (l'any 1635).

Així, va iniciar-se un període de decadència dins la baronia del castell de Jorba. En el castell hi vivien algunes famílies a títol d'administradors i masovers, els quals també obtenien el permís per rebre sepultura a la capella. Aquest fet es constata en un document de l'any 1627 on hi figura que hi fou enterrat Francesc Barques, masover del castell[12]. Un altre exemple el trobem l'any 1663: Antiga Esbert, muller de Benet Valls, va fer el testament *"en una cambra sobre la capella de Sant Miquel del castell de la vila y terme de Jorba, bisbat de Vic"* [13].

Finalment, passa al domini dels comtes d'Aranda. L'any 1787 Pere-Pau Abarca de Bolea, desè comte d'Aranda, que construeix el pont del comte d'Aranda, situat al camí ral de Barcelona a Lleida per salvar la riera de Rubió.

[11] SEGURA, J: Història d'Igualada (pàg. 362-369)

[12] CASTRO, MN. PERE: Dates i dades històriques de Jorba.

[13] CASTRO, MN. PERE: Dates i dades històriques de Jorba.

WEB CULTURA, SCP – Plaça Barcelona'92 nº 7 baixos - 08280 CALAF
Tels. 93 869 98 46 - 637 81 14 27 e-mail: cat@catpatrimoni.com
www.catpatrimoni.com

El 1798 va morir l'últim comte d'Aranda i el 1799 el castell de Jorba va passar a ser domini del senyor Pere de Silva, ducs d'Híxar i comte de Guimerà.

En el Diccionari de Madoz, de l'any 1847, es narra el següent sobre la vila de Jorba: *"Jorva tiene un antiguo castillo con su torre, propio del Sr. Duque de Hijar, que se hallaba muy deteriorado y se habilitó i fotificó durante la última guerra civil de 1834-1840; una hermosa posada de igual propiedad;….. próximo al castillo se ven las ruinas de la ermita de San Miguel, en una cumbre que domina la población" [14].*

Durant la Primera Guerra Carlina (1833-1840) el castell fou destruït totalment juntament amb la seva capella. En el decurs de la guerra el recinte fou emprat com a caserna de les forces liberals. Hi ha constància que l'any 1844 ja havia perdut totalment les funcions miliars i exercia funcions més administratives relacionades amb la vida dels masovers, atès que l'any 1844 s'hi documenten masovers que s'encarregaven del castell o mas **.**

A partir de l'any 1873 el castell va entrar en decadència i ja a finals del segle XIX (1890) el que quedava del castell de Jorba fou adquirit pels germans Muntadas i Campeny, possiblement ja destruït. Els germans Muntadas i Campeny eren industrials igualadins propietaris del Vapor Nou d'Igualada, fàbrica de teixit que fou incendiada per un treballador de la fàbrica. Arran d'aquest fet, van traslladar la fàbrica a Barcelona, L'Espanya Industrial.

Actualment, el castell de Jorba es propietat municipal.

Figura 5: Vista actual de Castell de Jorba

3. HIPOTESI EVOLUTIVA DEL CASTELL DE JORBA

El castell de planta trapezoïdal, ocupa una superfície aproximada de 2447 m^2. L'origen del castell correspon a la torre de vigilància, al voltant de la qual es va anar construint tot el recinte fortificat i les diverses dependències annexes. Actualment, el castell es troba en mal

[14] CASTRO, MN. PERE: Dates i dades històriques de Jorba.

WEB CULTURA, SCP – Plaça Barcelona'92 nº 7 baixos - 08280 CALAF
Tels. 93 869 98 46 - 637 81 14 27 e-mail: cat@catpatrimoni.com
www.catpatrimoni.com

Cat PATRIMONI de WEB CULTURA
CONSERVACIO MANTENIMENT PROTECCIO
ESTUDI RECERCA RESTAURACIO EXCAVACIO
PROJECTES ASSESSORAMENT PROMOCIO
TURISME DIVULGACIO SENYALITZACIO
EXPOSICIO REHABILITACIO INVENTARI

estat de conservació i la major part de les estructures situades a l'interior del castell estan molt arrasades fet que en alguns casos ens dificulta la seva interpretació.

Les diferents fases establertes i que presentem a continuació, s'han distingit a partir de l'anàlisi visual dels paraments i de les relacions estratigràfiques entre les estructures muràries.

En cas de portar-se a terme una intervenció arqueològica que ens proporciones una major informació, alguna d'aquestes estructures podria veure's modificada cronològicament i ubicar-se en una fase constructiva diferent a l'atribuida en el present estudi.

FASE 1 (Mitjan s.X- XI).

Aquesta fase correspon al moment fundacional del castell de Jorba. Molts dels castells que conservem actualment, tenen els seus inicis amb una torre de vigilància a partir de la qual es portem a terme diferents ampliacions segons les necessitats que van sorgint. Aquest model sembla que fou el més habitual a la Catalunya Central durant la primera època comtal i en alguns casos, a la torre se'ls hi adossa un petit recinte emmurallat, no molt extens.[15]

Actualment, d'aquest període es conserva la torre de guaita, de planta circular amb un diàmetre interior de 4.31 m i un diàmetre exterior de 7.72 m. **(Plànol 2 i Plànol 7)**. La paret presenta un gruix de 1.70 m i s'hi poden identificar dos tipus de parament: un mur interior de pedra petita lligada amb argamassa de tonalitat taronja i col·locada amb *opus spicatum* i revestida per un segon mur, de carreus ben escairats de grans dimensions de filades regulars lligats amb argamassa de tonalitat taronja.[16]

Figura 6: Vista actual del parament de la torre

Figura 7: Detall de *l'opus spicatum* del parament interior

[15] GIBERT, J: L'alta edat mitjana a la Catalunya Central (segles VI-XI). Estudi històric i arqueològic de la conca mitjana del riu Llobregat.

[16] L'excavació del Castell de Callús (Callús, Bages) va permetre documentar la torre circular que contenia una torre amb un diàmetre inferior identificada amb la construcció primigènia; folrada amb un doble parament de carreus i l'edifici original presentava trams *d'opus spicatum*

WEB CULTURA, SCP – Plaça Barcelona'92 nº 7 baixos - 08280 CALAF
Tels. 93 869 98 46 - 637 81 14 27 e-mail: cat@catpatrimoni.com
www.catpatrimoni.com

La intervenció realitzada l'any 2013 per la col·locació de la senyera a l'interior del castell va permetre efectuar un seguit de cales. A la cala realitzada a l'interior de la torre s'hi va poder documentar la coberta en cúpula del primer pis de la torre. La cúpula estava formada per grans blocs de pedra calcària i fragments de teula lligats amb morter, amb un gruix de 0.27 m.[17]

La funció de les torres de guaita era avisar en cas de perill d'atac a la torre o castell més proper, per tant solen formar part d'una xarxa defensiva organitzada. No obstant, segons J. Bolós, molt sovint també tenien la funció de vigilar els camins de comunicació. Així doncs, no es d'estranyar, que la torre de Jorba pogués complir ambdues funciona: per una banda avisar de possibles atacs i tenir cura de la vigilància de l'antic camí ral que anava de Barcelona a Lleida.

FASE 2. (s. XI-XII)

D'aquesta segona fase situaríem la capella, adossada a la torre de planta circular de la fase anterior **(Plànol 3 i Plànol 7)**.

Actualment de la capella es conserva la paret nord i sud de tancament i part de l'absis orientat a l'est i amb una superfície de 21 m^2. Constructivament està efectuada amb pedres de mida mitjana i grans ben escairades i lligades amb morter de calç de tonalitat taronja. En el mur nord, que es conserva una alçada d'entre 1 i 1.50 m, s'hi documenten alguns forats de biga relacionats amb la construcció del propi mur per a la col·locació de les bigues de les bastides. El mur s'assenta en una petita banqueta de fonamentació la qual s'assenta directament sobre la roca natural que conforma el turó.

En un document de l'any 1374 es fa referència a la capella del castell de Jorba dedicada a Santa Maria *"capella constructa in fortitudine Catri de Jorba sub invocatione de Santa Marie"* [18]. Possiblement pel tipus d'edificació i característiques s'hauria d'ubicar la seva construcció entorn el segle XI; l'absis orientat a l'est, sense sacristia ni campanar.

Sembla ser que ja l'any 1847 estava molt malmesa i en ruïnes, atès que en el Diccionari de Madoz la descriu de la següent manera: *"proximo al castillo se ven las ruinas de la ermita de San Miguel, en una cumbre que domina la población"*.

Com moltes d'aquestes capelles, l'absis estava orientat a orient (est) i la porta d'accés normalment es trobava situada a la façana sud. No obstant, en aquest cas, plantegem la hipòtesi que la porta d'accés estigues situada a la façana oest, atès que és possible que el mur de tancament sud de la pròpia capella actués com a muralla del recinte.

[17] OLMOS, P: Memòria de la intervenció arqueològica al castell de Jorba (Anoia)

[18] ALTISEN, A: Seguint el rastre de Guerau de Jorba i el seu llinatge.

WEB CULTURA, SCP – Plaça Barcelona'92 nº 7 baixos - 08280 CALAF
Tels. 93 869 98 46 - 637 81 14 27 e-mail: cat@catpatrimoni.com
www.catpatrimoni.com

Cat PATRIMONI de WEB CULTURA
CONSERVACIO MANTENIMENT PROTECCIO
ESTUDI RECERCA RESTAURACIO EXCAVACIO
PROJECTES ASSESSORAMENT PROMOCIO
TURISME DIVULGACIO SENYALITZACIO
EXPOSICIO REHABILITACIO INVENTARI

Figura 8: Vista actual de la Capella

És molt probable que una de les funcions de la capella del castell de Jorba fos la de cobrar la dècima eclesiàstica, atès que molts dels castells amb un territori propi i ben definit i sense competències d'altres institucions com les parròquies podien tenir accés a la recaptació de la dècima eclesiàstica (rendes, censos i serveis) a partir de la construcció d'una església castral.[19]

En aquest cas, el cobrament de la dècima el trobem documentat l'any 1374 en el testament de Petronilia, esposa de Guillem Ramon de Castro-Aulino (Castellolí) on s'hi anomena les rendes del Benefici de Sant Miquel fundat pel seu marit a la capella del castell de Jorba.

FASE 3. (s. XII-XIII)

En aquesta fase situaríem tres trams del perímetre emmurallat i un mur que es trobaria a l'interior del recinte emmurallat. L'espai interior del recinte ocuparia una superfície aproximada de 829,04[20] **(Plànol 4 i Plànol 7)**.

Referent a la muralla s'ha pogut identificar tres trams que correspondrien a la primera muralla del recinte. Malgrat tot, no es descarta la possibilitat que restin trams més antics relacionats amb la torre primigènia (Fase 1), atès que com s'ha comentat anteriorment, moltes d'aquestes torres podien anar associades a una muralla.

El parament es caracteritza per l'ús de pedra ben escairada disposada en filades regulars lligades amb morter de calç de tonalitat taronja.

[19] GIBERT, J: L'alta edat mitjana a la Catalunya Central (segles VI-XI). Estudi històric i arqueològic de la conca mitjana del riu Llobregat.

[20] Pensem que la superfície del primer recinte emmurallat no s'allunya gaire del que es conserva avui dia al cim del turó.

WEB CULTURA, SCP – Plaça Barcelona'92 nº 7 baixos - 08280 CALAF
Tels. 93 869 98 46 - 637 81 14 27 e-mail: cat@catpatrimoni.com
www.catpatrimoni.com

Figura 9: Murs corresponents a la primera muralla del recinte

D'aquest moment, també s'ha identificat un mur d'1 m d'amplada per 4 m de lomgitud situat uns metres endins respecte la muralla. Constructivament presenta les mateixes característiques: pedres ben escairades disposades en filades regulars lligades amb morter de calç de tonalitat taronja. No obstant, no ha estat possible determinar-ne la seva funcionalitat.

FASE 4: Època dels Rajadell (segona meitat s. XV-XVI)

Aquesta etapa correspon al moment de construcció del gran recinte emmurallat que es pot observar avui dia, ocupant una superfície aproximada de 2447 m^2. En relació al castell s'edifiquen un seguit de dependències, de les quals en desconeixem el seu ús, situades a la vessant sud del turó i fora del perímetre que encerclava pròpiament les dependències del castell situades al cim del turó. **(Plànol 5 i Plànols 8 i 9)**

La muralla, que encerclava una superfície aproximada de 830 m^2, possiblement correspongui a una reparació de l'antic perímetre i per tant, hauria quedat fossilitzat el traçat original de la muralla.

La muralla s'assenta directament sobre l'estat geològic de pedra i per tant, s'adapta a la topografia del terreny. El parament és caracteritza per l'ús de carreus ben escairats de mida mitjà lligats amb morter de calç blanc i entre mig s'hi localitzen petits fragments de teula. Presenta una amplada d' 1.10 m i l'alçada varia segons la localització de l'estrat geològic. Així, el tram N i NW es conserva una alçada entre 1 i 2 m a diferència del tram SW i S, que es conserva una alçada aproximada d'entre 4 i 5 m.

Del perímetre S de la muralla, en destaquem el tram més occidental en el qual s'hi ha identificat les restes de la muralla primigènia (Fase 3) i la reparació efectuada en aquesta fase que s'hi adossa **(Plànol 7, alçat 5).**

WEB CULTURA, SCP – Plaça Barcelona'92 nº 7 baixos - 08280 CALAF
Tels. 93 869 98 46 - 637 81 14 27 e-mail: cat@catpatrimoni.com
www.catpatrimoni.com

Cat PATRIMONI de WEB CULTURA
CONSERVACIO MANTENIMENT PROTECCIO
ESTUDI RECERCA RESTAURACIO EXCAVACIO
PROJECTES ASSESSORAMENT PROMOCIO
TURISME DIVULGACIO SENYALITZACIO
EXPOSICIO REHABILITACIO INVENTARI

Figura10: Parament del pany sud de la muralla: **1** restes de la muralla primigènia, **2** reparació del pany de muralla d'aquest període, 3 contrafort de la fase 5

Un element a destacar són les dos canals d'evacuació d'aigua situades al pany NW de la muralla. Amb dues estan construïdes al mateix moment que la muralla i tant les parets com la solera corresponen a les pròpies pedres de la muralla. En el cas de les parets, aquestes sobresurten un 20 cm de pany de muralla.

Figura 11: Destall d'una de les canals d'evacuació d'aigua

A 1.50 metres del pany S de la muralla s'hi construeix un mur de contenció, del qual actualment és conserva una amplada de'entre 30 i 40 cm per una alçada que oscil·la entre 3 i 4 m i una allargada aproximada de 27,70 m. Està construït amb pedra de mida mitjana i petita lligada amb morter de calç de tonalitat grisa i amb fragments de teula a les juntures.

A tall d'hipòtesi, pensem que aquest mur per una banda delimitava la rampa del camí d'accés a l'interior del castell i per altra banda, l'extrem més oriental, pogués delimitar un petit espai de sagrera relacionat amb la capella del castell.

WEB CULTURA, SCP – Plaça Barcelona'92 nº 7 baixos - 08280 CALAF
Tels. 93 869 98 46 - 637 81 14 27 e-mail: cat@catpatrimoni.com
www.catpatrimoni.com

A l'extrem est d'aquest mur s'hi adossa un cos de planta quadrangular d'aproximadament 7,60 m^2 de la qual no es conserva el mur de tancament de la vessant est. Constructivament està realitzada amb carreus ben escairats i de grans dimensions lligats amb morter de calç i amb fragments de teula a les juntures.

Figura 12: Mur de contenció i rampa d'accés a l'interior del castell

Figura 13: Bateria d'habitacions col·locades en sentit oest-est

A 2,50 metres del mur de contenció de la rampa d'accés al castell, en direcció sud s'edifiquen en bateria sis dependències de planta rectangular (A1, A2, A3, A4, A5, A6), sense determinar-ne l'ús. Es troben disposades d'oest a est i en cap d'elles s'identifica el mur de tancament nord a partir de l'estudi visual dut a terme. A nivell constructiu estan realitzades amb pedra de mida mitjana lligades amb morter de calç i amb restes de teula. El mur de tancament sud a banda d'actuar com a mur de tancament de les diferents dependències pensem que també actuaria com a perímetre del recinte i per tant com a segona muralla de tota la superfície pertanyent al castell.

A la banda oest del turó, concretament a la zona del pla i a tocar del camí actual d'accés al castell, s'ha identificat un arrencament d'arcada que a tall d'hipòtesi apuntem que correspongui a la porta d'accés principal de tot el recinte emmurallat fins a connectar amb la rampa d'accés que conduïa cap a l'interior del castell situat al cim del turó. Juntament amb aquest arrencament d'arcada s'ha localitzat un tram de mur de 10.70 m de longitud que pensem que delimitaria la zona d'accés de la plana per la vessant sud.

En aquesta zona de pla també s'han identificat un total de quatre restes muràries disperses i sense cap connexió entre si.

D'aquest període, a l'interior de la capella també s'hi distingeixen les restes d'un mur de 0.97 per 0.20 m amb gran quantitat d'argamassa i amb una orientació N-S per a la col·locació d'un retaule dedicat a Sant Miquel l'Arcàngel.

WEB CULTURA, SCP – Plaça Barcelona'92 nº 7 baixos - 08280 CALAF
Tels. 93 869 98 46 - 637 81 14 27 e-mail: cat@catpatrimoni.com
www.catpatrimoni.com

CatPATRIMONI de WEB CULTURA
CONSERVACIO MANTENIMENT PROTECCIO
ESTUDI RECERCA RESTAURACIO EXCAVACIO
PROJECTES ASSESSORAMENT PROMOCIO
TURISME DIVULGACIO SENYALITZACIO
EXPOSICIO REHABILITACIO INVENTARI

Figura 14: Vista general de l'arrencament d'arcada

Figura 15: Detall de l'arrencament d'arcada

FASE 5. (s. XVIII – s. XIX)

En aquesta fase hi situem la major part de les estructures actualment visibles a l'interior del castell, al cim del turó. A partir de les estructures apuntem la possibilitat que el castell hagués perdut les funcions més militars i es centrés amb funcions més administratives relacionades amb la vida dels masovers, els quals es documenta que l'any 1844 encara s'encarregaven del castell o mas **(Plànol 6 i Plànols 7, 8 i 9).**

A la zona nord d'aquest espai, s'hi documenta un cup de vi i diversos murs, situats a la banda W, que delimitarien quatre àmbits (A7, A8, A9, A10) relacionats amb l'elaboració del vi.

Figura 16: Cup de vi. Vista del parament i detall de la part superior del cup

El cup, de planta circular amb un diàmetre interior de 2.50 m i conserva un alçada d'entre 3 i 3,50 m aproximadament. A nivell constructiu l'estructura està realitzada amb pedra mitjana i gran quantitat de morter de calç i folrada per la part exterior amb pedra ben escairada disposada en filades bastant regulars. La part interior esta revestida amb lloses de pedra de grans dimensions i col·locades verticalment.

WEB CULTURA, SCP – Plaça Barcelona'92 nº 7 baixos - 08280 CALAF
Tels. 93 869 98 46 - 637 81 14 27 e-mail: cat@catpatrimoni.com
www.catpatrimoni.com

Figura 17: Vista general de l'espai d'elaboració del vi i detall de l'àmbit A9

Dels diferents àmbits identificats destaca l'àmbit A9, el qual deixa entreveure un espai de planta quadrada amb una superfície aproximada de 19,40 m^2. Els murs estan construïts amb pedra de mida mitjana lligades amb morter de calç blanc barrejat amb molta pedra petita i restes de guix. L'accés a l'interior d'aquest espai es localitza al mur de tancament sud i plantegem que pogués tractar-se del celler i/o la cubella, atès que el nivell de circulació d'aquest àmbit estaria situat possiblement sota el nivell d'ús del recinte, ja que s'han identificat petites restes d'un paviment de lloses que correspondria al nivell de circulació d'aquest moment.

Figura 18: Vista del retall de l'escala

Relacionat amb les restes de pavimentació s'ha documentat un retall de gran dimensions 2.55 m per 1.75 m i amb una profunditat d'aproximadament 2 m d'alçada, que correspondria a l'espai on s'hi ubicaria una escala de cargol amb un mínim de 10 graons, atès que hi ha documentat que a mitjan del segle XX "hi havia una obertura al subsòl que permet davallar una desena de graons; el runam cobreix després el forat"[21]. Actualment però, només en resta

[21] SEGURA, J: Història d'Igualada

WEB CULTURA, SCP – Plaça Barcelona'92 nº 7 baixos - 08280 CALAF
Tels. 93 869 98 46 - 637 81 14 27 e-mail: cat@catpatrimoni.com
www.catpatrimoni.com

Cat PATRIMONI de WEB CULTURA
CONSERVACIO MANTENIMENT PROTECCIO
ESTUDI RECERCA RESTAURACIO EXCAVACIO
PROJECTES ASSESSORAMENT PROMOCIO
TURISME DIVULGACIO SENYALITZACIO
EXPOSICIO REHABILITACIO INVENTARI

el retall o espai destinat a encabir-hi l'escala. El fet de documentar-se una escala es indicatiu de l'existència de dos nivells o pisos a l'interior del castell. Per aquesta raó, plantegem la possibilitat que al nivell superior fos destinat a tasques relacionades amb l'explotació agrària, com l'elaboració del vi, i a tasques quotidianes i l'espai situat a la banda sud de les escales fos destinat a la zona de descans. Aquesta hipòtesi també ve recolzada per la localització d'un mur de 4.60 m de longitud per 0.30 m d'amplada, amb una orientació est-oest i adossat a la muralla que si és projectés en direcció est s'adossaria a l'estructura de l'escala de cargol. El mur està construït amb pedra de mida mitjana lligada amb morter de calç i restes de guix. Aquest mur, juntament amb la muralla de tancament per la vessant sud delimita un espai de planta rectangular on s'hi documenta la construcció d'una finestra a l'angle SW de la muralla. La finestra està emmarcada per tres grans blocs de pedra(dos brancals i la llinda). Posteriorment fou tapiada amb pedra de mida petita i argamassa.

Figura 19: Detall de la finestra **Figura 20:** Vista general de l'espai d'habitació

Finalment, d'aquesta fase també s'identifica la reparació d'un tram de muralla de la vessant SW i relacionat amb el moment de construcció de la finestra i l'edificació d'un contrafort adossat al pany de muralla de la fase 4 (veure figura 10).

4. PROPOSTA D'ACTUACIÓ ARQUEOLÒGICA

En el present informe s'ha elaborat una seqüència evolutiva del castell de Jorba a partir de l'anàlisi visual de les estructures muràries actualment dempeus. Malgrat tot, pensem que seria convenient la realització d'una intervenció arqueològica per tal de complementar l'evolució constructiva presentada.

Juntament amb la intervenció arqueològica també s'hauria de portar a terme treballs de consolidació d'alguna de les estructures muràries atès el mal estat de conservació que presenten. Per aquesta raó, a continuació presentem una proposta evolutiva i per fases d'actuació del procés d'intervenció arqueològica i de consolidació de les estructures del conjunt del castell de Jorba tenint en compte les dificultats d'extracció de terres i els desnivells del terreny.

WEB CULTURA, SCP – Plaça Barcelona'92 nº 7 baixos - 08280 CALAF
Tels. 93 869 98 46 - 637 81 14 27 e-mail: cat@catpatrimoni.com
www.catpatrimoni.com

PRIMERA ACTUACIÓ

La primera actuació estaria centrada en habilitar una zona per tal de poder dur a terme l'extracció de les terres mitjançant la col·locació d'una grua amb un radi d'actuació d'entre 20 i 25 metres.

Aquesta primera actuació es portaria a terme a l'extrem est del castell, en una superfície aproximada de 93 m^2 i concretament a una distància entre els 4 i 5 metres de l'absis de la capella **(Plànol 10)**.

Els treballs s'iniciarien amb mitjans mecànics (màquina giratòria) i consistirien en l'excavació de la capa vegetal fins assolir nivells arqueològics, moment en que es portaria a terme l'excavació de manera manual. Un cop esgotats els nivells arqueològics i localitzat l'estrat geològic, es realitzaria una cala de 3 x3 m amb mitjans mecànics amb la finalitat de col·locar la base d'una grua, necessària per l'extracció de terres a partir de la càrrega de contenidors per a les fases d'actuació posteriors.

PREVISIÓ DURADA DELS TREBALLS

La durada dels treballs de la fase 1a es preveu en 15 dies hàbils de treball (3 setmanes).
L'equip de treball estarà format per 1 director arqueòleg i 2 auxiliars d'arqueologia

Figura 21: Vista general de la zona d'actuació

SEGONA ACTUACIÓ

La segona fase d'actuació ocuparia una superfície de 713 m^2 i es centraria pròpiament a l'espai del recinte emmurallat **(Plànol 10)**. Aquesta fase es podria dur a terme amb diverses campanyes en cas de ser necessari.

WEB CULTURA, SCP – Plaça Barcelona'92 nº 7 baixos - 08280 CALAF
Tels. 93 869 98 46 - 637 81 14 27 e-mail: cat@catpatrimoni.com
www.catpatrimoni.com

Cat PATRIMONI de WEB CULTURA
CONSERVACIO MANTENIMENT PROTECCIO
ESTUDI RECERCA RESTAURACIO EXCAVACIO
PROJECTES ASSESSORAMENT PROMOCIO
TURISME DIVULGACIO SENYALITZACIO
EXPOSICIO REHABILITACIO INVENTARI

Abans d'iniciar la intervenció arqueològica s'hauria de dur a terme tasques de protecció de l'àrea d'actuació i la consolidació d'estructures que poguessin significar un perill per a dur a terme els treballs arqueològics.

En primer lloc, s'haurien de col·locar barreres de seguretat en tot el recorregut de la muralla a causa de l'alçada existent fins a la zona del pla. Aquesta mateixa protecció també s'hauria de col·locar el mur de contenció que delimita la rampa d'accés a l'interior del castell. D'aquesta manera, quedaria protegit tot l'àmbit d'actuació.

Els treballs de consolidació es realitzarien principalment en tres estructures muràries:

- La torre per la banda sud
- La paret nord de la capella i l'unió entre aquesta i la torre circular
- La paret situada al centre de la superfície a excavar, de la qual se'n conserva una alçada de més de tres metres.

Figura 22: Detall del mur de contenció on s'hi haurien de realitzar tasques de consolidació

Figura 23: Detall de l'unió entre la torre i el mur nord de la capella on s'hi haurien de realitzar tasques de consolidació

Un cop executades aquestes tasques, s'iniciarien els treballs arqueològics de forma manual. S'intervindria a la a tota la zona de vivenda del castell (cup, estances annexes, a l'espai d'habitació on s'hi localitza la finestra...), a la capella i a la rampa l'accés a l'interior del castell.

L'extracció de terres es portaria a terme mitjançant la col·locació de containers que serien retirats per la grua que se li hauria habilitat l'espai en la fase anterior d'actuació.

PREVISIÓ DURADA DELS TREBALLS

La durada dels treballs de la fase 2a., es preveu en 90 dies hàbils de treball (4 mesos)
L'equip de treball estarà format per 1 director arqueòleg i 6 auxiliars d'arqueologia.

WEB CULTURA, SCP – Plaça Barcelona'92 nº 7 baixos - 08280 CALAF
Tels. 93 869 98 46 - 637 81 14 27 e-mail: cat@catpatrimoni.com
www.catpatrimoni.com

Figura 24: Zona d'actuació: Cup i estances annexes
Segon pla: mur a consolidar

Figura25: Zona d'actuació: Capella

TERCERA ACTUACIÓ

En aquesta actuació els treballs se centrarien a l'àrea SW, concretament a la zona del pla **(Plànol 10)**. La zona ocupa una superfície de 629 m2, i per aquesta raó també es podria realitzar amb diverses fases d'actuació.

En aquest cas, no serien necessaris els treballs de protecció ni de consolidació per tal de poder realitzar una intervenció arqueològica en aquesta àrea de forma manual.

L'extracció de terra es portaria a terme amb mitjans mecànics pel Camí de Jorba, que transcórrer pel nord del municipi.

Aquesta zona respon a l'espai per on s'accediria a tota l'àrea del castell després de les reformes dutes a terme a partir de mitjan del segle XV; al tancament final de l'espai del castell a l'extrem més occidental. D'altra banda també pensem que pogués correspondre a una zona on s'hi edifiquessin posteriorment algunes vivendes relacionades amb l'explotació del recinte del castell.

Un cop finalitzats els treballs arqueològics aquest espai podria estar destinat a ser emprat com a punt de trobada de grups i punt d'inici de les visites al recinte del castell.

PREVISIÓ DURADA DELS TREBALLS

La durada dels treballs de la fase 3a., es preveu en 65 dies hàbils de treball (3 mesos).
L'equip de treball estarà format per 1 director arqueòleg i 6 auxiliars d'arqueologia.

WEB CULTURA, SCP – Plaça Barcelona'92 nº 7 baixos - 08280 CALAF
Tels. 93 869 98 46 - 637 81 14 27 e-mail: cat@catpatrimoni.com
www.catpatrimoni.com

Cat PATRIMONI de WEB CULTURA
CONSERVACIO MANTENIMENT PROTECCIO
ESTUDI RECERCA RESTAURACIO EXCAVACIO
PROJECTES ASSESSORAMENT PROMOCIO
TURISME DIVULGACIO SENYALITZACIO
EXPOSICIO REHABILITACIO INVENTARI

Figura26: Zona d'actuació: plana

QUARTA ACTUACIÓ

La última fase d'actuació és centraria en l'àrea més meridional de recinte, a l'espai on s'hi documenten les sis dependències i una estança a l'extrem est d'aquesta mateixa àrea **(Plànol 10)**.

Abans d'iniciar la intervenció arqueològica s'hauria de dur a terme tasques de protecció de l'àrea d'actuació i la consolidació d'estructures que poguessin significar un perill per a dur a terme els treballs arqueològics.

En aquest cas, seria necessària la col·locació de barreres de seguretat en la línia que delimita el mur de tancament sud de les diverses dependències fins a l'extrem més a l'est, on s'hi localitza l'estança de planta quadrangular.

Pel que fa els treballs de consolidació, aquests es centrarien principalment al mur de tancament sud del recinte del castell.

WEB CULTURA, SCP – Plaça Barcelona'92 nº 7 baixos - 08280 CALAF
Tels. 93 869 98 46 - 637 81 14 27 e-mail: cat@catpatrimoni.com
www.catpatrimoni.com

Figura27: Zona d'actuació: diverses dependències

Un cop efectuades aquestes tasques, s'iniciarien els treballs arqueològics de forma manual. L'extracció de terres es realitzaria igual que la fase tercera d'actuació, Camí de Jorba.

PREVISIÓ DURADA DELS TREBALLS

La durada dels treballs de la fase 4a., es preveu en 65 dies hàbils de treball (3 mesos)
L'equip de treball estarà format per 1 director arqueòleg i 6 auxiliars d'arqueologia.

COSTOS INTERVENCIÓ ARQUEOLÒGICA

Els treballs es realitzaran en 4 fases, amb la distribució de personal següent:

- Fase 1 – 1 director arqueòleg + 2 auxiliars d'arqueologia
- Fase 2 – 1 director arqueòleg + 6 auxiliars d'arqueologia
- Fase 3 – 1 director arqueòleg + 6 auxiliars d'arqueologia
- Fase 4 – 1 director arqueòleg + 6 auxiliars d'arqueologia

WEB CULTURA, SCP – Plaça Barcelona'92 nº 7 baixos - 08280 CALAF
Tels. 93 869 98 46 - 637 81 14 27 e-mail: cat@catpatrimoni.com
www.catpatrimoni.com

Cat PATRIMONI de WEB CULTURA
CONSERVACIO MANTENIMENT PROTECCIO
ESTUDI RECERCA RESTAURACIO EXCAVACIO
PROJECTES ASSESSORAMENT PROMOCIO
TURISME DIVULGACIO SENYALITZACIO
EXPOSICIO REHABILITACIO INVENTARI

5. BIBLIOGRAFIA

ALTISEN, A (1978): Seguint el rastre de Guerau de Jorba i el seu llinatge.

AUTORS DIVERSOS(1992): Catalunya Romànica. Vol. XIX. El Penedès i L'Anoia. Barcelona: Fundació Enciclopèdia Catalana

BASSEGODA, J (1959): Notas para la historia de Jorba. Barcelona

CASTRO, MN. PERE (1993): Dates i dades històriques de Jorba. Ajuntament de Jorba.

DALMAU, R (1976): Els castells catalans, Vol. V. Barcelona. Editor Rafael Dalmau

GIBERT, J (2011): L'Alta Edat Mitjana a la Catalunya Central (msegles VI-XI). Estudi històric i arqueològic de la conca mitjana del riu Llobregat (2011). Tesis Doctoral.

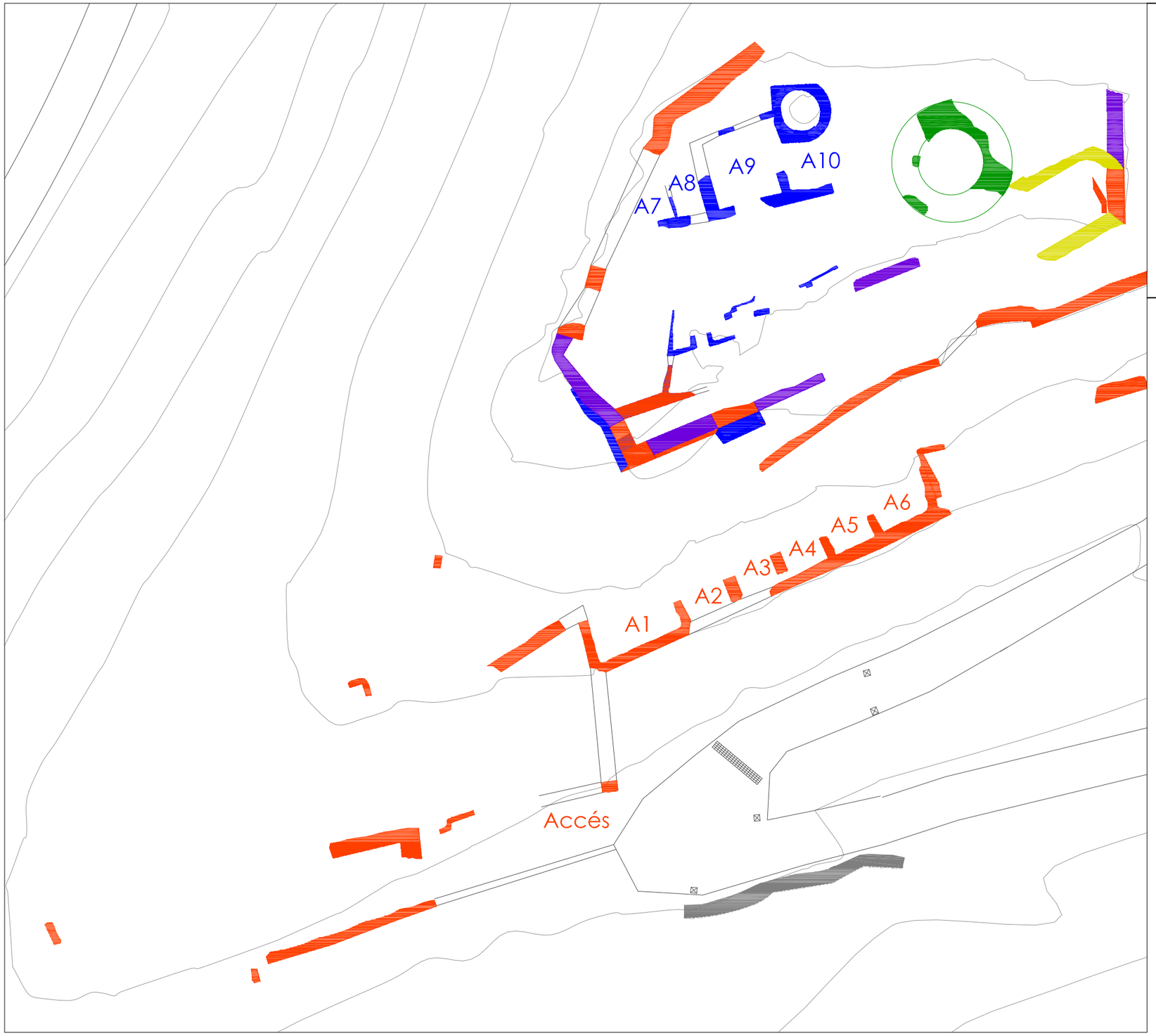
SEGURA, J (1978) : Història d'Igualada VI. Atanei Igualadí. Igualada.

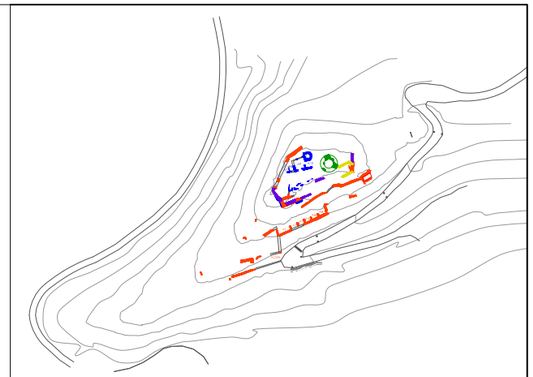
OLMOS, P: Memòria de la intervenció arqueològica al castell de Jorba (Anoia)

ORDEIG, R (1999): Catalunya Carolíngia, IV. Els comtats d'Osona i Manresa. Barcelona. Institut d'Estudis Catalans

Oficina de Patrimoni Cultural. Informe d'assessorament: actuació al castell de Jorba. Jorba. Juliol 2012. Ajuntament de Jorba. Diputació de Barcelona

WEB CULTURA, SCP – Plaça Barcelona'92 nº 7 baixos - 08280 CALAF
Tels. 93 869 98 46 - 637 81 14 27 e-mail: cat@catpatrimoni.com
www.catpatrimoni.com

ESCALA 1/2500

LLEGENDA

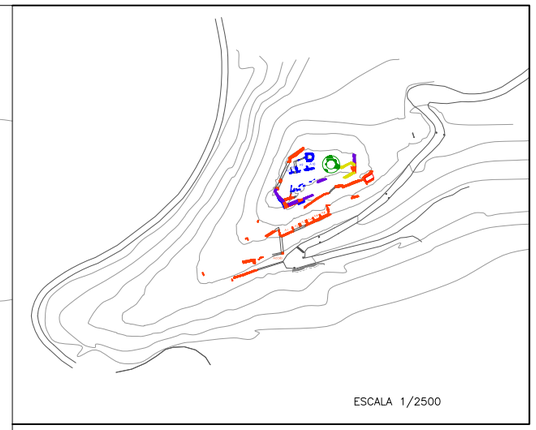
- Fase 1 (s.X–XI)
- Fase 2 (s. XI–XII)
- Fase 3 (s. XII–XIII)
- Fase 4 (s. XV–XVII)
- Fase 5 (s. XVIII–XIX)

TÍTOL PROJECTE

Pla director del Castell de Jorba
Jorba, Anoia

LOCALITZACIÓ	NÚM.PLÀNOL
Castell de Jorba	1
TÍTOL PLÀNOL	DATA
Planta general de les estructures visibles	Juny 2015
PROPIETAT	ESCALA
Ajuntament de Jorba	1/250

Diputació Barcelona · ICAC · PATRIMONI

ESCALA 1/2500

LLEGENDA

Fase 1 (s.X–XI)

TÍTOL PROJECTE

Pla director del Castell de Jorba
Jorba, Anoia

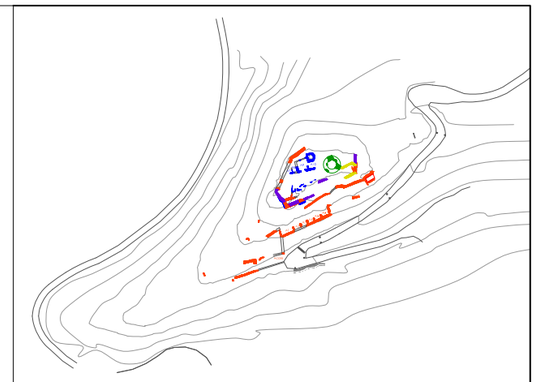
LOCALITZACIÓ	NÚM.PLÀNOL
Castell de Jorba	2
TÍTOL PLÀNOL Planta general de les estructures de la Fase 1	DATA Juny 2015
PROPIETAT Ajuntament de Jorba	ESCALA 1/250

Diputació Barcelona

ICAC

CoPATRIMONI

ESCALA 1/2500

LLEGENDA

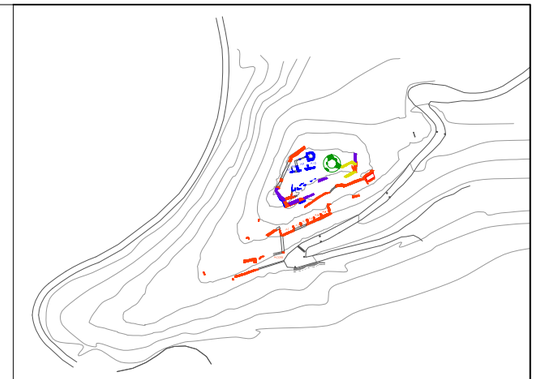
Fase 2 (s. XI–XII)
Fase Anterior

TÍTOL PROJECTE
Pla director del Castell de Jorba
Jorba, Anoia

LOCALITZACIÓ	NÚM.PLÀNOL
Castell de Jorba	3
TÍTOL PLÀNOL Planta general de les estructures de la Fase 2	DATA Juny 2015
PROPIETAT Ajuntament de Jorba	ESCALA 1/250

Diputació Barcelona
ICAC
CoPATRIMONI

ESCALA 1/2500

LLEGENDA

Fase 3 (s. XII–XIII)

Fase Anterior

TÍTOL PROJECTE

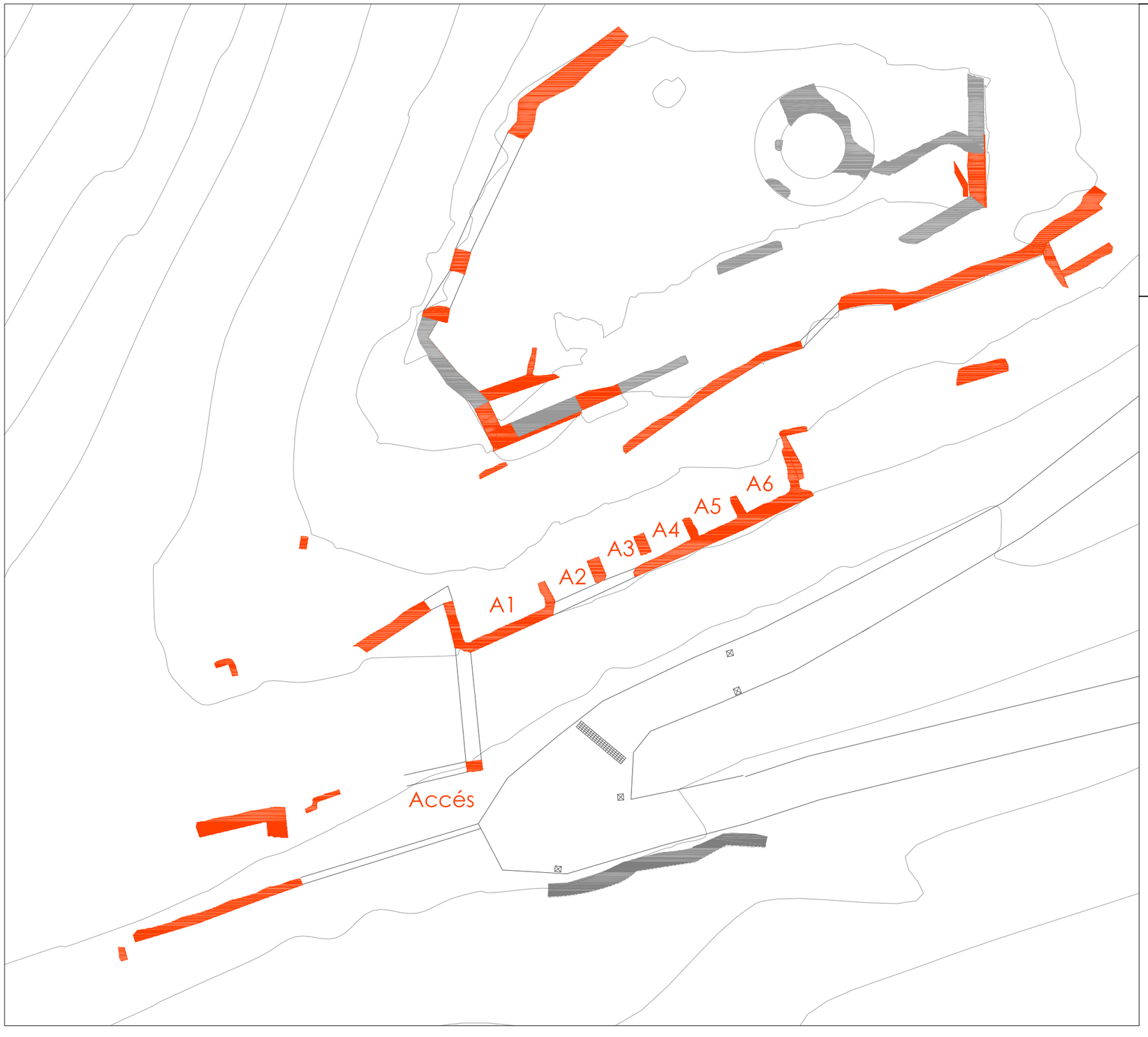
Pla director del Castell de Jorba
Jorba, Anoia

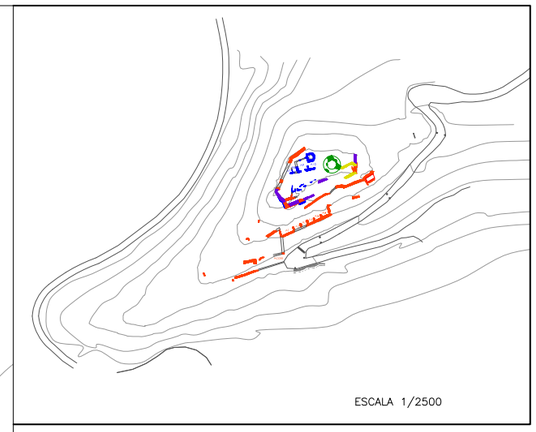
LOCALITZACIÓ	NÚM.PLÀNOL
Castell de Jorba	4
TÍTOL PLÀNOL Planta general de les estructures de la Fase 3	DATA Juny 2015
PROPIETAT Ajuntament de Jorba	ESCALA 1/250

Diputació Barcelona

ICAC

PATRIMONI

ESCALA 1/2500

LLEGENDA

Fase 4 (s. XV–XVII)

Fase Anterior

TÍTOL PROJECTE

Pla director del Castell de Jorba
Jorba, Anoia

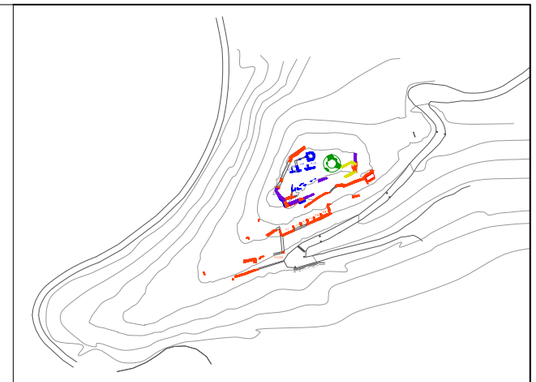
LOCALITZACIÓ	NÚM.PLÀNOL
Castell de Jorba	5
TÍTOL PLÀNOL Planta general de les estructures de la Fase 4	DATA Juny 2015
PROPIETAT Ajuntament de Jorba	ESCALA 1/250

Diputació Barcelona

ICAC

coPATRIMONI

ESCALA 1/2500

LLEGENDA

Fase 5 (s. XVIII–XIX)

Fase Anterior

TÍTOL PROJECTE

Pla director del Castell de Jorba
Jorba, Anoia

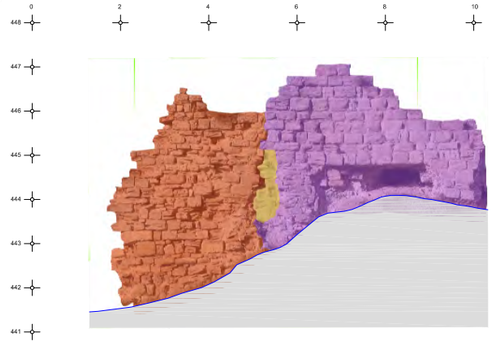
LOCALITZACIÓ	NÚM.PLÀNOL
Castell de Jorba	6
TÍTOL PLÀNOL Planta general de les estructures de la Fase 5	DATA Juny 2015
PROPIETAT Ajuntament de Jorba	ESCALA 1/250

Diputació Barcelona

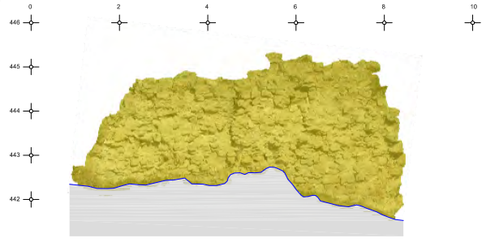
ICAC

PATRIMONI

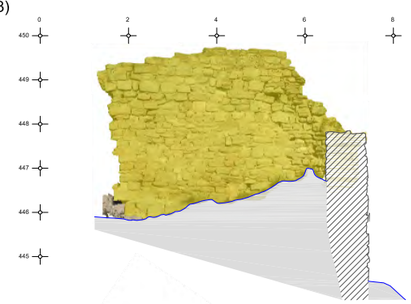
1)

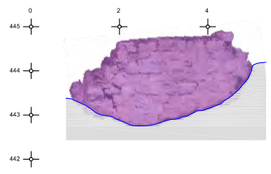
2)

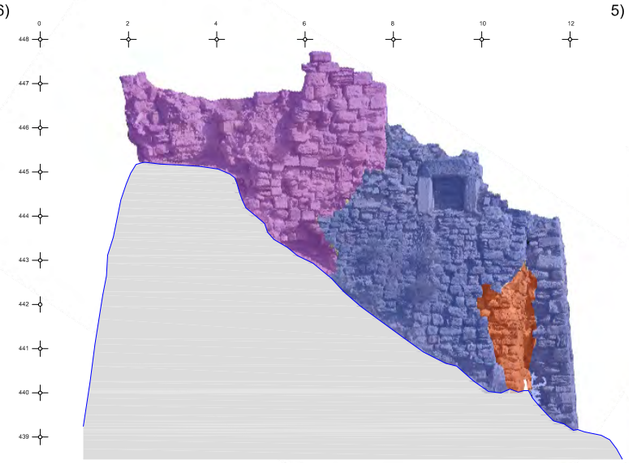
3)

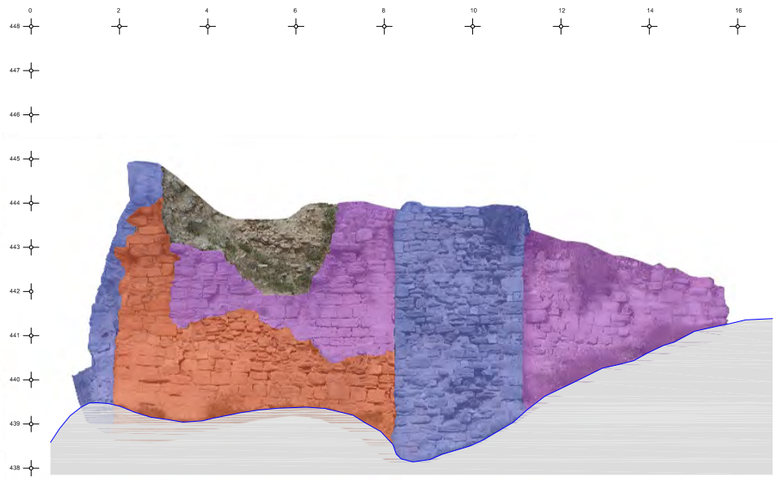
4

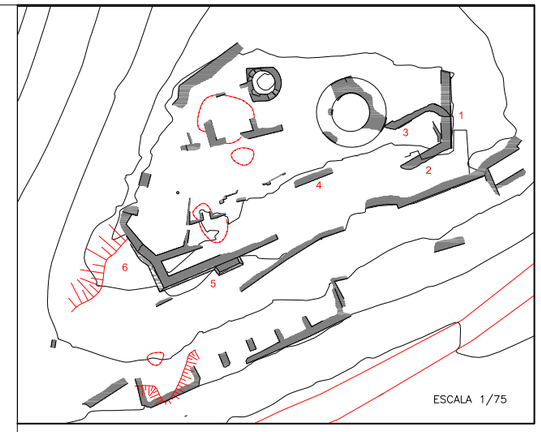

6)

5)

LLEGENDA

- Fase 1 (s.X–XI)
- Fase 2 (s. XI–XII)
- Fase 3 (s. XII–XIII)
- Fase 4 (s. XV–XVII)
- Fase 5 (s. XVIII–XIX)

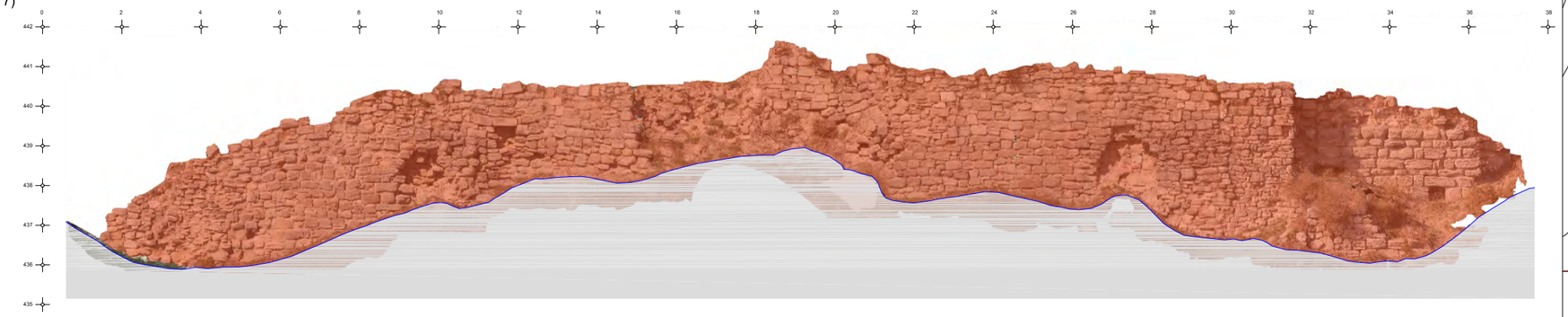
TÍTOL PROJECTE

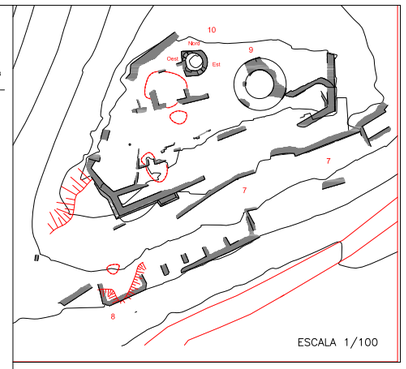
Pla director del Castell de Jorba
Jorba, Anoia

LOCALITZACIÓ	NÚM.PLÀNOL
Castell de Jorba	7
TÍTOL PLÀNOL	DATA
Alçats de les estructures visibles	Juny 2015
PROPIETAT	ESCALA
Ajuntament de Jorba	1/125

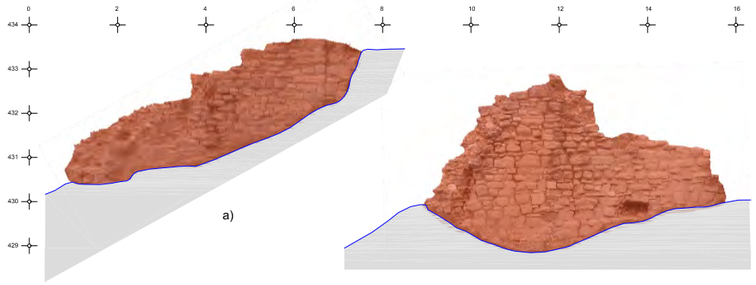
Diputació Barcelona · ICAC · PATRIMONI

7)

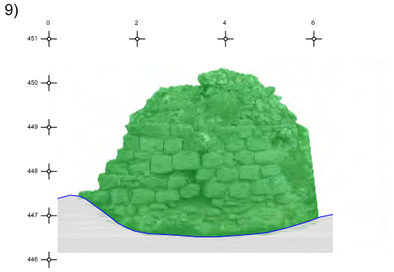

8)

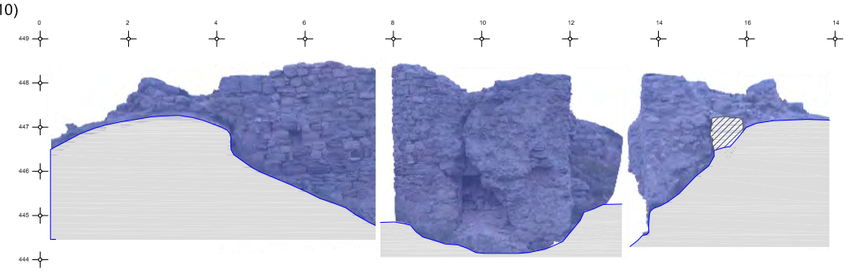

b)

9)

10)

LLEGENDA

- Fase 1 (s.X–XI)
- Fase 2 (s. XI–XII)
- Fase 3 (s. XII–XIII)
- Fase 4 (s. XV–XVII)
- Fase 5 (s. XVIII–XIX)

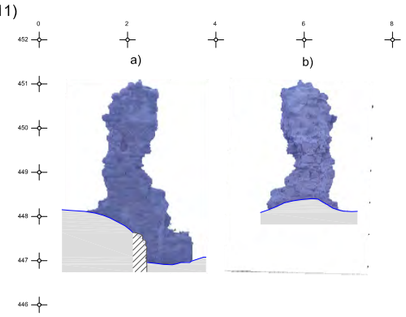
TÍTOL PROJECTE

Pla director del Castell de Jorba
Jorba, Anoia

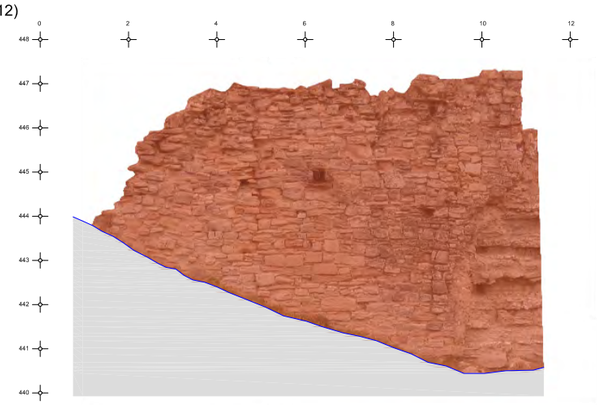
LOCALITZACIÓ	NÚM.PLÀNOL
Castell de Jorba	8
TÍTOL PLÀNOL	DATA
Alçats de les estructures visibles	Juny 2015
PROPIETAT	ESCALA
Ajuntament de Jorba	1/125

Diputació Barcelona · ICAC · PATRIMONI

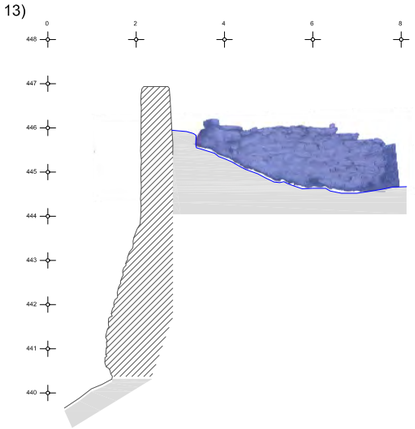
11)

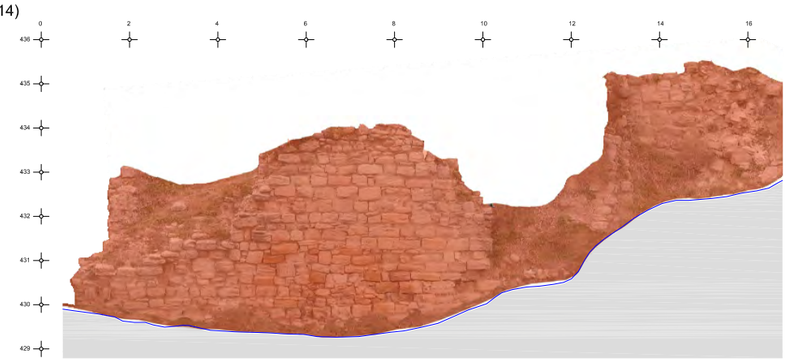
12)

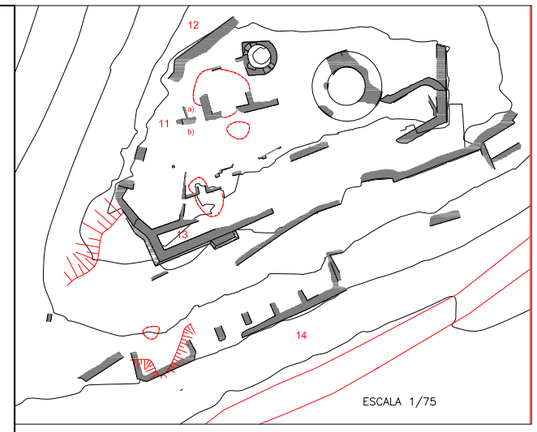

13)

14)

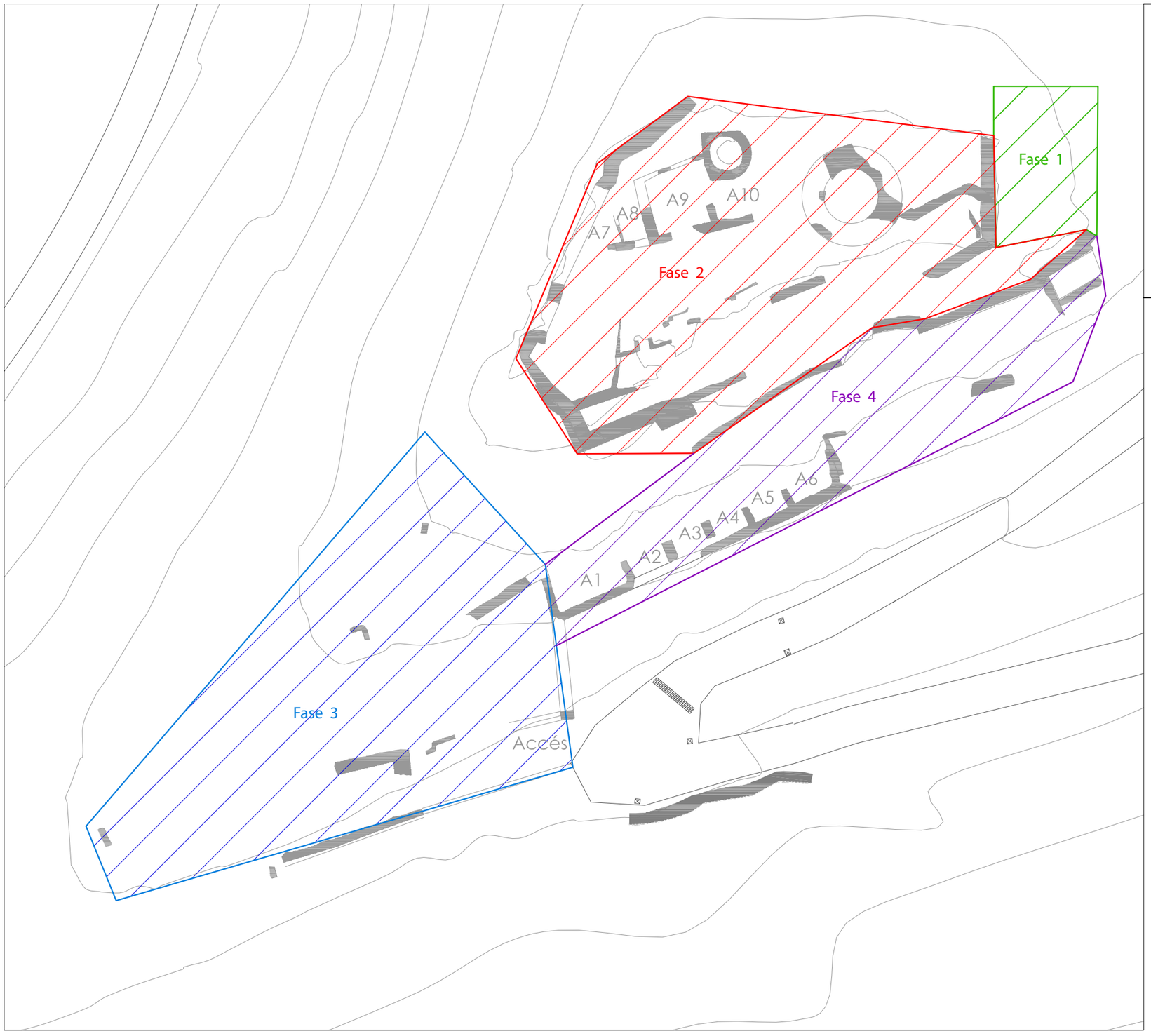
LLEGENDA

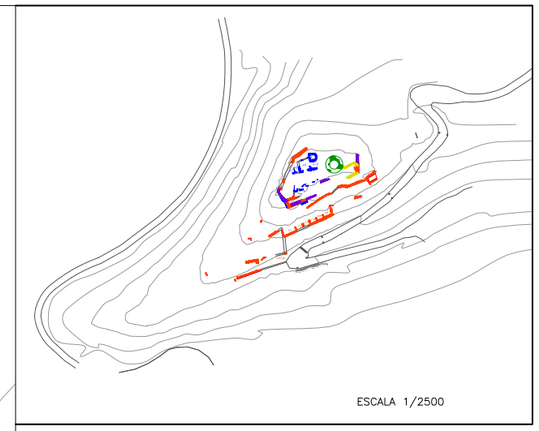
- Fase 1 (s.X–XI)
- Fase 2 (s. XI–XII)
- Fase 3 (s. XII–XIII)
- Fase 4 (s. XV–XVII)
- Fase 5 (s. XVIII–XIX)

TÍTOL PROJECTE
Pla director del Castell de Jorba
Jorba, Anoia

LOCALITZACIÓ	NÚM.PLÀNOL
Castell de Jorba	9
TÍTOL PLÀNOL	DATA
Alçats de les estructures visibles	Juny 2015
PROPIETAT	ESCALA
Ajuntament de Jorba	1/125

Diputació Barcelona · ICAC · CatPATRIMONI

ESCALA 1/2500

LLEGENDA

- Fase 1
- Fase 2
- Fase 3
- Fase 4

TÍTOL PROJECTE

Pla director del Castell de Jorba
Jorba, Anoia

LOCALITZACIÓ	NÚM.PLÀNOL
Castell de Jorba	10
TÍTOL PLÀNOL: Planta general de proposta d'actuació arqueològica	DATA: Juny 2015
PROPIETAT: Ajuntament de Jorba	ESCALA: 1/300

Diputació Barcelona · ICAC · PATRIMONI

3. ***Memòria de la intervenció arqueològica al Castell de Jorba*, IPAT Serveis Culturals**

Memòria de la intervenció arqueològica al Castell de Jorba (Anoia)

Meritxell Monros González

iPAT serveis culturals
planifica investiga gestiona promociona

Expedient 747 K121 N-362 2013-1-9615
Expedient 747 K121 N-362 2013-2-9762

Índex I

1.- Motivació de la intervenció 1
2.- Situació i descripció de l'àrea afectada 2
3.-Antecedents històrics i arqueològics 3
4.- Desenvolupament de la intervenció 4
5.- Resultats de la intervenció 5
6.- Conclusions 12

Annexes:
Annex I: Autoritzacions d'intervenció
Annex II: Plantes de les cales
Annex III: Relació d'Unitats estratigràfiques

1. Motivació de la intervenció

El Castell de Jorba, pel seu emplaçament dominant sobre la població i la seva condició d'emblema de la localitat, ha estat elegit com a lloc d'ubicació d'una senyera de grans dimensions. L'obra projectada inicialment es concretava en l'excavació d'una petita cala per tal d'ubicar-hi el dau de formigó necessari per sostenir el pal de la senyera. Finalment, s'hi va realitzar tres cales per tal de localitzar l'espai on l'obra afectés el mínim possible les estructures conservades del castell.

En virtut del decret 22/04/1949 (BOE 05/05/1949), el Castell de Jorba gaudeix de la consideració de BCIN - Monument Històric (número de registre 955-MH, registre estatal R-I-51-5506). En compliment del que es recull a l'Article 35 del Decret 78/2002, de 5 de març, del Reglament de protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic emès pel Parlament de Catalunya (DOGC núm. 3594 - 13/03/2002), l'Ajuntament de Jorba (promotor de l'obra) va establir els contactes oportuns amb els Serveis Territorials de Cultura la Catalunya Central per tal de definir el projecte, el desenvolupament de les tasques arqueològiques i la posterior execució de l'obra.

Fruit d'aquest diàleg es va establir un protocol consistent en la pràctica d'una cala (o cales) de sondatge amb metodologia arqueològica, els resultats de les quals es recullen en la present memòria com a element que, adjunt al projecte de l'obra d'instal·lació de la senyera, s'eleven a la Comissió del Patrimoni Cultural de la Catalunya Central per a sol·licitar-ne l'autorització.

Les tasques d'excavació i documentació van ser encarregades a l'empresa iPAT Serveis Culturals SCP, i dirigides per l'arqueòloga Meritxell Monros González.

2. Situació i descripció i de l'àrea afectada

L'obra a realitzar afecta el subsòl del Castell de Jorba, situat al capdamunt del Puig de la Guàrdia, l'elevació al vessant i falda de la qual s'assenta el nucli de Jorba.

Les seves coordenades UTM (en projecció ETR S89) són les corresponents al polígon definit pels vèrtexs següents:

X=378856; Y=4606652
X=378861; Y=4606645
X=378892; Y=4606662
X=378890; Y=4606672
X=378870; Y=4606671

Plànol de situació del Castell de Jorba

3. Antecedents històrics i arqueològics

Al Castell de Jorba mai s'hi havia dut a terme una intervenció amb metodologia arqueològica. Sí que es va percebre durant la intervenció, però, l'existència d'estances no colmatades per enderrocs, possiblement degut al seu buidat per intervencions furtives.

El coneixement que se'n té és essencialment procedent de la documentació escrita, que testimonia l'origen i evolució del castell com a centre jurisdiccional.

La primera referència que se'n té data del 978, com a seu del llinatge dels Jorba, que a partir del segle XII gaudí de la consideració de baronia. A finals d'aquell mateix segle el domini s'incorporà al vescomtat de Cardona, passant posteriorment la seva possessió per diverses mans, que probablement implicà afegits i remodelacions a l'estructura original del castell.

De les notícies històriques conegudes, cal destacar especialment (per l'afectació que devien tenir sobre la construcció) la presa pels reialistes del castell l'any 1475 (en el context de la Guerra Civil Catalana) i la voladura del castell l'any 1835 pels carlins (durant la Primera Guerra Carlina).

La planta actual del recinte és vagament definible a causa dels enderrocs que cobreixen bona part de les estructures. No obstant, s'hi reconeix l'existència d'una gran torre de planta circular (que deu ser l'estructura originària), a la que s'annexen estructures de planta poligonal. De diàmetre més petit, hi ha una segona torre circular, que per l'aparell podria tractar-se d'un afegit posterior, possiblement de les guerres carlines.

4. Desenvolupament de la intervenció i metodologia

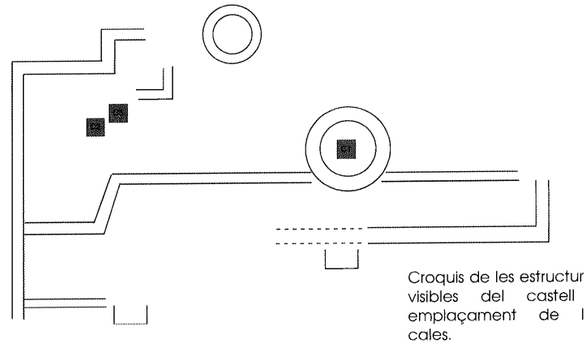
La intervenció arqueològica va afectar exclusivament el subsòl del castell. Inicialment es plantejà l'excavació d'una cala de sondatge (cala 1) d'1x1x1 m com a possible punt d'ubicació del pal de la senyera.

L'excavació es va dur a terme a mà, amb la corresponent documentació gràfica i en fitxes d'Unitat Estratigràfica dels nivells i possibles estructures, seguint la metodologia prefixada per Harris i Carandini.

Com ja es va plantejar en el projecte previ a l'excavació, si els resultats eren positius a la cala 1, es preveia la possibilitat de realitzar una segona cala de sondatge (cala 2) amb les mateixes dimensions.

Finalment, amb els resultats positius obtinguts en ambdues i en diàleg amb els Serveis Territorials de Cultura, es va decidir sol·licitar una pròrroga del permís d'intervenció, que va donar lloc a una tercera cala de sondatge (cala 3). Aquestes tasques es van dur a terme els dies 19 d'abril i 6 de maig de 2013.

Un cop finalitzada l'excavació de les cales de sondatge, van ser cobertes temporalment amb geotèxtil (fixat amb pedres i un petit gruix de terra), per tal de poder-los recuperar de cara a futures intervencions.

Croquis de les estructures visibles del castell i emplaçament de les cales.

5. Resultats de la intervenció

Cala 1

La primera cala es troba situada al punt central del que sembla ser la torre originària del castell (com ja hem descrit anteriorment). Les seves coordenades UTM (en projecció ETR S89) X=378882; Y=4606664, a una cota de 450,7 m snm.

Un cop triat l'emplaçament de la cala i delimitat en planta el m^2, es va desbrossar i excavar el pimer nivell (UE 1001). Es tracta d'un estrat de terra flonja amb material orgànic, aquest ha estat interpretat com a nivell superficial (fig. 1). En aquest nivell no hi va aparèixer material ceràmic.

Fig. 1.- UE 1001.

Per sota de la UE 1001 es documentar un nivell de pedres, nòduls de morter de calç i terra solta corresponent a un primer estrat d'enderroc (UE 1002) (fig. 2). Tot i que en aquest nivell no aparegué material ceràmic, sovintejaven fragments de teula procedents, probablement, de la disgregació de l'estructura apareguda en cotes inferiors.

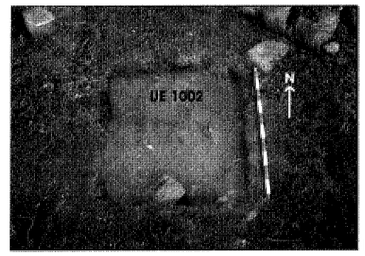

Fig. 2.- UE 1002.

Per sota d'aquest nivell aparegué un segon enderroc (UE 1003) de grans blocs calcaris angulars i subangulars de mida mitjana (fig. 3) que procedien de la cúpula (UE 1005), coberta del primer nivell de la torre (fig. 4 i 5). Aquesta cúpula es conserva aparentment en bones condicions, formada per grans blocs de pedra calcària i fragments de teula units amb morter, amb un gruix aproximat de 27 cm.

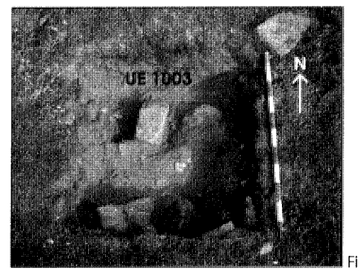

Fig. 3.- UE 1003.

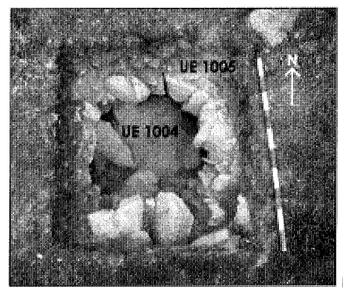

Fig. 4.- UE 1004 i 1005.

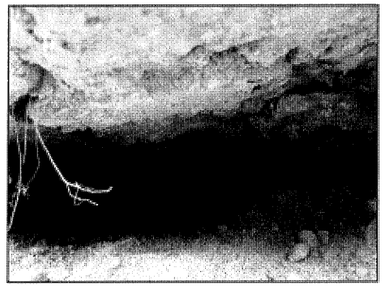

Fig. 5.- Detall de l'interior de la cúpula UE 1005.

Per sota de l'enderroc UE 1003 es va documentar un tercer enderroc (UE 1004) que s'estenia per sota de la cúpula (UE 1005) i que no es va excavar, a l'espera de futures intervencions (fig. 6).

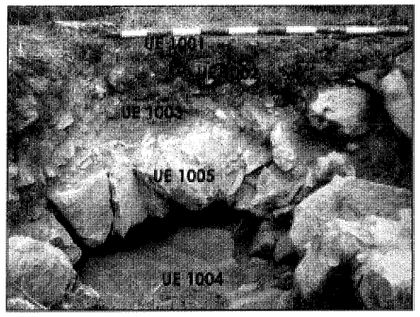

Fig. 6.- Detall de la secció de la cala 1.

Cala 2

La segona cala realitzada es va practicar a l'extrem sudoest del castell, en un punt on no s'intuïa en superfície la presència d'estructures. Les seves coordenades UTM (en projecció ETR S89) són X=378860; Y=4606652. Un cop delimitat el sondatge es va procedir a l'excavació del nivell UE 2001, que corresponia a un estrat superficial, de terra marró fosc, molt flonja, amb presència de graves i llims

sorrencs (fig. 7). Aquest cobria la UE 2002, estrat format per pedres de mida mitjana i petita, amb molta presència de morter de calç, i abundants lloses i teules en les cotes inferiors (fig. 8). Aquest nivell va ser interpretat com a enderroc.

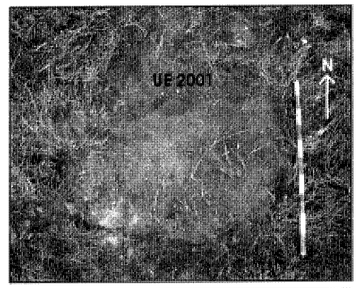

Fig. 7.- UE 2001.

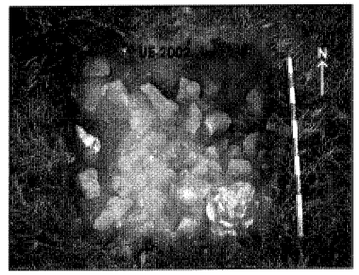

Fig. 8.- UE 2002.

Aquest enderroc (UE 2002) cobria una fina capa de calç (UE 2003) que s'estenia per tota la cala exceptuant l'extrem nordest, amb un molt bon estat de conservació. Aquest nivell s'ha interpretat com el paviment d'una possible estança.

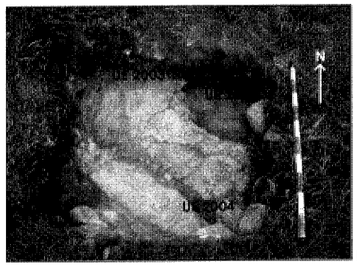

Fig. 9.- UE 2003 i 2004.

A l'extrem sudoest de la cala es va identificar una gran llosa rectangular, de 74 cm de llarg, que juntament amb morter i altres pedres de mida petita formaven un mur (MR 2004) de 29 cm d'ample, tot i que podria tractar-se d'un llindar. El paviment UE 2003 s'adossa a aquesta estructura, que s'alça 9 cm més amunt.

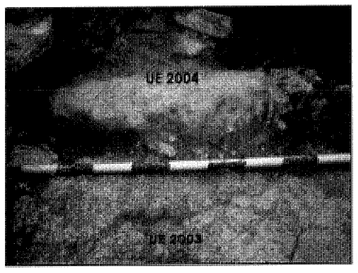

Fig. 10.- Detall UE 2004 i 2003.

Per sota del paviment de calç (UE 2003) i, interpretem, del mur (MR 2004) es va localitzar el nivell de terra geològica (UE 2005).

Cala 3

Donats els resultats positius de les cales 1 i 2, es va procedir a obrir una tercera cala de sodatge. El lloc triat va també a l'extrem sudoest del castell, i a poca distància de la cala 2, en un punt on semblava haver-

hi hagut la intervenció de furtius. Les seves coordenades UTM (en projecció ETR S89) són X=378861; Y=4606654.

Un cop delimitat l'espai es va procedir a l'excavació del nivell superficial (UE 3001), de llims sorrencs amb presència de graves, amb consistència flonja i color marró fosc (fig. 11).

Fig. 11.- UE 3001.

Aquest nivell superficial (UE 3001) cobria un estrat (UE 3002) de terra flonja, de color marró fosc, amb força presència de pedres de mida petita i mitjana i de nombroses teules, la majoria quasi senceres (fig. 12). Aquest nou nivell s'ha interpretat com un enderroc.

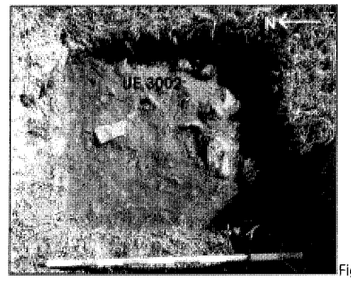

Fig. 12.- UE 3002.

L'enderroc (UE 3002) cobria una fina capa de calç i morter (UE 3003) que s'estenia pel perímetre de la cala de sondatge, quedant en el centre el nivell inferior (fig. 13 i 14), en aquest cas el geològic (UE 3004 = UE 2005). Aquesta capa de calç i morter (UE 3003) s'ha interpretat com un possible paviment, continuació del localitzat a la cala 2 (UE 2003).

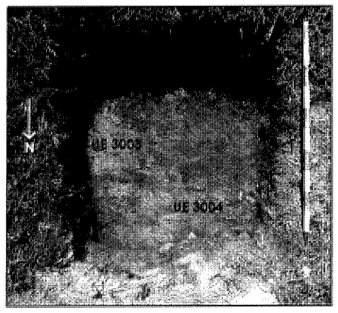

Fig. 13.- UE 3003.

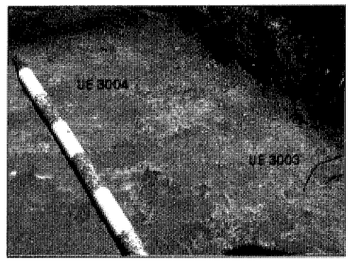

Fig. 14.- Detall de la UE 3003 i 3004.

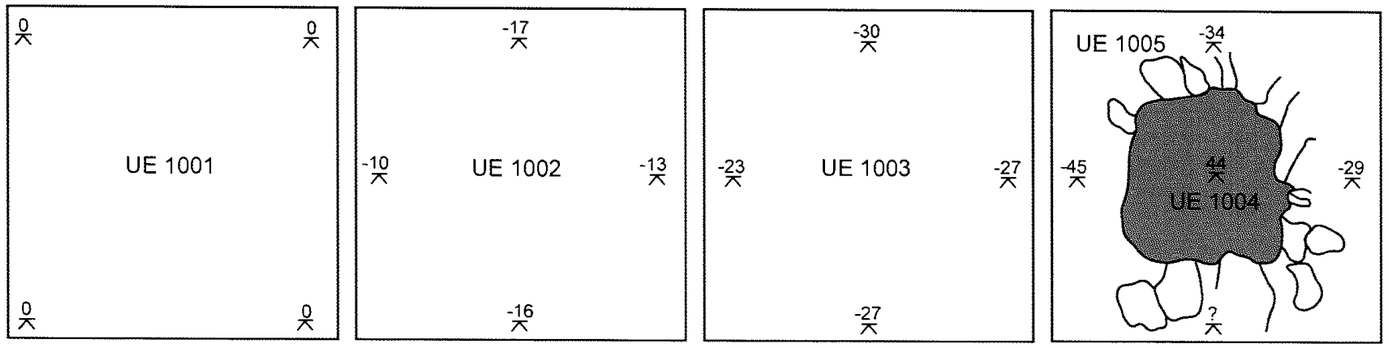
6. Conclusions

L'excavació a través de cales de sondatge realitzada al castell de Jorba (amb la finalitat de trobar una ubicació adient per a la col·locació d'un pal per a la senyera) ha estat positiva en quant a la localització d'estructures arqueològiques, malgrat que no hi ha aparegut ceràmica associada que en permeti la datació.

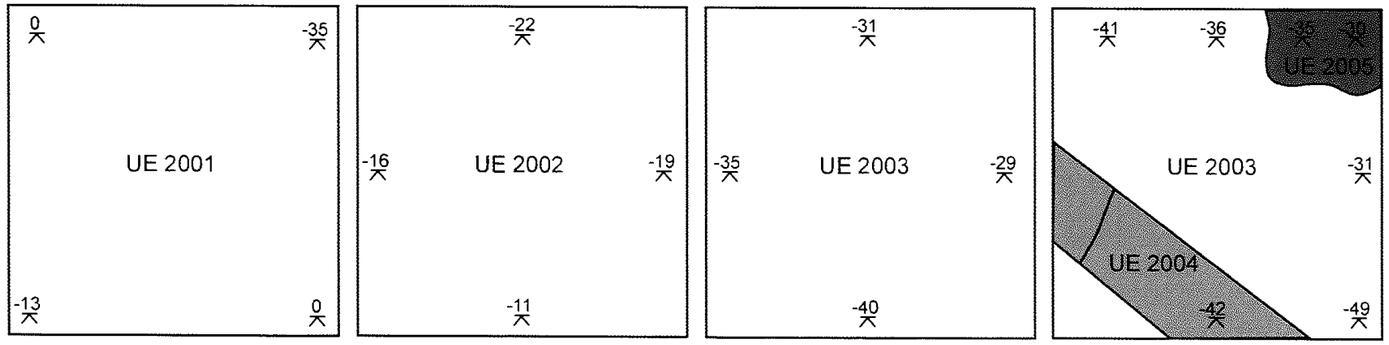
El punt triat inicialment (cala 1), per ser el més elevat del turó, va permetre localitzar la cúpula de coberta de la planta baixa de la torre. Si bé fa poc (o gens) recomanable utilitzar-lo per a la instal·lació de la senyera, aquesta troballa aporta bones expectatives quant a l'estat de conservació de les restes del castell i la possibilitat de realitzar-hi futures campanyes.

Les cales 2 i 3 es trobarien dins un mateix àmbit del castell, si considerem que ambdós paviments són un de sol. Ara bé, l'aparició d'un possible llindar a la cala 2 fa que la número 3 sigui, a priori, l'emplaçament ideal per al dau de formigó. Aquesta obra implicaria el desmuntatge d'1 m² del paviment, i el rebaix del nivell geològic fins a la cota desitjada.

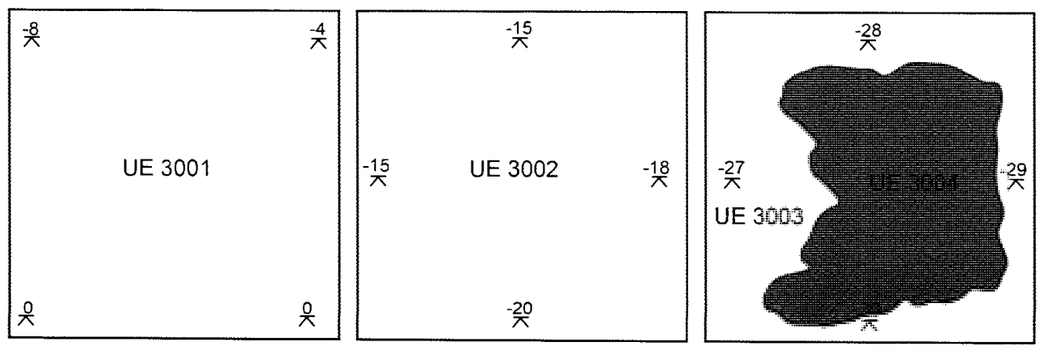
Meritxell Monros González ,
Directora de la intervenció,
IPAT Serveis Culturals SCP

Cala 1

Cala 2

Cala 3

Castell de Jorba (l'Anoia)		N
Plantes de les cales	E=1:20	iPAT serveis culturals
Meritxell Monros González		planifica investiga gestiona promociona

UE	Tipus	Descripció	Relacions estratigràfiques
1001	Estrat	Nivell de llims sorrencs amb presència de graves, de coloració marró fosc i consistència molt sòlta degut a la bioturbació. Nivell Superficial	Cobreix 1002.
1002	Estrat	Nivell de llims sorrencs amb molta presència de calç (procedent de la disgregació dels nòduls de morter), de coloració marró clar i consistència sòlta. Nivell d'enderroc.	Cobert per 1001, cobreix 1003.
1003	Estrat	Nivell de llims sorrencs amb abundància de blocs calcaris de forma angular i subangular, i mida gran i mitjana, color marró clar i consistència compacta. Enderroc.	Cobert per 1002, cobreix 1004 i 1005.
1004	Estrat	Nivell de llims sorrencs amb presència de blocs calcaris de forma angular i subangular, i mida gran i mitjana, color marró clar i consistència compacta. Enderroc.	Cobert per 1003, s'entrega a 1005.
1005	Estructura	Estructura de blocs calcaris de forma angular i de mida mitjana i gran, lligats amb morter de calç, i amb un gruix de 27 cm. Correspon a la cúpula de coberta del primer pis de la torre.	Cobert per 1003, se li entrega 1004.
2001	Estrat	Nivell de llims sorrencs amb presència de graves, de coloració marró fosc i consistència molt sòlta degut a la bioturbació. Nivell Superficial	Cobreix 2002.
2002	Estrat	Nivell de llims sorrencs amb molta presència de morter de calç, pedres de mida mitjana i abundants lloses i teules a les cotes inferiors. De coloració marró clar i consistència sòlta.	Cobert per 2001, cobreix 2003 i 2004, igual a 3002.
2003	Estructura	Capa de morter de calç (de 7 cm de gruix) de coloració blanca i consistència compacta. Cobreix el nivell geològic, i està parcialment disgregada a l'angle nordest de la cala. Paviment.	Cobert per 2002, cobreix 2005, s'entrega a 2004.
2004	Estructura	Estructura formada per una llosa allargada i altres pedres més petites a les que està lligada mitjançant morter de calç. Està orientada en direcció nordoest-sudest, i s'alça 9 cm respecte el paviment. Possible llindar, o bé restes d'un mur.	Cobert per 2002, se li entrega 2003.
2005	Geològic	Nivell de margues verdes que es disgreguen en forma de graves.	Cobert per 2004, igual a 3004.

UE	Tipus	Descripció	Relacions estratigràfiques
3001	Estrat	Nivell de llims sorrencs amb presència de graves, de coloració marró fosc i consistència molt sòlta degut a la bioturbació. Nivell Superficial.	Cobreix 3002.
3002	Enderroc	Nivell de llims sorrencs amb molta presència de morter de calç, pedres de mida mitjana i teules gairebé senceres. De coloració marró clar i consistència sòlta.	Cobert per 3001, cobreix 3003, igual a 2002.
3003	Estructura	Capa de morter de calç (de 7 cm de gruix) de coloració blanca i consistència compacta. Cobreix el nivell geològic, i està disgregada a la part central de la cala. Paviment.	Cobert per 3002 Cobreix 3004
3004	Geològic	Nivell de margues verdes que es disgreguen en forma de graves.	Cobert per 3004, igual a 2005.

4. ***Informe d'assessorament: actuació al castell de Jorba*, Oficina de Patrimoni Cultural**

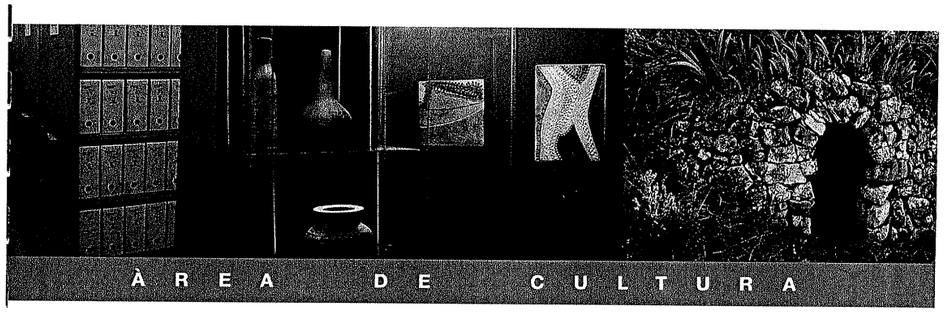
Informe d'assessorament: actuació al castell de Jorba.

Jorba.

Redacció: Oficina de Patrimoni Cultural

Juliol 2012

Ajuntament de Jorba

Diputació Barcelona

Àrea de Cultura

AJUNTAMENT DE JORBA

Informe: ASSESSORAMENT. CASTELL DE JORBA.

Visita: 24/05/2012.

Objecte de la visita:

A petició de l'Ajuntament, es realitza una visita a l'Ajuntament i al castell de Jorba, pel cap de l'Oficina de Patrimoni Cultural, Pere Izquierdo, acompanyat d'una tècnica de l'OPC. La sol·licitud de l'Ajuntament és per poder iniciar una recerca arqueològica al Castell de Jorba fonamentada en diferents objectius del consistori.

Situació legal actual:

El castell és BCIN, Bé Cultural d'Interès Nacional (R-I-51-5506). Llei de Patrimoni Cultural Català 9/1993.

Antecedents:

L'any 2010 el castell de Jorba va passar a ser propietat municipal per adquisició. A partir d'aquest moment, l'Ajuntament vol convertir-lo en un referent cultural del municipi, ja que es tracta d'un dels principals elements patrimonials, de manera que sigui un incentiu pel desenvolupament econòmic del municipi.

En el darrer any, l'Ajuntament ha portat a terme una actuació d'arranjament de l'accés asfaltant el camí que des del poble permet arribar a la base del castell, així com ha fet la senyalització turística de l'element dins el Pla de Desenvolupament Turístic (PLADETUR) de la Generalitat de Catalunya, amb la ubicació d'un plafó informatiu al punt d'entrada al recinte del castell. Aquesta és la única senyalització informativa de l'element existent al municipi.

D'altra banda, l'Ajuntament està treballant per tal que el castell s'inclogui en dos projectes de desenvolupament turístic de Catalunya: la **Ruta Nacional de Castells de Frontera de Catalunya**, i la **Ruta Nacional del Camí de Sant Jaume**.

La Ruta turística dels Castells de Frontera de Catalunya, la impulsa la Direcció General de Turisme de la Generalitat de Catalunya i vol explicar aquesta època clau en el naixement de Catalunya com a país. En aquesta ruta el castell de Jorba seria un *punt complementari*, és a dir, un recurs que complementa la ruta aportant determinats valors.

En quant a la Ruta Camí de Sant Jaume, impulsada per la Generalitat de Catalunya a través del departament d'Innovació, Universitats i Empresa, amb l'objectiu d'integrar Catalunya en l'itinerari europeu que ja és una xarxa consolidada. El tram de Jorba forma part de l'etapa d'Igualada a Cervera i passa pel centre del municipi.

Fins a l'actualitat s'ha executat part d'un carril-bici que transcorre pel terme municipal des del límit d'Igualada fins al límit amb Veciana.

A més, l'Ajuntament de Jorba inicia actualment una campanya de comunicació amb intencions de promoció turística del municipi amb el lema "Jorba, orígens de Catalunya", que vol donar a conèixer i utilitzar com a reclam tres elements de l'evolució històrica del terme: la documentació de la primera senyera de Catalunya; la figura de Guerau de Jorba, conseller de Ramon Berenguer IV i fundador de Jorba; el pas del camí reial i camí de Sant Jaume. Amb aquesta campanya volen potenciar els establiments turístics i serveis que es troben al municipi, a més de garantir el seu possicionament en les rutes abans citades, amb unes especificitats que els identifiquen.

Degut a que l'Ajuntament es planteja la consolidació d'alguns elements del castell, així com la restauració dels que es troben en mal estat de conservació, es faria necessària una actuació arqueològica en aquelles zones de probable intervenció, motius que han provocat l'inici d'aquest assessorament.

Breu ressenya històrica:

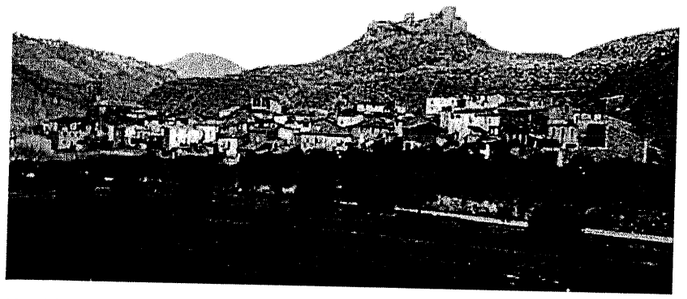
El castell es troba ubicat sobre el Puig de la Guàrdia, de 549m d'alçada màxima, dominant visiblement la concentració urbana del poble de Jorba, ubicada als peus del turó pel vessant de migdia. Es conserven restes dels murs perimetrals del castell, així com una torre de planta circular i elements delimitadors d'algunes estances del conjunt. L'estat de conservació és precari, ja que pocs elements es conserven sencers, limitant-se a arrencades de murs en, al menys, tres recintes que s'adapten al desnivell del turó per la cara sud.
El seu estat actual és fruit de la destrucció que es va realitzar en el decurs de la primera Guerra Carlina (1833-1840), que va arrasar el recinte.

La datació dels elements que resten podria ser del segle XII o XIII, tenint en compte la cronologia històrica, tot i que és probable que es fessin ampliacions i reformes en èpoques posteriors, com per exemple el remat superior de la torre circular. La manca d'estudis arqueològics no permet precisar la cronologia del conjunt que és aproximada i basada en la documentació històrica associada. Al costat del castell s'aixecava una capella romànica dedicada a Santa Maria, també en ruïnes, i en un turó proper hi havia el santuari de Sant Miquel, també d'època romànica, que ja estava enrunat a inicis del segle XX.

Aquest castell va ser el centre de la baronia de Jorba, senyorejada per la nissaga del mateix nom, que va passar a mans dels Cardona cap a la fi del segle XII i als Castellolí al segle XIV. Després va ser adquirit pels Rajadell (1444), castlans d'Odena. Al segle XVII va ser dels Ponts, al XVIII dels comtes d'Aranda i després dels Híxar, comtes de Guimerà. Va ser destruït durant la primera guerra carlina juntament amb la seva capella.

Jorba apareix esmentat el 978 en una butlla lliurada per Benet VII a la Seu de Vic en reconeixement de les seves possessions, se'n parla com un dels límits dels castells de Tous i de Montbui. La baronia de Jorba, centrada en el castell del mateix nom, és documentada des del segle XII.

El primer senyor de la baronia de Jorba fou Guerau de Jorba, conseller de Ramon Berenguer IV i d'Alfons I (el llinatge dels Jorba apareix al cartulari de Poblet des del 1143). Gueraula de Jorba, néta de Guerau, es casà amb el vescomte de Cardona Guillem (mort el 1225) i la baronia s'incorporà a la casa de Cardona fins a l'època del primer comte Hug. El 1359 era baró de Jorba Ramon de Castellolí i restà en aquesta família fins el 1444, que fou comprada per Manuel de Rajadell, castlà d'Odena (des d'aleshores l'escut de Jorba portà les seves armes); els Rajadell lluitaren al costat de la Generalitat en la guerra contra Joan II. Pel casament de Jerònima de Rajadell amb Miquel de Ponts (1606) la baronia passà a aquest llinatge; també per casament passà aviat als Salvà, marquesos de Vilanant (segle XVII), als Pont-López de Mendoza, comtes de Robres, i, ja dins el segle XVIII, als Abarca de Bolea, comtes d'Aranda, i al final de segle als Híxar, comtes de Guimerà, fins a la fi de l'Antic Règim. El castell fou adquirit pels industrials igualadins germans Muntadas i Campeny (fundadors, a Sants, de L'Espanya Industrial). Finalment, en mans d'altres propietaris, va passar a ser municipal.

(Josep Salvany - Fons Salvany, Biblioteca de Catalunya, 1913)

Objectius inicials:

Recollim els objectius de l'Ajuntament per a la inclusió del castell de Jorba en la Ruta dels Castells de Frontera[1] i Camí de Sant Jaume, que són els objectius que han donat peu a la sol·licitud d'assessorament:

- Col·locar una senyera al punt més alt del castell.

- Instal·lar un cartell amb informació de la Ruta dels Castells de Frontera a l'entrada del municipi.

- Senyalització urbana per accés a peu des del nucli fins al castell.

[1] Informació extreta d'un document elaborat per l'Ajuntament.

- Instal·lació d'un plafó amb vista panoràmica d'interpretació del paisatge i de la relació del castell amb altres de l'entorn.

- Instal·lació d'un plafó amb informació del castell i la Ruta. Així com edició d'un fulletó.

Aquests objectius de caire executiu, són el reflex d'unes intencions de futur, cosa que ens aconsella descriure l'objectiu principal i les accions que s'extreuen de la petició de l'Ajuntament.

Objectiu principal:

- Introduir el castell de Jorba en diferents rutes i accions turístiques culturals, de manera que situí al municipi en bona posició en les accions turístiques territorials per generar incentius econòmics per al conjunt del municipi. El castell es convertiria en el "reclam" al voltant del qual es volen generar diferents accions que li donarien al municipi un contingut històric i cultural d'interès.

Accions derivades que es desprenen de l'objectiu principal:

- Per tal de poder explicar el castell, cal fer una recerca històrico-arqueològica que augmenti la informació històrica de què es disposa.
- Garantir l'accés i estudiar les possibilitats de visita al recinte.
- Produir els mitjans informatius necessaris sobre el castell (plafons, senyalització, fulletons,.....)

Propostes:

Tenint en compte els objectius inicials i el principal, així com les diferents accions que es volen dur a terme, redactem les següents orientacions bàsiques amb descripció de les accions que caldria dur a terme tenint en compte la situació actual.

1)-
La primera acció a dur a terme, que pot ser simultània a la planificació d'accions per inclusió a les dues rutes exposades, és la redacció d'un **Pla Director** que servirà per delimitar quines actuacions cal portar a terme en funció dels objectius bàsics, i planificar aquelles accions que són factibles.

Aquest Pla Director delimitarà bàsicament:

- Quines intervencions de restauració i/o consolidació són necessàries en funció dels objectius. Cal tenir en compte en aquest sentit el que diu l'article 29 de la Llei de Patrimoni Cultural català 9/1993, "els propietaris, titulars d'altres drets reals i posseïdors de béns culturals d'interès nacional, en compliment del deure de conservació, han de presentar al Departament de Cultura, si el manteniment adequat dels béns ho requereix, un programa que especifiqui la previsió de les actuacions necessàries per a la conservació dels dits béns".

- Quines intervencions arqueològiques són necessàries fruit de la intervenció de restauració que calgui fer i establertes al programa de conservació. Cal tenir en compte que per ubicar la senyera cal demanar permís a la Generalitat de Catalunya (Departament de Cultura), ja que no es pot fer cap actuació al terreny que suposi moviment de terres sense seguiment arqueològic ja que es poden malmetre estructures i seqüències.

D'altra banda, pel fet de ser BCIN, la Generalitat és qui té potestat de concedir qualsevol permís d'intervenció arqueològica i d'intervenció arquitectònica sobre l'element, segons especifica la Llei de Patrimoni Cultural català 9/1993 (article 43). En aquest sentit és necessari un informe favorable de l'arquitecte territorial a partir de l'acta emesa per la Comissió Territorial de Patrimoni de la Catalunya Central.

- Plantejar els objectius de difusió del castell a partir del que existeix, tant documental com físic. Així com els mitjans necessaris de difusió.

- Plantejar els objectius de visita al monument, de quina forma es faria la visita (lliure, guiada, limitada a algunes zones, sense visita,.....).

- Plantejar probables objectius en quant al personatge històric relacionat que dona contingut a la proposta turística i cultural.

- Realitzar les propostes amb fases d'actuació.

- Pressupost d'actuacions.

Us informem que el Servei de Patrimoni Arquitectònic Local SPAL, de la Diputació de Barcelona (http://www.diba.cat/web/spal), disposa d'una línia de suport als municipis per l'elaboració de plans directors de monuments, i els estudis previs d'intervenció (Planificació de la Intervenció a Monuments), als que es poden acollir els municipis a través del Catàleg de Concertació de Serveis i Activitats Local 2012 (http://www.diba.cat/cataleg2012/index.html).

2)-
Cal tenir en compte tots els condicionants que té el monument per ser BCIN (R-I-51-5506), ja que qualsevol intervenció està condicionada a l'emissió d'informe favorable per la Comissió de Patrimoni de la Catalunya Central, com ja hem apuntat anteriorment.

En aquest sentit, la Llei 9/1993 determina el règim aplicable a aquest tipus de béns (capítol II), entre altres el deure de preservació i manteniment, prohibició d'enderrocament, criteris d'intervenció,....

3)-
Refer la senyalització turística al peu del castell, així com planificar una senyalització als accessos al municipi.

D'altra banda, cal tenir en compte que els BCIN han d'estar degudament senyalitzats, tal i com especifica la Llei 9/1993, "Els propietaris, titulars d'altres drets reals i posseïdors de béns culturals d'interès nacional estan obligats a

permetre: la col·locació d'elements senyalitzadors de llur condició de béns culturals d'interès nacional" (art. 30).

4)-
En quant a les possibilitats d'accés a ajuts econòmics, pel fet de ser BCIN es podria acollir a l' 1% cultural autonòmic (Llei 9/1993, art. 57) o a nivell estatal; a la convocatòria de subvencions per obres en immobles de notable valor cultural; a la convocatòria del Pla d'Inversions de la Diputació de Barcelona.

Algunes referències:

Altisent, A. (1978) Seguint el rastre de Guerau de Jorba i el seu llinatge. Centre d'Estudis de la Conca de Barberà, Aplec de treballs, núm. 1.

Enciclopèdia.cat http://www.enciclopedia.cat/fitxa_v2.jsp?NDCHEC=0034792

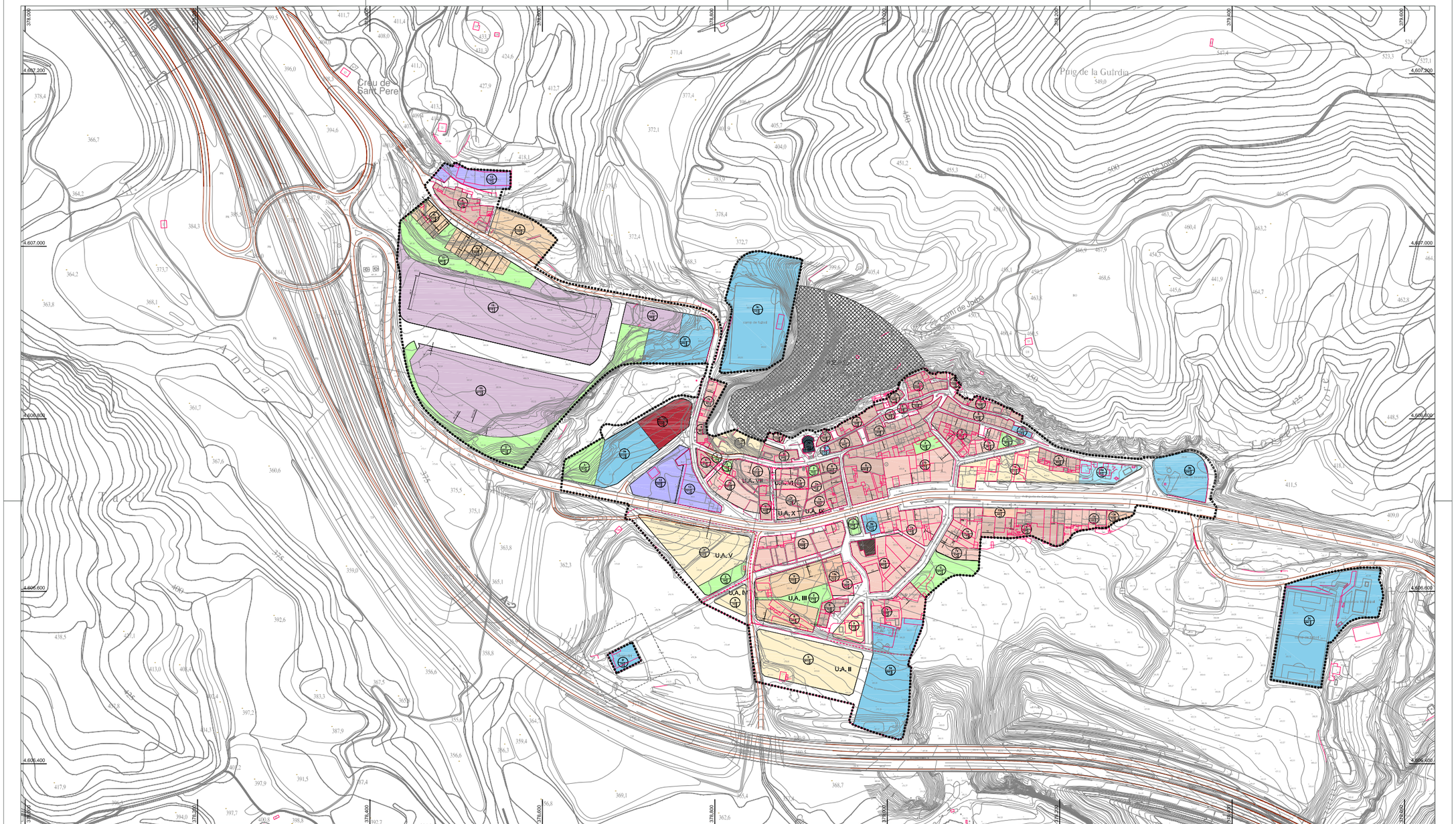
Castro, Mn. Pere (1993). Dates i dades històriques de Jorba. Ajuntament de Jorba.

Català Roca, P. i altres (1967-1979) Els Castells catalans. Volum V, l'Anoia. Dalmau editors.

Maria del Agua Cortés Elía
Tècnica de Patrimoni Cultural
Arqueòloga

Oficina de Patrimoni Cultural
Àrea de Coneixement i Noves Tecnologies Diputació de Barcelona
Juliol de 2012

5. **Plànol d'informació planejament vigent I-13a del *Pla d'ordenació urbanística municipal de Jorba*, Ajuntament de Gironella 2011**

1 - COMUNICACIONS
2 - ESPAIS LLIURES
3 - EQUIPAMENTS PÚBLICS
3a - Docents
3b - Públic-Administratiu
3c - Esportius
3d - Religiosos
3e - Sociocultural
3f - Cementiris
4 - INFRAESTRUCTURES DE SERVEIS TÈCNICS
5 - PROTECCIONS
5a - Viària
5b - Cursos d'aigua
5c - Elements històrics, artístics i naturals
6 - DE CONSERVACIÓ DE CENTRE HISTÒRIC
7 - DENSIFICACIÓ URBANA SEMI-INTENSIVA (7a i 7b)
8 - DENSIFICACIÓ URBANA EXTENSIVA
9 - AÏLLADA UNIFAMILIAR I
10 - AÏLLADA UNIFAMILIAR II (10a I 10b)
11 - INDÚSTRIA JARDÍ
12 - PETITA INDÚSTRIA
13 - EQUIPAMENTS
VE - HABITATGE PROTECCIÓ OFICIAL
1*- AÏLLADA UNIFAMILIAR-PLA TORRUELLA
3*- PROTECCIÓ DE VESSANT-PLA TORRUELLA
4*- EQUIPAMENTS PÚBLICS - PLA TORRUELLA
Límit municipal
Límit urbà
Unitat d'Actuació
Límit Protecció
Límit Profunditat Edificable
Element Històric, Artístic o Natural
P.E.S.P. de Protecció del Paisatge
F1-.....Fn° Coordenades UTM. Fites entre Municipis
Qualificació del sòl

Ajuntament de JORBA

Aprovació Provisional
Aprovació Inicial
Aprovat en data 19 de Juliol de 2011

PLA D'ORDENACIÓ URBANÍSTICA MUNICIPAL

JORBA (Anoia)

DESEMBRE DE 2013

N

0 20 40 60 80 100

Escala: 1/2.000

Plànol d'informació
PLANEJAMENT VIGENT

I-13a

PROMOTOR:
AJUNTAMENT DE JORBA

ARQUITECTE:
MIQUEL RAJA BORRÀS

6. **Extracte del número 25 de la revista *Espais*, Departament de Política Territorial i Obres Públiques**

Les obres van permetre restaurar el seu pont Vell i retornar-li la seva funció d'infrastructura viària

La recuperació d'un tram de l'històric Camí Ral de Jorba (Anoia)

Montserrat Julià i Torné
LLICENCIADA EN HISTÒRIA DE L'ART

"Fruit d'un conveni entre la Diputació de Barcelona i l'Ajuntament de Jorba naixia el projecte per a la restauració de l'anomenat pont Vell situat en el municipi de Jorba. Les obres, en el que ha estat un llarg procés de realització, han servit per a retornar la forma i la funció primigènia que tenia aquesta infrastructura: formar part de la xarxa viària del municipi, a la qual ja pertanyia en els seus orígens, i recobrar la seva fesomia estructural. L'abandó i l'envelliment en què es trobava aquest pont en el moment de l'inici de les obres feien d'ambdós aspectes, funcional i formal, una imatge en el record. Actualment, i després de les obres, el pont Vell augmenta el patrimoni arquitectònic de Jorba."

L'anomenat pont Vell, situat sobre la riera de Rubió en el municipi de Jorba (Anoia), forma part de la carretera vella o l'històric Camí Ral que, adaptat parcialment a la carretera N-II en el tram que uneix Jorba amb el veïnat de St. Pere, ha mantingut al llarg dels anys el seu caràcter rural, sense gaires transformacions i sense quedar absorbit pel creixement urbà del municipi, encara que patint una gran degradació.

Aquest pont no es limita a salvar el pas sobre la riera sinó que anivella el camí en una zona de 100 m de llargada, obra que es completa amb un mur de contenció de terres. L'estructura del pont és força simple: dos arcs iguals, de 3,25 m de radi, amb una alçada sobre el nivell de la riera de 6,58 m. Els arcs es completen amb un àmpit de pilars quadrats, dels quals en mancaven bona part, alhora que patien una notable degradació dels carreus i la maçoneria.

Sense referències documentals

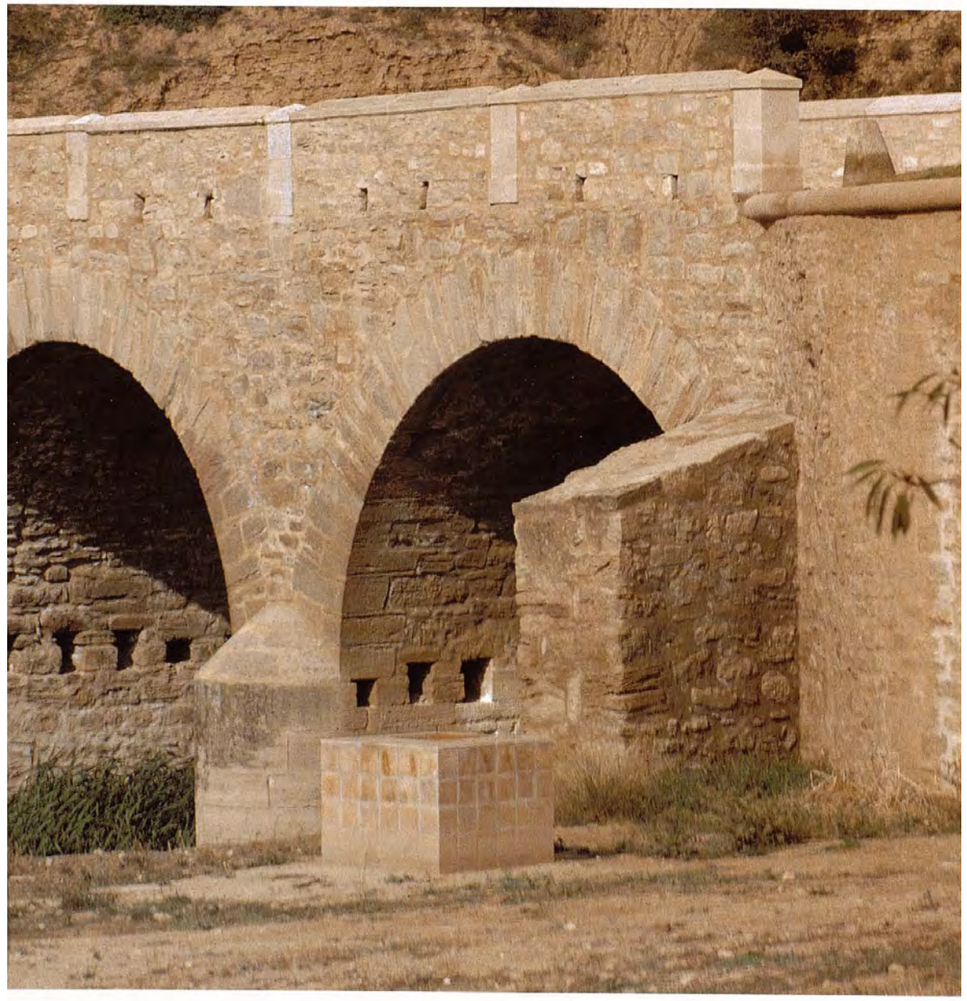
No han estat possibles les restitucions basades en referències documentals directes, ni tan sols bibliogràfiques. Es desconeix l'any de construcció exacte i qui fou el projectista de l'obra. L'únic vestigi ha estat propiciat per les obres que s'hi han hagut de fer, ja que durant la seva execució es van descobrir dues pedres amb dues dates; 1787 i 1789, cosa que va permetre una contextualització tipològica amb uns altres ponts construits a Catalunya durant el període il·lustrat. A partir d'aquí es constataren prou similituds constructives amb uns altres ponts del període, com és el cas del malauradament desaparegut pont de Molins de Rei [1] (1768); i s'aconseguí trobar una pauta d'intervenció, sobretot pel que feia al tractament dels paraments, la maçoneria i el pilar central del pont [2].

Retornar-li la funció viària

A part de les diferents patologies que presentava el pont, a causa del natural envelliment de l'obra, l'objectiu principal es va centrar a retornar-li la seva funció viària, integrant-lo, doncs, a l'eix viari del municipi, a l'extrem d'aquest, tot mantenint, però, el seu caràcter rural, atesa la seva ubicació. Aquest objectiu es veia obstaculitzat pel fet que, en una anterior intervenció de consolidació, es va desviar el traçat del Camí Ral en el seu itinerari per Jorba, i en aquest tram es van edificar construccions que ara es troben molt properes al pont, cosa que feia impossible la recuperació del que havia estat el seu traçat originari. Aquest fet va implicar haver de mantenir el mur de reforçament amb talús, solament en el tram en què el Camí Ral va canviar la seva alineació.

Una altra dificultat la plantejava la proximitat del llit del riu, en

El pont restaurat, aspecte actual (1990). Façana oest.

Pavimentació de la calçada i creació de jardineria armada a les voreres de la calçada.

El traçat de l'antic Camí Ral en el seu pas pel municipi de Jorba i la seva concreció estructural en el mur amb talús i el pont.

el tram situat per sota mateix del pont, que, omplert de terres, va modificar el nivell i l'alçada de l'estructura central, produint també en la zona nord, una erosió de terres que modificaren els nivells de fonamentació a un altre nivell més profund, que obligà a utilitzar formigó armat.

Caràcter rural i urbà

Les solucions adoptades en la restauració a un nivell més general han estat diverses. A grans trets, destaquen la utilització de pedra del país i la restitució del morter en les juntes i els carreus de maçoneria. Com a elements de disseny cal assenyalar la creació d'una jardineria armada de formigó a les voreres de la calçada. Aquest element, unit amb l'extremada cura amb què ha estat feta la restitució de qualsevol dels elements que hi mancaven, com ara els àmpits, posen en relació el caràcter distintiu de l'obra, tant en l'aspecte rural com en l'urbà; el primer, ateses les dimensions de l'obra, i el darrer perquè es tracta d'una obra d'enginyeria en un eix viari com era l'antic Camí Ral. Amb la restauració de l'obra s'ha retornat no solament l'originària fesomia sinó també la seva funcionalitat com a eix viari.

M. J. □

El projecte i la direcció d'obra ha estat a càrrec de l'arquitecte Enric Solsona i Piña.

(1) El núm. 14 d'ESPAIS (novembre-desembre 1988) conté l'article "El pont de Molins de Rei que va erigir Carles III, perdut per sempre", que ofereix una àmplia informació d'aquesta obra pública desapareguda l'any 1971.

(2) MULLER. *Tratado de fortificaciones o el arte de construir los edificios militares y civiles*. Barcelona. 1769. 2 Vols.

7. **Tríptic *Anoia, terra de castells*, Consell comarcal de l'Anoia**

LLISTAT DE CASTELLS

VISITA GUIADA
1. CASTELL DE CLARAMUNT (La Pobla de Claramunt)
2. CASTELL DE BOIXADORS (Sant Pere Sallavinera)
3. CASTELL DE LA TOSSA (Santa Margarida de Montbui)
4. CASTELL DE TOUS (Sant Martí de Tous)
5. CASTELL DE PIERA o DE FONTANET (Piera)
6. CASTELL DE CALAF (Calaf)
7. CASTELL o TORRE DE LA MANRESANA (Els Prats de Rei)

VISITA EXTERIOR i CONCERTADA
8. CASTELL D'ÒDENA (Òdena)
9. CASTELL DE VILADEMÀGER (La Llacuna)
10. CASTELL DE SANT ESTEVE (Castellfollit de Riubregós)
11. CASTELL D'ORPÍ (Orpí)
12. CASTELL DE MIRALLES (Santa Maria de Miralles)
13. ESGLÉSIA FORTALESA DE SANTA MARIA (Rubió)
14. CASTELL DE JORBA (Jorba)

VISITA EXTERIOR LLIURE
15. CASTELL DE LA TORRE DE CLARAMUNT (La Torre de Claramunt)
16. TORRE DE CONTRAST (Argençola)
17. CASTELL D'ARGENÇOLA (Argençola)
18. CASTELL DE QUERALT (Bellprat)
19. CASTELL DE CABRERA (Cabrera d'Anoia)
20. CASTELL DE CALONGE (Calonge de Segarra)
21. CASTELL DE CASTELLOLÍ (Castelloli)
22. CASTELL DE FREIXE (Piera)
23. CASTELL DE CASTELLET, DEL BEDORC o DE LA VENTOSA (Piera)
24. CASTELL DE ROQUETA (Sant Martí de Tous)
25. CASTELL DE SEGUR (Veciana)

SOTA LA DENOMINACIÓ ANOIA, TERRA DE CASTELLS ES VOL DONAR A CONÈIXER UN DELS MAJORS ATRACTIUS DE LA COMARCA: SI BÉ EL PATRIMONI DE L'ANOIA ÉS RIC, LES TORRES I ELS CASTELLS HI OCUPEN UN LLOC DESTACAT GRÀCIES A LA SEVA ABUNDÀNCIA I DIVERSITAT.

En aquesta guia us presentem una selecció de 25 torre de 25 torres i castells que, gràcies al seu estat actual i f actual i facilitat d'accés, són la millor porta d'entrada a d'entrada a l'Anoia medieval. També hi trobareu altres trobareu altres edificacions que, tot i estar més aïllades més aïllades o conservades de manera més parcial, són parcial, són de gran interès cultural, a més de punts de punts de parada obligatoris per als amants dels esport dels esports de natura.

SÍNTESI HISTÒRICA

Bona part de les torres i castells de l'Anoia daten d'entr daten d'entre mitjans del segle X i mitjans del segle XI. E segle XI. En aquells moments els comtes de Barcelona, Barcelona, Osona-Manresa i Berga-Cerdanya van ocup van ocupar i repoblar el territori, desplaçant els antics p els antics possessors musulmans. Quan la zona va deixa va deixar de ser primera línia de frontera, els castells va castells van passar a ser el centre administratiu dels no dels nous senyorius feudals. Entre d'altres, van destaca van destacar famílies com els Claramunt, Montbui, Tous Montbui, Tous o Òdena.

A partir del segle XIV, la família dels Cardona es va fer es va fer amb els principals senyorius de la comarca, de comarca, de manera que les torres i castells van passa van passar a ser el lloc de residència dels seus administ administradors. Amb el pas dels segles i l'augment del p l'augment del pes de les ciutats, els antics centres de p centres de poder es van anar abandonant, o bé van se bé van ser reconvertits en masos o cases.

Actualment, tots ells són una magnífica targeta de pres de presentació per a la comarca de l'Anoia.

CALAF

CASTELL DE CALAF

Castell del s.XI situat a la part alta de la població en un punt estratègic de control de dues vies importants de comunicació. N'eren senyors feudals els bisbes de Vic i els vescomtes de Cardona feudataris seus, arribant a emetre moneda vescomtal de Calaf fins ben entrat el segle XII.

ELEMENTS DESTACATS: La fortificació de planta poligonal amb angles arrodonits, recinte emmurallat i l'accés als miradors sobre la torre i murs del castell. Restaurat des del 2011.

Visita guiada el primer dissabte de cada mes a les 11:00 h.
Visites concertades trucar al tel. 93 868 08 33

CASTELLFOLLIT DE RIUBREGÓS

CASTELL DE SANT ESTEVE

La fortalesa, cap a l'any 1000, formava part de les possessions del comtat de Cerdanya, del qual reverti per herència al de Barcelona. Cap a la segona meitat del segle XIII era senyorejat pels Cardona. El castell va ser derruit l'any 1822 pel General Mina dins els enfrontaments durant el Trienni Liberal.

ELEMENTS DESTACATS: Recinte emmurallat central on es conserven els fonaments de la torra mestra, murs i vàries dependències; dues torres albarranes: la torre del Ballester i la torre del Raval i uns grafits d'època medieval amb la representació d'un assetjament al castell.

Visita lliure.
Visita concertada trucar al tel. 93 869 30 31

ELS PRATS DE REI

CASTELL O TORRE DE LA MANRESANA

El castell de la Manresana, documentat des del segle XI, estava dominat per la família Balsareny. Va ser un lloc estratègic en la Guerra de Successió durant les Batalles dels Prats de Rei, l'any 1711, des d'on el Comte Starhemberg dirigia les tropes austriacistes.

ELEMENTS DESTACATS: La torre circular de 21m d'alçada, on l'únic accés a la torre es realitza per la poterna, situada a uns 11m, que permet gaudir d'una àmplia panoràmica de l'entorn.

Visita lliure.
Visita guiada concertada trucar al tel. 93 869 84 62 o 93 868 03 66

JORBA

CASTELL DE JORBA

Documentat per primer cop l'any 978. El personatge que consolida el castell, els seus dominis i el llinatge dels Jorba, és Guerau de Jorba (1120-1188), el primer baró del castell. En Guerau va ser un noble força influent com a conseller intim del compte de Barcelona, Ramon Berenguer IV. Va contribuir a la creació del Principat de Catalunya, participant personalment en les incorporacions de Lleida, Tortosa i Tarragona a Catalunya. Al Castell de Jorba hi onejà la primera senyera documentada que ha tingut Catalunya en la seva història. Aquest blasó que està documentat des de l'any 1.150, va ser compartit a tot el comtat de Barcelona, i per tant utilitzat per Guerau de Jorba, i és una de les quatre ensenyes més antigues d'Europa amb continuïtat fins el present.

ELEMENTS DESTACATS: Història de Guerau de Jorba i la senyera.

Visita lliure.
Visita concertada trucar a tel. 93 809 40 00

LA LLACUNA

CASTELL DE VILADEMÀGER

Castell ubicat dalt d'un espadat és esmentat l'any 987 com una de les afrontacions en la donació que el comte Borrell II fa a l'església de Sant Pere de Vic. Va passar per dominis de la casa comtal de Barcelona, pel senyors del castell de Queralt i pel llinatge dels Cervelló entrant a formar part de la baronia de la Llacuna.

ELEMENTS DESTACATS: Restes del castell formades per una torre de l'homenatge, el recinte emmurallat i una portalada d'accés d'un segon clos de muralles; l'església de Sant Pere i la vista panoràmica del Pla de la Llacuna.

Visita lliure.
Visita concertada trucar al tel. 93 897 68 30 o 93 897 60 63

LA POBLA DE CLARAMUNT

CASTELL DE CLARAMUNT

Castell del s. X dels antics senyors de Claramunt que hi van exercir el seu domini fins al s.XIV, i fortalesa emblemàtica de la Conca d'Òdena.

ELEMENTS DESTACATS: Conjunt monumental format per dos recintes de muralles esglaonat amb la muralla exterior amb 7 bestorres defensives. Dins del recinte trobem l'església de Santa Maria d'estil romànic.

LA MUNTANYA DELS NENS: Una pujada lúdica i educativa fins a la fortalesa en què els infants podran trobar diferents zones per conèixer l'entorn natural.

Visita guiada de dimecres a diumenge. Dilluns i dimarts tancat.
Horari d'estiu (01/05 - 30/09):
De 10:00 a 13:30 h i de 16:00 a 18:30 h
Horari d'hivern (01/10 – 30/04):
De 9:30 a 13:30 h i de 15:00 a 16:30 h
Telèfon de contacte:
93 808 60 75 / 670 22 55 16
www.lapobladeclaramunt.cat
www.mhcat.cat

ÒDENA

CASTELL D'ÒDENA

Castell documentat des de l'any 957, correspon al llinatge dels Òdena protagonistes arreu de la comarca de les violències feudals durant els s.XII i XIII fins que van vendre el castell als Cardona i que canvia en diverses ocasions de propietari, oscil·lant entre els comtes de Barcelona i la casa de Cardona.

ELEMENTS DESTACATS: Del recinte emmurallat només en resta un gran baluard poligonal o torre de l'Homenatge i una petita part de la muralla. Dins el recinte s'encabia el nucli antic de la població fins 1943.

Visita lliure amb audioguia descarregable a www.odena.cat

ORPÍ

CASTELL D'ORPÍ

Documentat des del s. X com un límit del proper castell de Miralles, és esmentat com a termenal entre els bisbats de Vic i Barcelona. Cap al s. XII entrà a formar part dels senyors de Claramunt, emparentats amb els de Cardona des de l'any 1083.

ELEMENTS DESTACATS: Singular torre poligonal de 6 costats amb un gran casal que es va aprofitar com a recinte fortificat. Actualment, és un espai d'allotjament i restauració.

Visita exterior lliure.
Castell de propietat privada.
Visita concertada -Restaurant-Allotjament rural trucar al tel. 93 808 00 21

PIERA

CASTELL DE PIERA O DE FONTANET

Anomenat també Castell de Jaume I ja que hi feia llargues estades quan es desplaçava a la Catalunya interior, l'any 1265 el rei en determina un estatge reial permanent. L'edifici està format per un sol cos amb torre adossada amb merlets i envoltat per muralla també emmerlatada.

ELEMENTS DESTACATS: Recinte fortificat, porta d'accés adovellada. Llocs d'interès propers: Església de Santa Maria, casc antic de la vila i la llegenda de la promesa de Jaume I de pujar el camí d'accés al castell de genolls.

Visita guiada el primer diumenge de cada mes de 12:00 a 14:00 h.
Castell de propietat privada.
Visites concertades trucar als: 93 776 16 82 / 659 040 029 / 682 366 732
www.castelldepiera.es

RUBIÓ

ESGLÉSIA FORTALESA DE SANTA MARIA

El temple-fortificació de Santa Maria d'estil gòtic s'aixeca majestuós al cim de la serra de Rubió. L'edifici actual fou construït entre 1275 i 1317 a petició dels senyors de Castelloli, potser enterrats a la zona del presbiteri. L'any 1380 família de Boixadors en va comprar els drets jurisdiccionals al rei Pere III, mantenint-ne les seves possessions fins al segle XVIII.

ELEMENTS DESTACATS: L'església de nau coberta amb doble volta de creueria amb el retaule de Santa Maria i els contraforts, la torre-campanar i un baluard del caràcter fortificat de la construcció.

Visita exterior lliure.
Visita guiada concertant hora a l'Ajuntament al tel. 93 809 41 81

SANTA MARGARIDA DE MONTBUI

CASTELL DE LA TOSSA

Conjunt romànic primerenc de la Tossa de Montbui dels segles X-XI situat al final de la serralada de Miralles-Queralt, talaia de la Conca d'Òdena, que resten d'un passat esplendorós de la baronia de Montbui.

ELEMENTS DESTACATS: La torre de base rectangular amb els angles arrodonits, l'església preromànica d'estil llombart de Santa Maria de la Tossa i el mirador del salt de la donzella.

Obert tots els diumenges d'10:30 a 13:30 h.
Visita guiada el segon i quart diumenge de cada mes a les 12:00 h.
Visites concertades trucar al tel. 653 653 167
Restaurant 646 728 984
www.latossa.cat

SANTA MARIA DE MIRALLES

CASTELL DE MIRALLES

L'any 960 ja és mencionat en un document del Compte de Barcelona Borrell assenyalant-lo com una de les afrontacions del Castell de la Roqueta. Aquest castell formava part de la línia defensiva que permeté el repoblament de la comarca cap a ponent a finals del segle X. Pertanyé als Cervelló i després a la baronia de la Llacuna.

ELEMENTS DESTACATS: Edificació rectangular a la part superior, església romànica de Santa Maria i esplanada limitada per una muralla enderrocada a l'extrem del qual es conserva una torre quadrada o torre de l'homenatge.

Visita lliure.
Visita concertada trucar al tel. 93 808 03 01

SANT MARTÍ DE TOUS

CASTELL DE TOUS

Gran casal residencial fortificat datat l'any 960 que conserva intacta la seva torre quadrangular coronada amb merlets. Els nobles de la família de Tous deixaren de ser els propietaris del castell durant la primera meitat del s. XV.

ELEMENTS DESTACATS: Recinte fortificat amb la torre quadrangular, capella amb accés directe a l'interior del castell i la Llegenda de la senyora de Tous. Església d'estil neoclàssic, construïda damunt d'una antiga església gòtica i carrers del nucli antic.

Visita guiada sense concertar el segon dissabte de mes amb sortida a la seu de l'AECOM a les 11:30 h.
Visita guiada concertada per a grups el segon i l'últim dissabte de cada mes.
Per a grups i escoles es concerten visites a mida però la visita al castell és externa.
Telèfon de contacte 93 809 60 02

SANT PERE SALLAVINERA

CASTELL DE BOIXADORS

Castell del s.XI situat en una posició privilegiada pel que fa al control sobre els camins d'accés a l'altiplà de Calaf, que fou senyorejat per la família dels Boixadors des del 1100.

ELEMENTS DESTACATS: Conjunt monumental on destaca la torre rodona mestra de tres nivells, una sala coberta amb un arc de diafragma ogival i restes d'un casal senyorial. Connectada per un portal al castell hi trobem la capella de Sant Pere.

Visita guiada el primer diumenge de cada mes d'11:00 a 14:00 h.
Visites concertades trucar al tel. 93 869 88 30 o 649 33 84 40

JACIMENTS ARQUEOLÒGICS i RESTES

26. CASTELL DE CLARIANA (Argençola)

27. CASTELL DE ROCAMORA o FORTIFICACIÓ DE VILADASPIS (Argençola)

28. CASTELL DE LA GUÀRDIA (El Bruc)

29. CASTELL FERRAN (El Bruc)

30. CASTELL DE MIRAMBELL (Calonge de Segarra)

31. TORRE DE JOVERÓ (Jorba)

32. ELS CASTELLOLTS (La Llacuna)

33. CASTELL DE RIQUER (Montmaneu)

34. CASTELL DE PUIGDEMÀGER (Els Prats de Rei)

35. CASTELL DE MONTESQUIU (Pujalt)

36. CASTELL DE PUJALT (Pujalt)

37. CASTELL DE LA GUÀRDIA PILOSA (Pujalt)

38. CASTELL DE VILALLONGA (Sant Martí de Sesgueioles)

39. CASTELL DE VECIANA (Veciana)

40. CASTELL DE MONTFALCÓ EL GROS (Veciana)

RUTES D'INTERÈS

1. RUTA DELS CASTELLS DE FRONTERA - La marca manresana - La frontera de l'Anoia (2 dies)

2. CAMÍ DE LES BATALLES DE PRATS DE REI

3. CAMÍ DE LES BATALLES DEL BRUC

4. ANOIABIKETOUR SUD, terra de castells (2 o 3 etapes)

5. CINTURÓ DE LA CONCA PR-C119 (68 km)

Per a més informació a:
anoiaturisme.cat

1. LOCALITZACIÓ

L00. Xarxa de castells
L01. Ortofoto entorn
L02. Cursos d'aigua
L03. Carreteres I camins
L04. Nuclis urbans
L05. Elements de referència

2. SITUACIÓ

S01. Poble de Jorba. Ortofoto
S02. Poble de Jorba. Castell I camí ral
S03. Poble de Jorba. Edificació
S04. Poble de Jorba. Sistema verd

3. ESTAT INICIAL

EI01. Castell de Jorba. Ortofoto
EI02. Castell de Jorba. Fase I. S X – XI
EI03. Castell de Jorba. Fase II. S XI – XII
EI04. Castell de Jorba. Fase III. S XII – XIII
EI05. Castell de Jorba. Fase IV. S XV – XVI
EI06. Castell de Jorba. Fase V. S XVIII – XIX
EI07. Castell de Jorba. Estat actual
EI08. Castell de Jorba. Alçats sud
EI09. Castell de Jorba. Alçat oest
EI10. Castell de Jorba. Alçat est
EI11. Castell de Jorba. Secció 1
EI12. Castell de Jorba. Secció 2
EI13. Castell de Jorba. Estat actual. Paraments
EI14. Castell de Jorba. Estat actual. Paraments 1
EI15. Castell de Jorba. Estat actual. Paraments 2

4. PROJECTE

P01. Proposta. Recorregut històric i recuperació usos
P02. Fases d'intervenció

4.1 ACTUACIONS D'URGÈNCIA

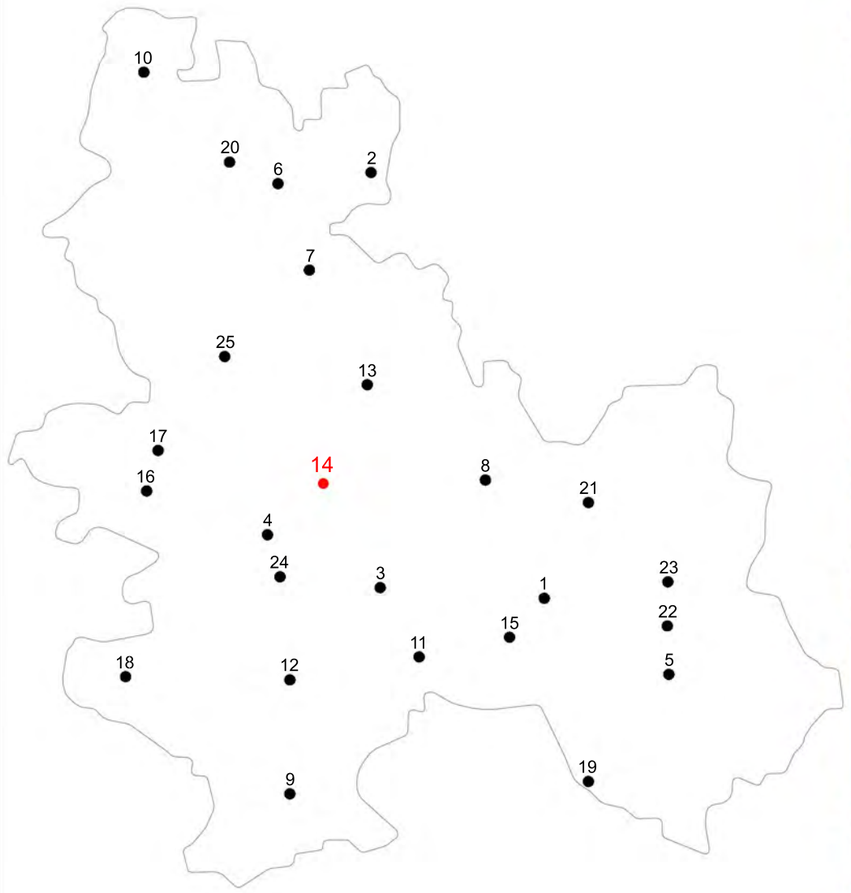
P03. Actuacions d'urgència. Planta
P04. Actuacions d'urgència. Consolidacions paraments
P05. Fases excavació arqueològica

4.2 RECUPERACIÓ CAMÍ RAL

P06. Accessos al recorregut
P07. Proposta de recorregut
P08. Nou accés al castell
P09. Imatges del recorregut
P10. Seccions resum
P11. Imatge camí RAL

4.3 FASES DE RECUPERACIÓ DEL CASTELL

P12. Fase I. Torre de vigilància. Planta
P13. Fase I. Torre de vigilància. Secció1
P14. Fase II. Capella. Planta
P15. Fase II. Capella. Secció 2
P16. Fase III. Muralla. Planta
P17. Fase III. Muralla. Secció 3
P18. Fase III. Muralla. Secció 4
P19. Fase IV. Estances. Planta
P20. Fase I.V Estances. Secció 5
P21. Fase V. Mas. Planta
P22. Fase V. Mas. Secció 6
P23. Imatge. Fase 0. Camp de futbol
P24. Imatge. Fase 1. Torre de guaita
P25. Imatge. Fase 2. Capella
P26. Imatge. Fase 3. Muralla
P27. Imatge. Fase 4. Estances
P28. Imatge. Fase 5. Mas

01. Castell de Claramunt (La Pobla de Claramunt)

02. Castell de Boixadors (Sant Pere Sallavinera)

03. Castell de la Tossa (Santa Margarida de Montbui)

04. Castell de Tous (Sant Marti de Tous)

05. Castell de Piera o de Fontanet (Piera)

06. Castell de Calaf (Calaf)

07. Castell o Torre de la Manresana (Els Prats de Rei)

08. Castell d'Òdena (Òdena)

09. Castell de Vilademàger (La Llacuna)

10. Castell de Sant Esteve (Castellfollit de Riubregós)

11. Castell d'Orpí (Orpí)

12. Castell de Miralles (Santa Maria de Miralles)

13. Església Fortalesa de Santa Maria (Rubió)

14. Castell de Jorba (Jorba)

15. Castell de la Torre de Claramunt (La Torre de Claramunt)

16. Torre de Contrast (Argençola)

17. Castell d'Argençola (Argençola)

18. Castell de Queralt (Bellprat)

19. Castell de Cabrera (Cabrera d'Anoia)

20. Castell de Calonge (Calonge de Segarra)

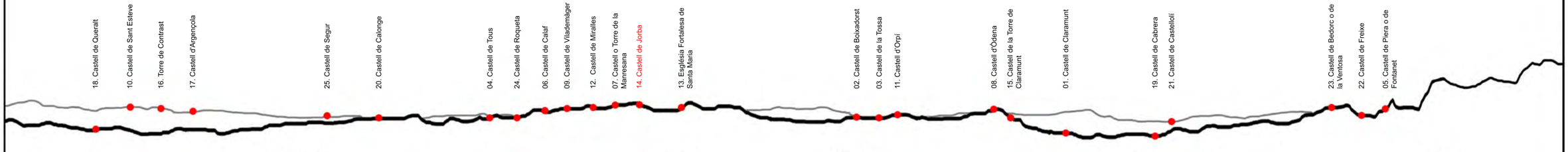

21. Castell de Castelloli (Castelloli)

22. Castell de Freixe (Piera)

23. Castell de Castellet del Bedorc o de la Ventosa (Piera)

24. Castell de Roqueta (Sant Marti de Tous)

25. Castell de Segur (Veciana)

Diputació Barcelona | **Àrea de Territori i Sostenibilitat**

Gerència de Serveis d'Equipaments, Infraestructures Urbanes i Patrimoni Arquitectònic

Servei de Patrimoni Arquitectònic Local

Projecte

PLA DIRECTOR DEL CASTELL DE JORBA

Localització
Castell de Jorba

Municipi i comarca
Jorba - Anoia

Propietat
Ajuntament de Jorba

Plànol

Xarxa de castells

Arxiu
0_Xarxa de castells.dwg

Data
11/2015

Escala
-

Número
L00

Autor

Carles Enrich Giménez
Arquitecte

Vist i plau

Sílvia Martínez Palou
Cap de la Secció Tècnica de Projectes, Obres i Manteniment

Diputació Barcelona | **Àrea de Territori i Sostenibilitat**

Gerència de Serveis d'Equipaments, Infraestructures Urbanes i Patrimoni Arquitectònic

Servei de Patrimoni Arquitectònic Local

Projecte

PLA DIRECTOR DEL CASTELL DE JORBA

Localització
Castell de Jorba

Municipi i comarca
Jorba - Anoia

Propietat
Ajuntament de Jorba

Plànol

Ortofoto entorn

Arxiu
1_Localització_50000.dwg

Data
11/2015

Escala
1:50.000

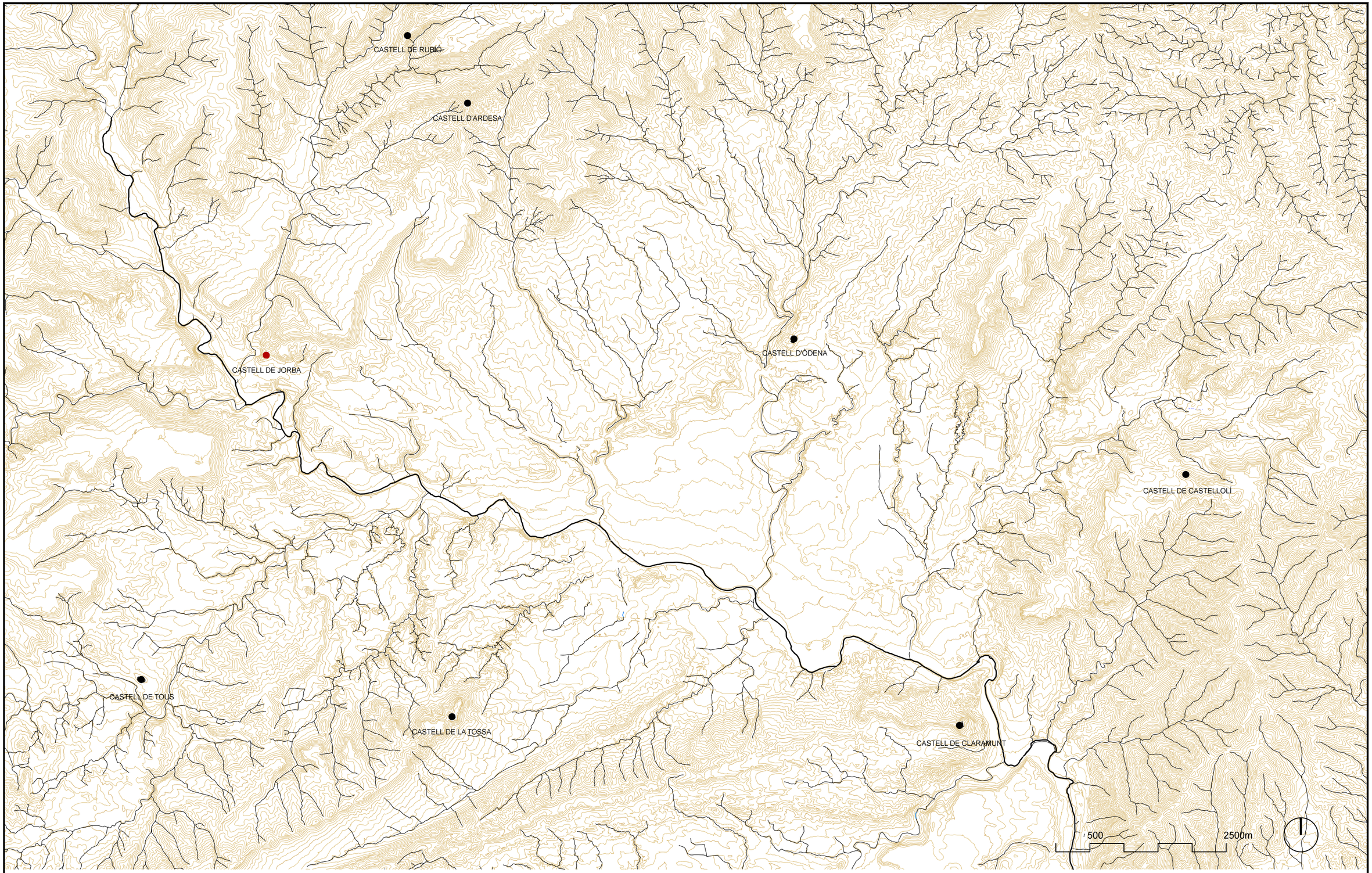
Número
L01

Autor

Carles Enrich Giménez
Arquitecte

Vist i plau

Sílvia Martínez Palou
Cap de la Secció Tècnica de Projectes, Obres i Manteniment

Diputació Barcelona | **Àrea de Territori i Sostenibilitat**

Gerència de Serveis d'Equipaments, Infraestructures Urbanes i Patrimoni Arquitectònic

Servei de Patrimoni Arquitectònic Local

Projecte

PLA DIRECTOR DEL CASTELL DE JORBA

Localització
Castell de Jorba

Municipi i comarca
Jorba - Anoia

Propietat
Ajuntament de Jorba

Plànol

Cursos d'aigua

Arxiu
1_Localització_50000.dwg

Data
11/2015

Escala
1:50.000

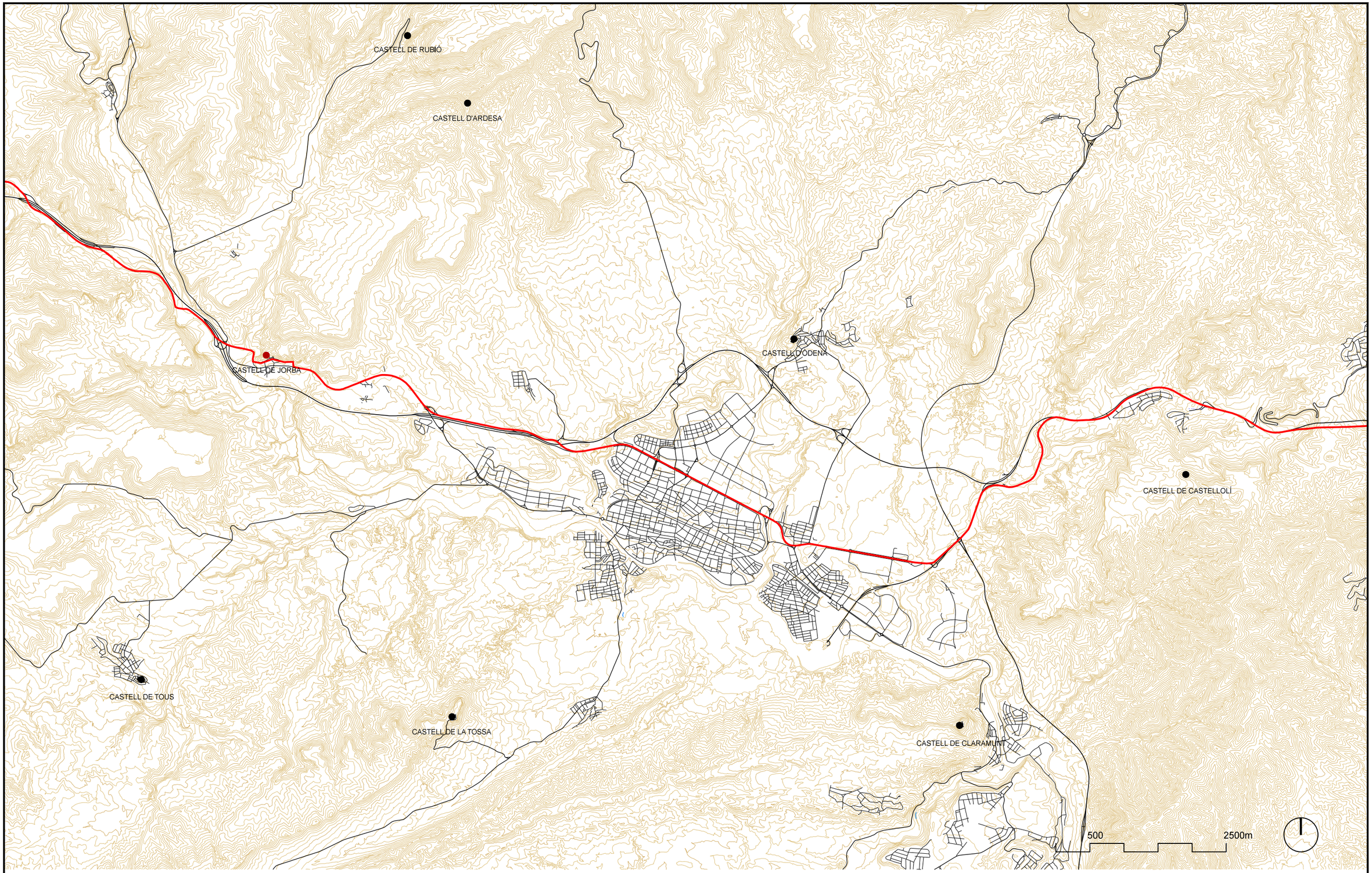
Número
L02

Autor

Carles Enrich Giménez
Arquitecte

Vist i plau

Sílvia Martínez Palou
Cap de la Secció Tècnica de Projectes, Obres i Manteniment

Diputació Barcelona | **Àrea de Territori i Sostenibilitat**

Gerència de Serveis d'Equipaments, Infraestructures Urbanes i Patrimoni Arquitectònic

Servei de Patrimoni Arquitectònic Local

Projecte

PLA DIRECTOR DEL CASTELL DE JORBA

Localització
Castell de Jorba

Municipi i comarca
Jorba - Anoia

Propietat
Ajuntament de Jorba

Plànol

Carreteres i camins

Arxiu
1_Localització_50000.dwg

Data
11/2015

Escala
1:50.000

Número
L03

Autor

Carles Enrich Giménez
Arquitecte

Vist i plau

Sílvia Martínez Palou
Cap de la Secció Tècnica de Projectes, Obres i Manteniment

CASTELL DE RUBIÓ

CASTELL D'ARDESA

CASTELL DE JORBA

CASTELL DE CIODENA

CASTELL DE CASTELLOLÍ

CASTELL DE TOUS

CASTELL DE LA TOSSA

CASTELL DE CLARAMUNT

500 2500m

Diputació Barcelona | **Àrea de Territori i Sostenibilitat**

Gerència de Serveis d'Equipaments, Infraestructures Urbanes i Patrimoni Arquitectònic

Servei de Patrimoni Arquitectònic Local

Projecte

PLA DIRECTOR DEL CASTELL DE JORBA

Localització
Castell de Jorba

Municipi i comarca
Jorba - Anoia

Propietat
Ajuntament de Jorba

Plànol

Nuclis urbans

Arxiu
1_Localització_50000.dwg

Data
11/2015

Escala
1:50.000

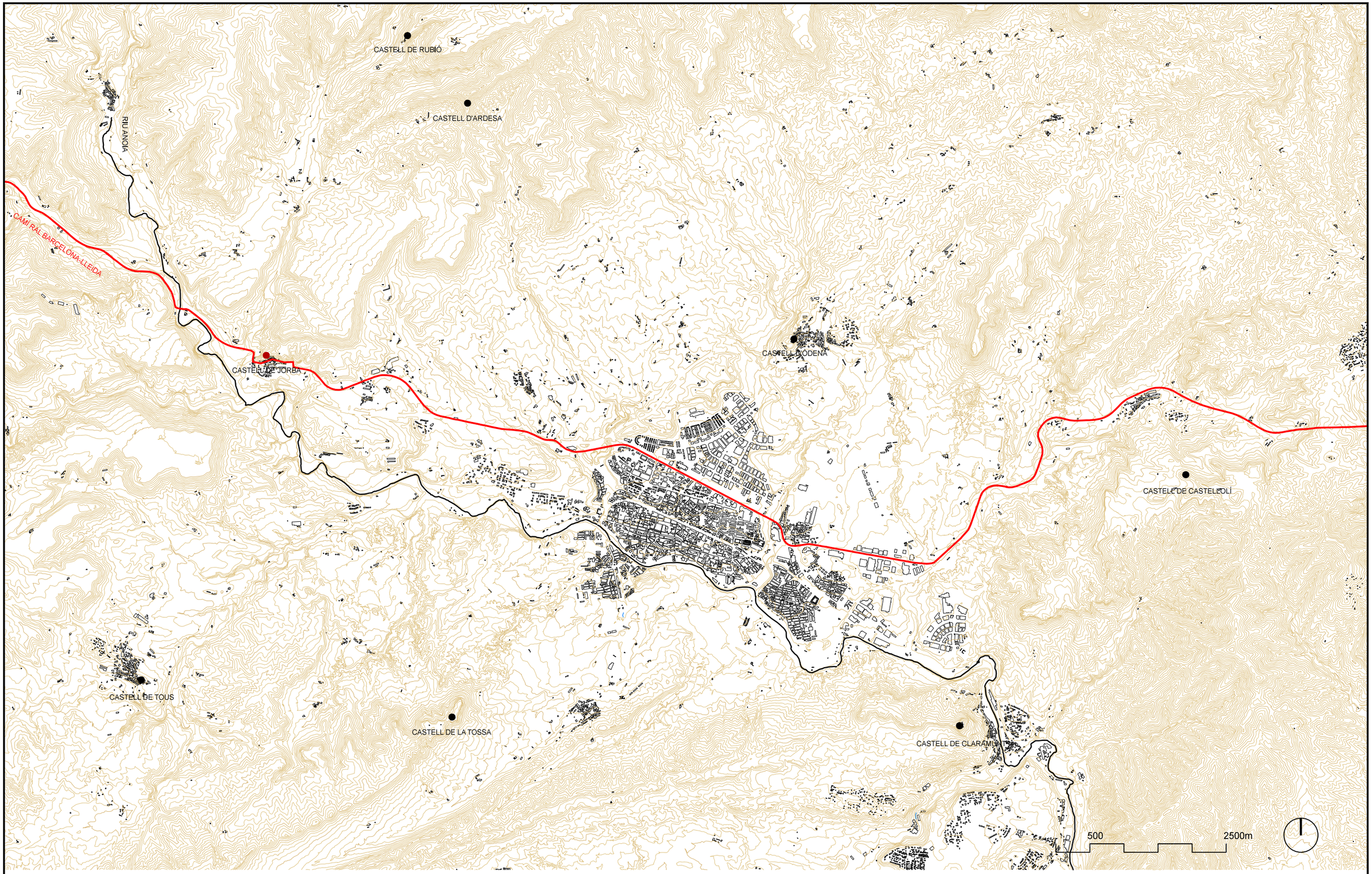
Número
L04

Autor

Carles Enrich Giménez
Arquitecte

Vist i plau

Sílvia Martínez Palou
Cap de la Secció Tècnica de Projectes, Obres i Manteniment

Diputació Barcelona | **Àrea de Territori i Sostenibilitat**

Gerència de Serveis d'Equipaments, Infraestructures Urbanes i Patrimoni Arquitectònic

Servei de Patrimoni Arquitectònic Local

Projecte

PLA DIRECTOR DEL CASTELL DE JORBA

Localització
Castell de Jorba

Municipi i comarca
Jorba - Anoia

Propietat
Ajuntament de Jorba

Plànol

Elements de referència

Arxiu
1_Localització_50000.dwg

Data
11/2015

Escala
1:50.000

Número
L05

Autor

Carles Enrich Giménez
Arquitecte

Vist i plau

Sílvia Martínez Palou
Cap de la Secció Tècnica de Projectes, Obres i Manteniment

Diputació Barcelona | Àrea de Territori i Sostenibilitat

Gerència de Serveis d'Equipaments, Infraestructures Urbanes i Patrimoni Arquitectònic

Servei de Patrimoni Arquitectònic Local

Projecte

PLA DIRECTOR DEL CASTELL DE JORBA

Localització
Castell de Jorba

Municipi i comarca
Jorba - Anoia

Propietat
Ajuntament de Jorba

Plànol

Poble de Jorba. Ortofoto

Arxiu
2_Situació_2000.dwg

Data
11/2015

Escala
1:2.000

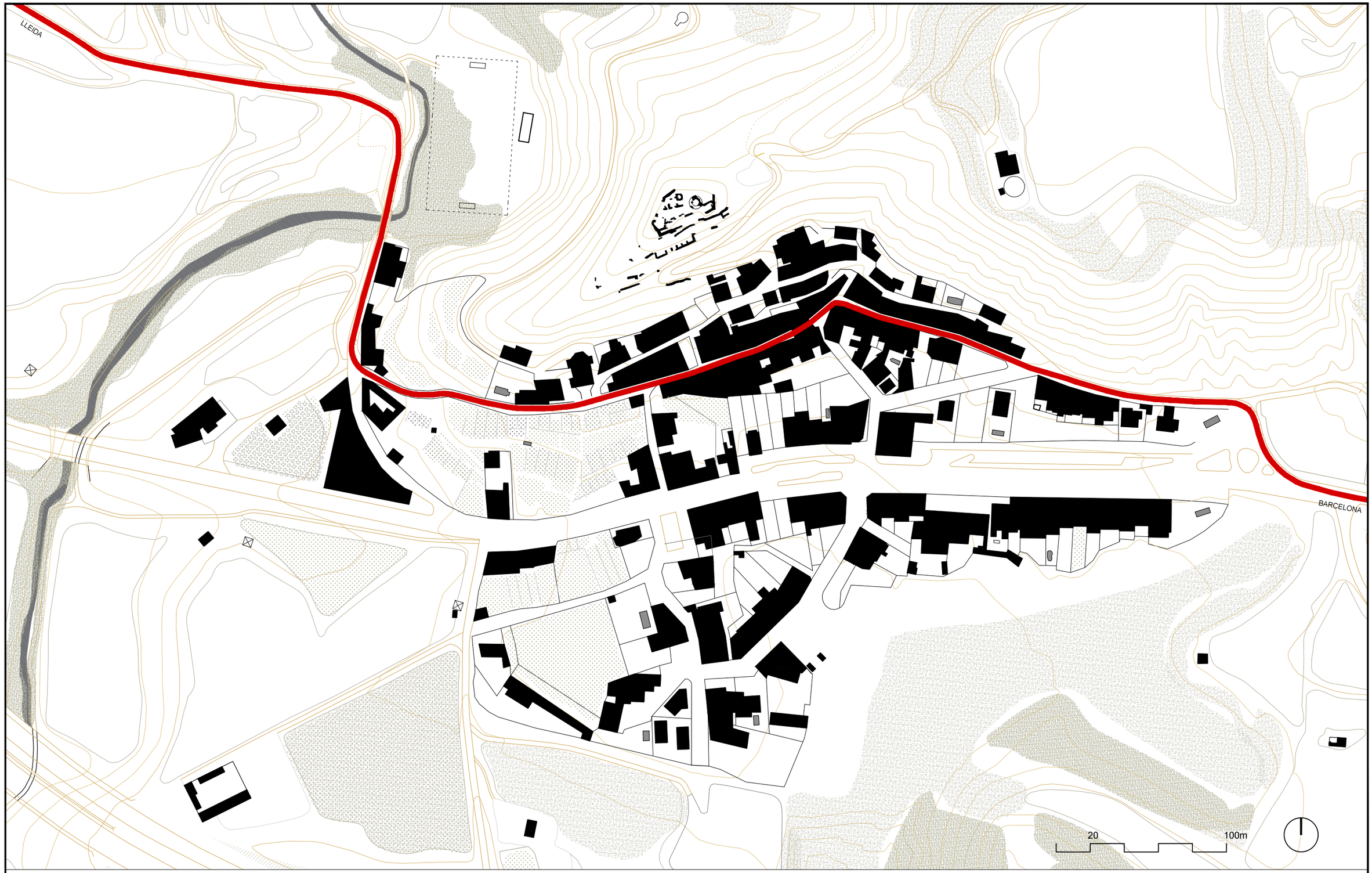
Número
S01

Autor

Carles Enrich Giménez
Arquitecte

Vist i plau

Sílvia Martínez Palou
Cap de la Secció Tècnica de Projectes, Obres i Manteniment

Diputació Barcelona | Àrea de Territori i Sostenibilitat

Gerència de Serveis d'Equipaments, Infraestructures Urbanes i Patrimoni Arquitectònic

Servei de Patrimoni Arquitectònic Local

Projecte

PLA DIRECTOR DEL CASTELL DE JORBA

Localització
Castell de Jorba

Municipi i comarca
Jorba - Anoia

Propietat
Ajuntament de Jorba

Plànol

Poble de Jorba. Castell i camí ral

Arxiu
3_Històrics_2000.dwg

Data
07/2015

Escala
1:2.000

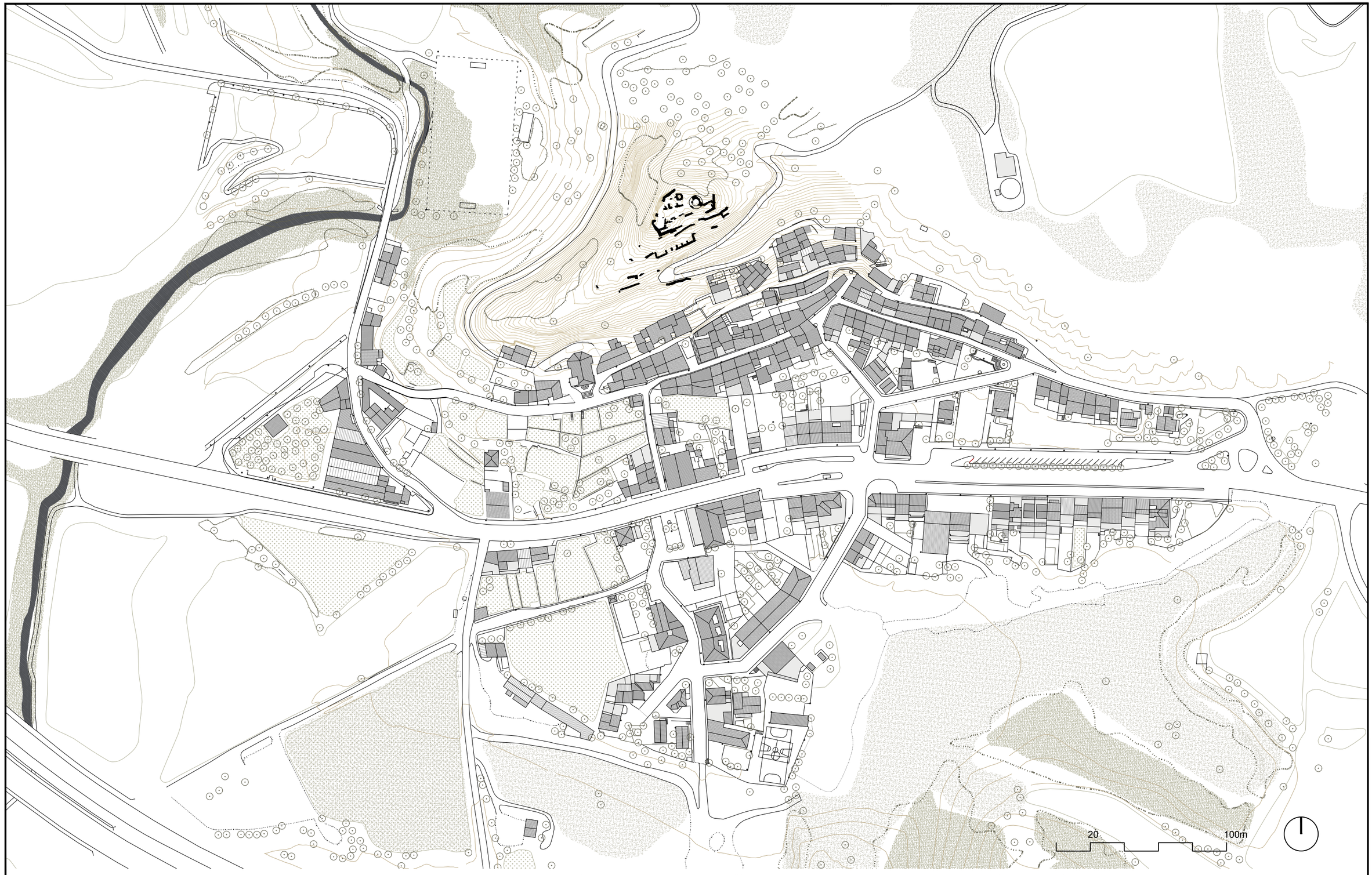
Número
S02

Autor

Carles Enrich Giménez
Arquitecte

Vist i plau

Sílvia Martínez Palou
Cap de la Secció Tècnica de Projectes, Obres i Manteniment

Diputació Barcelona | Àrea de Territori i Sostenibilitat

Gerència de Serveis d'Equipaments, Infraestructures Urbanes i Patrimoni Arquitectònic

Servei de Patrimoni Arquitectònic Local

Projecte

PLA DIRECTOR DEL CASTELL DE JORBA

Localització
Castell de Jorba

Municipi i comarca
Jorba - Anoia

Propietat
Ajuntament de Jorba

Plànol

Poble de Jorba. Edificació

Arxiu
2_Situació_2000.dwg

Data
11/2015

Escala
1:2.000

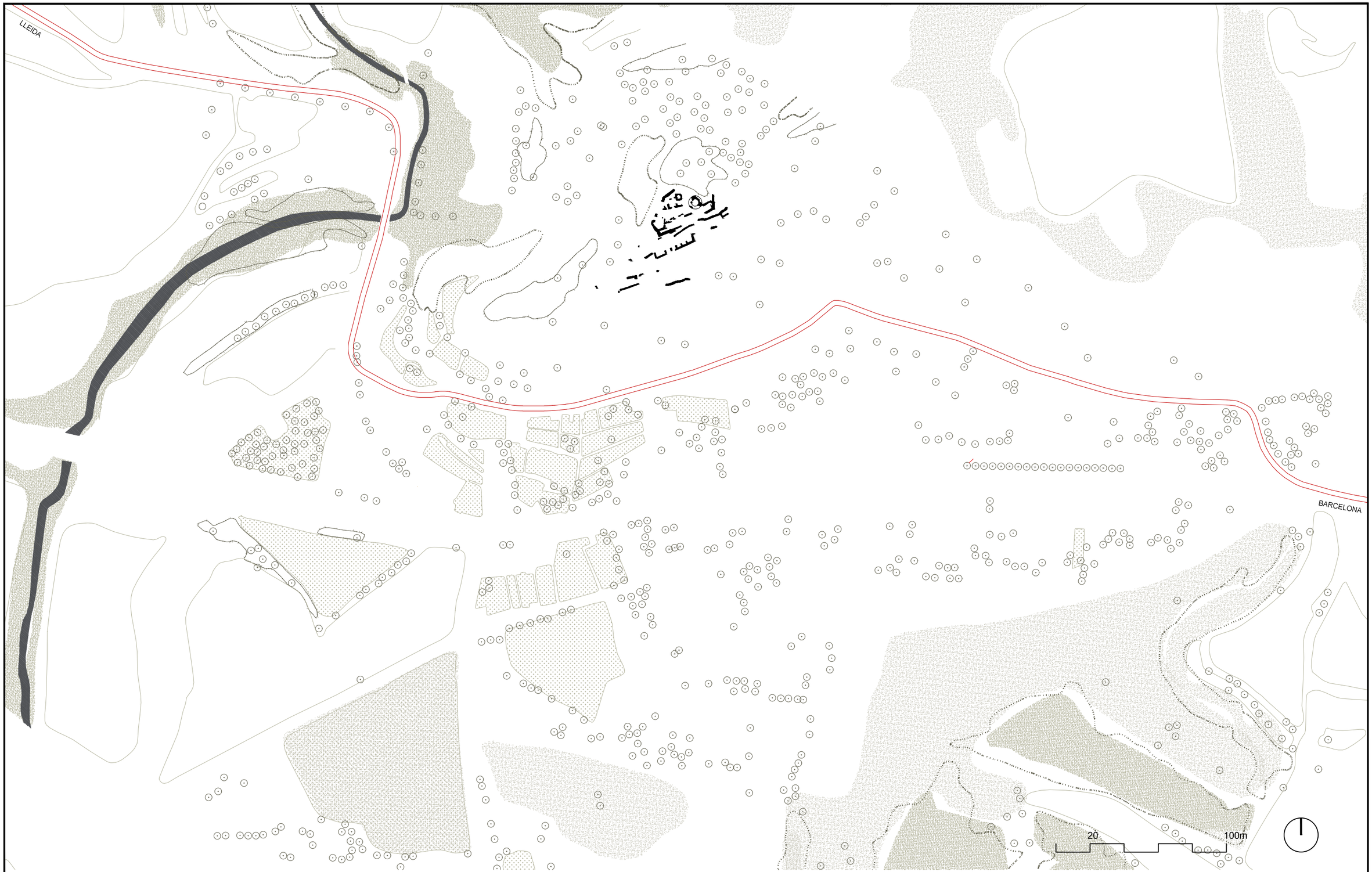
Número
S03

Autor

Carles Enrich Giménez
Arquitecte

Vist i plau

Sílvia Martínez Palou
Cap de la Secció Tècnica de Projectes, Obres i Manteniment

Diputació Barcelona | Àrea de Territori i Sostenibilitat

Gerència de Serveis d'Equipaments, Infraestructures Urbanes i Patrimoni Arquitectònic

Servei de Patrimoni Arquitectònic Local

Projecte

PLA DIRECTOR DEL CASTELL DE JORBA

Localització
Castell de Jorba

Municipi i comarca
Jorba - Anoia

Propietat
Ajuntament de Jorba

Plànol

Poble de Jorba.
Sistema verd

Arxiu
2_Situació_2000.dwg

Data
11/2015

Escala
1:2.000

Número
S04

Autor

Carles Enrich Giménez
Arquitecte

Vist i plau

Sílvia Martínez Palou
Cap de la Secció Tècnica
de Projectes, Obres i Manteniment

Diputació Barcelona | Àrea de Territori i Sostenibilitat

Gerència de Serveis d'Equipaments, Infraestructures Urbanes i Patrimoni Arquitectònic

Servei de Patrimoni Arquitectònic Local

Projecte

PLA DIRECTOR DEL CASTELL DE JORBA

Localització
Castell de Jorba

Municipi i comarca
Jorba - Anoia

Propietat
Ajuntament de Jorba

Plànol

Castell de Jorba. Ortofoto

Arxiu
4_Estat inicial_500.dwg

Data
11/2015

Escala
1:500

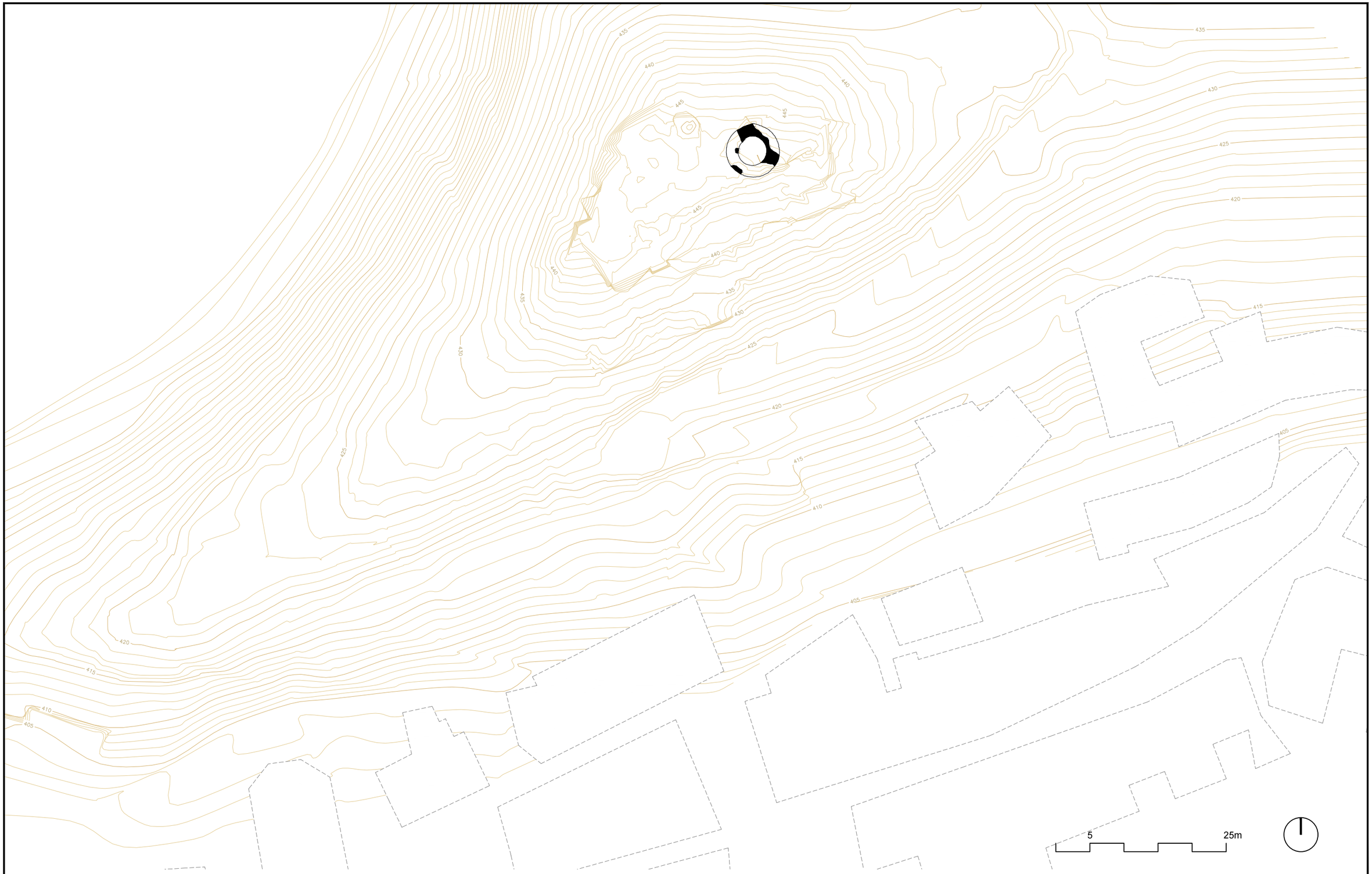
Número
EI01

Autor

Carles Enrich Giménez
Arquitecte

Vist i plau

Sílvia Martínez Palou
Cap de la Secció Tècnica de Projectes, Obres i Manteniment

Diputació Barcelona | Àrea de Territori i Sostenibilitat

Gerència de Serveis d'Equipaments, Infraestructures Urbanes i Patrimoni Arquitectònic

Servei de Patrimoni Arquitectònic Local

Projecte

PLA DIRECTOR DEL CASTELL DE JORBA

Localització
Castell de Jorba

Municipi i comarca
Jorba - Anoia

Propietat
Ajuntament de Jorba

Plànol

Castell de Jorba. Fase I. S X - XI

Arxiu
4_Estat inicial_500.dwg

Data
11/2015

Escala
1:500

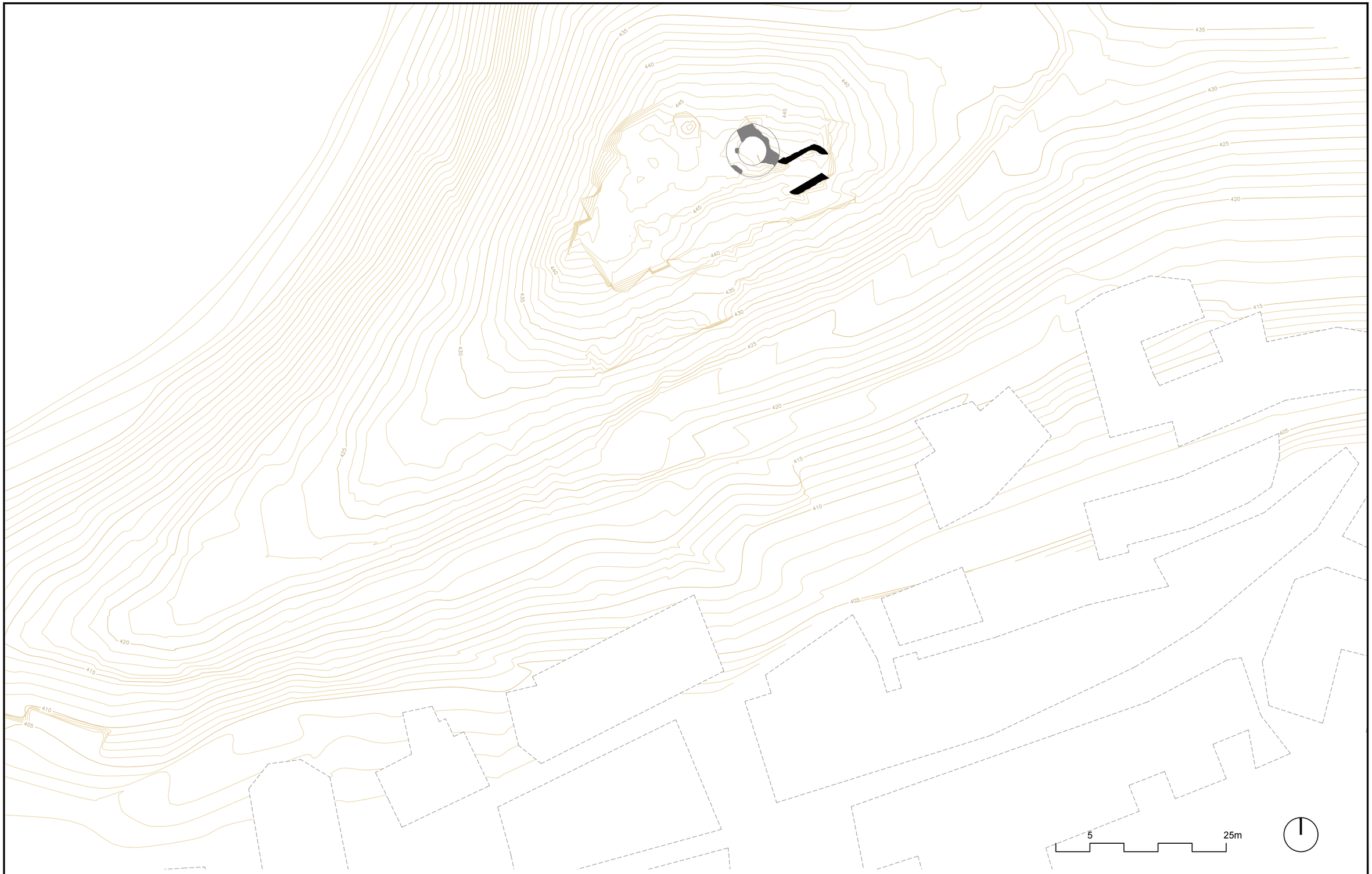
Número
EI02

Autor

Carles Enrich Giménez
Arquitecte

Vist i plau

Sílvia Martínez Palou
Cap de la Secció Tècnica de Projectes, Obres i Manteniment

Diputació Barcelona | Àrea de Territori i Sostenibilitat

Gerència de Serveis d'Equipaments, Infraestructures Urbanes i Patrimoni Arquitectònic

Servei de Patrimoni Arquitectònic Local

Projecte

PLA DIRECTOR DEL CASTELL DE JORBA

Localització
Castell de Jorba

Municipi i comarca
Jorba - Anoia

Propietat
Ajuntament de Jorba

Plànol

Castell de Jorba. Fase II. S XI - XII

Arxiu
4_Estat inicial_500.dwg

Data
11/2015

Escala
1:500

Número
EI03

Autor

Carles Enrich Giménez
Arquitecte

Vist i plau

Sílvia Martínez Palou
Cap de la Secció Tècnica de Projectes, Obres i Manteniment

Diputació Barcelona | Àrea de Territori i Sostenibilitat

Gerència de Serveis d'Equipaments, Infraestructures Urbanes i Patrimoni Arquitectònic

Servei de Patrimoni Arquitectònic Local

Projecte

PLA DIRECTOR DEL CASTELL DE JORBA

Localització
Castell de Jorba

Municipi i comarca
Jorba - Anoia

Propietat
Ajuntament de Jorba

Plànol

Castell de Jorba. Fase III. S XII - XIII

Arxiu
4_Estat inicial_500.dwg

Data
11/2015

Escala
1:500

Número
EI04

Autor

Carles Enrich Giménez
Arquitecte

Vist i plau

Sílvia Martínez Palou
Cap de la Secció Tècnica de Projectes, Obres i Manteniment

Diputació Barcelona | Àrea de Territori i Sostenibilitat

Gerència de Serveis d'Equipaments, Infraestructures Urbanes i Patrimoni Arquitectònic

Servei de Patrimoni Arquitectònic Local

Projecte

PLA DIRECTOR DEL CASTELL DE JORBA

Localització
Castell de Jorba

Municipi i comarca
Jorba - Anoia

Propietat
Ajuntament de Jorba

Plànol

Castell de Jorba. Fase IV. S XV - XVI

Arxiu
4_Estat inicial_500.dwg

Data
11/2015

Escala
1:500

Número
EI05

Autor

Carles Enrich Giménez
Arquitecte

Vist i plau

Sílvia Martínez Palou
Cap de la Secció Tècnica de Projectes, Obres i Manteniment

Diputació Barcelona | Àrea de Territori i Sostenibilitat

Gerència de Serveis d'Equipaments, Infraestructures Urbanes i Patrimoni Arquitectònic

Servei de Patrimoni Arquitectònic Local

Projecte

PLA DIRECTOR DEL CASTELL DE JORBA

Localització
Castell de Jorba

Municipi i comarca
Jorba - Anoia

Propietat
Ajuntament de Jorba

Plànol

Castell de Jorba. Fase V. S XVIII - XIX

Arxiu
4_Estat inicial_500.dwg

Data
11/2015

Escala
1:500

Número
EI06

Autor

Carles Enrich Giménez
Arquitecte

Vist i plau

Sílvia Martínez Palou
Cap de la Secció Tècnica de Projectes, Obres i Manteniment

Diputació Barcelona | **Àrea de Territori i Sostenibilitat**

Gerència de Serveis d'Equipaments, Infraestructures Urbanes i Patrimoni Arquitectònic

Servei de Patrimoni Arquitectònic Local

Projecte

PLA DIRECTOR DEL CASTELL DE JORBA

Localització
Castell de Jorba

Municipi i comarca
Jorba - Anoia

Propietat
Ajuntament de Jorba

Plànol

Castell de Jorba. Estat actual

Arxiu
4_Estat inicial_500.dwg

Data
11/2015

Escala
1:500

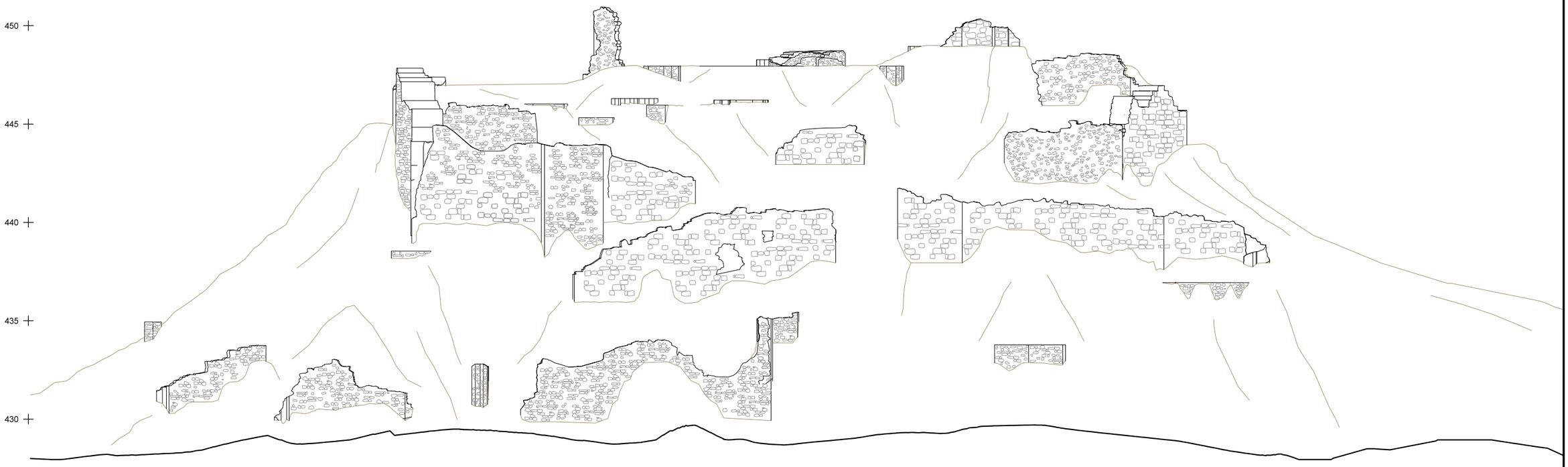
Número
EI07

Autor

Carles Enrich Giménez
Arquitecte

Vist i plau

Sílvia Martínez Palou
Cap de la Secció Tècnica de Projectes, Obres i Manteniment

20 100m

Diputació Barcelona | Àrea de Territori i Sostenibilitat

Gerència de Serveis d'Equipaments, Infraestructures Urbanes i Patrimoni Arquitectònic

Servei de Patrimoni Arquitectònic Local

Projecte

PLA DIRECTOR DEL CASTELL DE JORBA

Localització
Castell de Jorba

Municipi i comarca
Jorba - Anoia

Propietat
Ajuntament de Jorba

Plànol

Castell de Jorba
Alçat sud

Arxiu
5_Alçats i seccions.psd

Data
11/2015

Escala
1:200

Número
El08

Autor

Carles Enrich Giménez
Arquitecte

Vist i plau

Sílvia Martínez Palou
Cap de la Secció Tècnica
de Projectes, Obres i Manteniment

Diputació Barcelona | Àrea de Territori i Sostenibilitat
Gerència de Serveis d'Equipaments, Infraestructures Urbanes i Patrimoni Arquitectònic
Servei de Patrimoni Arquitectònic Local

Projecte
PLA DIRECTOR DEL CASTELL DE JORBA

Localització
Castell de Jorba

Municipi i comarca
Jorba - Anoia

Propietat
Ajuntament de Jorba

Plànol
Castell de Jorba
Alçat oest

Arxiu
5_Alçats i seccions.psd

Data
11/2015

Escala
1:200

Número
EI09

Autor
Carles Enrich Giménez
Arquitecte

Vist i plau
Sílvia Martínez Palou
Cap de la Secció Tècnica de Projectes, Obres i Manteniment

Diputació Barcelona | Àrea de Territori i Sostenibilitat

Gerència de Serveis d'Equipaments, Infraestructures Urbanes i Patrimoni Arquitectònic

Servei de Patrimoni Arquitectònic Local

Projecte

PLA DIRECTOR DEL CASTELL DE JORBA

Localització
Castell de Jorba

Municipi i comarca
Jorba - Anoia

Propietat
Ajuntament de Jorba

Plànol

Castell de Jorba
Alçat est

Arxiu
5_Alçats i seccions.psd

Data
11/2015

Escala
1:200

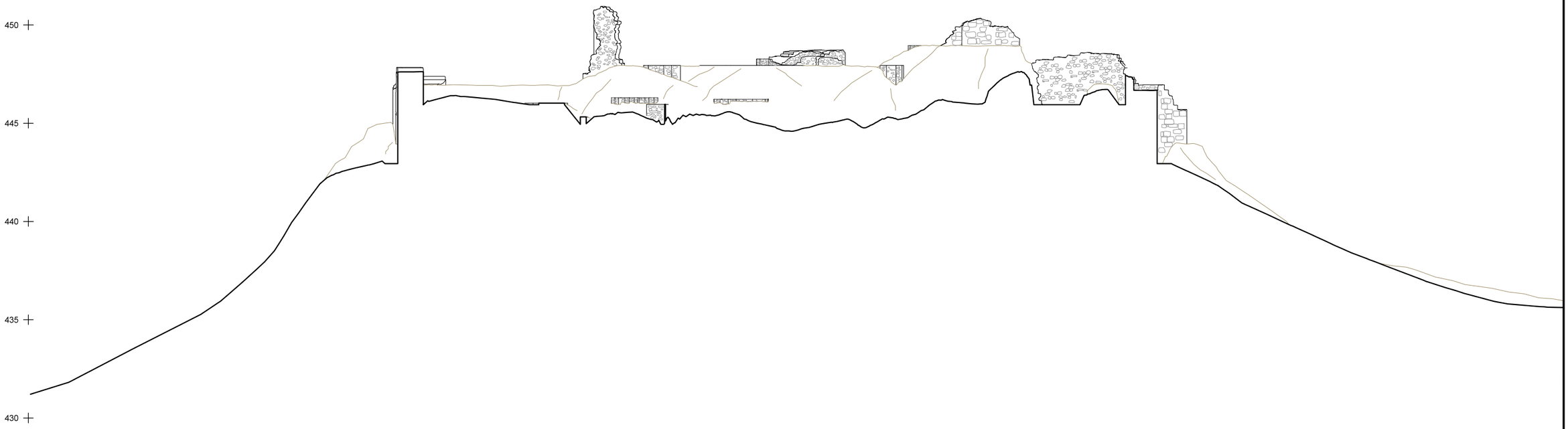
Número
El10

Autor

Carles Enrich Giménez
Arquitecte

Vist i plau

Sílvia Martínez Palou
Cap de la Secció Tècnica
de Projectes, Obres i Manteniment

20 100m

Diputació Barcelona | **Àrea de Territori i Sostenibilitat**

Gerència de Serveis d'Equipaments, Infraestructures Urbanes i Patrimoni Arquitectònic

Servei de Patrimoni Arquitectònic Local

Projecte
PLA DIRECTOR DEL CASTELL DE JORBA

Localització
Castell de Jorba

Municipi i comarca
Jorba - Anoia

Propietat
Ajuntament de Jorba

Plànol
Castell de Jorba
Secció 1

Arxiu
5_Alçats i seccions.psd

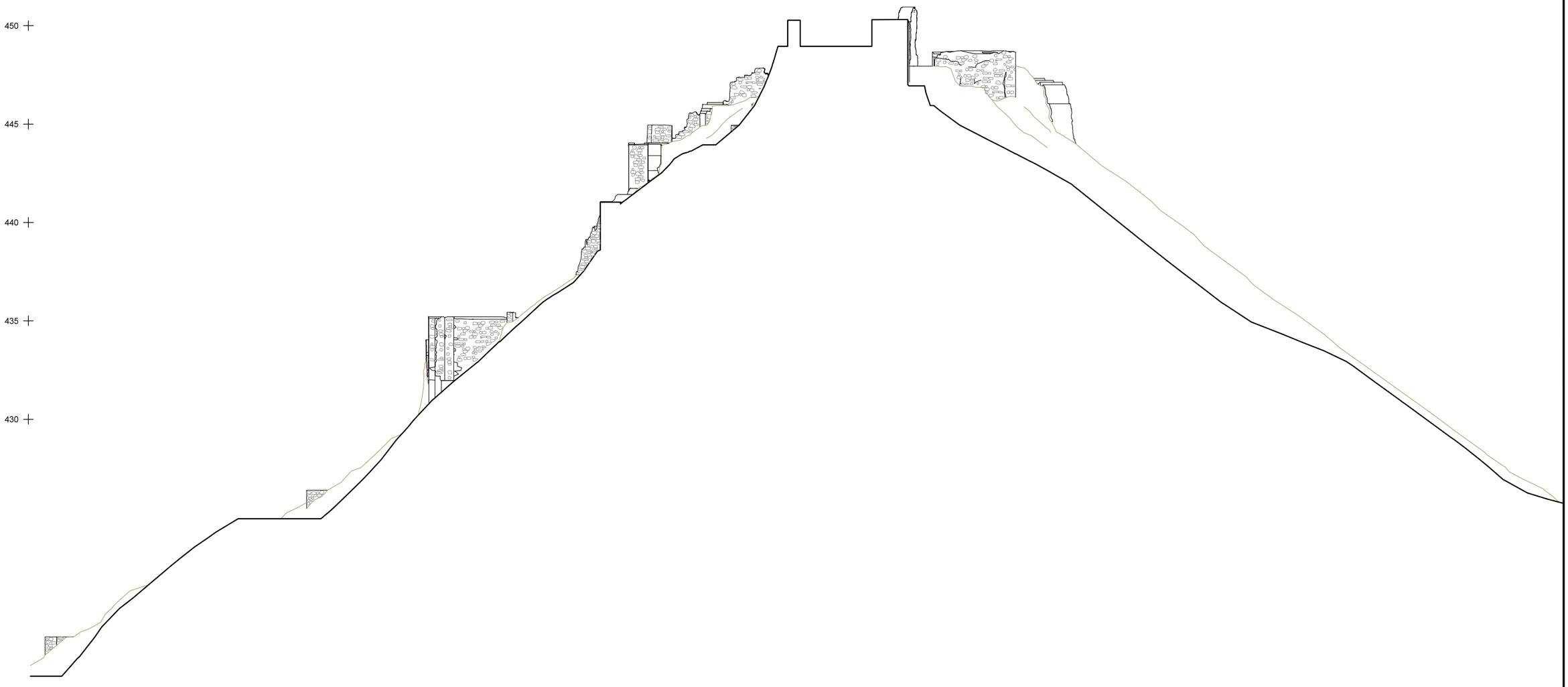
Data
11/2015

Escala
1:200

Número
EI11

Autor
Carles Enrich Giménez
Arquitecte

Vist i plau
Sílvia Martínez Palou
Cap de la Secció Tècnica de Projectes, Obres i Manteniment

Diputació Barcelona | Àrea de Territori i Sostenibilitat

Gerència de Serveis d'Equipaments, Infraestructures Urbanes i Patrimoni Arquitectònic

Servei de Patrimoni Arquitectònic Local

Projecte

PLA DIRECTOR DEL CASTELL DE JORBA

Localització
Castell de Jorba

Municipi i comarca
Jorba - Anoia

Propietat
Ajuntament de Jorba

Plànol

Castell de Jorba
Secció 2

Arxiu
5_Alçats i seccions.psd

Data
11/2015

Escala
1:200

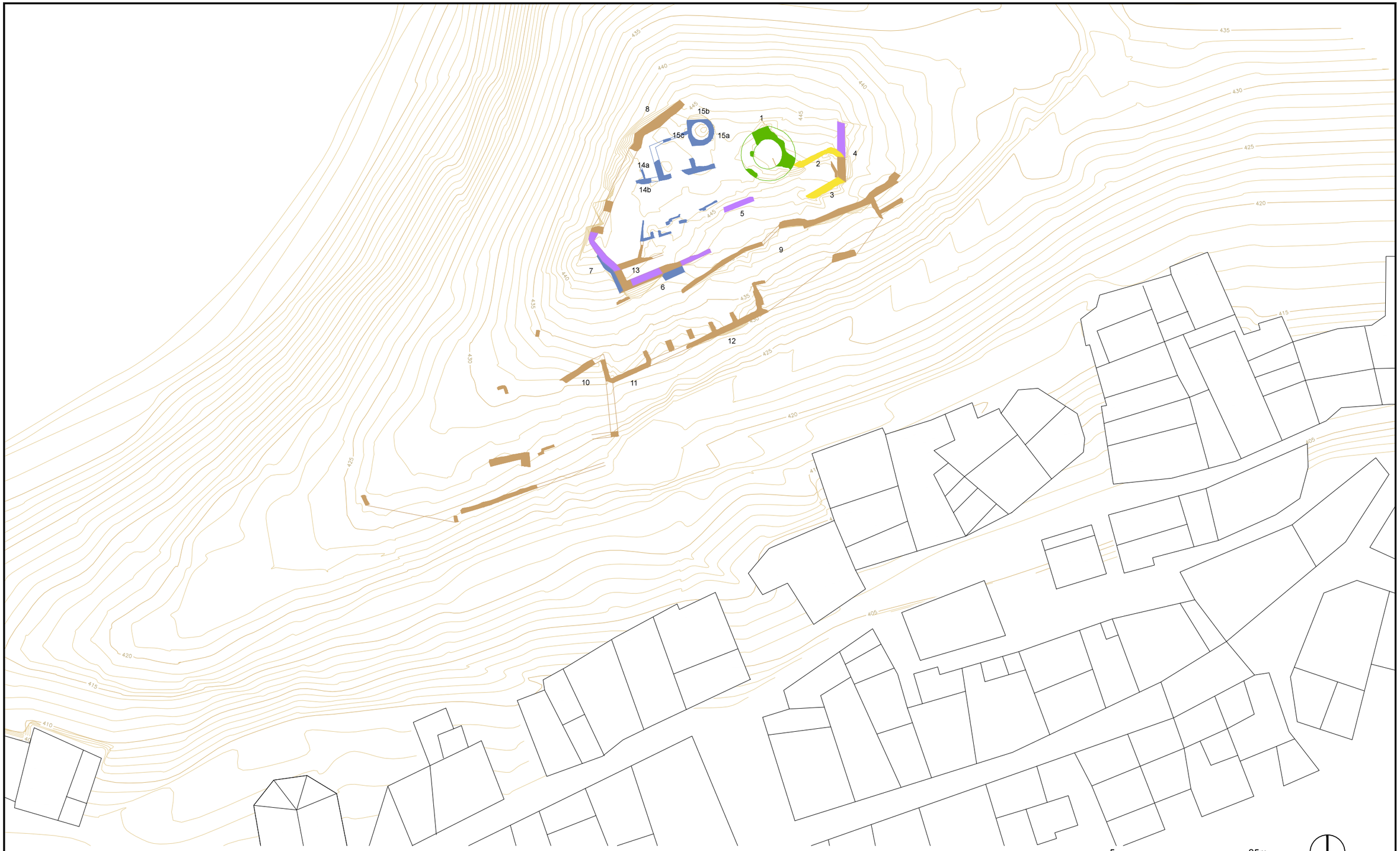
Número
El12

Autor

Carles Enrich Giménez
Arquitecte

Vist i plau

Sílvia Martínez Palou
Cap de la Secció Tècnica
de Projectes, Obres i Manteniment

Diputació Barcelona | Àrea de Territori i Sostenibilitat

Gerència de Serveis d'Equipaments, Infraestructures Urbanes i Patrimoni Arquitectònic

Servei de Patrimoni Arquitectònic Local

Projecte

PLA DIRECTOR DEL CASTELL DE JORBA

Localització
Castell de Jorba

Municipi i comarca
Jorba - Anoia

Propietat
Ajuntament de Jorba

Plànol

Castell de Jorba. Estat actual
Paraments

Arxiu
4_Estat inicial_500.dwg

Data
11/2015

Escala
1:500

Número
EI13

Autor

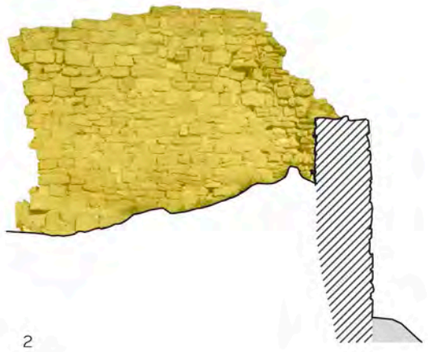
Carles Enrich Giménez
Arquitecte

Vist i plau

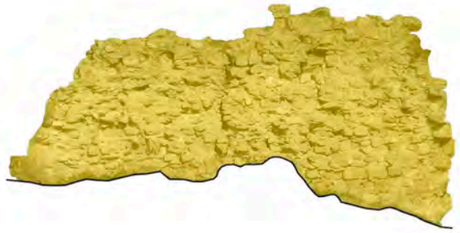
Sílvia Martínez Palou
Cap de la Secció Tècnica
de Projectes, Obres i Manteniment

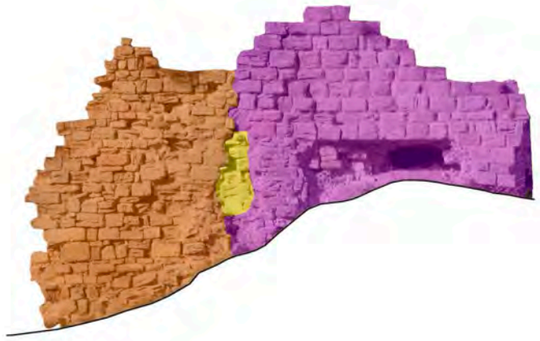
1

2

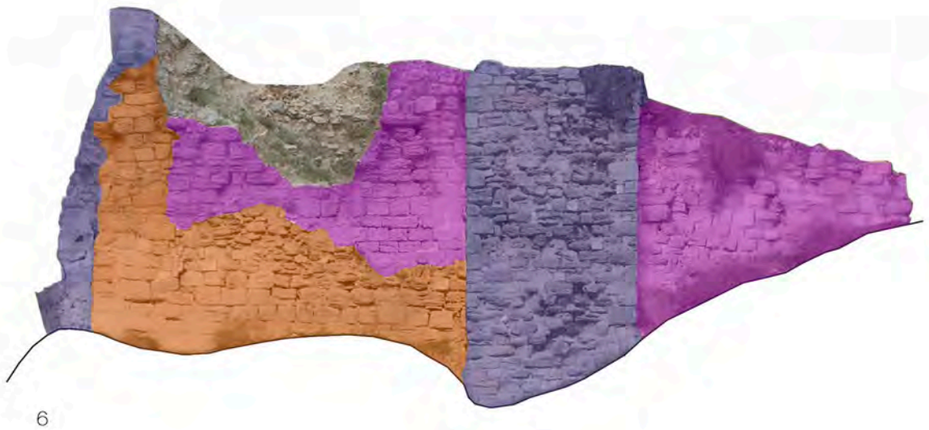
3

4

5

6

7

8

Fase I. Segle X-XI

Fase II. Segle XI-XII

Fase III. Segle XII-XIII

Fase IV. Segle XV-XVII

Fase V. Segle XVIII-XIX

1 5m

Diputació Barcelona | **Àrea de Territori i Sostenibilitat**

Gerència de Serveis d'Equipaments, Infraestructures Urbanes i Patrimoni Arquitectònic

Servei de Patrimoni Arquitectònic Local

Projecte

PLA DIRECTOR DEL CASTELL DE JORBA

Localització
Castell de Jorba

Municipi i comarca
Jorba - Anoia

Propietat
Ajuntament de Jorba

Plànol

Castell de Jorba. Estat actual
Paraments

Arxiu
6_Fases paraments 1.psd

Data
11/2015

Escala
1:100

Número
EI14

Autor

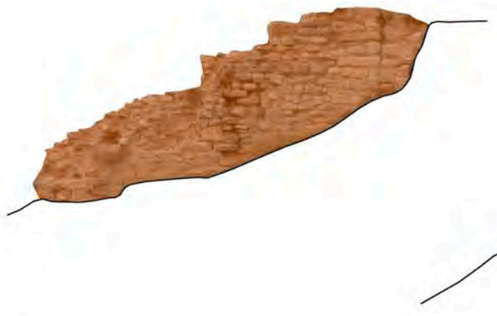
Carles Enrich Giménez
Arquitecte

Vist i plau

Sílvia Martínez Palou
Cap de la Secció Tècnica
de Projectes, Obres i Manteniment

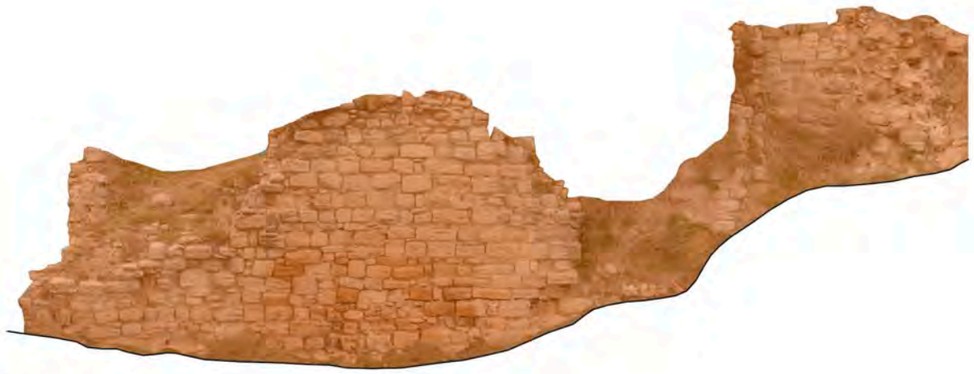
9

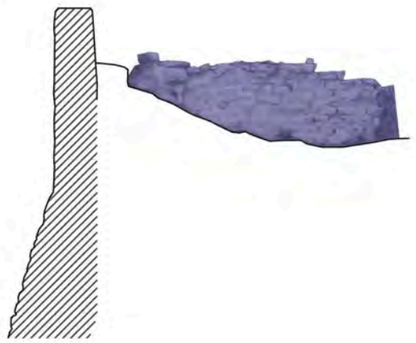
10

11

12

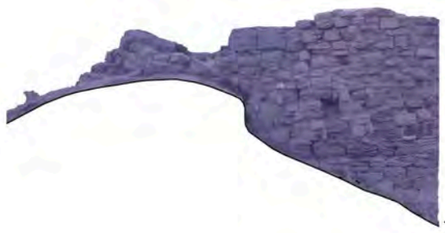
13

14a

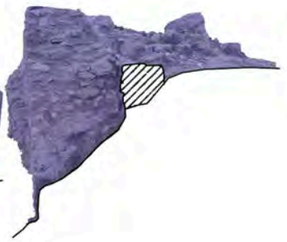
14b

15a

15b

15c

Fase I. Segle X-XI | Fase II. Segle XI-XII | Fase III. Segle XII-XIII | Fase IV. Segle XV-XVII | Fase V. Segle XVIII-XIX

1 5m

Diputació Barcelona | **Àrea de Territori i Sostenibilitat**

Gerència de Serveis d'Equipaments, Infraestructures Urbanes i Patrimoni Arquitectònic

Servei de Patrimoni Arquitectònic Local

Projecte
PLA DIRECTOR DEL CASTELL DE JORBA

Localització
Castell de Jorba

Municipi i comarca
Jorba - Anoia

Propietat
Ajuntament de Jorba

Plànol
Castell de Jorba. Estat actual
Paraments 2

Arxiu
7_Fases paraments 2.psd

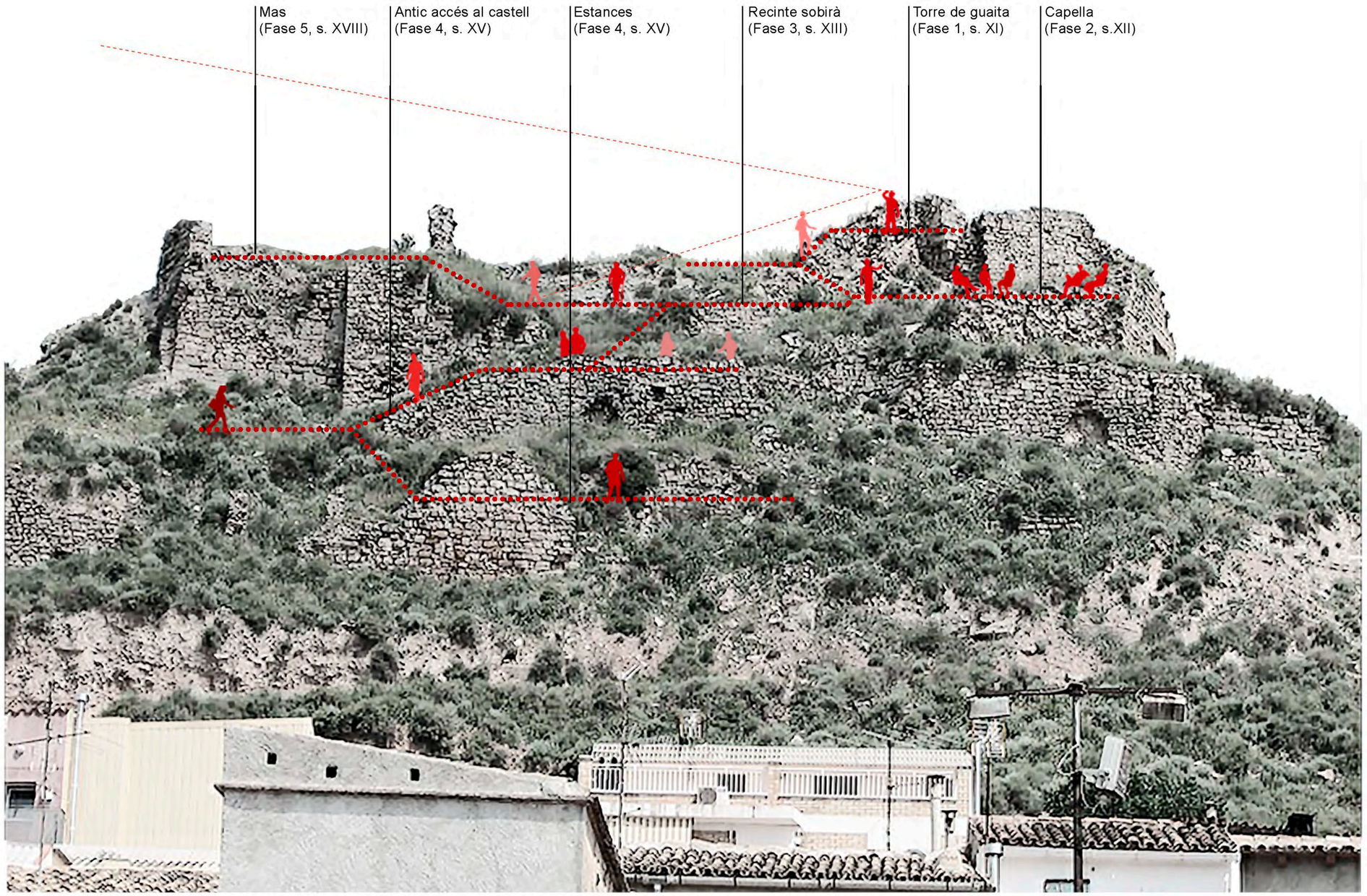
Data
11/2015

Escala
1:100

Número
EI15

Autor
Carles Enrich Giménez
Arquitecte

Vist i plau
Sílvia Martínez Palou
Cap de la Secció Tècnica de Projectes, Obres i Manteniment

Diputació Barcelona | Àrea de Territori i Sostenibilitat

Gerència de Serveis d'Equipaments, Infraestructures Urbanes i Patrimoni Arquitectònic

Servei de Patrimoni Arquitectònic Local

Projecte

PLA DIRECTOR DEL CASTELL DE JORBA

Localització
Castell de Jorba

Municipi i comarca
Jorba - Anoia

Propietat
Ajuntament de Jorba

Plànol

Proposta: Recorregut històric i recuperació d'usos

Arxiu
8_Objectius de projecte.psd

Data
11/2015

Escala
-

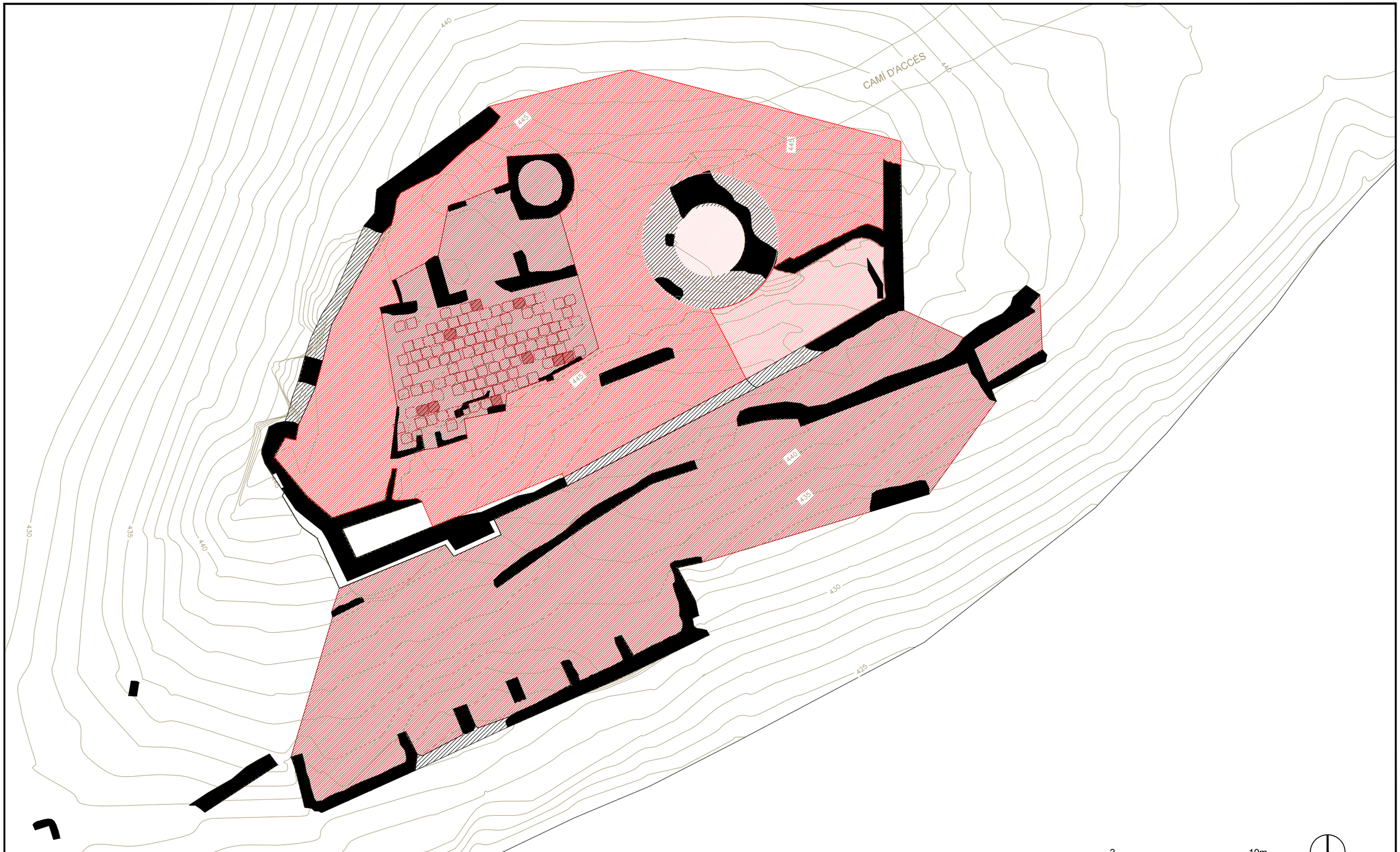
Número
P01

Autor

Carles Enrich Giménez
Arquitecte

Vist i plau

Sílvia Martínez Palou
Cap de la Secció Tècnica de Projectes, Obres i Manteniment

Fase **I**. Torre de vigilància

Fase **II**. Capella

Fase **III**. Muralla

Fase **IV**. Estances

Fase V. Mas

2 10m

Diputació Barcelona | **Àrea de Territori i Sostenibilitat**

Gerència de Serveis d'Equipaments, Infraestructures Urbanes i Patrimoni Arquitectònic

Servei de Patrimoni Arquitectònic Local

Projecte

PLA DIRECTOR DEL CASTELL DE JORBA

Localització
Castell de Jorba

Municipi i comarca
Jorba - Anoia

Propietat
Ajuntament de Jorba

Plànol

Fases d'intervenció

Arxiu
11_Fases castell_200

Data
11/2015

Escala
1:200

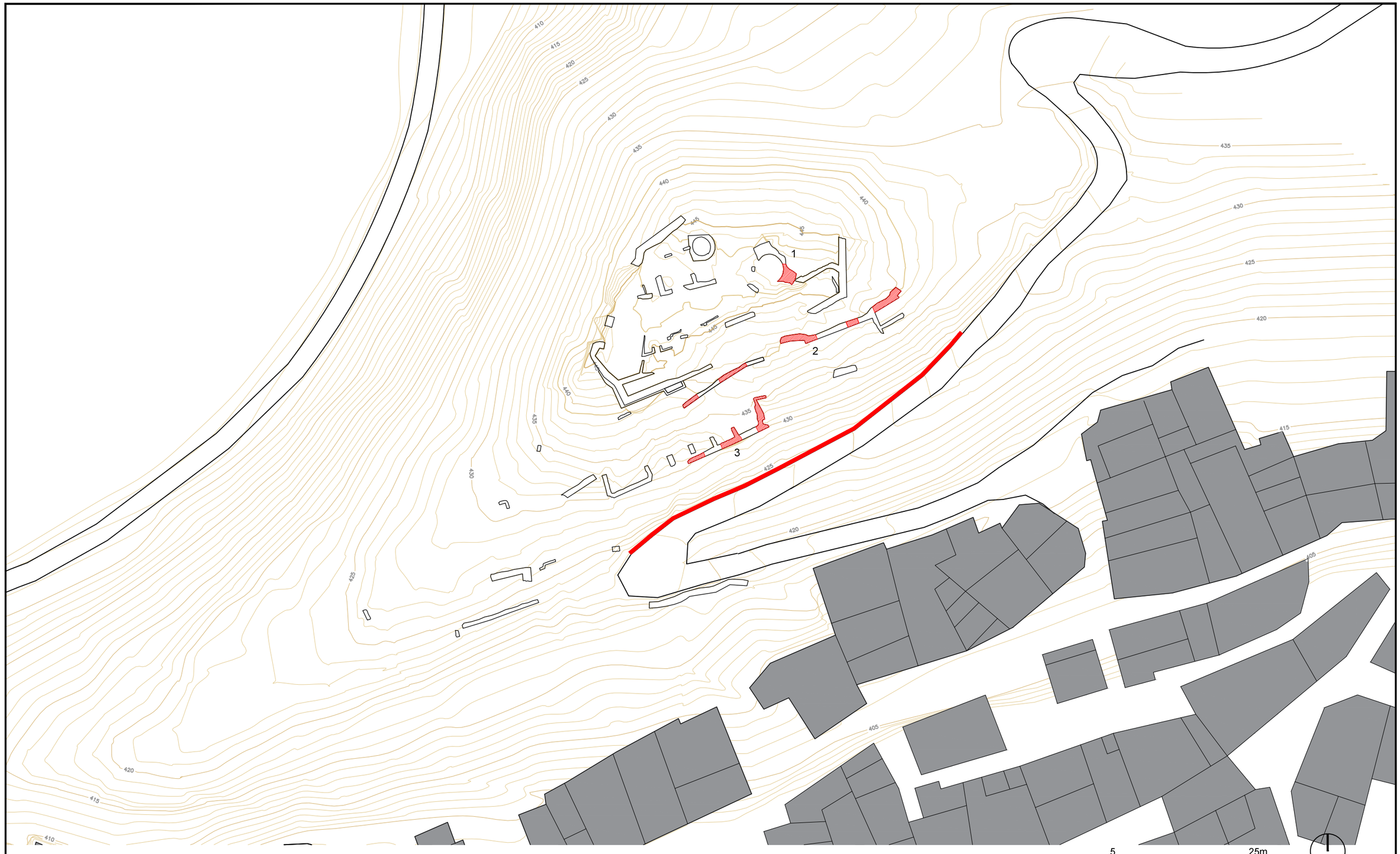
Número
P02

Autor

Carles Enrich Giménez
Arquitecte

Vist i plau

Sílvia Martínez Palou
Cap de la Secció Tècnica de Projectes, Obres i Manteniment

Mur de protecció

Consolidacions d'urgència

Diputació Barcelona | Àrea de Territori i Sostenibilitat

Gerència de Serveis d'Equipaments, Infraestructures Urbanes i Patrimoni Arquitectònic

Servei de Patrimoni Arquitectònic Local

Projecte

PLA DIRECTOR DEL CASTELL DE JORBA

Localització
Castell de Jorba

Municipi i comarca
Jorba - Anoia

Propietat
Ajuntament de Jorba

Plànol

Actuacions d'urgència. Planta

Arxiu
9_Actuacions d'urgència_500.dwg

Data
11/2015

Escala
1:500

Número
P03

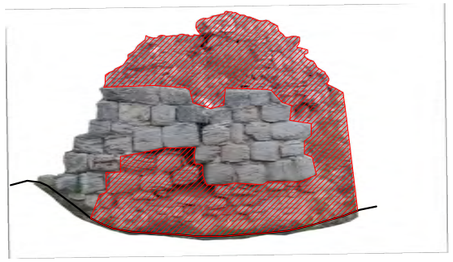
Autor

Carles Enrich Giménez
Arquitecte

Vist i plau

Sílvia Martínez Palou
Cap de la Secció Tècnica de Projectes, Obres i Manteniment

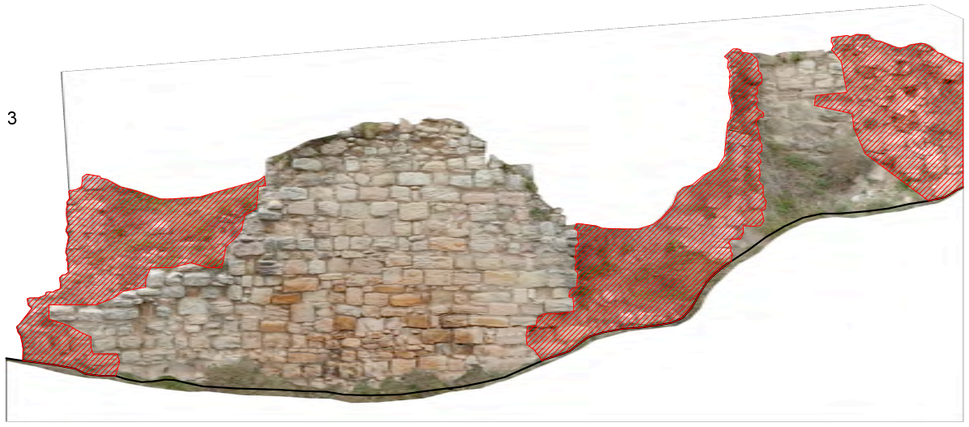
1

2

3

Consolidacions d'urgència ≈ 53m2

1 5m

Diputació Barcelona | Àrea de Territori i Sostenibilitat

Gerència de Serveis d'Equipaments, Infraestructures Urbanes i Patrimoni Arquitectònic

Servei de Patrimoni Arquitectònic Local

Projecte
PLA DIRECTOR DEL CASTELL DE JORBA

Localització
Castell de Jorba

Municipi i comarca
Jorba - Anoia

Propietat
Ajuntament de Jorba

Plànol
Actuacions d'urgència
Cosolidacions paraments

Arxiu
9_Actuacions d'urgència_500.dwg

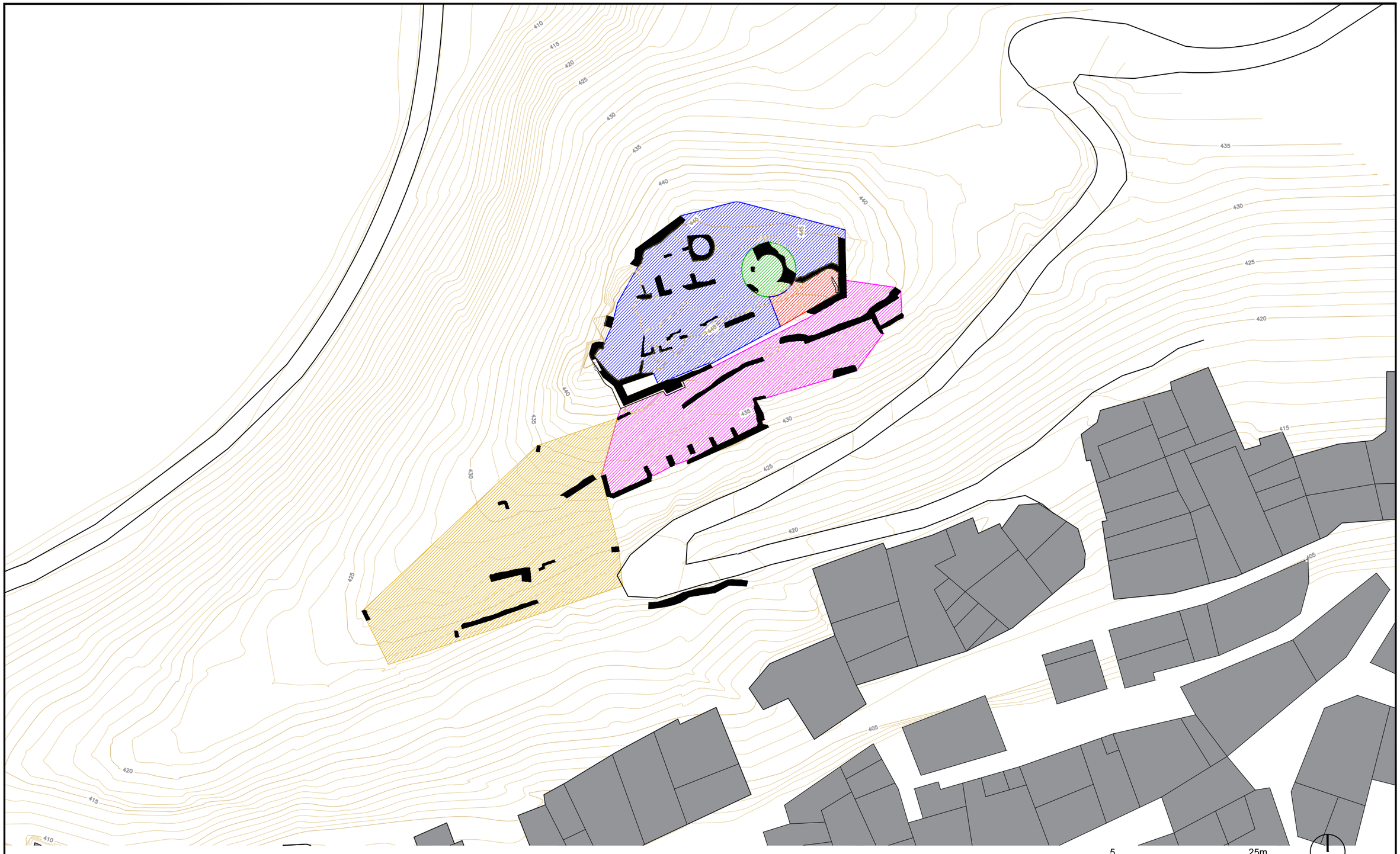
Data
11/2015

Escala
1:100

Número
P04

Autor
Carles Enrich Giménez
Arquitecte

Vist i plau
Sílvia Martínez Palou
Cap de la Secció Tècnica de Projectes, Obres i Manteniment

Diputació Barcelona | **Àrea de Territori i Sostenibilitat**

Gerència de Serveis d'Equipaments, Infraestructures Urbanes i Patrimoni Arquitectònic

Servei de Patrimoni Arquitectònic Local

Projecte

PLA DIRECTOR DEL CASTELL DE JORBA

Localització
Castell de Jorba

Municipi i comarca
Jorba - Anoia

Propietat
Ajuntament de Jorba

Plànol

Fases excavació arqueològica

Arxiu
9_Actuacions d'urgència_500.dwg

Data
11/2015

Escala
1:500

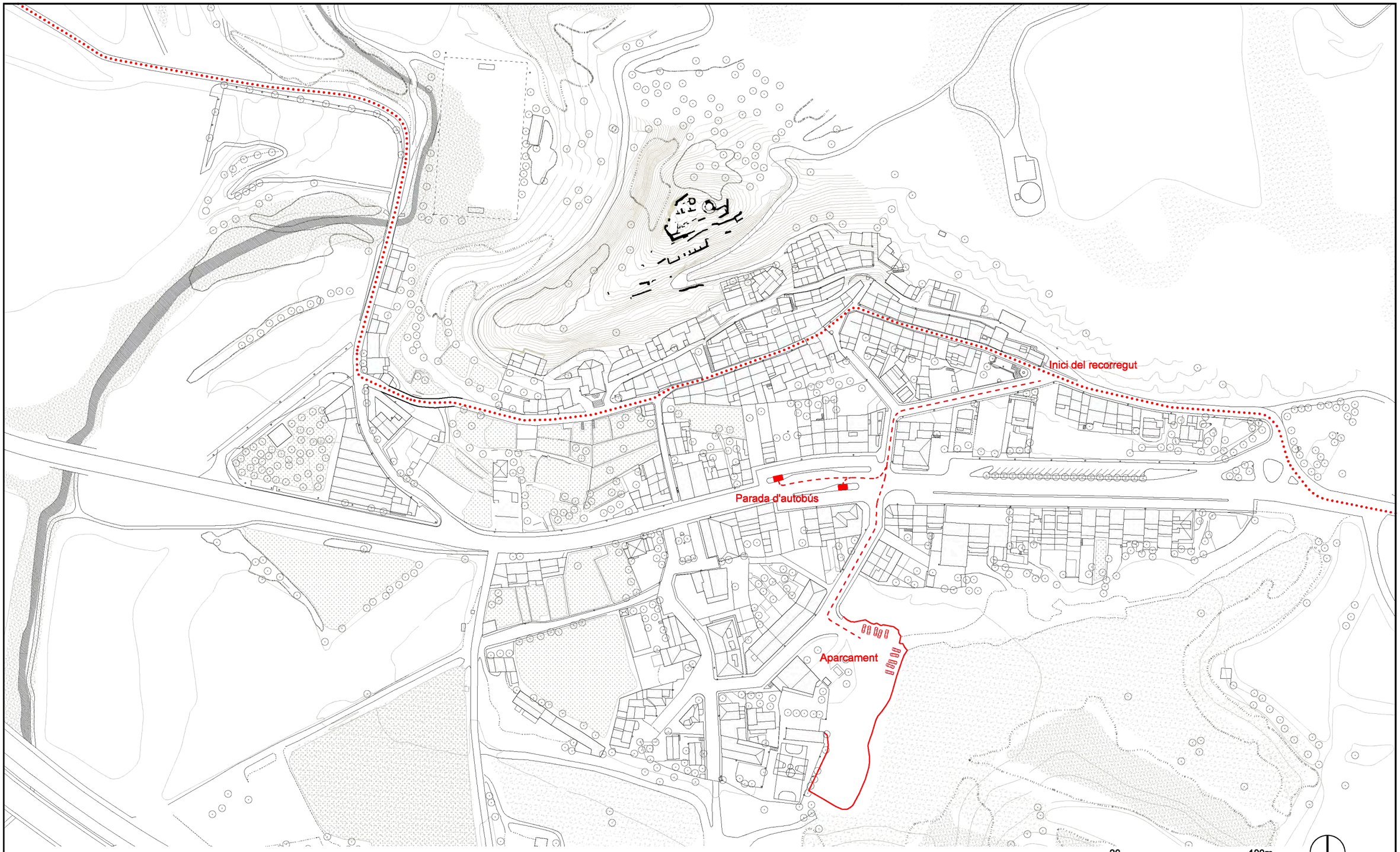
Número
P05

Autor

Carles Enrich Giménez
Arquitecte

Vist i plau

Sílvia Martínez Palou
Cap de la Secció Tècnica de Projectes, Obres i Manteniment

Recorregut de l'antic camí RAL

Accessos al recorregut

Diputació Barcelona | **Àrea de Territori i Sostenibilitat**

Gerència de Serveis d'Equipaments, Infraestructures Urbanes i Patrimoni Arquitectònic

Servei de Patrimoni Arquitectònic Local

Projecte

PLA DIRECTOR DEL CASTELL DE JORBA

Localització
Castell de Jorba

Municipi i comarca
Jorba - Anoia

Propietat
Ajuntament de Jorba

Plànol

Recuperació camí RAL
Accessos al recorregut

Arxiu
10_Recuperació camí RAL_2000.dwg

Data
11/2015

Escala
1:2.000

Número
P06

Autor

Carles Enrich Giménez
Arquitecte

Vist i plau

Sílvia Martínez Palou
Cap de la Secció Tècnica de Projectes, Obres i Manteniment

Recorregut de l'antic camí RAL

Proposta de recorregut (recuperació camí RAL)

Diputació Barcelona | Àrea de Territori i Sostenibilitat

Gerència de Serveis d'Equipaments, Infraestructures Urbanes i Patrimoni Arquitectònic

Servei de Patrimoni Arquitectònic Local

Projecte

PLA DIRECTOR DEL CASTELL DE JORBA

Localització
Castell de Jorba

Municipi i comarca
Jorba - Anoia

Propietat
Ajuntament de Jorba

Plànol

Recuperació camí RAL
Proposta de recorregut

Arxiu
10_Recuperació camí RAL_2000.dwg

Data
11/2015

Escala
1:2.000

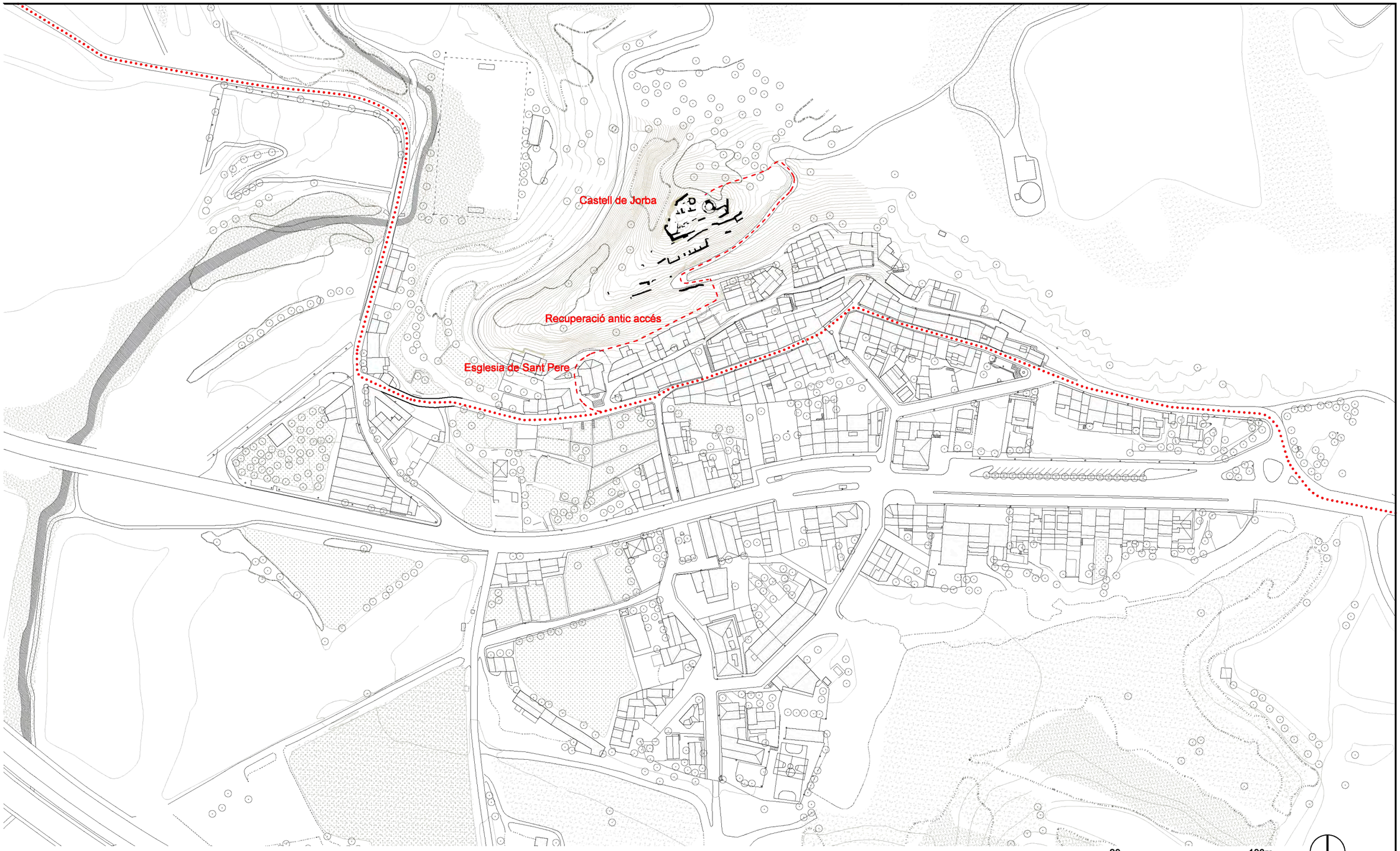
Número
P07

Autor

Carles Enrich Giménez
Arquitecte

Vist i plau

Sílvia Martínez Palou
Cap de la Secció Tècnica de Projectes, Obres i Manteniment

Recorregut de l'antic camí RAL

Nou accés al castell

Diputació Barcelona | Àrea de Territori i Sostenibilitat

Gerència de Serveis d'Equipaments, Infraestructures Urbanes i Patrimoni Arquitectònic

Servei de Patrimoni Arquitectònic Local

Projecte

PLA DIRECTOR DEL CASTELL DE JORBA

Localització
Castell de Jorba

Municipi i comarca
Jorba - Anoia

Propietat
Ajuntament de Jorba

Plànol

Recuperació camí RAL
Nou accés al castell

Arxiu
10_Recuperació camí RAL_2000.dwg

Data
11/2015

Escala
1:2.000

Número
P08

Autor

Carles Enrich Giménez
Arquitecte

Vist i plau

Sílvia Martínez Palou
Cap de la Secció Tècnica de Projectes, Obres i Manteniment

Diputació Barcelona | Àrea de Territori i Sostenibilitat

Gerència de Serveis d'Equipaments, Infraestructures Urbanes i Patrimoni Arquitectònic

Servei de Patrimoni Arquitectònic Local

Projecte

PLA DIRECTOR DEL CASTELL DE JORBA

Localització
Castell de Jorba

Municipi i comarca
Jorba - Anoia

Propietat
Ajuntament de Jorba

Plànol

Recuperació camí RAL
Imatges del recorregut

Arxiu
10_Recuperació camí RAL_2000.dwg

Data
11/2015

Escala
-

Número
P09

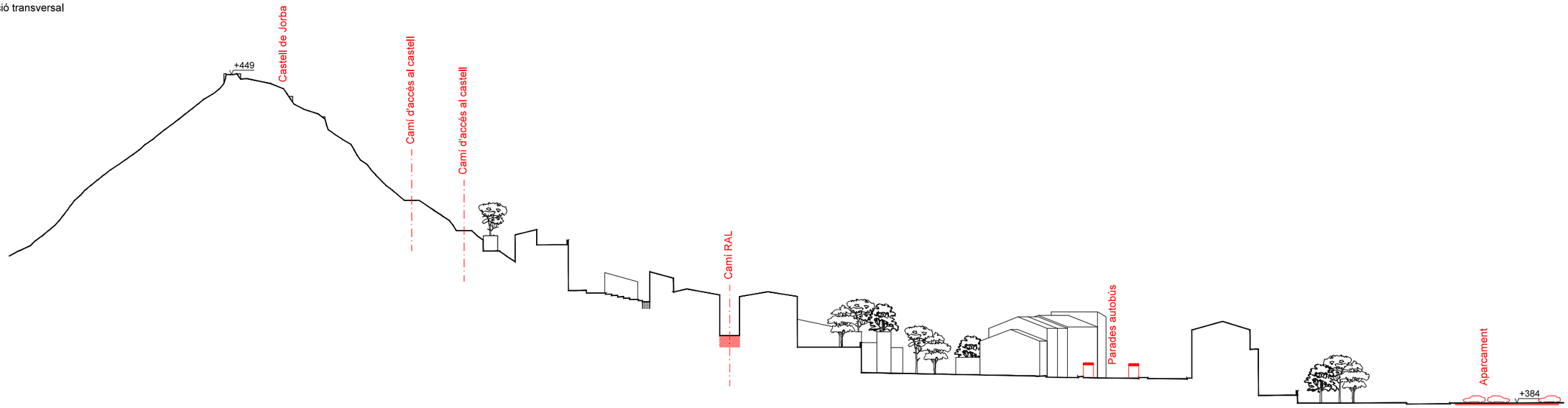
Autor

Carles Enrich Giménez
Arquitecte

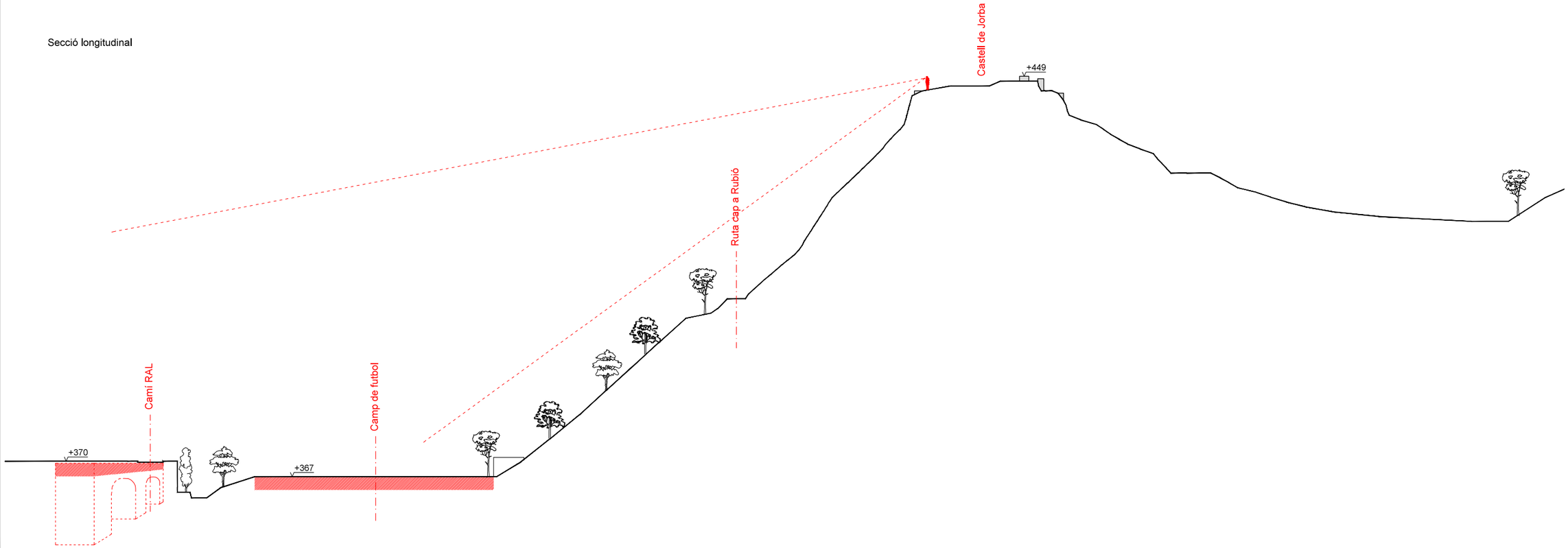
Vist i plau

Sílvia Martínez Palou
Cap de la Secció Tècnica
de Projectes, Obres i Manteniment

Secció transversal

Secció longitudinal

Diputació Barcelona | Àrea de Territori i Sostenibilitat

Gerència de Serveis d'Equipaments, Infraestructures Urbanes i Patrimoni Arquitectònic

Servei de Patrimoni Arquitectònic Local

Projecte

PLA DIRECTOR DEL CASTELL DE JORBA

Localització
Castell de Jorba

Municipi i comarca
Jorba - Anoia

Propietat
Ajuntament de Jorba

Plànol

Recuperació camí RAL
Seccions resum

Arxiu
10_Recuperació camí RAL_2000.dwg

Data
11/2015

Escala
-

Número
P10

Autor

Carles Enrich Giménez
Arquitecte

Vist i plau

Sílvia Martínez Palou
Cap de la Secció Tècnica de Projectes, Obres i Manteniment

Diputació Barcelona | Àrea de Territori i Sostenibilitat

Gerència de Serveis d'Equipaments, Infraestructures Urbanes i Patrimoni Arquitectònic

Servei de Patrimoni Arquitectònic Local

Projecte

PLA DIRECTOR DEL CASTELL DE JORBA

Localització
Castell de Jorba

Municipi i comarca
Jorba - Anoia

Propietat
Ajuntament de Jorba

Plànol

Recuperació camí RAL
Imatge camí RAL

Arxiu
10_Recuperació camí RAL_2000.dwg

Data
11/2015

Escala
-

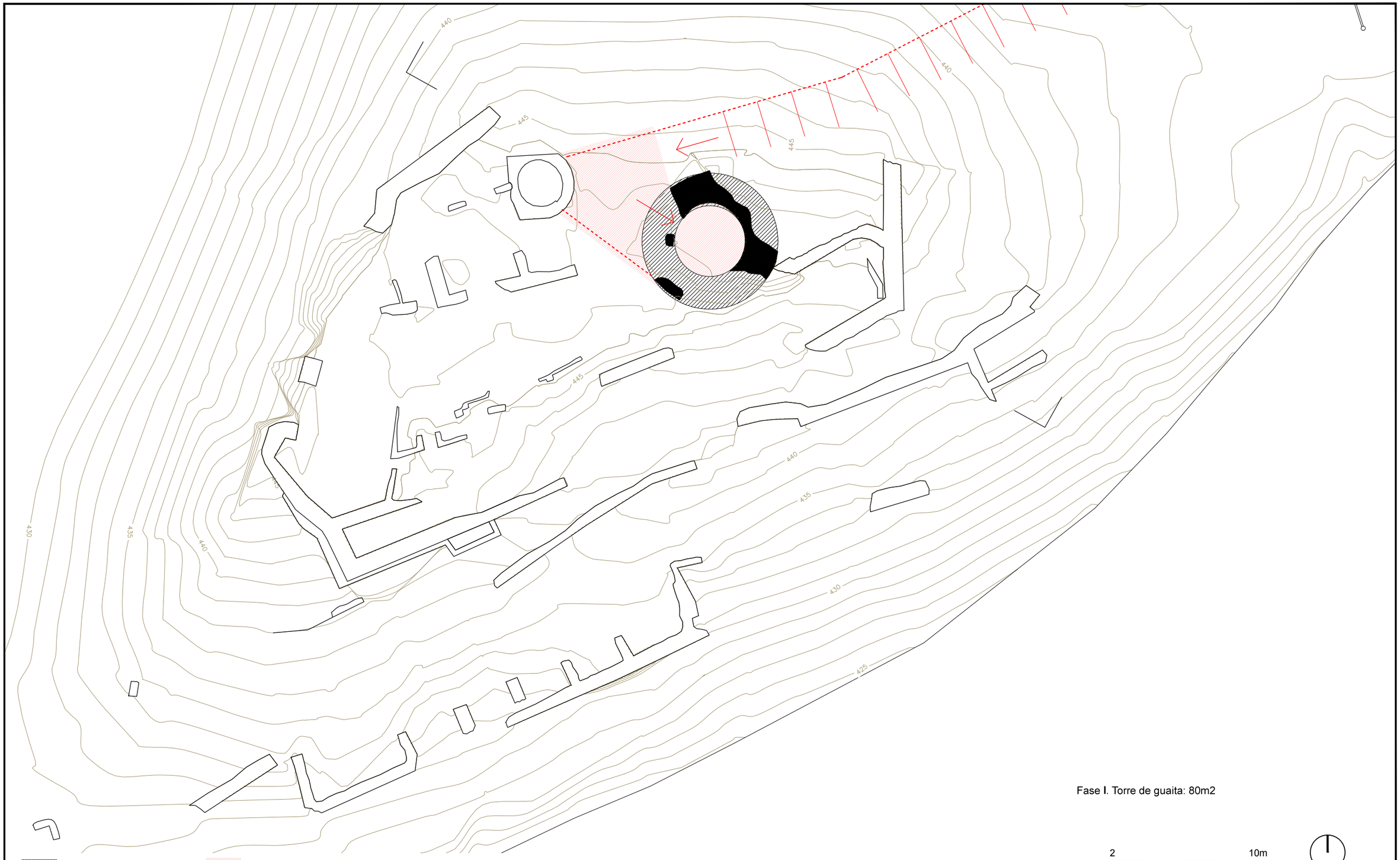
Número
P11

Autor

Carles Enrich Giménez
Arquitecte

Vist i plau

Sílvia Martínez Palou
Cap de la Secció Tècnica de Projectes, Obres i Manteniment

Reconstrucció

Superfície transitable

Accessibilitat

Elements de seguretat

Fase I. Torre de guaita: 80m2

2 10m

Diputació Barcelona | Àrea de Territori i Sostenibilitat

Gerència de Serveis d'Equipaments, Infraestructures Urbanes i Patrimoni Arquitectònic

Servei de Patrimoni Arquitectònic Local

Projecte

PLA DIRECTOR DEL CASTELL DE JORBA

Localització
Castell de Jorba

Municipi i comarca
Jorba - Anoia

Propietat
Ajuntament de Jorba

Plànol

Fase I. Torre de vigilància
Planta

Arxiu
11_Fases castell_200

Data
11/2015

Escala
1:200

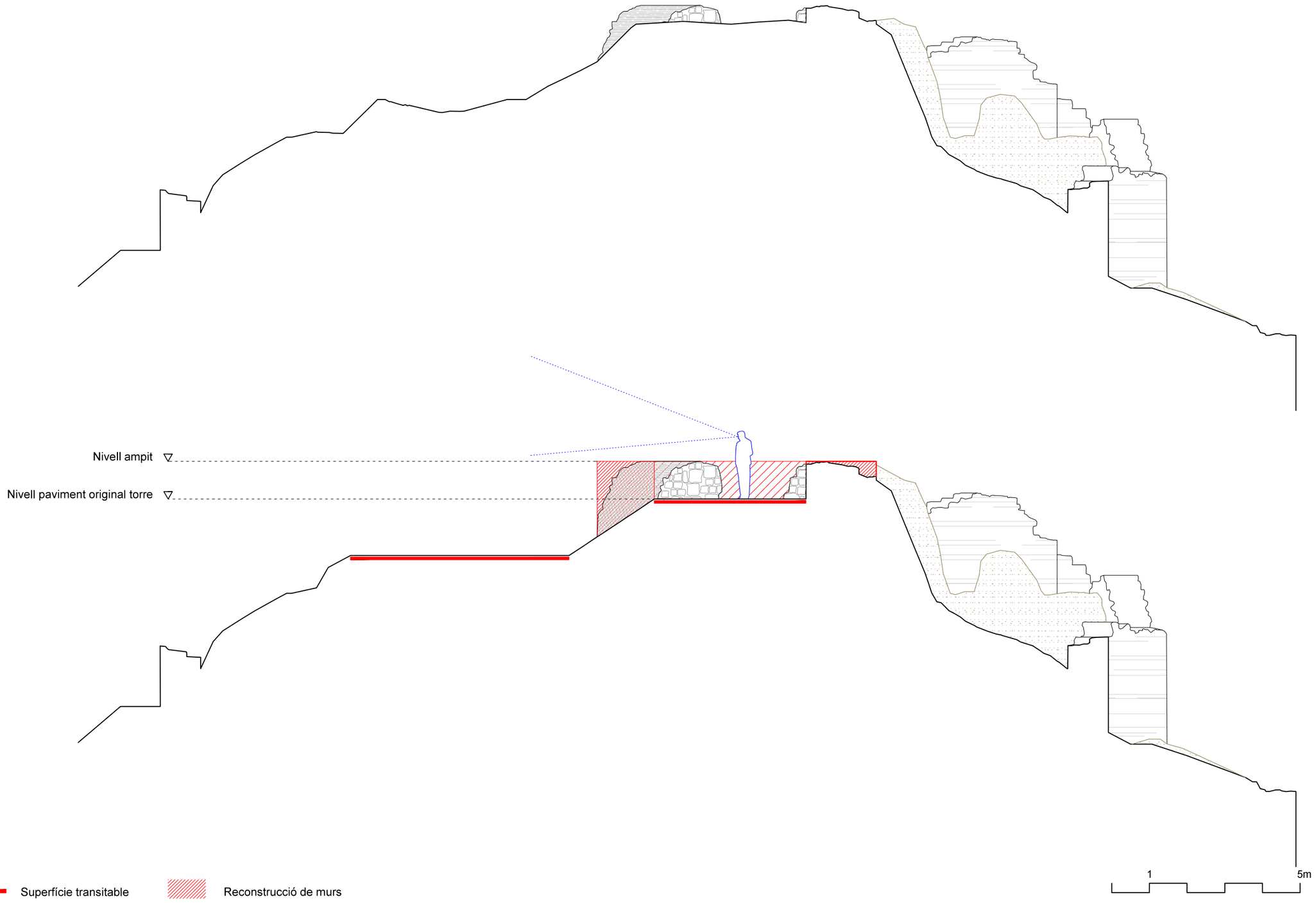
Número
P12

Autor

Carles Enrich Giménez
Arquitecte

Vist i plau

Sílvia Martínez Palou
Cap de la Secció Tècnica de Projectes, Obres i Manteniment

Diputació Barcelona | Àrea de Territori i Sostenibilitat

Gerència de Serveis d'Equipaments, Infraestructures Urbanes i Patrimoni Arquitectònic

Servei de Patrimoni Arquitectònic Local

Projecte

PLA DIRECTOR DEL CASTELL DE JORBA

Localització
Castell de Jorba

Municipi i comarca
Jorba - Anoia

Propietat
Ajuntament de Jorba

Plànol

Fase I. Torre de vigilància
Secció 1

Arxiu
11_Fases castell_200

Data
11/2015

Escala
1:100

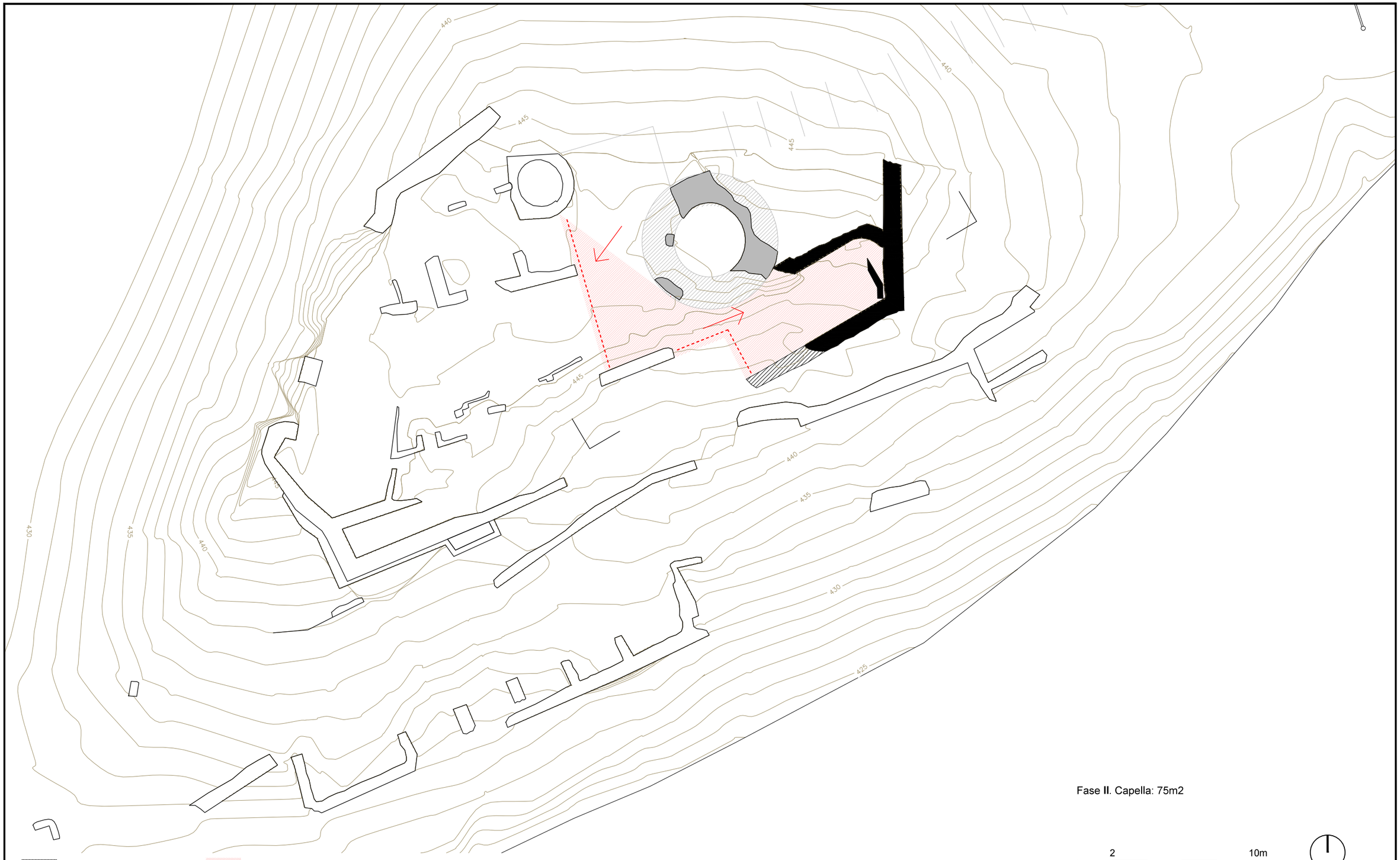
Número
P13

Autor

Carles Enrich Giménez
Arquitecte

Vist i plau

Sílvia Martínez Palou
Cap de la Secció Tècnica
de Projectes, Obres i Manteniment

Fase **II**. Capella: 75m2

Reconstrucció

Superfície transitable

Accessibilitat

Elements de seguretat

2 10m

Diputació Barcelona | **Àrea de Territori i Sostenibilitat**

Gerència de Serveis d'Equipaments, Infraestructures Urbanes i Patrimoni Arquitectònic

Servei de Patrimoni Arquitectònic Local

Projecte

PLA DIRECTOR DEL CASTELL DE JORBA

Localització
Castell de Jorba

Municipi i comarca
Jorba - Anoia

Propietat
Ajuntament de Jorba

Plànol

Fase II. Capella
Planta

Arxiu
11_Fases castell_200

Data
11/2015

Escala
1:200

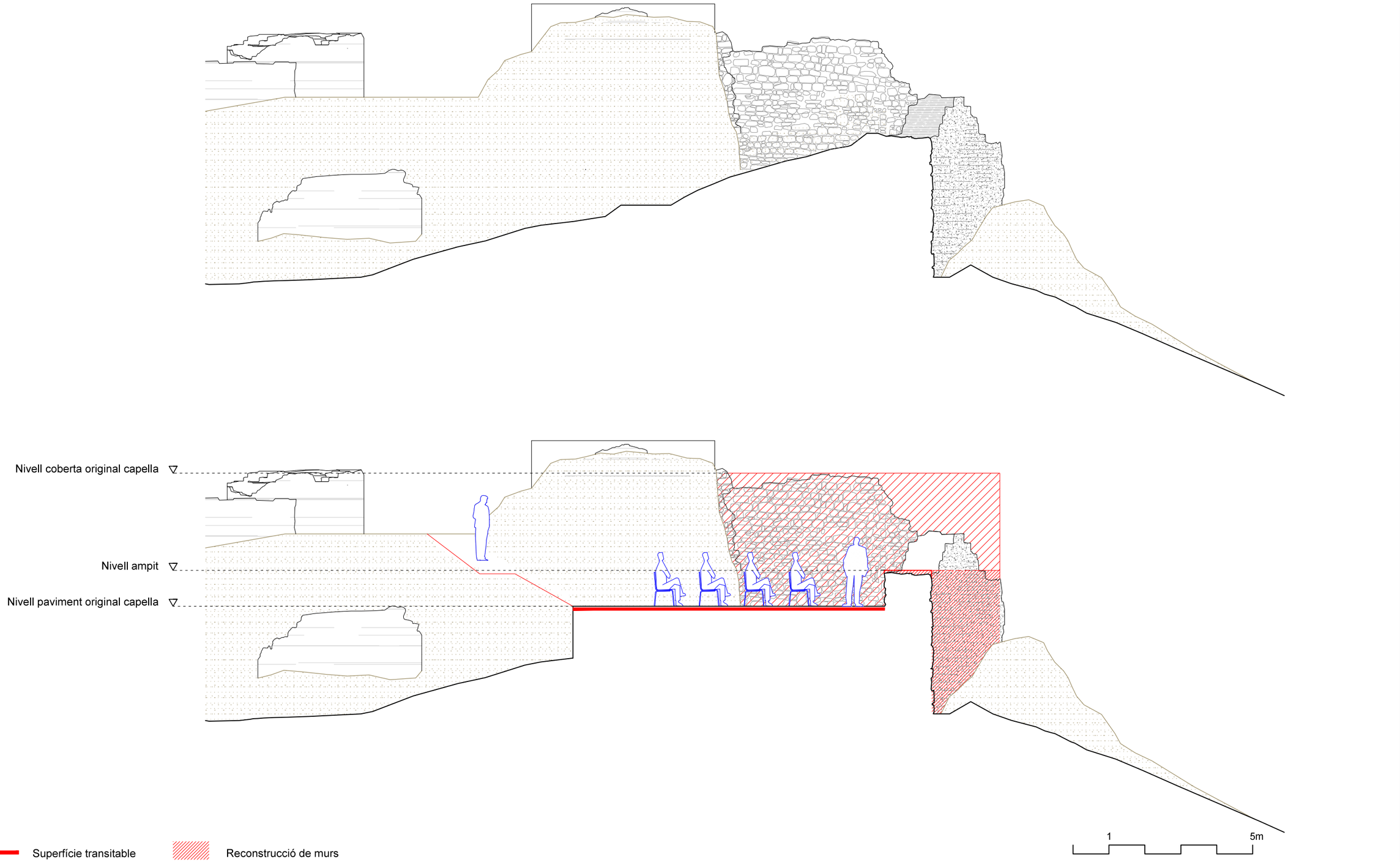
Número
P14

Autor

Carles Enrich Giménez
Arquitecte

Vist i plau

Sílvia Martínez Palou
Cap de la Secció Tècnica de Projectes, Obres i Manteniment

Diputació Barcelona | Àrea de Territori i Sostenibilitat

Gerència de Serveis d'Equipaments, Infraestructures Urbanes i Patrimoni Arquitectònic

Servei de Patrimoni Arquitectònic Local

Projecte

PLA DIRECTOR DEL CASTELL DE JORBA

Localització
Castell de Jorba

Municipi i comarca
Jorba - Anoia

Propietat
Ajuntament de Jorba

Plànol

Fase II. Capella
Secció 2

Arxiu
11_Fases castell_200

Data
11/2015

Escala
1:100

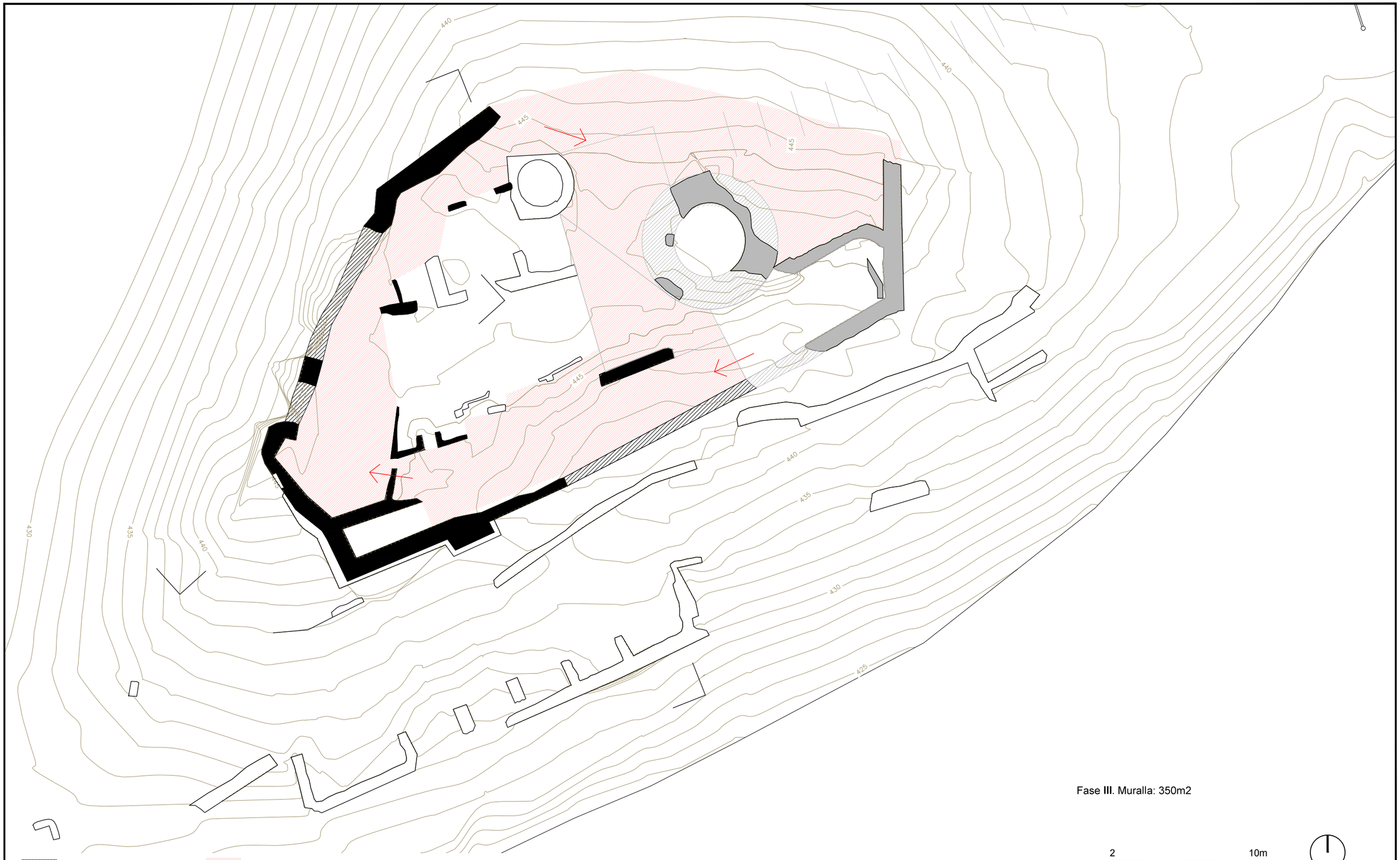
Número
P15

Autor

Carles Enrich Giménez
Arquitecte

Vist i plau

Sílvia Martínez Palou
Cap de la Secció Tècnica de Projectes, Obres i Manteniment

Fase **III**. Muralla: 350m2

Reconstrucció

Superfície transitable

Accessibilitat

Elements de seguretat

2 10m

Diputació Barcelona | **Àrea de Territori i Sostenibilitat**

Gerència de Serveis d'Equipaments, Infraestructures Urbanes i Patrimoni Arquitectònic

Servei de Patrimoni Arquitectònic Local

Projecte

PLA DIRECTOR DEL CASTELL DE JORBA

Localització
Castell de Jorba

Municipi i comarca
Jorba - Anoia

Propietat
Ajuntament de Jorba

Plànol

Fase III. Muralla
Planta

Arxiu
11_Fases castell_200

Data
11/2015

Escala
1:200

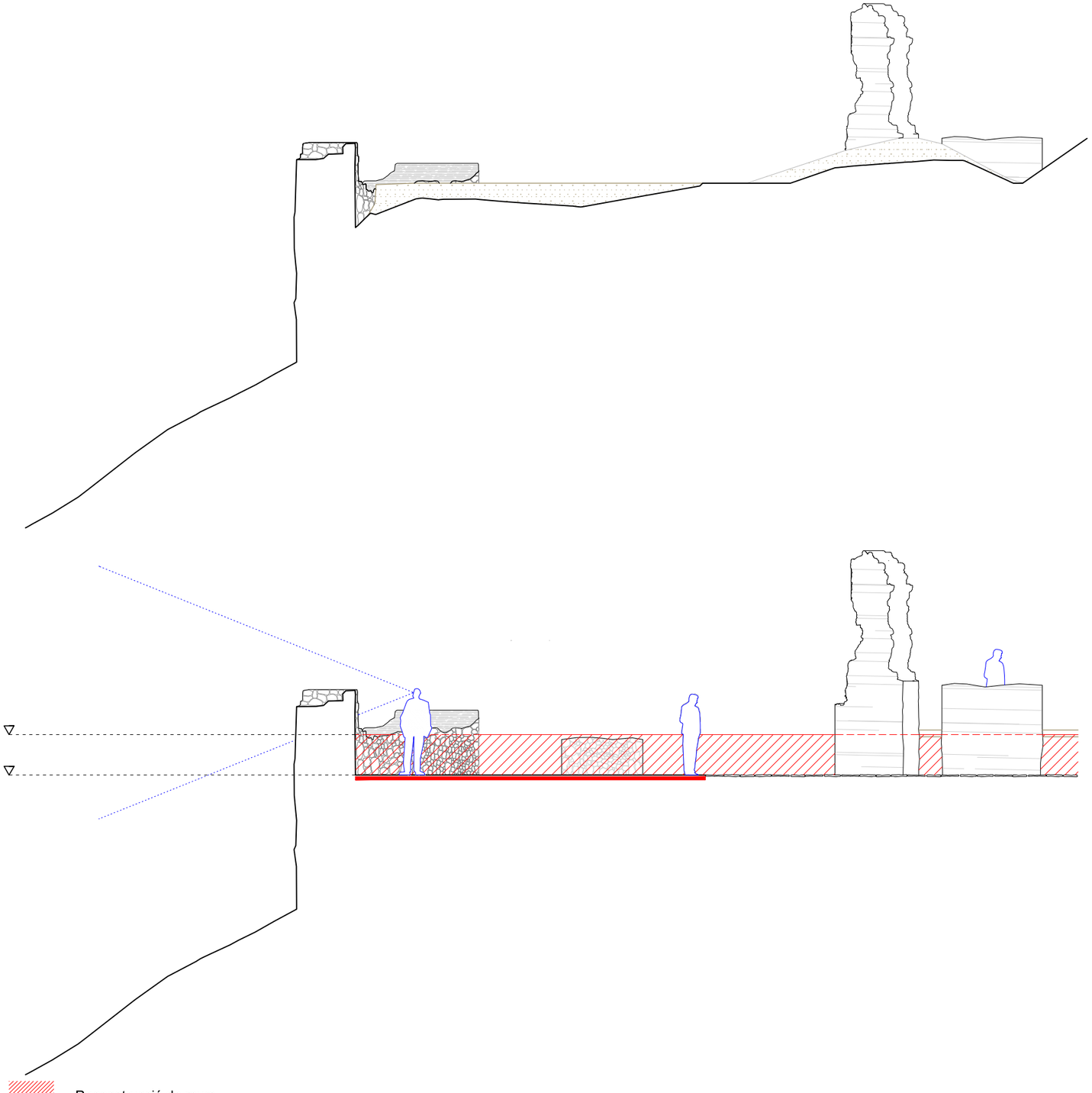
Número
P16

Autor

Carles Enrich Giménez
Arquitecte

Vist i plau

Sílvia Martínez Palou
Cap de la Secció Tècnica de Projectes, Obres i Manteniment

Superfície transitable

Reconstrucció de murs

1 5m

Diputació Barcelona | **Àrea de Territori i Sostenibilitat**

Gerència de Serveis d'Equipaments, Infraestructures Urbanes i Patrimoni Arquitectònic

Servei de Patrimoni Arquitectònic Local

Projecte

PLA DIRECTOR DEL CASTELL DE JORBA

Localització
Castell de Jorba

Municipi i comarca
Jorba - Anoia

Propietat
Ajuntament de Jorba

Plànol

Fase III. Muralla
Secció 3

Arxiu
11_Fases castell_200

Data
11/2015

Escala
1:100

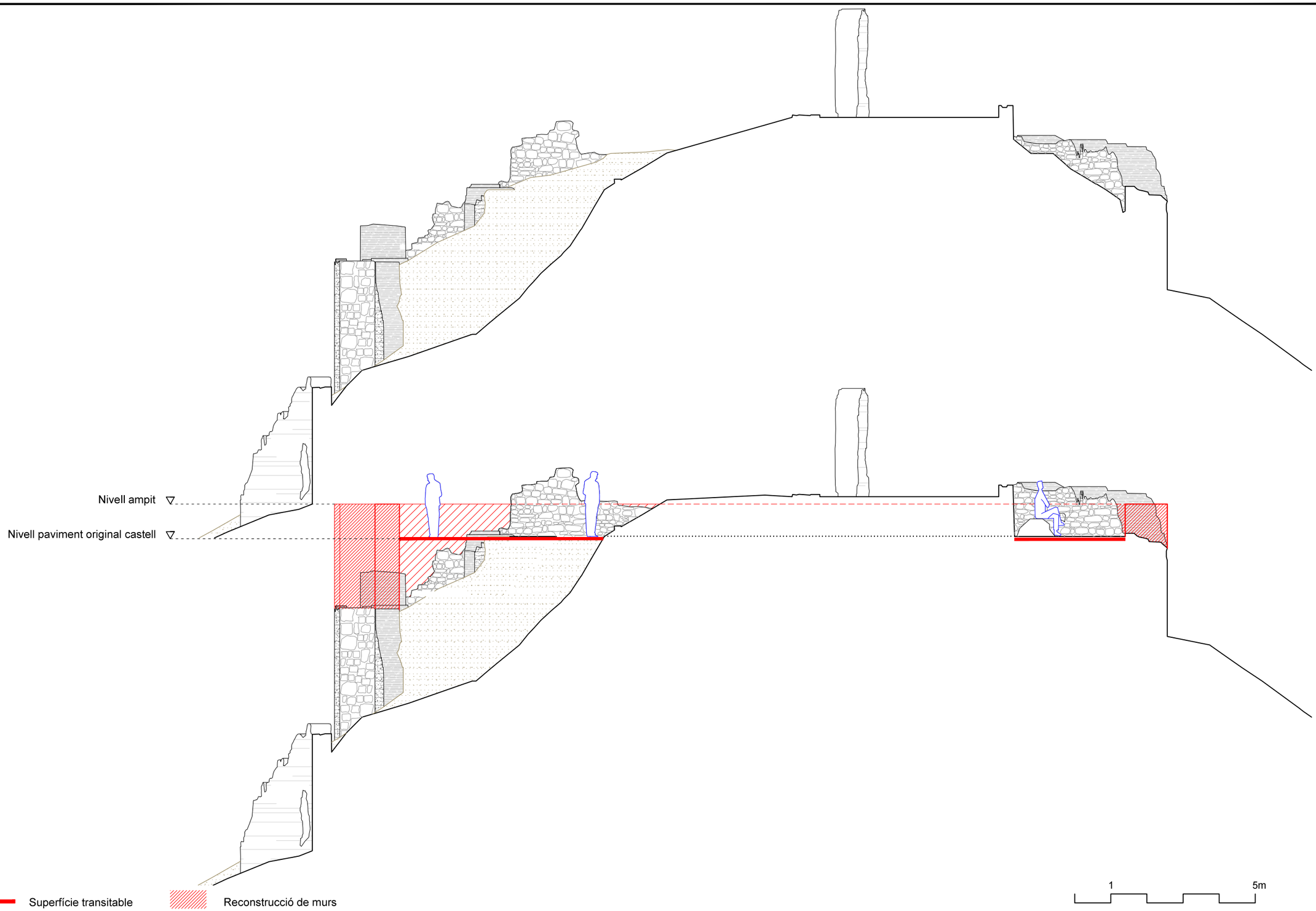
Número
P17

Autor

Carles Enrich Giménez
Arquitecte

Vist i plau

Sílvia Martínez Palou
Cap de la Secció Tècnica
de Projectes, Obres i Manteniment

Diputació Barcelona | Àrea de Territori i Sostenibilitat

Gerència de Serveis d'Equipaments, Infraestructures Urbanes i Patrimoni Arquitectònic

Servei de Patrimoni Arquitectònic Local

Projecte

PLA DIRECTOR DEL CASTELL DE JORBA

Localització
Castell de Jorba

Municipi i comarca
Jorba - Anoia

Propietat
Ajuntament de Jorba

Plànol

Fase III. Muralla
Secció 4

Arxiu
11_Fases castell_200

Data
11/2015

Escala
1:100

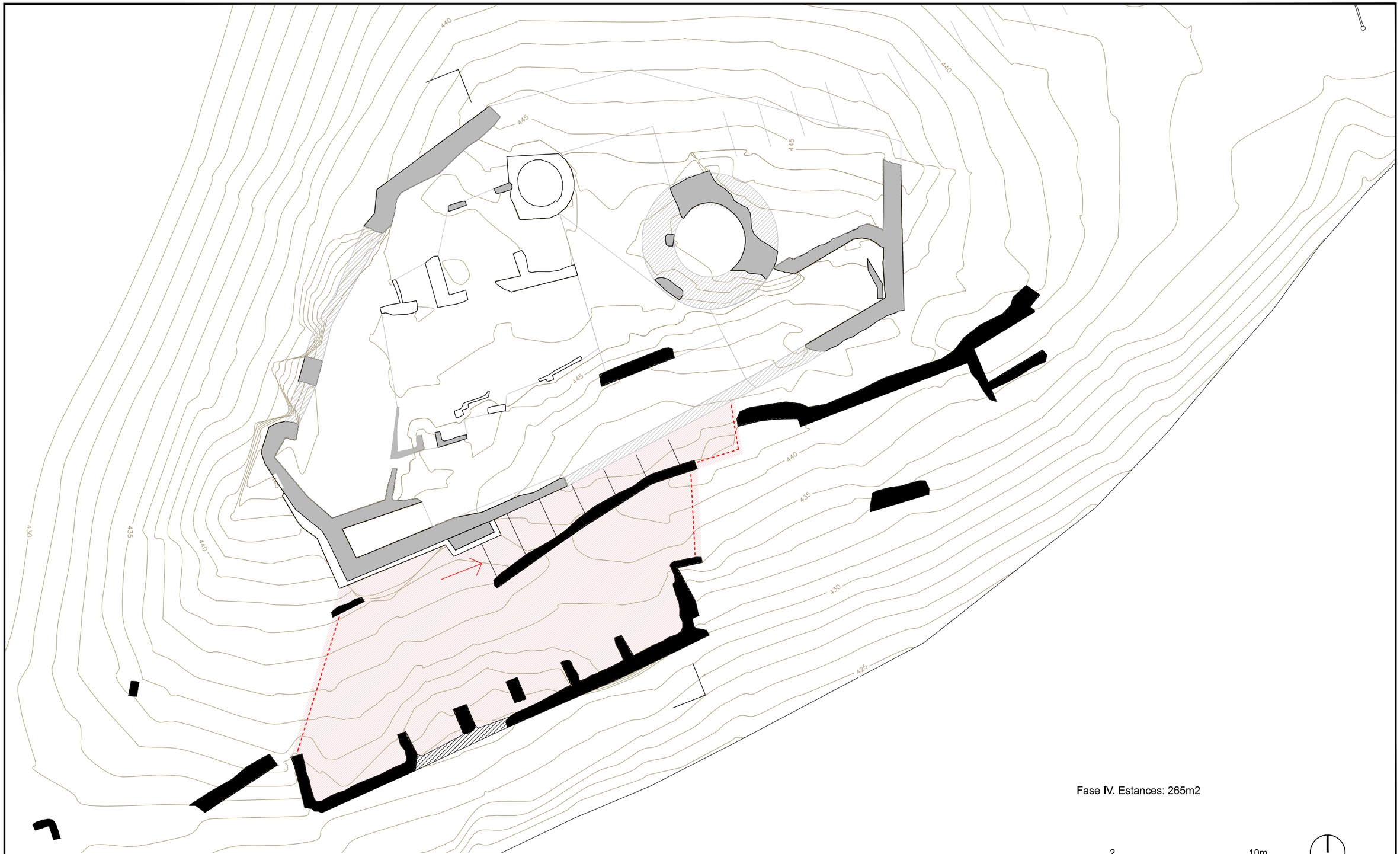
Número
P18

Autor

Carles Enrich Giménez
Arquitecte

Vist i plau

Sílvia Martínez Palou
Cap de la Secció Tècnica de Projectes, Obres i Manteniment

Fase IV. Estances: 265m2

Reconstrucció

Superfície transitable

Accessibilitat

Elements de seguretat

2 10m

Diputació Barcelona | **Àrea de Territori i Sostenibilitat**

Gerència de Serveis d'Equipaments, Infraestructures Urbanes i Patrimoni Arquitectònic

Servei de Patrimoni Arquitectònic Local

Projecte

PLA DIRECTOR DEL CASTELL DE JORBA

Localització
Castell de Jorba

Municipi i comarca
Jorba - Anoia

Propietat
Ajuntament de Jorba

Plànol

Fase IV. Estances
Planta

Arxiu
11_Fases castell_200

Data
11/2015

Escala
1:200

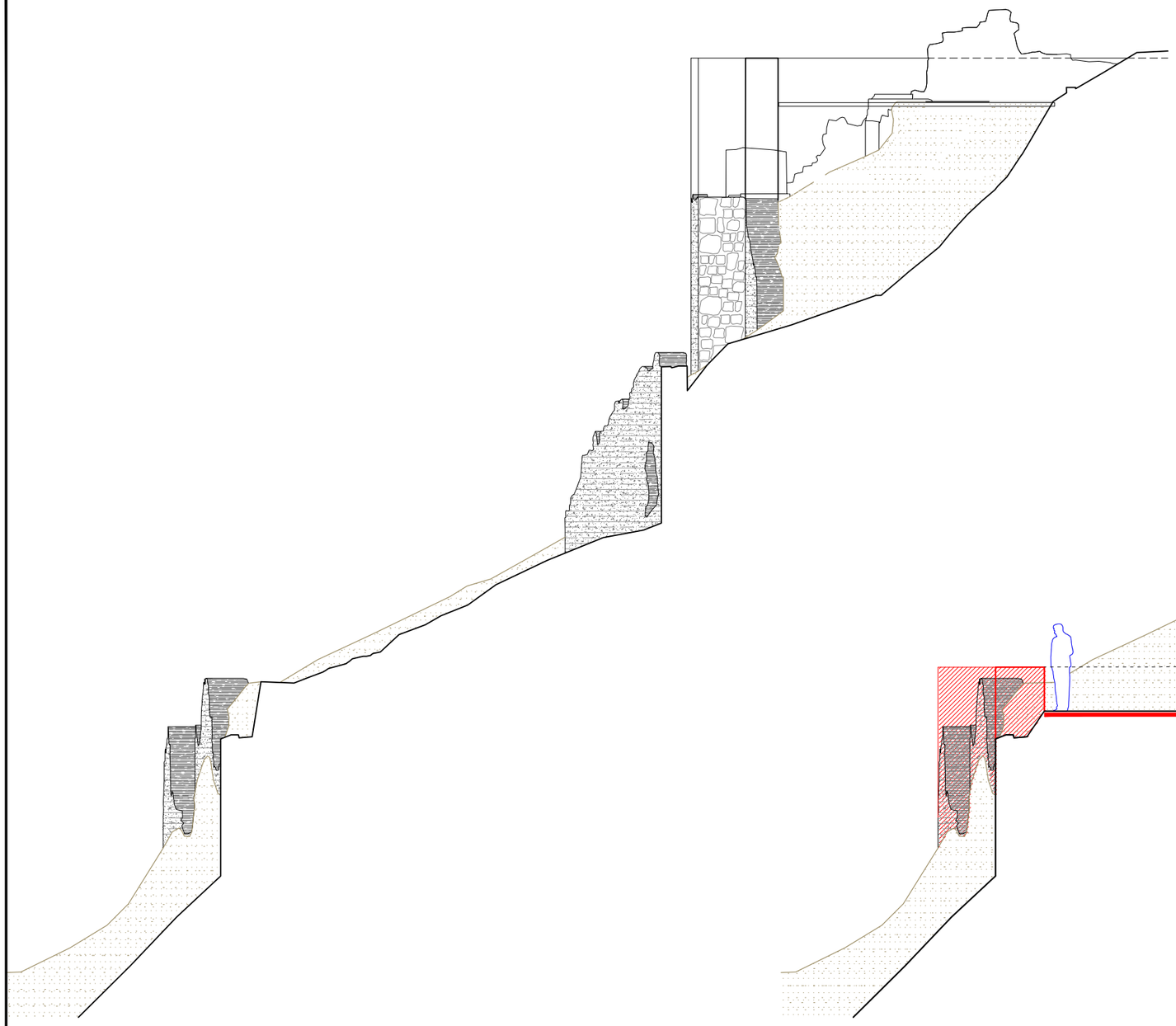
Número
P19

Autor

Carles Enrich Giménez
Arquitecte

Vist i plau

Sílvia Martínez Palou
Cap de la Secció Tècnica de Projectes, Obres i Manteniment

Superfície transitable

Reconstrucció de murs

1 5m

Diputació Barcelona | Àrea de Territori i Sostenibilitat

Gerència de Serveis d'Equipaments, Infraestructures Urbanes i Patrimoni Arquitectònic

Servei de Patrimoni Arquitectònic Local

Projecte

PLA DIRECTOR DEL CASTELL DE JORBA

Localització
Castell de Jorba

Municipi i comarca
Jorba - Anoia

Propietat
Ajuntament de Jorba

Plànol

Fase IV. Muralla
Secció 5

Arxiu
11_Fases castell_200

Data
11/2015

Escala
1:100

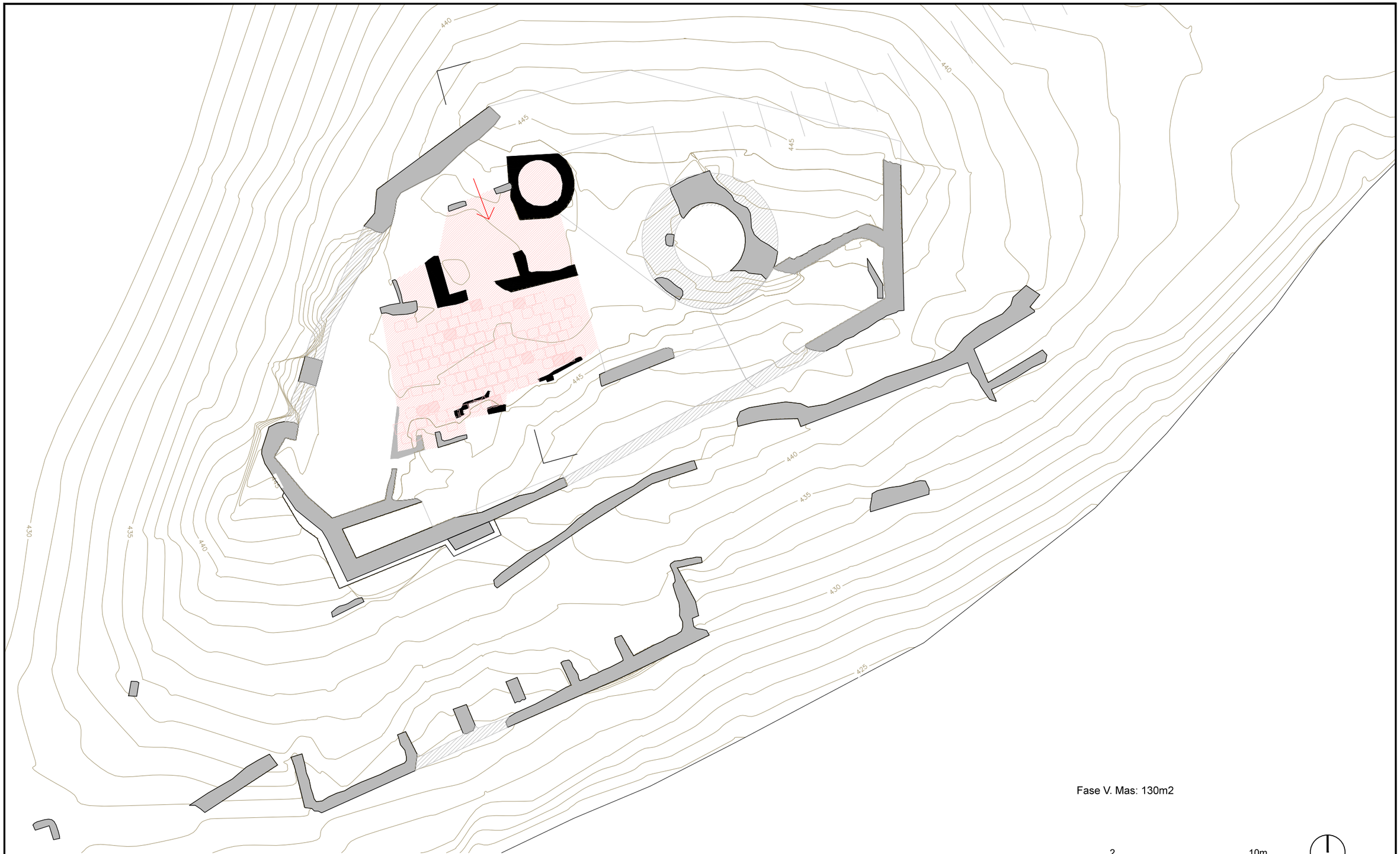
Número
P20

Autor

Carles Enrich Giménez
Arquitecte

Vist i plau

Sílvia Martínez Palou
Cap de la Secció Tècnica
de Projectes, Obres i Manteniment

Fase V. Mas: 130m2

Reconstrucció

Superfície transitable

Accessibilitat

Elements de seguretat

Paviment recuperat

2 10m

Diputació Barcelona | Àrea de Territori i Sostenibilitat

Gerència de Serveis d'Equipaments, Infraestructures Urbanes i Patrimoni Arquitectònic

Servei de Patrimoni Arquitectònic Local

Projecte

PLA DIRECTOR DEL CASTELL DE JORBA

Localització
Castell de Jorba

Municipi i comarca
Jorba - Anoia

Propietat
Ajuntament de Jorba

Plànol

Fase V. Mas
Planta

Arxiu
11_Fases castell_200

Data
11/2015

Escala
1:200

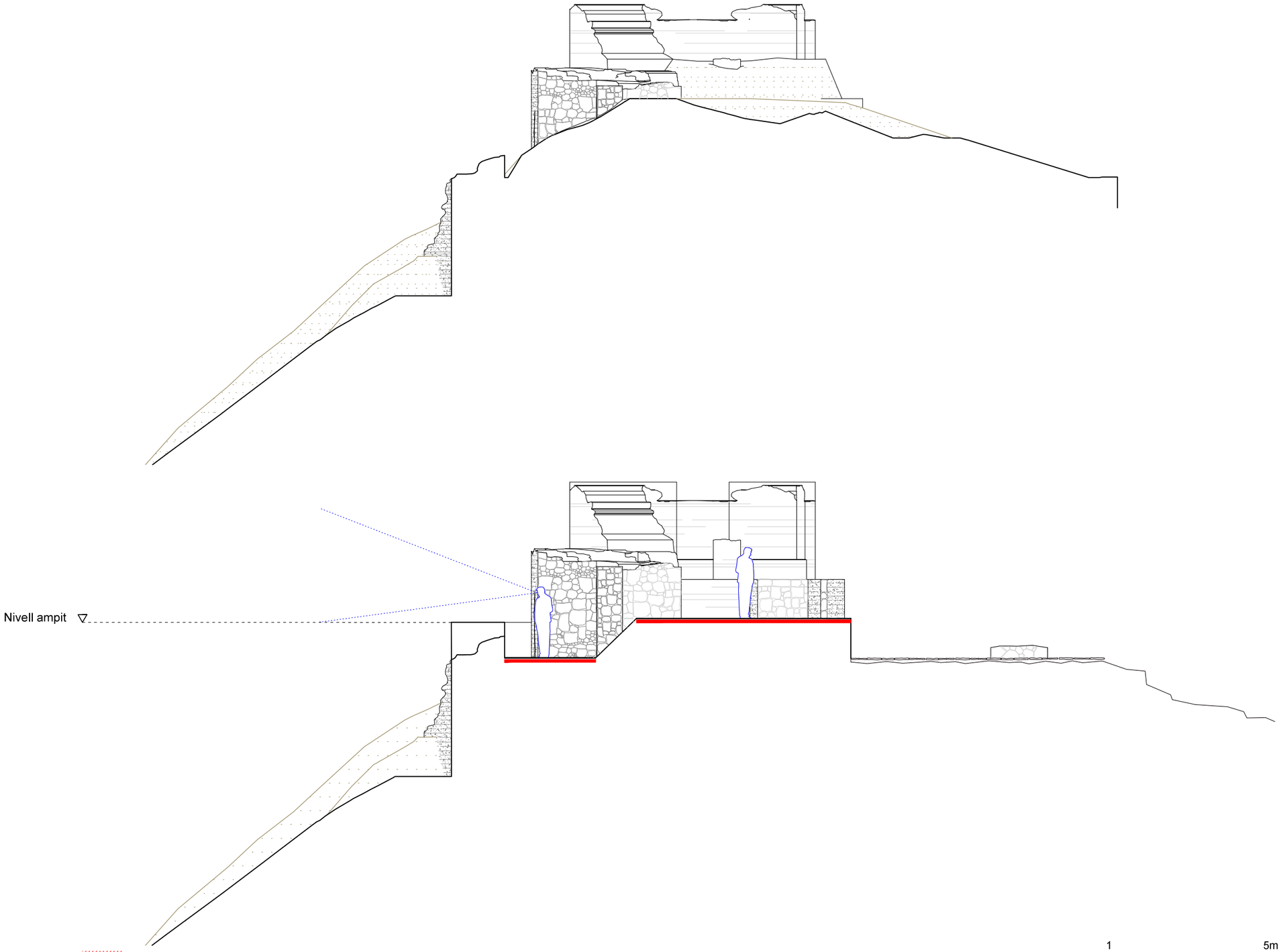
Número
P21

Autor

Carles Enrich Giménez
Arquitecte

Vist i plau

Sílvia Martínez Palou
Cap de la Secció Tècnica de Projectes, Obres i Manteniment

Superfície transitable

Reconstrucció de murs

1 5m

Diputació Barcelona | Àrea de Territori i Sostenibilitat

Gerència de Serveis d'Equipaments, Infraestructures Urbanes i Patrimoni Arquitectònic

Servei de Patrimoni Arquitectònic Local

Projecte

PLA DIRECTOR DEL CASTELL DE JORBA

Localització
Castell de Jorba

Municipi i comarca
Jorba - Anoia

Propietat
Ajuntament de Jorba

Plànol

Fase V. Mas
Secció 6

Arxiu
11_Fases castell_200

Data
11/2015

Escala
1:100

Número
P22

Autor

Carles Enrich Giménez
Arquitecte

Vist i plau

Sílvia Martínez Palou
Cap de la Secció Tècnica
de Projectes, Obres i Manteniment

Diputació Barcelona | Àrea de Territori i Sostenibilitat

Gerència de Serveis d'Equipaments, Infraestructures Urbanes i Patrimoni Arquitectònic

Servei de Patrimoni Arquitectònic Local

Projecte

PLA DIRECTOR DEL CASTELL DE JORBA

Localització
Castell de Jorba

Municipi i comarca
Jorba - Anoia

Propietat
Ajuntament de Jorba

Plànol

Imatge
Fase 0. Camp de futbol

Arxiu
18_Imatge fase 0.psd

Data
11/2015

Escala
-

Número
P23

Autor

Carles Enrich Giménez
Arquitecte

Vist i plau

Sílvia Martínez Palou
Cap de la Secció Tècnica
de Projectes, Obres i Manteniment

Diputació Barcelona | Àrea de Territori i Sostenibilitat

Gerència de Serveis d'Equipaments, Infraestructures Urbanes i Patrimoni Arquitectònic

Servei de Patrimoni Arquitectònic Local

Projecte

PLA DIRECTOR DEL CASTELL DE JORBA

Localització
Castell de Jorba

Municipi i comarca
Jorba - Anoia

Propietat
Ajuntament de Jorba

Plànol

Imatge
Fase I: Torre de guaita

Arxiu
13_Imatge fase I

Data
11/2015

Escala
-

Número
P24

Autor

Carles Enrich Giménez
Arquitecte

Vist i plau

Sílvia Martínez Palou
Cap de la Secció Tècnica de Projectes, Obres i Manteniment

Diputació Barcelona | Àrea de Territori i Sostenibilitat

Gerència de Serveis d'Equipaments, Infraestructures Urbanes i Patrimoni Arquitectònic

Servei de Patrimoni Arquitectònic Local

Projecte

PLA DIRECTOR DEL CASTELL DE JORBA

Localització
Castell de Jorba

Municipi i comarca
Jorba - Anoia

Propietat
Ajuntament de Jorba

Plànol

Imatge
Fase II: Capella

Arxiu
14_Imatge fase II

Data
11/2015

Escala
-

Número
P25

Autor

Carles Enrich Giménez
Arquitecte

Vist i plau

Sílvia Martínez Palou
Cap de la Secció Tècnica de Projectes, Obres i Manteniment

Diputació Barcelona | Àrea de Territori i Sostenibilitat

Gerència de Serveis d'Equipaments, Infraestructures Urbanes i Patrimoni Arquitectònic

Servei de Patrimoni Arquitectònic Local

Projecte

PLA DIRECTOR DEL CASTELL DE JORBA

Localització
Castell de Jorba

Municipi i comarca
Jorba - Anoia

Propietat
Ajuntament de Jorba

Plànol

Imatge
Fase III: Muralla

Arxiu
15_Imatge fase III

Data
11/2015

Escala
-

Número
P26

Autor

Carles Enrich Giménez
Arquitecte

Vist i plau

Sílvia Martínez Palou
Cap de la Secció Tècnica
de Projectes, Obres i Manteniment

Diputació Barcelona | **Àrea de Territori i Sostenibilitat**

Gerència de Serveis d'Equipaments, Infraestructures Urbanes i Patrimoni Arquitectònic

Servei de Patrimoni Arquitectònic Local

Projecte

PLA DIRECTOR DEL CASTELL DE JORBA

Localització
Castell de Jorba

Municipi i comarca
Jorba - Anoia

Propietat
Ajuntament de Jorba

Plànol

Imatge
Fase IV: Estances

Arxiu
16_Imatge fase IV

Data
11/2015

Escala
-

Número
P27

Autor

Carles Enrich Giménez
Arquitecte

Vist i plau

Sílvia Martínez Palou
Cap de la Secció Tècnica de Projectes, Obres i Manteniment

Diputació Barcelona | Àrea de Territori i Sostenibilitat

Gerència de Serveis d'Equipaments, Infraestructures Urbanes i Patrimoni Arquitectònic

Servei de Patrimoni Arquitectònic Local

Projecte

PLA DIRECTOR DEL CASTELL DE JORBA

Localització
Castell de Jorba

Municipi i comarca
Jorba - Anoia

Propietat
Ajuntament de Jorba

Plànol

Imatge
Fase V: Mas

Arxiu
17_Imatge fase V

Data
11/2015

Escala
-

Número
P28

Autor

Carles Enrich Giménez
Arquitecte

Vist i plau

Sílvia Martínez Palou
Cap de la Secció Tècnica de Projectes, Obres i Manteniment